

Състоянието на Европа Гори 2025

Събирането на данни, подкрепено от

UNECE

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

Състояние на горите в Европа 2025 г.

Публикувано от:

Министерска конференция за защита на горите в Европа - FOREST EUROPE

Звено за връзка Швеция

www.foresteurope.org

Подготвено от:

Европейски институт по горите (EFI)

Координатор на проекта:

Бернхард Волфсленер

Отказ от отговорност:

Докладът за състоянието на европейските гори през 2025 г. е резултат от сътрудничество с експерти, специалисти от различни държави, правителства и международни организации. Техният принос е отличен в раздела „Благодарности“.

Докладът не отразява непременно обществените възгледи на Министерската конференция за защита на горите в Европа (FOREST EUROPE), на държавите или организациите, които са допринесли за неговото изготвяне. Нито тези организации, нито лица, действащи от тяхно име, нито авторите и лицата, участвали в изготвянето му, носят отговорност за използването на информацията, съдържаща се в този доклад. Възгледите, изразени в тази публикация, са на автора(ите) и не отразяват непременно възгледите или политиките на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации и Организацията по прехрана и земеделие на ООН.

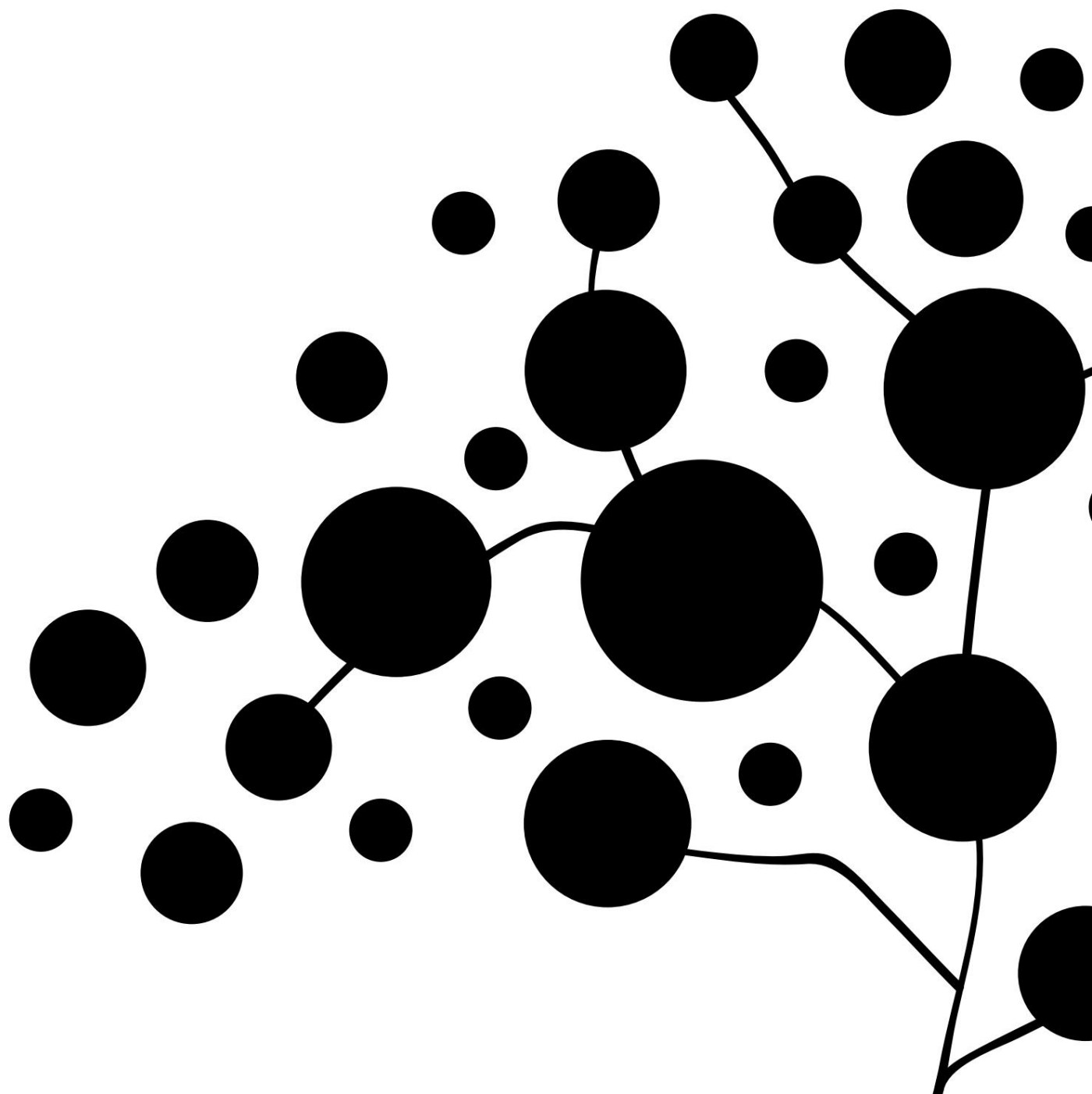
Използваните обозначения и представянето на материалите в този доклад не предполагат изразяване на каквото и да е мнение от страна на FOREST EUROPE относно правния статут на която и да е държава, територия, град или район или на техните органи, или относно разграничаването им. на неговите граници или територии.

Препоръчителни цитати:

ГОРИ НА ЕВРОПА, 2026: Състояние на горите в Европа 2025.

© FOREST EUROPE (Министерска конференция за защита на горите в Европа), 2026 г.

Състоянието на Европа Гори 2025

Съдържание

ПРЕГОВОР.....	8
РЕЗЮМЕ ЗА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ РАЗРАБОТЧИЦИ	13
ВЪВЕДЕНИЕ	31
Критерий 1: Поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и техния принос към глобалните въглеродни цикли	36
Индикатор 1.1 Горска площ	37
Индикатор 1.2 Дървесен запас	43
Индикатор 1.3 Възрастова структура и/или разпределение на диаметъра	47
Индикатор 1.4 Горски въглерод	50
Индикатор С.1: Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и техният принос към глобалните въглеродни цикли	53
Критерий 2: Поддържане на здравето и жизнеността на горската екосистема.....	60
Индикатор 2.1 Отлагане и концентрация на замърсители на въздуха	61
Индикатор 2.2 Състояние на почвата	67
Индикатор 2.3 Обезлистване	69
Индикатор 2.4 Щети по горите	73
Индикатор 2.5 Деградиация на горските земи	79
Индикатор С.2: Политики, институции и инструменти за поддържане на здравето и жизнеността на горските екосистеми	80
Критерий 3: Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите (дървесни и недървесни).....	86
Индикатор 3.1 Прираст и сечи	87
Индикатор 3.2 Кръгла дървесина	92
Индикатор 3.3 Недървесни стоки	95
Индикатор 3.4 Услуги	100
Индикатор С.3: Политики, институции и инструменти за поддържане и насърчаване на продуктивната функция на горите	104
Критерий 4: Поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми	110
Индикатор 4.1 Разнообразие на дървесните видове	111
Индикатор 4.2 Регенерация	114
Индикатор 4.3 Естественост	118
Индикатор 4.4 Интродуцирани дървесни видове	121
Индикатор 4.5 Мъртва дървесина	124
Индикатор 4.6 Генетични ресурси	127
Индикатор 4.7 Фрагментация на горите	131
Индикатор 4.8 Застрашени горски видове	133
Индикатор 4.9 Защитени гори	136
Индикатор 4.10 Често срещани видове горски птици	140
Индикатор С.4: Политики, институции и инструменти за поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми	142

Критерий 5: Поддържане и подходящо подобряване на защитните функции в управлението на горите (По-специално почва и вода).....	148
Индикатор 5. 1 Защитни гори - почва, вода и други екосистемни функции - инфраструктура и управление природни ресурси	149
Индикатор С.5: Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо подобряване на защитните функции в управлението на горите	152
Критерий 6: Поддържане на други социално-икономически функции и условия.....	156
Индикатор 6.1 Горски стопанства	157
Индикатор 6. 2 Принос на горския сектор към brutния вътрешен продукт (БВП)	160
Индикатор 6.3 Нетни приходи	165
Индикатор 6. 4 Инвестиции в гори и горско стопанство	168
Индикатор 6.5 Работна сила в горския сектор	171
Индикатор 6.6 Безопасност и здраве при работа	174
Индикатор 6.7 Консумация на дървесина	177
Индикатор 6.8 Търговия с дървесина	179
Индикатор 6.9 Дървесна енергия	183
Индикатор 6.10 Отдых в горите	186
Индикатор С.6: Политики, институции и инструменти за поддържане на други социално-икономически функции и условия	188
Горска политика и управление	194
Индикатор 1: Национални горски програми или еквивалентни	195
Индикатор 2: Институционални рамки	197
Индикатор 3: Правна/регулаторна рамка: национални (и/или поднационални) и международни ангажменти	199
Индикатор 4: Финансови и икономически инструменти	201
Индикатор 5: Информация и комуникация	203
Референции	206
Акроними и съкращения	208
Приложение 1: Материали и методи	212
Приложение 2: Подписали FOREST EUROPE по региони.....	217
Приложение 3: Паневропейски количествени и качествени показатели за устойчиво управление на горите.....	218
Приложение 4: Национални кореспонденти, които предоставиха данни за количествени показатели за устойчиво управление на горите.....	222
Приложение 5: Национални кореспонденти, които са предоставили данни за качествени показатели за устойчиво развитие управление на горите.....	224

Списък с таблици

Таблица 1.1-1: Площ на горите и OWL, по региони, 2025 г.	.. 39
Таблица 1.1-2: Горска площ на глава от населението, по региони, 2025 г.	.. 39
Таблица 1.1-3: Горска площ и годишна промяна в горската площ по региони 1990—2025 г.	.. 41
Таблица 1.1-4: Площ и средногодишна промяна в горите, налични за снабдяване с дървесина, по региони	.. 42
Таблица 1.2-1: Общ дървесен запас в горите, гори, налични за доставка на дървесина, и OWL, по региони, 2025 г.	45
Таблица 1.2-2: Тенденции в общия запас от дървесина по региони, 1990—2025 г.	.. 47
Таблица 1.4-1: Запаси от въглерод в биомасата, разделени на подземни и надземни компоненти, по региони, 2025 г.	.. 51
Таблица 1.4-2: Годишна промяна в общите запаси от въглерод в горската биомаса, по региони, 1990—2025 г.	.. 53
Таблица 2.2-1: Тенденции в свойствата на горските почви (2009—2018 г.).	.. 68
Таблица 2.4-1: Увредена горска площ по региони (2020 г.)	.. 74
Таблица 2.4-2: Площ на горите, увредени от насекоми и болести, по региони, 2020 г.	.. 75
Таблица 2.4-3: Площ на горите, увредени от горски пожари, по региони, 2020 г.	76
Таблица 2.4-4: Площ на горите, повредени от буря, вятър и сняг, по региони, 2020 г.	.. 77
Таблица 3.1-1: Нетен годишен прираст и сечи по региони, 2020 г.	.. 88
Таблица 3.2-1: Обем на кръглата дървесина по региони, 1990—2020 г.	93
Таблица 3.3-1: Стойност на различните видове предлагани на пазара растителни продукти, по региони, 1000, 2020 г.	97
Таблица 3.3-2: Стойност на различните видове предлагани на пазара животински продукти, по региони, 1000, 2020 г.	98
Таблица 3.3-3: Стойност на предлаганите на пазара недървесни продукти по региони, 2020 г.	99
Таблица 3.4-1: Стойност на отчетените предлагани на пазара горски услуги по региони, 2020 г.	103
Таблица 4.2-1: Горска площ по видове произход на насажденията, по региони, 2025 г.	115
Таблица 4.3-1: Горска площ по класове на естествено и регион, 2025 г.	.. 118
Таблица 4.4-1: Горска площ, заета от интродуцирани дървесни видове, по региони, 2025 г.	.. 122
Таблица 4.7-1: Ниво на свързаност на горите	.. 132
Таблица 4.8-1: Брой на „изчезналите в дивата природа“ горски видове, докладвани по видови групи, по региони, 2020 г.	.. 134
Таблица 4.9-1: Площ на горите и OWL, защитени с цел опазване на биоразнообразието (MCPFE класове 1.1-1.3) и за защита на ландшафти и специфични природни елементи (MCPFE клас 2) в Европа, 2025 г.	.. 137
Таблица 4.10-1: Списък на всички 34 често срещани вида европейски горски птици, включени в индикатора, и индикация за тяхната популация тенденции, 1980—2024	140
Таблица 5.1-1: Горска площ, определена за защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси, по региони, 2025 г.	150
Таблица 6.1-1: Дял на публичната и частната собственост по региони, 2020 г.	.. 158
Таблица 6.2-1: Добавена стойност в горския сектор по подсектори и относителен принос към brutния вътрешен продукт по региони, 2020 г.	161
Таблица 6.2-2: Тенденции в горското стопанство (ISIC/NACE 02) брутна добавена стойност и принос към brutния вътрешен продукт, по региони 2000—2020	.. 163
Таблица 6.2-3: Тенденции в дърводобивната промишленост (ISIC/NACE 16) брутна добавена стойност и принос към brutния вътрешен продукт, по региони 2000—2020	.. 164
Таблица 6.2-4: Тенденции в хартиената промишленост (ISIC/NACE 17) брутна добавена стойност и принос към brutния вътрешен продукт, по региони 2000—2020	.. 165

Таблица 6.3-1: Състояние на факторния доход и нетния опериращ излишък на горските предприятия по региони, 2020 г.	166
Таблица 6.3-2: Тенденции във факторния доход на горското стопанство по региони, 2010—2020 г.	167
Таблица 6.3-3: Тенденции в нетния оперативен излишък на горските предприятия по региони, 2000—2020 г.	168
Таблица 6.4-1: Брутно образуване на фиксиран капитал в горите и горското стопанство, по региони, 2020 г.	169
Таблица 6.4-2: Тенденции в разпределението на брутното формиране на фиксиран капитал по региони, 2010—2020 г.	171
Таблица 6.6-1: Фатални и нефатални злополуки в горското стопанство, по региони, 2020 г.	175
Таблица 6.7-1: Тенденции в потреблението на дървесина по региони, 2010—2020 г.	178
Таблица 6.8-1: Тенденции в износа на първични дървесни и хартиени продукти в обем, по региони, 2000—2020 г.	180
Таблица 6.8-2: Тенденции в износа на първични дървесни и хартиени продукти в стойност, по региони, 2000—2020 г.	181
Таблица 6.8-3: Тенденции във вноса на първични дървесни и хартиени продукти по обем, по региони, 2000—2020 г.	182
Таблица 6.8-4: Тенденции във вноса на първични дървесни и хартиени продукти в стойностно изражение, по региони, 2000—2020 г.	182
Таблица 6.10-1: Горска площ, достъпна за обществен одих, и площ, управлявана за рекреационно ползване, по региони, 2020 г.	187

Списък с фигури

Фигура 1.1-1: Горска площ (в милиони хектара) и дял на горската площ от общата земна площ, по държави, 2025 г.	40
Фигура 1.1-2: Горска площ по видове гори, по региони, 2025 г.	40
Фигура 1.1-3: Годишна промяна в горската площ по региони, 1990—2025 и 2000—2025.	42
Фигура 1.2-1: Дървесен запас в Европа по основни дървесни видове, 2025 г.	45
Фигура 1.3-1: Дял на площта на фазите на развитие на едновъзрастните гори и на разновъзрастните гори в FAWS, 2020 г.	48
Фигура 1.3-2: Тенденция в площта на фазите на развитие на едновъзрастни гори, достъпни за дървесина, 1990—2020 г.	49
Фигура 1.4-1: Пропорции на въглеродните запаси в горите в Европа, 2025 г.	52
Фигура 2.1-1: Средногодишно общо отлагане на сяр и неорганичен азот върху парцели от ниво II по ICP Forests от 2013 до 2023 г.	62
Фигура 2.1-2: Средногодишни стойности на атмосферните отлагания на участъците от ниво II в северната, централната и Южна Европа през десетте години от 2013 до 2023 г.	63
Фигура 2.1-3: Тенденции в отлагането на сулфати (SO ₄), нитрати (NO ₃) и амониеви (NH ₄) води през падините (TF) върху Парцели от ниво II по ICP Forests с непрекъснати измервания в периода 2013—2023 г.	64
Фигура 2.1-4: Средногодишна концентрация на озон (O ₃) (в µg/m ³) върху парцели от ниво II на ICP Forests с вегетационен период измервания в периода от 2013 до 2023 г.	65
Фигура 2.1-5: Средногодишни стойности на концентрациите на озон (O ₃) (в µg/m ³) на участъците от ниво II в централната и южната част на страната Европа през десетте години от 2013 до 2023 г.	66
Фигура 2.3-1: Средна обезлистяване на дърветата на мониторингови участъци (всички дървесни видове), 2024 г.	70
Фигура 2.3-2: Тенденция в средната дефолиация на парцела от всички видове през периода 2010—2024 г.	71
Фигура 2.4-1: Тенденции в увредената горска площ по агенти, 1990—2020 г.	78
Фигура 3.1-1: Годишни сечи и нетен годишен прираст по държави, 2020 г.	90
Фигура 3.2-1: Обем на търгуваната кръгла дървесина по държави, 2020 г. (средни стойности за 2017—2022 г.)	94
Фигура 3.4-1: Дял на стойностите на предлаганите на пазара услуги през 2020 г.	102
Фигура C.3-1: Тенденция на сертифицираната горска площ в Европа (данни, предоставени от PEFC International и FSC)	106
Фигура 4.1-1: Горска площ в Европа, класифицирана по брой на срещашите се дървесни видове, 2020 г.	112
Фигура 4.1-2: Горска площ, класифицирана по брой на срещашите се дървесни видове, по региони, 2020 г.	112
Фигура 4.1-3: Тенденции в площта на горите, класифицирани по брой на срещашите се дървесни видове, по региони, 2010—2020 г.	113
Фигура 4.2-1: Горска площ по произход на насажденията, по държава, 2025 г.	116
Фигура 4.2-2: Тенденция в горите, произхождащи от естествено възобновяване или естествено разширяване, по региони, 1990—2025 г.	117
Фигура 4.3-1: Дял на горите, незасегнати от човека, от общата горска площ, по държави, 2025 г.	119
Фигура 4.3-2: Дял на насажденията в общата горска площ, 2025 г. (избрани държави)	120
Фигура 4.4-1: Дял на горската площ, доминирана от интродуцирани дървесни видове, по държави, 2025 г.	123
Фигура 4.5-1: Обем на мъртвата дървесина на хектар и съотношение на обема на мъртвата дървесина към растежния запас (в %), по държави, 2020 г.	125
Фигура 4.5-2: Среднопретеглена обемна суха и лежаща дървесина по региони, 2000—2020 г.	126
Фигура 4.6-1: Графична визуализация на Pinus sylvestris	129
Фигура 4.6-2: Графична визуализация на Европа.	129
Фигура 4.8-1: Брой застрашени горски дървесни видове по категории на IUCN, по държави	135
Фигура 4.8-2: Дял на уязвимите, застрашените, критично застрашените и изчезналите горски дървесни видове в сравнение с общият брой на застрашените горски дървесни видове, 2020 г.	135
Фигура 4.9-1: Горска площ, защитена в MCPFE клас 1 (а, горен панел) и MCPFE клас 2 (b, долен панел), и техният дял от общата горска площ, по държави, 2025 г.	139
Фигура 4.10-1: Тенденция в индикатора за често срещани видове горски птици за Европа, 1980—2023 г.	141
Фигура 5.1-1: Площ на защитните гори по региони, 2025 г.	150

Фигура 5.1-2: Тенденции в площта на защитните гори за почвата, водата и други екосистемни функции, по региони, 1990—2025 г.	151
Фигура 6.1-1: Тенденции в дела на публичните горски площи по региони, 1990—2020 г.	159
Фигура 6.2-1: Принос на горския сектор към брутния вътрешен продукт по държави, 2020 г.	162
Фигура 6.4-1: Разпределение на брутното формиране на фиксиран капитал, 2020 г.	170
Фигура 6.5-1: Интензитет на труда в горското стопанство (ISIC/NACE 02), по региони, 2020 г.	172
Фигура 6.5-2: Тенденции в общата заетост в горския сектор по региони, 2000—2020 г.	173
Фигура 6.6-1: Тенденции при нефатални инциденти на 1 000 м ³ сечи, по региони, 2000—2020 г.	175
Фигура 6.6-2: Тенденции в смъртоносните инциденти на 1 000 м ³ сечи, по региони, 2000—2020 г.	176
Фигура 6.7-1: Тенденции в потреблението на дървесина по региони, 2010—2020 г.	178
Фигура 6.8-1: Нетна търговия с първични дървесни и хартиени продукти, по държави, 2020 г.	183
Фигура 6.9-1: Годишно потребление на дървесна енергия по държави, 2021 г.	184
Фигура 6.9-2: Тенденция в годишното потребление на дървесна енергия по региони, 2013—2021 г.	185
Фигура 6.9-3: Дял на използваните дървесни източници за производство на енергия, по региони, 2021 г.	185
Фигура 6.10-1: Тенденции в площите, предназначени или управлявани предимно за обществен отход, по региони, 1990—2020 г.	188

Предговор

Горите играят жизненоважна роля за поддържането на екосистемите, икономиките и културите по целия свят.

Те предлагат основни екологични услуги, подкрепят биоразнообразието и са дълбоко вкоренени в нашето споделено наследство и бъдеща устойчивост. Повечето европейски гори се управляват активно и са оформени от векове човешко взаимодействие. Те играят централна роля в смекчаването на изменението на климата, опазването на биоразнообразието и прехода към възобновяеми материали и енергийни източници без изкопаеми горива. В този контекст горите притежават голям потенциал да подкрепят прехода към устойчива и кръгова биоикономика, основана на възобновяеми ресурси като горската биомаса.

Европейските гори в страните от Forest Europe обхващат 232 милиона хектара гори, което представлява около 35,4% от общата площ на земята. Общият дървесен запас на тези гори се оценява на 38,3 милиарда кубически метра, като приблизително 79% се намират в гори, достъпни за доставка на дървесина.

През последните 30 години, запасите от дървесина са се увеличавали с почти 1,3% всяка година. Въпреки това, от 2015 до 2020 г. този темп на растеж се забавя. Потенциалните допринасящи фактори включват щети по горите, често причинени от климатични стресови фактори, увеличени нива на дърводобив и промени в разпределението на възрастовите класове, с изместване към по-зрели горски насаждения.

Добивът на дървесина в Европа се е увеличил постоянно през последните три десетилетия, с 47% от приблизително 425 милиона кубически метра през 1990 г. до над 625 милиона кубически метра през 2020 г. Въпреки нарастващите нива на добив и забавянето на увеличаването на дървесните запаси, нивата на добив в европейските гори остават под растежа на горите. През 2020 г. сечите са представлявали 84% от нетния годишен прираст. Тази тенденция, съчетана с променящия се натиск върху горските ресурси, подчертава решаващото значение на горите в европейската биоикономика и изтъква необходимостта от внимателно управление на търговията с дървесина.

Днес горите са изправени пред безпрецедентни предизвикателства, свързани с изменението на климата, екстремните метеорологични явления и променящите се геополитически условия. Справянето с тази сложна реалност изисква проактивна адаптация и иновации.

основани на солидна наука и базирани на споделени, надеждни данни. Тези усилия трябва да бъдат адаптирани към националните и регионалните условия, като същевременно допринасят за постигането на споделените цели.

Паневропейските критерии и показатели за устойчиво управление на горите, които формират основата на доклада за състоянието на горите в Европа, са ключови инструменти за проследяване на развитието и информиране на политиките. След 35 години мониторинг на горите, вече разполагаме с ценна база от знания за тенденциите в горите в цяла Европа.

Надявам се, че това шесто издание на доклада за състоянието на горите в Европа ще подкрепи конструктивен, основан на факти диалог и ще насърчи сътрудничеството между държавите, политиките, собствениците и стопаните на гори, учените, академичните среди и други заинтересовани страни в горския сектор, както и извън него. Заедно можем да гарантираме, че горите ще продължат, сега и в бъдеще, да изпълняват пълноценно съответните си екологични, икономически и социални функции.

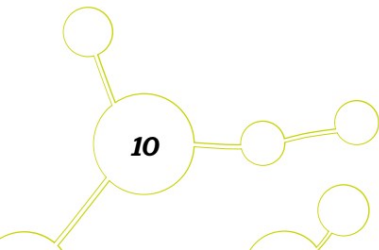
Накрая бих искал да изразя искрената си благодарност към Европейския институт по горите (EFI) за изготвянето на този доклад, базиран на данни и информация, предоставени от страните, подписали споразумението „Forest Europe“. Бих искал също така да благодаря на всички подписали страни за техния принос, и особено на Германия за подкрепата им при подготовката на този доклад.

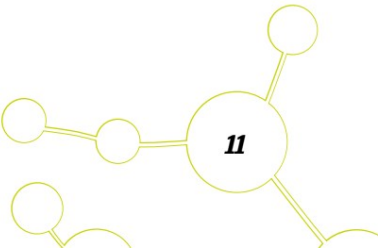
Нека продължим да работим заедно, за да гарантираме, че европейските гори ще останат източник на устойчивост, иновации и споделен просперитет.

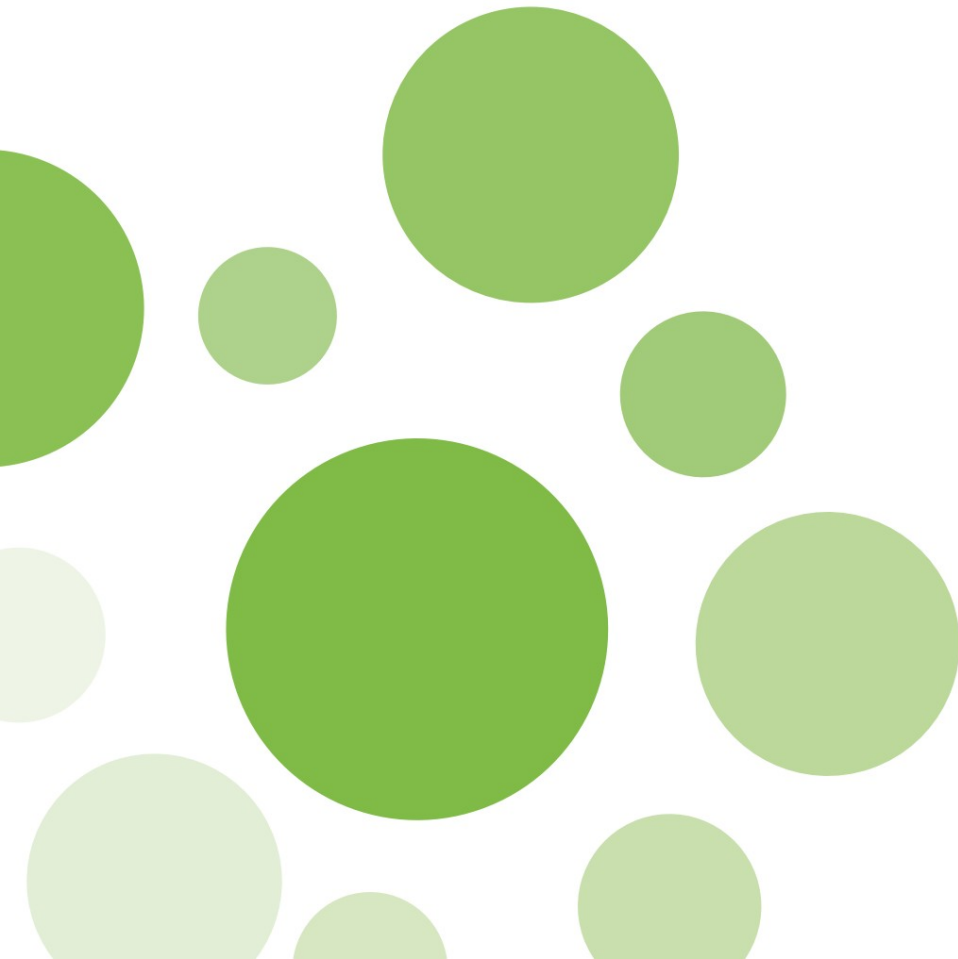
Питър Кулгрен

Министър на селските райони в Швеция

Председател на Forest Europe 2025—2026

Резюме за политиците

Ако се управляват устойчиво, горите играят незаменима роля в опазването на климата и биоразнообразието. Те защитават почвите и водните ресурси, осигуряват препитание и допринасят за благосъстоянието на селските и градските общности.

Европейските гори са многофункционални, предоставяйки редица екосистемни услуги, включително производството на възобновяеми материали, които са способни да заместят алтернативи с по-висока...

екологичен отпечатък, като по този начин допринася и за климатична неутралност и цялостна устойчивост.

От 90-те години на миналия век FOREST EUROPE предоставя междуправителствена платформа за насърчаване на устойчивото управление на горите в паневропейския регион и, в сътрудничество с множество партньори, наблюдава нейното прилагане, използвайки международно договорен набор от критерии и показатели.

Състоянието на горите в Европа — инициативата на FOREST EUROPE

Докладът за състоянието на горите в Европа (SoEF) е селскостопански продукт на FOREST EUROPE, Министерския процес за защита на горите в Европа. Той се публикува редовно от 2003 г. насам и предоставя цялостен анализ на състоянието и тенденциите от 1990 г.

Целта му е да докладва за развитието на устойчивото управление на горите (УУГ) в Европа, следвайки договорено определение след конференцията в Хелзинки през 1993 г. Най-важното е, че това е паневропейско начинание, обхващащо 45 държави членки с най-новите данни за горите, в колективни действия от експерти по горско стопанство в цяла Европа.

Паневропейското отчитане се основава на набор от критерии и показатели (K&I), които са разработени и допълнително усъвършенствани след конференциите в Лисабон през 1998 г., във Виена през 2003 г. и в Мадрид през 2015 г. Под настоящото шведско председателство се разработва план за преразглеждане на критериите и показателите на Forest Europe и анализ на процентите на отчитане на всички показатели ще бъде представен на следващата Министерска конференция.

SoEF 2025 е колективна дейност на подписаните FOREST EUROPE, техните експерти по мониторинг и статистика, както и съвместно паневропейско събиране на данни от FOREST EUROPE, Икономическата комисия за Европа на ООН (ИКЕ на ООН) и Организацията на ООН по прехрана и земеделие (ФАО). С отчетен период от всеки пет години, SoEF осигурява редовна основа за събиране на цялата информация, свързана с устойчивото управление на горите. Освен това, количествената

Данните, докладвани от държавите, са публично достъпни в рамките на съвместната паневропейска база данни на ИКЕ на ООН/ФАО интерфейс.

FOREST EUROPE е пазител на устойчивото управление на горите в Европа. Редовните прегледи на неговото прилагане показват, че процесът е довел до общо разбиране и дефиниция на устойчивото управление на горите, е оформил формулирането на национални политики и процесите на участие и е допринесъл за последователен глобален процес за опазване на устойчивото управление на горите.

SoEF е централен референтен документ за горски информация за политици, учени, експерти и широката общественост. Тя предоставя уникална комбинация от данни от национални инструменти за мониторинг, инвентаризация и статистика, както и от международни доставчици на данни. Централен елемент са колективните усилия на националните кореспонденти при събирането и обработката на национални отчетни данни в различни аспекти на устойчивото управление на горите.

Въпреки че устойчивото управление на горите (SFM) следва ясна дефиниция по своите шест критерия, то е динамична концепция, предназначена да наблюдава, докладва и оценява напредъка и предизвикателствата. SoEF показва как държавите управляват горите си по критериите (i) горски ресурси и въглерод, (ii) здраве и жизненост на горите, (iii) продуктивни функции, (iv) биологично разнообразие в горските екосистеми, (v) защитни функции и (vi) социално-икономически функции и условия.

SoEF 2025 докладва за най-новото състояние и тенденции в това отношение.

Състоянието на европейските гори

Горите са определяща характеристика на европейския ландшафт и играят централна роля за постигане на целите на екологичната, икономическата и социалната политика. Покривайки повече от 35% от сухоземната площ на континента, горите и другите залесени земи осигуряват основа за опазване на биоразнообразието, регулиране на климата, възобновяеми материали и развитие на селските райони. Те поддържат милиони работни места и допринасят значително за биоикономиката, като същевременно предлагат ползи за отдих, култура и здраве на европейските граждани.

През последните десетилетия Европа е отбелязала нетно разширяване на горската площ и увеличаване на горските площи биомаса. Тези тенденции отразяват продължителните усилия в устойчивото управление на горите, включително залесяване и естествено възстановяване на горите. В резултат на това европейските гори в момента съхранява значителни количества въглерод и продължава да функционира като нетен поглъtitел на въглерод, допринасяйки за смекчаване на изменението на климата. В много региони горите също са станали по-разнообразни по структура и състав, подобрявайки капацитета им да предоставят множество екосистемни услуги.

Тези положителни развития обаче съществуват едновременно с нововъзникващи и засилващи се рискове. Изменението на климата оказва все по-голямо влияние върху горските екосистеми в цяла Европа, променяйки моделите на растеж, разпространението на видовете и режимите на смущения. Екстремни метеорологични явления като горещи вълни, продължителни суши, бури, горски пожари и нашествия на вредители стават все по-чести и тежки. Тези смущения вече причиняват значителни екологични и икономически загуби и подкопават здравето и стабилността на горите.

няколко региона.

Въздействието на тези фактори варира в различните части на Европа, отразявайки разликите в климата, видовете гори, практиките за управление и социално-икономическите условия. Докато някои гори може да се възползват от по-дълги вегетационни периоди или повишена производителност, други достигат екологични прагове, след които възстановяването става несигурно. Тази нарастваща променливост увеличава несигурността както за горските стопани, така и за политиките, особено в контекста на дългосрочните инвестиции и хоризонтите за планиране.

Същевременно очакванията към горите се разширяват. От горите все по-често се изисква да подкрепят климатичната неутралност чрез улавяне на въглерод, да осигуряват възобновяеми материали и енергия, да защитават биоразнообразието и да поддържат екосистемни услуги, като например опазване на почвата и регулиране на водите. Тези изисквания понякога могат да се конкурират помежду си, което подчертава необходимостта от интегрирани и съгласувани политически рамки, които признават търговските операции, като същевременно максимизират синергиите.

Докладът на SoEF 2025 предлага цялостен преглед на състоянието, управлението и използването на горските ресурси в цяла Европа. Той се основава на хармонизирани данни, предоставени от държавите, и се основава на международно договорени показатели за устойчиво управление на горите. Докладът подкрепя разработването на политики, основани на доказателства, чрез проследяване на дългосрочните тенденции, идентифициране на нововъзникващите предизвикателства и оценка на напредъка по отношение на международните и европейските ангажименти, свързани с изменението на климата, биоразнообразието и устойчивото развитие.

За политиките, констатациите подчертават значението на проактивното и адаптивно управление на горите.

Поддържането и повишаването на устойчивостта на горите ще изисква диверсифицирани горски структури, управление, съобразено с риска, и дългосрочни стратегии, които предвиждат въздействията от климата, а не реагират на тях. Политиките, засягащи горите – независимо дали са свързани с климата, енергетиката, селското стопанство, биоразнообразието или развитието на селските райони – трябва да бъдат по-добре съгласувани, за да се избегнат нежелани последици и да се постигнат последователни цели.

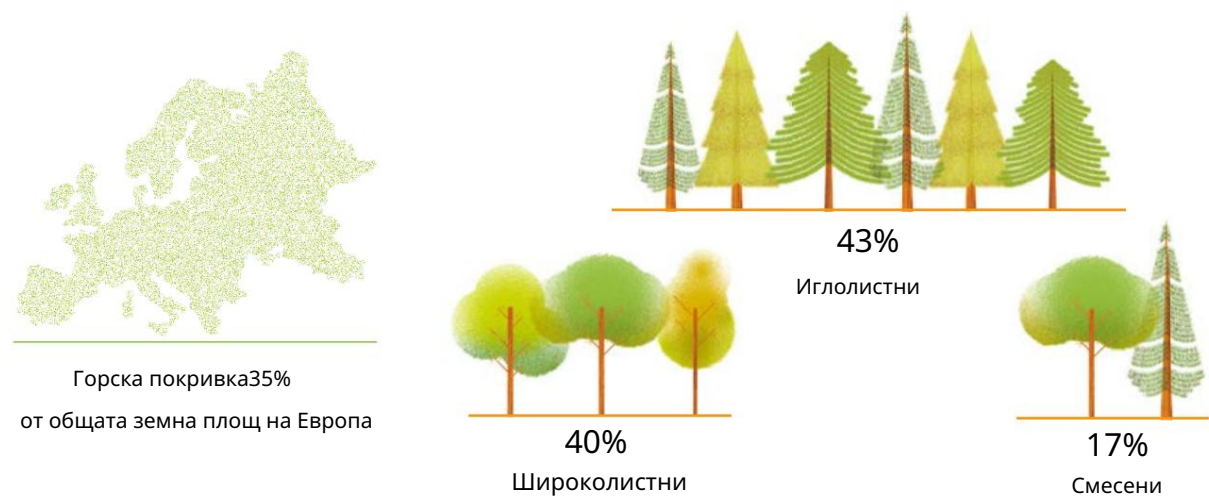
Европейските гори остават жизненоважен актив, но способността им да продължат да осигуряват множество ползи не може да бъде взета под внимание. Трайният политически ангажимент, адекватното финансиране, междусекторната координация и силните системи за мониторинг са от съществено значение за опазването на горските ресурси. Като инвестират в устойчиви и многофункционални гори днес, политиките могат да помогнат да се гарантира, че европейските гори ще продължат да осигуряват ползи за поколенията и да подкрепят икономическата устойчивост, икономическия просперитет десетилетия напред.

Горски ресурси и въглерод

Горската площ в Европа продължава да се увеличава

Горската площ в страните от FOREST EUROPE възлиза на над 232 милиона хектара и представлява 35% от общата земна площ.

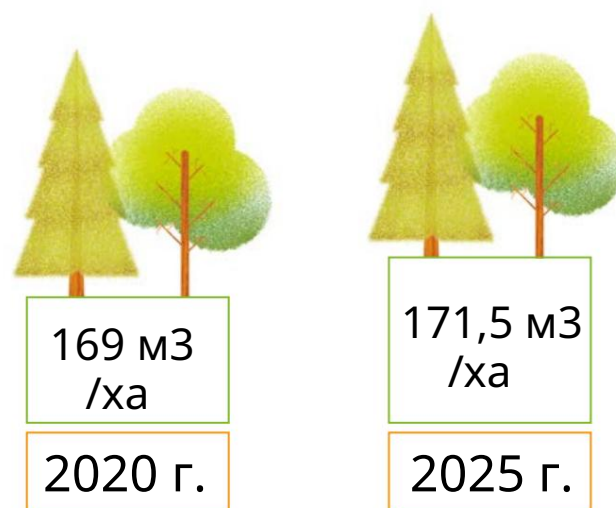
Около 43% от европейските гори са предимно иглолистни, 40% са предимно широколистни, а останалите са смесени, с регионални вариации. Като цяло делът на широколистните гори се е увеличил през последните пет години.

Запасите от растеж все още се увеличават, но темпът им се забавя

Общият дървесен запас на европейските гори възлиза на около 38 300 милиона м³, от които около 79% се намират в гори, достъпни за дървесни ресурси.

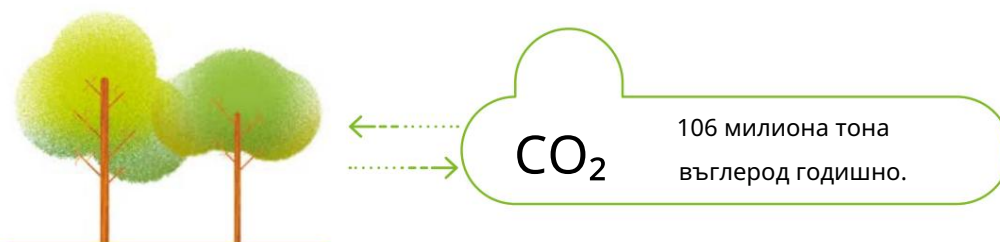
През последните 30 години, запасите от дървесина се увеличават с почти 1,3% годишно, но през последните пет години само с 0,3%, поради комбинация от фактори като забавяне на разширяването на горската площ, възрастовата структура на горите, нарастващите нива на използване и щетите по горите.

Горите са значителен поглъщател на въглерод в Европа

Запасите от въглерод в горската биомаса в Европа все още се увеличават и представляват значителен поглъстител на емисиите на CO₂, въпреки че темпът на нарастване се забавя. Между 2010 и 2025 г. средното годишно улавяне на въглерод в горската биомаса възлиза на 106 милиона тона CO₂.

Въглеродът, съхраняван в биомаса на хектар, е най-висок в Централна-Западна и Централна-Източна Европа. Въпреки това, в някои части на Европа има доказателства за отслабваща поглъщателна функция, свързана с природни смущения, климатични въздействия върху растежа и промени в нивата на добив, със значителни регионални вариации поради санитарната сеч.

Интегрираните политики за горите и климата напредват, като същевременно координацията и финансирането предизвикателствата продължават

Политическите рамки в цяла Европа все повече подкрепят поддържането и развитието на горските ресурси и тяхната роля за смекчаване на изменението на климата. Ефективното осигуряване често е ограничено от рисковете, свързани с климата, ограниченото и фрагментирано финансиране, конкуриращите се изисквания за земеползване и необходимостта от по-силна междусекторна координация и хармонизирани данни за горите и въглерода.

Здраве и жизненост на горите

Отлагането на замърсители на въздуха е намаляло от 1997 г. насам, показват свойствата на почвата и обезлистването ограничена промяна

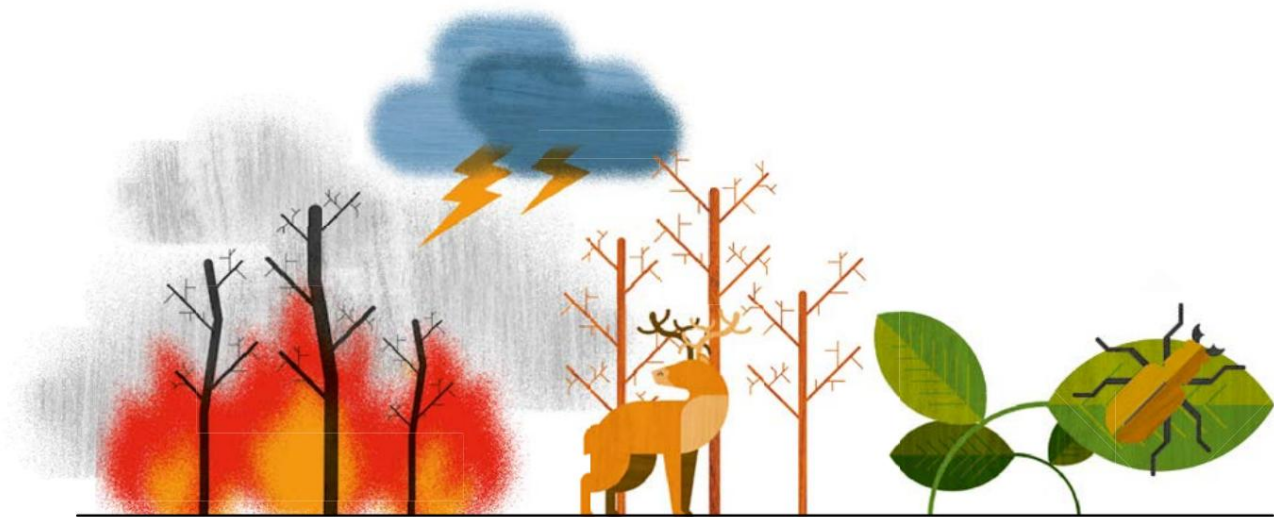
И трите показателя показват малка промяна през последния отчетен период. Отлагането на замърсители на въздуха е намаляло от 1997 г. насам, докато особено азотът и тропосферният озон все още са високи в региона. Свойствата на почвата изглеждат стабилни и увеличаването на обезлистването изглежда е спряно.

Щетите по горите са сред основните заплахи за горите в Европа

Основните щети на европейските гори се причиняват от пожари, бури, сняг, насекоми и болести, диви животни (особено едри копитни животни) и паша от домашни животни. Изменението на климата засилва много от тези смущения, като увеличава силата на бурите, променя зимните условия и повишава риска от суша и пожари. Тези ефекти варират в различните части на Европа, например горските гори доминират в Средиземноморския регион, докато бурите и насекомите са основни вредни фактори в Централна Европа.

Качеството на данните за докладване на щетите по горите все още варира поради различните подходи за мониторинг, въпреки че в момента се полагат усилия за подобряване на докладването за щетите по горите.

Управлението на здравето на горите се засилва, но рисковете от смущения продължават да нарастват

Европейските страни са укрепили политическите рамки, системите за мониторинг и превантивните мерки за поддържане на здравето и жизнеността на горите; същевременно нарастващите климатични смущения и ограниченията на ресурсите за прилагане на мерки за здраве и мониторинг продължават да представляват предизвикателства.

Продуктивни функции

81% от нетния годишен прираст се използва чрез сечи

В европейските гори дървесните ресурси продължават да се използват устойчиво - годишните сечи възлизат на около 81% от нетен годишен прираст.

Между 1990 и 2020 г. както прирастът на дървесината, така и обемът на дърводобива са се увеличили значително, съответно с около 19% и 46%. Използването на нетния годишен прираст се е увеличило от приблизително 60% на 81% на паневропейско ниво, като най-високите нива са наблюдавани в Северна и Централно-Западна Европа, което отразява по-високите нива на използване, но все още устойчиви нива на дърводобива в повечето региони. Увеличената сеч обаче може да е резултат от санитарни сечи и необходимостта от възстановяване на зрели насаждения в определени региони на Европа.

Европа е основен производител на кръгла дървесина

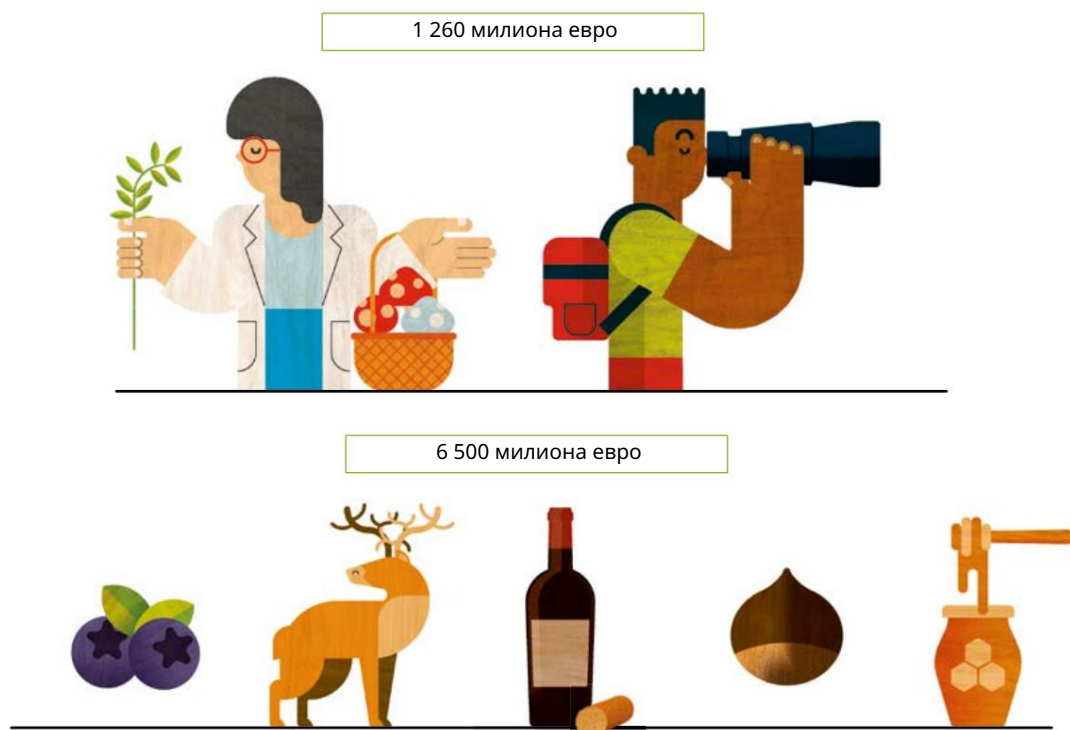
Производството на кръгла дървесина в Европа остава основният икономически фактор в горското стопанство и е достигнало 626 милиона м³ годишно. Горите в Северна и Централна Европа все още са основните производители; страните Швеция, Финландия, Германия, Франция и Полша заедно представляват 50% от общото производство на кръгла дървесина в Европа, с общ обем от 313 милиона м³.

Недървесни стоки и горски услуги

Недървесните стоки и горските услуги представляват основни екосистемни услуги и източник на допълнителни приходи от горите. Стойността на предлаганите на пазара недървесни стоки в Европа е повече от два пъти по-висока за растителните продукти, отколкото за животинските продукти. Социалните и биосферните услуги (напр. за опазване на природата) доминират в предлаганите на пазара услуги на горските екосистеми. Важно е да се признае разнообразието от правни условия за използването, добива и търговията с недървесни стоки и горски услуги в цяла Европа.

Истинската стойност на горските стоки и услуги остава неясна от различни дефиниции, разграничения между пазарни и непазарни стойности и неясни търговски модели, въпреки че процентът на отчитане и отговор са се подобрили в сравнение с предишни доклади. Въпреки това, отчетените стойности за стоки (6 500 милиона евро) и горски услуги (1 260 милиона евро) са значителни.

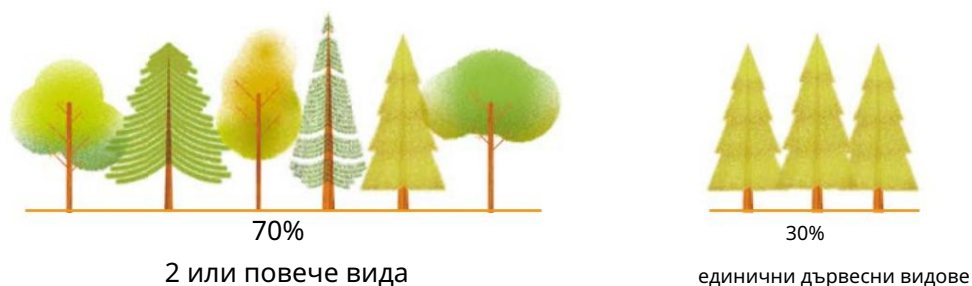
Политиките за горско производство се развиват успоредно с променящите се пазарни и климатични условия

Политическите рамки, планирането на управлението и мерките за подкрепа в цяла Европа все повече насърчават продуктивните функции на горите и техния принос за биоикономиката, докато свързаните с климата въздействия, фрагментираната собственост, недостигът на работна сила и умения, както и неравномерният достъп до финансиране и пазари, продължават да оформят резултатите от прилагането.

Биологично разнообразие в горските екосистеми

Вследствие на изменението на климата: съставът на дървесните видове става по-разнообразен

През последните 15 години европейските гори са станали по-разнообразни по отношение на видовия състав на дървесните видове, отразявайки както управленските реакции, така и естествената динамика, свързана с адаптацията към изменението на климата. Горите са съставени от два или повече дървесни вида върху почти 70% от горската площ. Около 30% от горските насаждения съдържат само един дървесен вид, предимно иглолистен, въпреки че това зависи и от естествените условия на растеж в цяла Европа.

По-голямата част от европейските гори се възобновяват по естествен начин

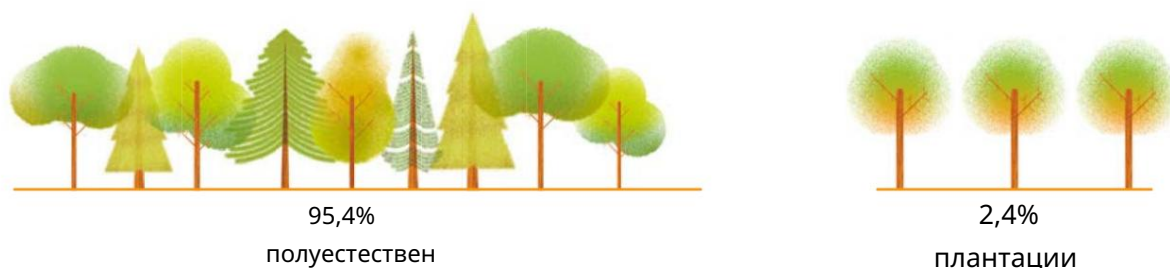
Около 74% от общата горска площ в Европа произхожда от естествено възобновяване или естествено разширяване, от които 2% са горички. Залесяването и възобновяването чрез засаждане и/или засяване представляват 26%.

Степен на стабилност на естествените и полуестествените гори

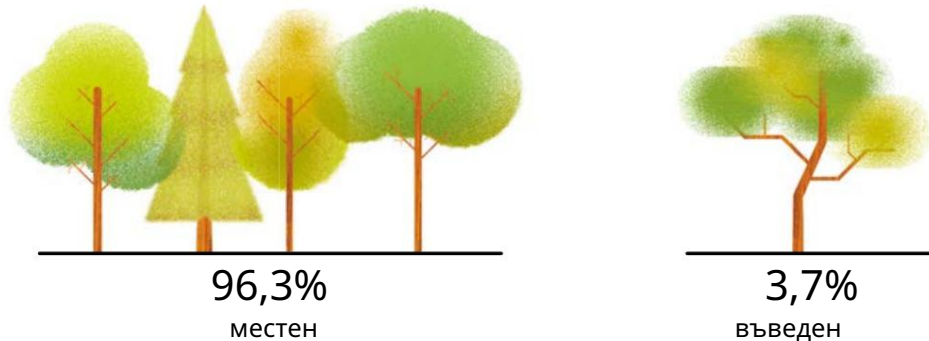
През 2025 г. 95,4% от европейските гори са класифицирани като полуестествени. Горските насаждения, определени за общоевропейско отчитане, представляват 2,4%, докато горите без значителна човешка намеса представляват 2,2% от горите в Европа.

Площта на полуестествените гори, горските насаждения и горите, незасегнати от човека, се е увеличила през 35-годишния период 1990—2025 г., отразявайки разширяването на общата горска площ.

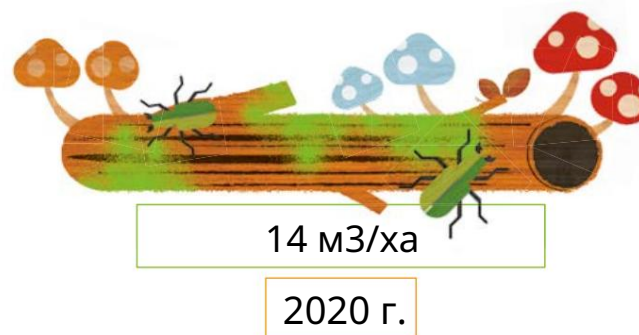
Интродуцирани дървесни видове — малък дял, но в нова светлина спрямо изменението на климата

Интродуцираните дървесни видове представляват около 3,7% от горската площ в Европа. Въпреки относително малкия си дял, те могат да бъдат от регионално или национално значение. Бъдещият им потенциал може да бъде преоценен в контекста на адаптирането и смекчаването на изменението на климата, в зависимост от пригодността на мястото и оценката на риска (напр. инвазивност и въздействие върху биоразнообразието).

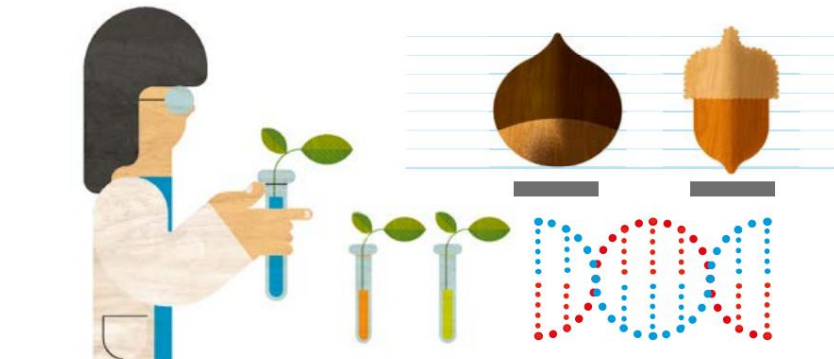
Мъртвата дървесина непрекъснато се увеличава

През последните 20 години количеството на мъртвата дървесина се е увеличило във всички европейски региони. По-честите смущения, произтичащи от променящите се климатични условия, както и по-природосъобразните практики за управление на горите, може да са допринасящи фактори. Средният обем на мъртвата дървесина се е увеличил значително и през 2020 г. достигна 14 м³/ха, което се равнява на повече от 8,6% от средната гъстота на растящия запас в европейските гори.

Броят на генетично конзервационните единици нараства

Общият брой на запазените популации на местни видове се е увеличил от 495 в 53 вида през 1990 г. до 5177 в 116 вида в 36 държави през 2025 г. За да се подобри информативността и надеждността на показателя за опазване и използване на генетичните ресурси на горските дървета (ГДГ), програмата EUFORGEN публикува ревизирана версия през 2020 г. Синтетичната радарна диаграма на EUFORGEN позволява и ретроспективен анализ, датиращ от началото на ГДГ. усилия за опазване.

Горски птици

Индексът на обикновените горски птици е относително стабилен в дългосрочен план. Ако използваме 1980 г. като базова година (началото на сравнимия паневропейски мониторинг на птиците), индексът на обикновените горски птици е с 8% по-нисък като цяло, но се е увеличил умерено с 3% от 2020 г. насам.

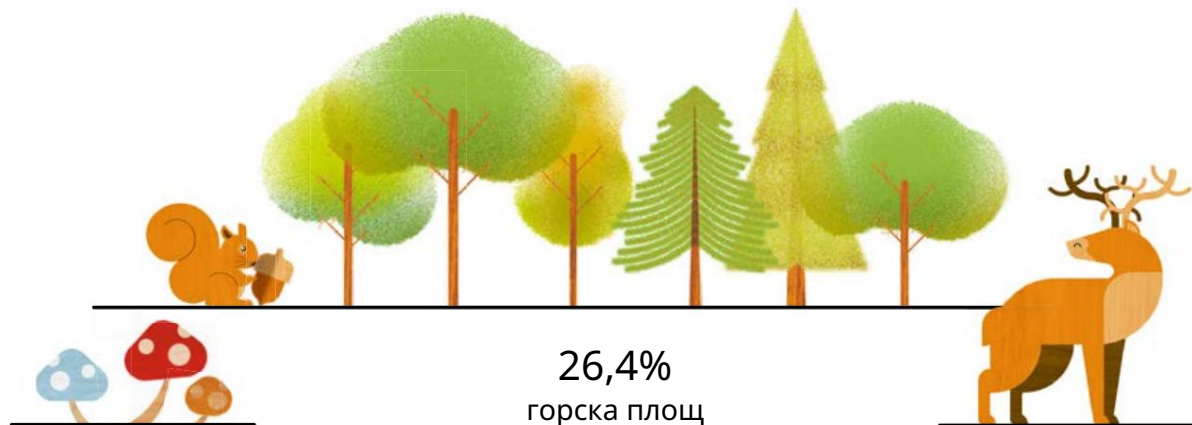

Индексът на обикновените горски птици е 8% по-нисък като цяло, но се е увеличила умерено с 3% от 2020 г. насам.

Защитените горски площи продължават да се увеличават

През 2025 г. отчетената обща защитена горска площ е възлизала на 50,4 милиона хектара (26,4% от горската площ в докладващите страни). Около 16,9% (32,2 милиона хектара) от европейските гори са защитени с основната цел опазване на биоразнообразието, като режимите на управление варират от строга защита до активно управлявано опазване в зависимост от националните категории, докато 9,5% (18,1 милиона хектара) са защитени за опазване на ландшафта и защита на специфични природни елементи. Тези зони от клас 2 (опазване на ландшафта и специфични природни елементи) не следва да се смесват с зони, защитени предимно за опазване на биоразнообразието.

През последните 25 години горите, защитени с цел опазване на биоразнообразието и ландшафта, в Европа са се увеличавали с приблизително 635 000 хектара (около 1,8%) годишно. През последните пет години годишното увеличение е било около 183 000 хектара.

Националните рамки за горската политика оформят резултатите за горското биоразнообразие

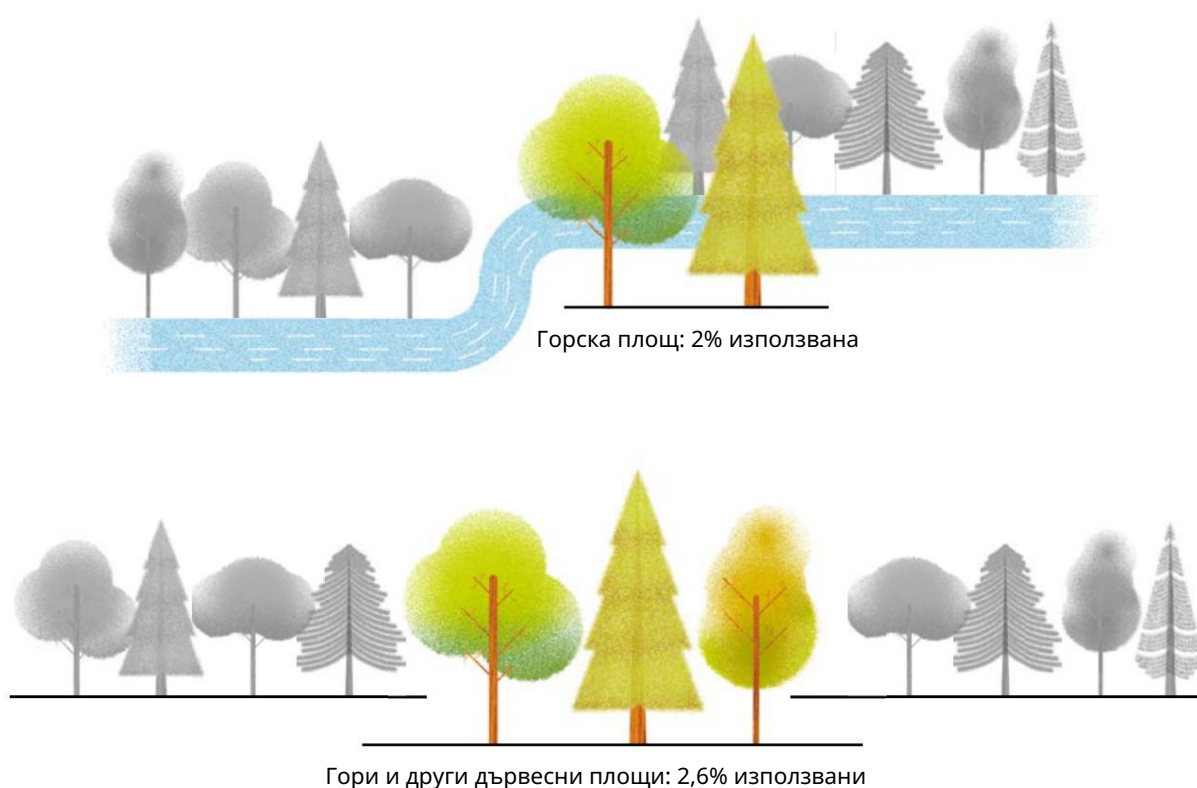
Националните политики за горите и биоразнообразието в цяла Европа все повече интегрират ясни цели за биоразнообразието, отразени в обозначаването на защитени територии, изисквания за управление, ориентирано към биоразнообразието, и целенасочени стимули; напредъкът в прилагането зависи от капацитета за управление, ефективния мониторинг на видовете и местообитанията, справедливите и предвидими механизми за компенсация и правната яснота за частните собственици, както и от способността за включване на изискванията за опазване в рамките на активните системи за управление на горите.

Защитни функции

Горите играят важна роля в защитата на екосистемните функции и инфраструктура

Защитните функции, предназначени за опазване на почвата, водите и други екосистемни функции, се отнасят за около 40% от европейските гори. Площта на тези гори се увеличава от 1990 г. насам. Важно е да се отбележи, че защитните функции често са интегрирани в многофункционалното горско стопанство.

Горите, определени за защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси, представляват около 2% от горската площ на Европа. Повечето от тези определени горски насаждения са разположени в планински райони.

Функциите за защита на горите остават важни в националната политика и управленски механизми

Националните горски политики в цяла Европа все повече определят и регулират защитните функции на горите чрез законодателство, пространствено планиране и целенасочени мерки за управление, подкрепящи опазването на почвите и водите и намаляването на риска; резултатите от прилагането се влияят от наличието на стабилно финансиране, превръщането на научните знания в оперативни насоки, ограниченията на данните и капацитета за адаптиране на защитното управление към променящите се климатични и социално-икономически условия.

Социално-икономически функции и условия

Частната и публичната собственост върху горите са почти балансирани

51,2% от горите в Европа са публична собственост, а 48,8% - частна. Поради залесяването, приватизацията и реституцията в Източна Европа, частната собственост върху гори леко се е увеличила от 90-те години на миналия век.

51,2%
Публичен

48,8%
Частен

Приносът на горския сектор към БВП е стабилен, но не нараства

През 2020 г. общата брутна добавена стойност на горския сектор в Европа е допринесла с около 0,83% за brutния вътрешен продукт. Като цяло, растежът на brutната добавена стойност на горския сектор е по-бавен от средния растеж на европейските икономики, което е довело до намаляване на приноса на горския сектор към brutния вътрешен продукт в Европа през последните 20 години.

0,83 %
Обща брутна стойност

Нетните приходи от горското стопанство варират в различните части на Европа

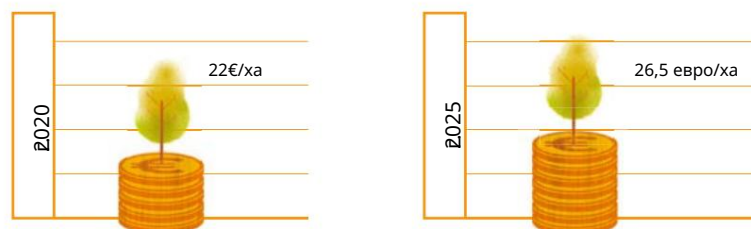
Средният нетен оперативен излишък на горските предприятия в Европа е бил около 79 евро на хектар гора през 2020 г.

Факторният доход, като сума от разходите за труд и печалбата, е бил около 121 евро на хектар през 2020 г., въпреки че стойностите варират значително в различните европейски региони.

Инвестициите в горското стопанство все още нарастват умерено

Инвестициите в брутен основен капитал възлизат на около 26,5 евро на хектар горска площ, което е общо над 4 300 милиона евро в страните, предоставили данни.

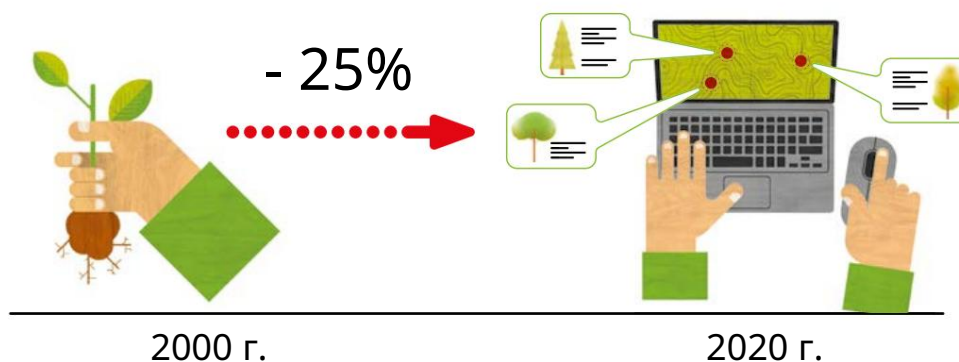

Заетостта в горския сектор намалява

През 2020 г. в горския сектор (т.е. горско стопанство, дърводобив и хартиена промишленост) в Европа е имало над 2,4 милиона служители.

Заетостта в горския сектор е намаляла с около 25% между 2000 г. и 2020 г.

Основните фактори са икономическият натиск, механизацията и дигитализацията на процесите и операциите.

Безопасността при работа в горите все още е на дневен ред

Работата в горското стопанство остава опасна, като през 2020 г. в Европа са регистрирани 169 фатални и 145 000 нефатални злополуки, което се равнява на около 17 злополуки на 1000 служители. Не се наблюдава значително намаление. Основните причини включват увеличената сеч на санитарни гори и необходимостта от справяне с непосредствени опасности, като например горски пожари.

Консумацията на дървесина продължава да се увеличава

В Европа се консумира около 1 м³ дървесина на глава от населението годишно, като стойностите варират от 0,6 м³ в Югоизточна Европа до 1,9 м³ в Северна Европа през 2020 г. След спад в периода 2010–2015 г. поради финансовата криза и икономическата... промени, потреблението на дървесина се е увеличило отново през следващия период, но с регионални различия. Централно-Източна Европа е отбелязала най-голямо увеличение, докато Централно-Западна Европа показва постоянно намаляващи годишни темпове.

Европа все още е нетен износител на дървен материал и хартиени изделия

Европа остава нетен износител на първични дървесни и хартиени продукти. Европейският търговски излишък е бил 64,2 милиона м³ еквивалент на кръгла дървесина, или 11 100 милиона евро през 2020 г.

Докато обемът на износа се е удвоил от 1990 до 2005 г., той е stagnирал между 2015 и 2020 г.

Енергията от дървесина остава стабилна

Не са наблюдавани съществени промени в използването на дървесина за енергия от 2020 г. насам. Дървесината, като един от възобновяемите енергийни източници, представлява около 6% от общото потребление на енергия.

Горите, отворени за отдих, са непроменени

Приблизително 65% от горите в Европа са достъпни за обществен отдих; в повечето страни делът надхвърля 90%.

Около 3,9% от горите и другите залесени земи са предназначени или управлявани предимно за обществен отдих.

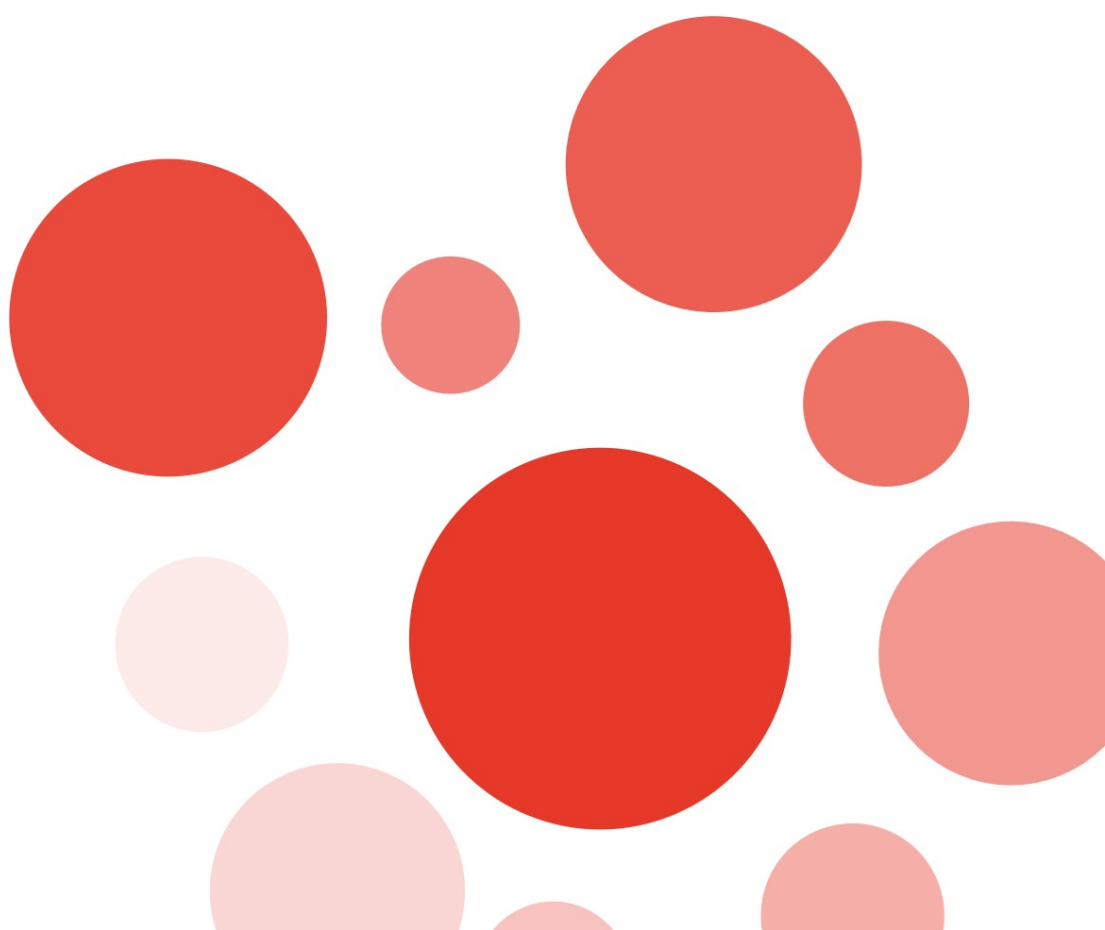
Като цяло, промените в наличието на гори и други залесени земи за обществен отдих са незначителни.

65% са достъпни за обществеността

Политиките относно използването на дървесина, пазарите и екосистемните услуги оформят социално-икономическите резултати от горите

Националните политики за горите в цяла Европа широко разглеждат социално-икономическите функции на горите чрез цели, свързани с екосистемните услуги, отдиха, развитието на селските райони и заетостта, подкрепени от правни рамки, финансиране за развитие на селските райони и мерки за комуникация; резултатите от изпълнението са повлияни от фрагментацията на собствеността, административната сложност, финансовите ограничения, пазарната динамика и предизвикателството за съгласуване на различните обществени очаквания относно използването на горите.

Благодарности

Подготовката на доклада „Състояние на горите в Европа 2025“ (SoEF 2025) е координирана от Европейския институт по горите (EFI) и представлява съвместен проект, включващ широка мрежа от експерти, институции и организации в целия паневропейски регион.

Звеното за връзка Швеция и EFI изразяват искрената си благодарност на националните кореспонденти и доставчици на данни от страните, подписали споразумението FOREST EUROPE. Тяхната отдаденост на събирането, валидирането и прегледа на националните данни е от основно значение за точността и изчерпателността на този доклад. Тяхната постоянна ангажираност през последователните цикли на докладване продължава да гарантира надеждността и съпоставимостта на общоевропейската информация за горите.

Специално признание се отдава на Обединеното кралство Икономическа комисия на нациите за Европа (ИКЕ на ООН) Секция „Гори и биоикономика“ и Секция „Храни и Организацията по земеделие на ООН (ФАО) за тяхното им сътрудничество в съвместния проект на ФАО/ИКЕ на ООН/FOREST EUROPE събиране на данни за горите и

Устойчиво управление на горите. Разработването на съвместния паневропейски интерфейс за данни на ИКЕ на ООН/ФАО, с финансовата подкрепа на Швеция и Швейцария, и интегрирането му с базата данни на ФАО за оценка на глобалните горски ресурси, е от съществено значение за осигуряване на съгласуваност, прозрачност и съгласуваност между регионалните и глобалните рамки за докладване за горите.

Също така признаваме ценния принос на международни доставчици на данни и експертни мрежи, включително ИКЕ на ООН, Европейската комисия по околна среда Агенцията (ЕАОС), Евростат, Съвместният изследователски център (JRC) на Европейската комисия и други

партньорски организации. Техният аналитичен принос, набори от данни и методологично сътрудничество обогатиха съдържанието и укрепили аналитичната основа на SoEF 2025.

Структурата и концепциите на SoEF 2025 следват тези на по-ранни проучвания за състоянието на европейските гори. Екипът на SoEF 2025 признава приноса на стотиците експерти, които допринесоха за по-ранни доклади.

Издаваме благодарност на отзовалите се национални кореспонденти на FOREST EUROPE, които участваха в прегледа на черновата на SoEF 2025. Техните конструктивни коментари, критични прозрения и експертни препоръки бяха от съществено значение за осигуряване на яснотата, качеството и политическата релевантност на окончателния доклад.

И накрая, публикуването на SoEF 2025 би било невъзможно без подкрепата на звената за връзка на FOREST EUROPE в Бон и Швеция, на които е отдадена благодарност за тяхната координация, комуникация и техническа подкрепа по време на подготовката на SoEF 2025. Финансовата подкрепа на Германия и страните от Съвета за сътрудничество в Персийския залив по време на предишното германско председателство, както и доброволните вноски от Испания и Австрия, изиграха ключова роля за запазването на това начинание. Признателност се отправя и към всички партньорски институции, експерти и национални екипи, които допринесоха за това съвместно усилие за постигане на авторитетен и последователен преглед на състоянието и тенденции в европейските гори и устойчивото управление на горите.

Въведение

„Състоянието на горите в Европа“ (SoEF) е доклад на FOREST EUROPE, Министерския процес за защита на горите в Европа. Публикуван за първи път през 2003 г., докладът е изготвен от страните членки и наблюдатели на FOREST EUROPE и предоставя цялостен анализ на тенденциите от 1990 г. насам.

Докладът проследява напредъка към устойчиво управление на горите (УУГ) в Европа, въз основа на определението, договорено на конференцията в Хелсинки през 1993 г. Това е паневропейско сътрудничество, обединяващо най-новите данни за горите от 45 членове на FOREST EUROPE държави и експерти по горите в цяла Европа.

Паневропейското отчитане се основава на набор от Разработени критерии и показатели (К&И) и обновена след министерските конференции през Лисабон (1998), Виена (2003) и Мадрид (2015).

За да се отговори на променящите се информационни нужди и новите изисквания за мониторинг и докладване, по време на шведското председателство беше извършен анализ на процентите на докладване на C&I, за да се открият информационните пропуски.

SoEF 2025 се изготвя съвместно от държавите членки на FOREST EUROPE и техните експерти по мониторинг и статистика чрез съвместно събиране на данни от FOREST EUROPE, ИКЕ на ООН и ФАО. Със своя петгодишен цикъл на докладване, SoEF предоставя последователна рамка за събиране на информация, свързана с устойчивото управление на горите.

Всички данни са публично достъпни чрез съвместния паневропейски интерфейс за данни на ИКЕ на ООН/ФАО (<https://fra-data.fao.org/assessments/panEuropean/>).

FOREST EUROPE служи като пазител на

Устойчиво управление на горите в Европа. Прегледите на изпълнението показват, че този процес е създал споделено определение и разбиране за устойчиво управление на горите, е оформил националните политики и процесите на участие и е допринесъл за последователен глобален подход към устойчивото управление на горите.

SoEF е ключов референтен източник на информация за горите за политици, учени, експерти и широката общественост. Той обединява данни от национални системи за мониторинг, горски инвентаризации и статистически източници, както и международни

доставчици на данни. Това широко участие на експерти, учени и публични органи прави SoEF надежден и широко доверен справочник.

Докато устойчивото управление на функционирани се основава на ясно определение и шест критерии, това е динамична концепция, предназначена да наблюдава, докладва и оценява напредъка и предизвикателствата с течение на времето. SoEF показва как държавите управлявайки горите си по тези шест критерия: (i) горски ресурси и въглерод, (ii) здраве и жизненост на горите, (iii) продуктивни функции, (iv) биологично разнообразие в горските екосистеми, (v) защитни функции и (vi) социално-икономически функции и условия. SoEF 2025 представя най-новите развития, свързани с горите, в рамките на FOREST EUROPE

подписали държави.

Данните бяха събрани чрез съвместното Въпросник на FOREST EUROPE/UNECE/FAO, допълнен с информация от международни доставчици на данни, като например Европейска програма за горски генетични ресурси (EUFORGEN), EUROSTAT, Международна кооперативна програма за оценка и

Мониторинг на въздействието на замърсяването на въздуха върху горите (ICP Forests), Съвместният изследователски център на Европейската комисия (JRC), Паневропейският Схемата за мониторинг на често срещани птици (PECBMS) и Икономическата комисия на ООН за Европа (ИКЕ на ООН). Събирането на данни за това издание се проведе предимно между 2023 и 2025 г., с допълнителни актуализации през 2025/2026 г., където има такива.

За да се позволи регионален анализ, страните, подписали споразумението FOREST EUROPE, са групирани в пет подрегиона (Фигура А).

SoEF 2025 обхваща период на значителна промяна за европейските гори. През последните години изменението на климата засили смущенията, включително суши, бури, горски пожари и нашествия на вредители.

което води до обширни щети по горите и увеличени обеми на санитарна сеч. Същевременно се обръща повече внимание на възстановяването на горите, адаптивното управление и природосъобразните решения.

като ключови инструменти за подобряване на устойчивостта на горите и подкрепа на биоразнообразието.

Развитието на глобалните и регионалните политики също оформя фона на този доклад. Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., Парижкото споразумение за изменението на климата и Глобалната рамка за биологично разнообразие Кунмин-Монреал подчертават централната роля на горите за постигане на екологичните и социално-икономическите цели. В Европейския съюз Европейският зелен пакт, Стратегията на ЕС за горите до 2030 г. и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие засилиха политическия фокус върху устойчивото управление на горите и ролята, която горите играят за климатичната неутралност и кръговата биоикономика.

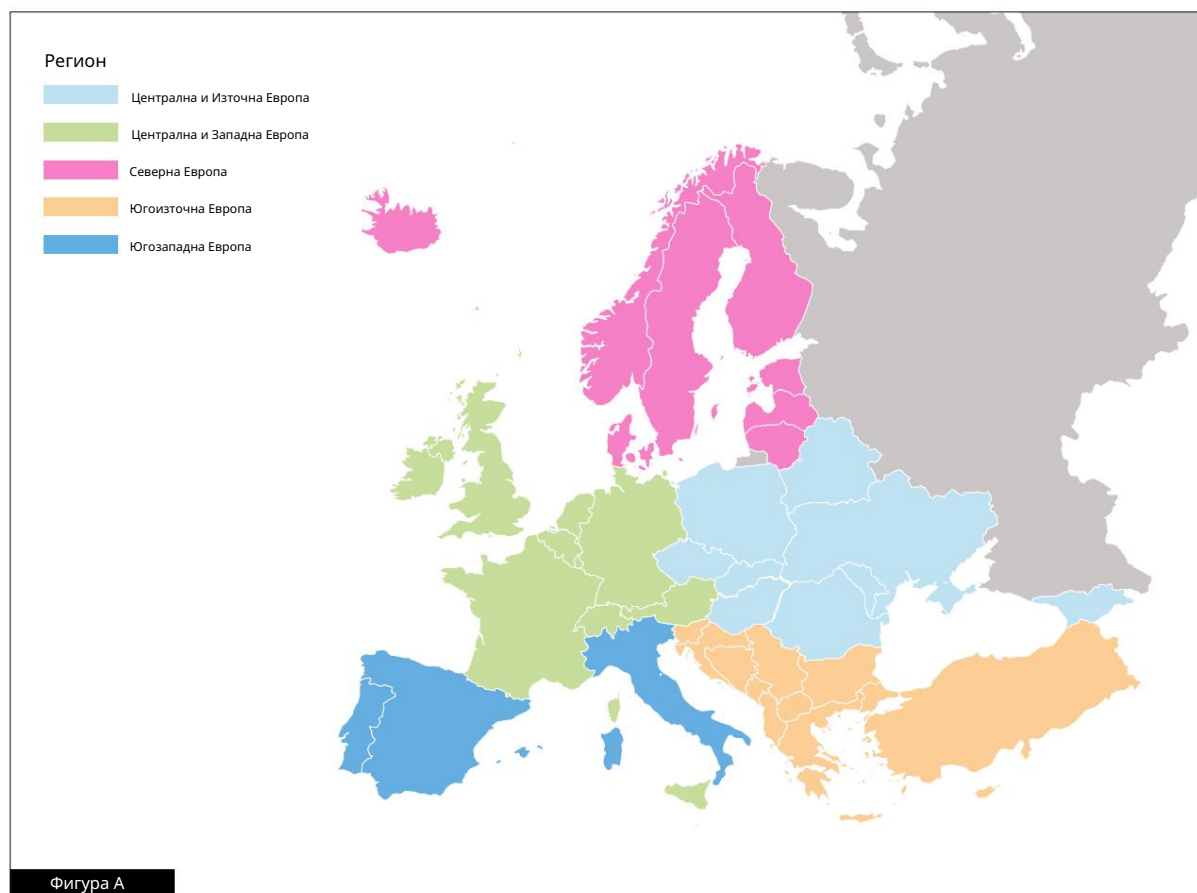
Докладът е изготвен и при изключителни геополитически обстоятелства. Войната на Русия срещу Украйна наруши сътрудничеството, търговските потоци и обмена на данни в части от региона.

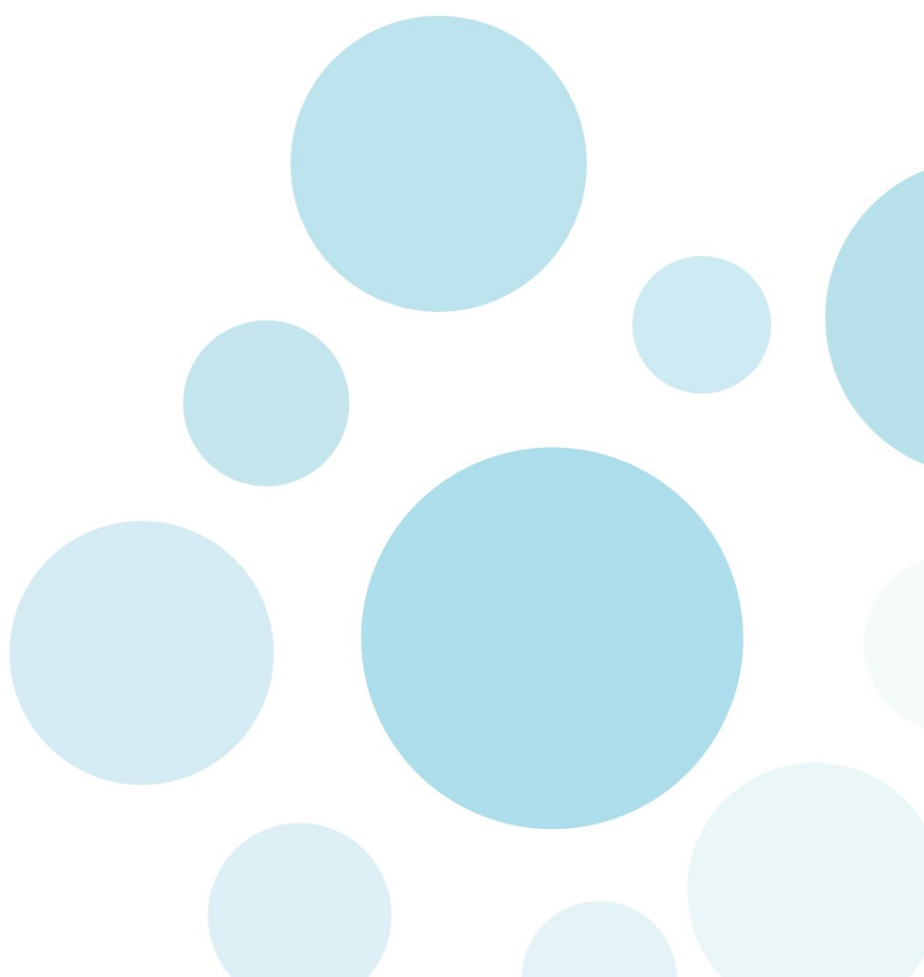
Освен човешките и икономическите си последици, конфликтът е засегнал горските ресурси, инфраструктурата и трансграничното сътрудничество в областта на околната среда.

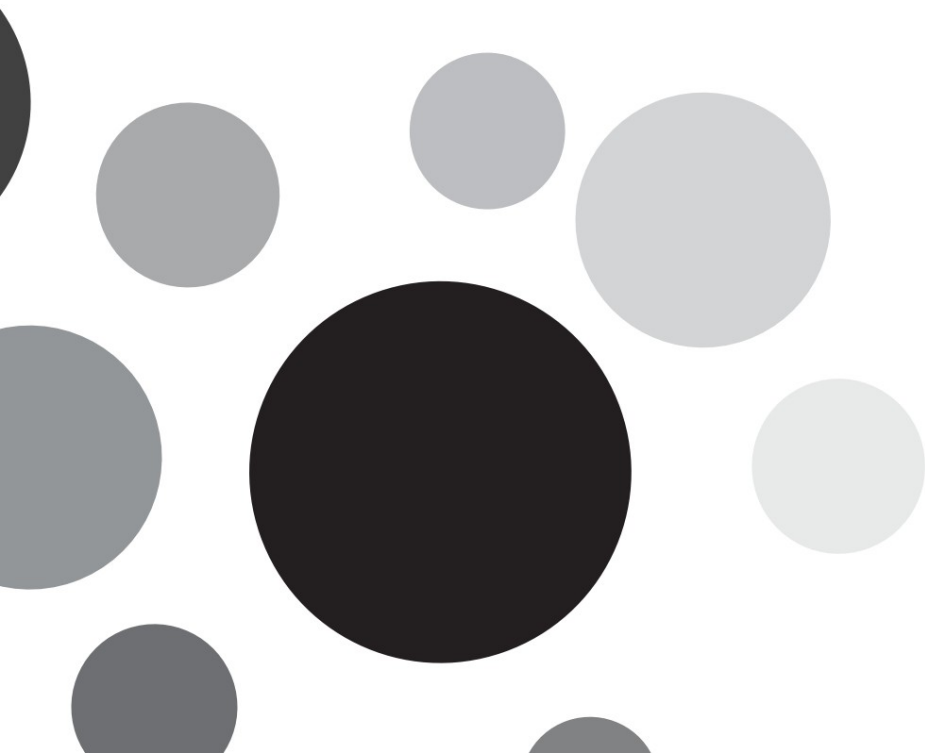
подчертавайки значението на стабилните институции и силната регионална солидарност.

Докладът е структуриран около общоевропейския Критерии и показатели за устойчиво горско стопанство Управление на устойчивото управление (SFM). Те осигуряват рамката за наблюдение, оценка и докладване на напредъка. Приет за първи път в Лисабон през 1998 г. и преработен през 2003 г. и 2015 г., настоящият набор — одобрен на Седмата Министерска конференция в Мадрид (2015 г.) — съчетава качествени и количествени показатели по шест критерия, подкрепени от всеобхватна рамка за политика и управление.

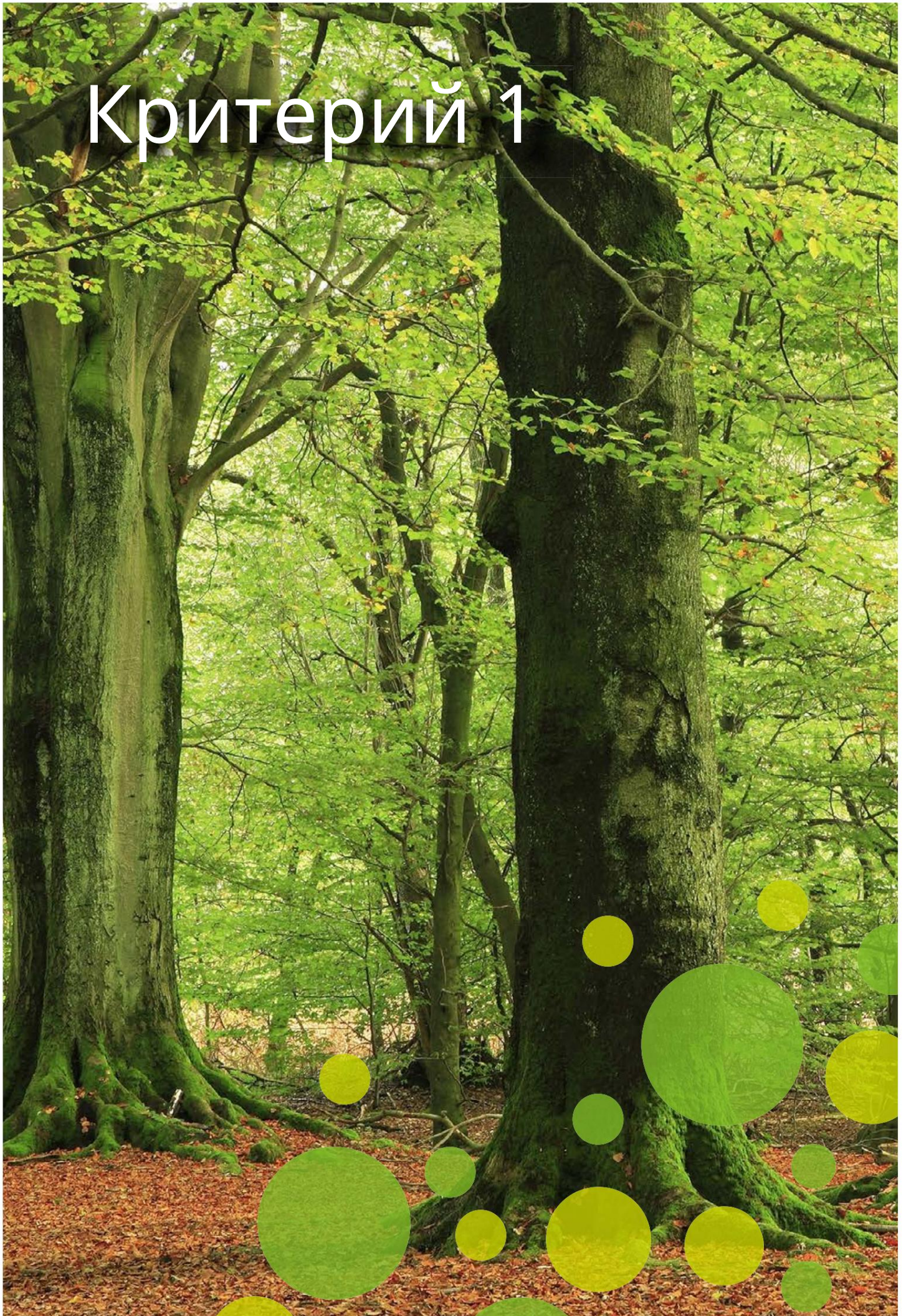
„Състоянието на европейските гори през 2025 г.“ предоставя на политиките, заинтересованите страни и обществеността хармонизирана, основана на доказателства информация за европейските гори и тяхното управление. Като подчертава както напредъка, така и предизвикателствата, докладът подкрепя информираното вземане на решения и насочва разработването на европейските и световните политики, свързани с горите, към устойчивост, издръжливост и споделена отговорност.

Критерий 1

Критерий 1:

Поддръжка и подходящо подобряване на Горски ресурси и техният принос към Глобалните въглеродни цикли

Горските ресурси са ключови биологични, физически и социално-икономически активи. Поддържането и увеличаването на тези ресурси е от основно значение за устойчивото управление на горите. Горите могат да действат като поглъщатели на въглерод, като съхраняват въглерод в биомаса, мъртва дървесина, отпадъци и почва, както и като продукти от добита дървесина. Това допринася значително за глобалния въглероден цикъл.

Поддържането на горската площ, увеличаването на растящите запаси и осигуряването на ефективно възстановяване подкрепят дългосрочното улавяне на въглерод. Допълнителни подобрения в съхранението и устойчивостта на въглерода могат да бъдат постигнати чрез повишаване на видовото разнообразие и структурната сложност. Точното наблюдение на въглеродните басейни и динамиката на горите е от значение за свързаните с климата стратегии за горите. Чрез поддържането на тези функции горите могат да допринесат за смекчаване на изменението на климата, като същевременно подкрепят биоразнообразието и други екосистемни услуги.

Горските ресурси се оценяват по отношение на:

- 1) площ,
- 2) растяща маса,
- 3) възрастова структура и разпределение на диаметрите и 4) промени във въглеродните запаси.

Последната част на тази глава обхваща политики, институции и свързани инструменти, които подкрепят подобряването на горските ресурси и техния принос към глобалния въглероден цикъл.

Индикатор 1. 1 Горска площ

Защо е важно

Горската площ показва до каква степен земята

е покрита с гори. Стабилна или нарастваща гора площта е един от показателите, използвани за оценка на

устойчивост на горските ресурси. Намаляването на горската площ може да предполага промяна в земеползването в резултат на фактори като урбанизация, разширяване на селското стопанство или

инфраструктурни проекти. Мониторингът на горската площ помага за оценка на дългосрочната наличност на горите за екологични, икономически и социални функции. В допълнение към горската площ, „други горски земи“ (ДЗЗ)

отнася се до земя, която не отговаря на определението за

гора, но има по-ниска дървесна покривка. Като „други залесени

земя“ е близо до горския праг, докладваните промени може да

отразяват реалната динамика на земната покривка или да се

различават в националните подходи за класификация и картографиране.

Как се определя

Площ на горите и OWL, класифицирани по вид гора и наличност на

дървесина, както и дял на горите и

OWL в обща площ на земята.

Ключово намиране

- Горската площ в Европа продължава да се разширява, но темпът на разширяване се е забавил във всички региони през последните две десетилетия. Горска площ в Европа се е увеличила от 230 милиона хектара (ха) през 2020 г. до повече от 232 милиона хектара през 2025 г., т.е. 35,4% от общата площ земя. Допълнителни 25 милиона хектара (3,8% от общата площ на земята зона) е класифицирана като OWL през 2025 г. От 1990 г. насам има се наблюдава увеличение на горската площ с около 11%.

- Около 43% от европейските гори са предимно иглолистни, 40% са предимно широколистни, а останалата част е смесена гора. Въпреки че регионалното състояние и тенденции се различават, общият дял на широколистните гори се е увеличил през последните пет години.

- Горските ресурси в Европа показват силни регионални контрасти, като Северна Европа доминира по отношение на горската покривка с предимно иглолистни видове и голяма горска площ на глава от населението, докато Централно-Западна и Централно-Източна Европа имат най-нисък дял на горите и наличност на глава от населението. Южните региони се характеризират с по-висок дял на горите.

широколистни гори и по-малък дял на горите

налични за доставка на дървесина.

Карте 1.1-1: Разлика между горите и OWL

В докладите на FOREST EUROPE „гора“ и „друга залесена земя“ (OWL) са отделни категории земя.

OWL обикновено обхваща райони с рядка дървесна покривка и/или значителни храстови компоненти, които не отговарят на критериите за класифициране като гора, но все пак допринасят за функционирането на ландшафта (напр. пасищни ландшафти, храсталаци/горски мозайки и полуотворени формации).

На практика са важни два аспекта:

- Чувствителност на измерването: OWL е по-трудно за последователно наблюдение, тъй като е близо до праговата стойност за покритие на короната на дърветата. Международните оценки подчертават повтарящата се трудност при надеждно измерване на покритието на короната на дърветата в диапазона 5—10%, което може да повлияе на сигналите за тенденции.
- Граници на категориите и прекласификация: По-ранни издания на SoEF документираха, че част от значителното намаление на OWL между 2015 и 2020 г. отразява прекласификацията на рядката дървесна растителност като гора в някои страни, по-специално Турция, а не бързата промяна на земната покривка.

Статус

Данни за горската площ и информация от кабинетни проучвания е получена от 45 държави в Европа през 2025 г.

Горите покриват 232 милиона хектара в Европа, което е 35,4% от сухоземната площ на Европа. Горската площ обаче е неравномерно разпределена в Европа и има значителни разлики в процента на горите в различните европейски страни. По-голямата част (69%) от страните имат между 30% и 45% от своите площ, покрита с гори (Фигура 1.1-1). Големите горски площи са типични за страните в региона на Северна Европа (Таблица 1.1-1).

Във Финландия почти три четвърти от общата площ на земята е покрита с гори. Швеция следва на второ място с горска площ от 68,6%. Словения и Черна гора са единствените страни в региона на Югоизточна Европа с над 60% горска покривка. Централноизточна и Централнозападна Европа са регионите с най-нисък дял на горската земя (28,3% и 28%). Други страни с много ниска горска покривка са Малта и Исландия (съответно 1,5% и 0,6%).

Около 43% от горите в Европа са доминирани от иглолистни дървета, а 40% - от широколистни. Смесените насаждения покриват 17% от горската площ на Европа (Фигура 1.1-2). Северна Европа има по-голям дял на насаждения, доминирани от иглолистни дървета (65,9%), като преобладават бореалните гори. Финландия и Швеция имат най-висок процент иглолистни дървета (съответно 71,4% и 76,7%). Други части на Европа имат по-голям дял на насаждения, доминирани от широколистни дървета. Регионът на Югозападна Европа има най-висок дял на широколистни насаждения (60,1%).

Шестнадесет европейски държави съобщават за покритие на

повече от 60% от широколистните дървета. Република Молдова, Унгария и Сърбия имат най-висок процент широколистни дървета (съответно 100%, 88,9% и 88%). Централно-Западна Европа има най-висок дял на смесените гори, представляващи 25,3% на горите.

Площта на горите, достъпни за дървесни запаси (FAWS) в Европа, възлиза на 172 милиона хектара през 2025 г. (Таблица 1.1-1). Това съответства на 74% от горската площ на държавите, докладващи за FAWS. Централна-Западна Европа има най-висок дял - около 91%. В Централна-Източна Европа и Северна Европа по-малко от 80% (съответно 62,8% и 76,4%) са FAWS. Югоизточна Европа е регионът с най-нисък дял на FAWS (57,2% от докладваната горска площ). Като е посочено в по-ранни издания на SoEF, дяловете на FAWS могат да се променят не само с промяната на площта, но и с промените в статуса на защита, ограниченията за управление и начина, по който държавите прилагат определението за FAWS на практика.

Най-голямата горска площ на глава от населението (Таблица 1.1-2) се наблюдава в Северна Европа (2,11 хектара на глава от населението), която има най-ниската гъстота на населението в селските райони (4,15 души на км²). Най-високите нива на горска площ на глава от населението са във Финландия (4,06 хектара на глава от населението), Швеция (2,66 хектара на глава от населението), Норвегия (2,22 хектара на глава от населението), Латвия (1,84 хектара на глава от населението) и Естония (1,81 хектара на глава от населението). Регионът Централна-Западна Европа има най-малката горска площ на глава от населението (0,15 хектара на глава от населението). Обединеното кралство и Нидерландия имат по-малко от 0,05 хектара горска площ на глава от населението.

Таблица 1.1-1: Площ на горите и OWL, по региони, 2025 г.

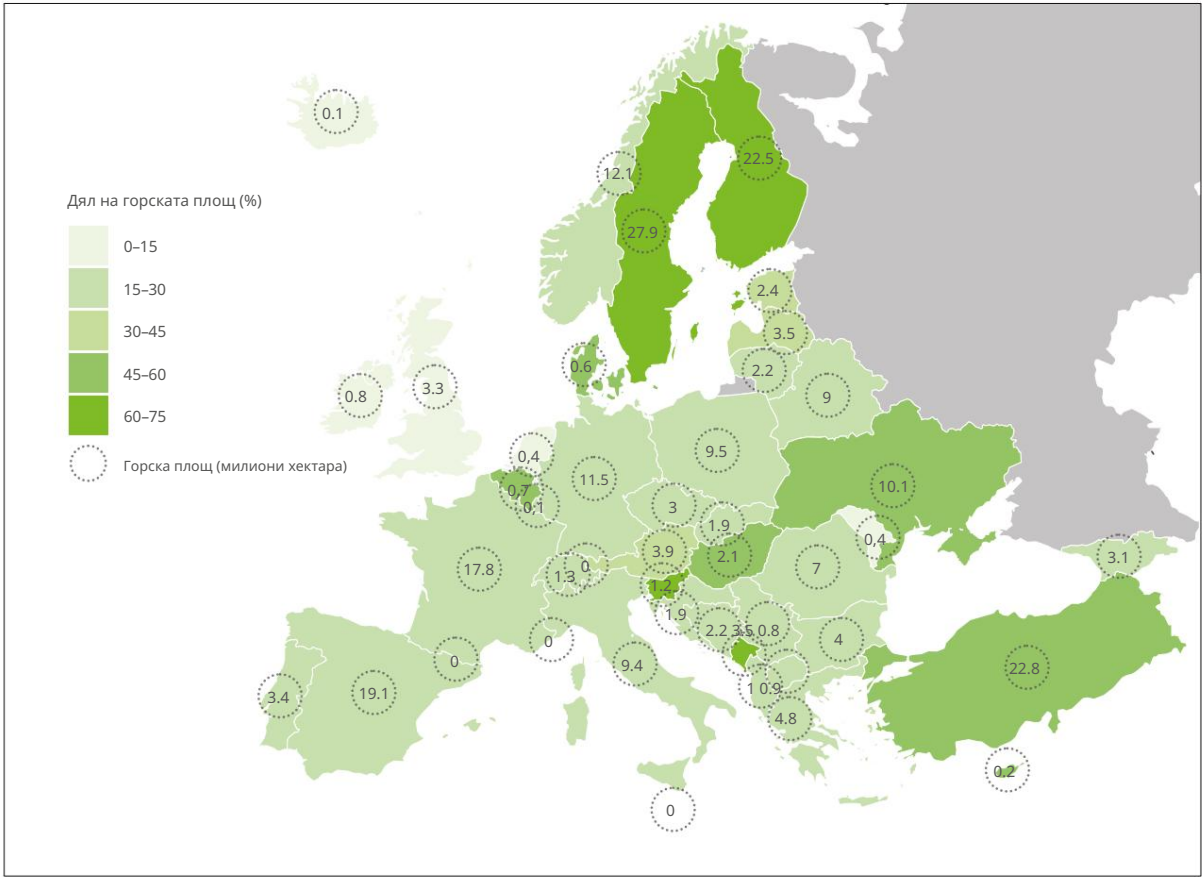
Регион	Гора		FAWS		Друга залесена земя	
	1 000 хектара	% земя площ	1 000 хектара	% от гората площ	1 000 хектара	% земя площ
Северна Европа	71 419,7	53.9	54 531.8	76.4	5 590,5	4.2
Централна и Западна Европа	39 692,7	28.3	36 119.1	91.0	1 086,3	0.8
Централна и Източна Европа	45 984.6	28.0	28 867,6	62.8	781.6	0,5
Югозападна Европа	31 936.1	35.8	27 680,1	86.7	13 145.6	14.7
Югоизточна Европа	43 320.4	33.2	24 761,6	57.2	4 435,9	3.4
ЕС-27	161 840.8	39.9	137 381.9	84.9	19 903,5	4.9
Европа	232 353.4	35.4	171 960.2	74.0	25 039.8	3.8

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ, представена от получените доклади: Северна Европа (СИ) 100%, Централна Западна Европа (ЦЗЕ) 100%, Централна Източна Европа (ЦИЕ) 100%, Югозападна Европа (ЮЗЕ) 100%, Югоизточна Европа (ЮИЕ) 100%, ЕС-27 100%, Европа 100%.

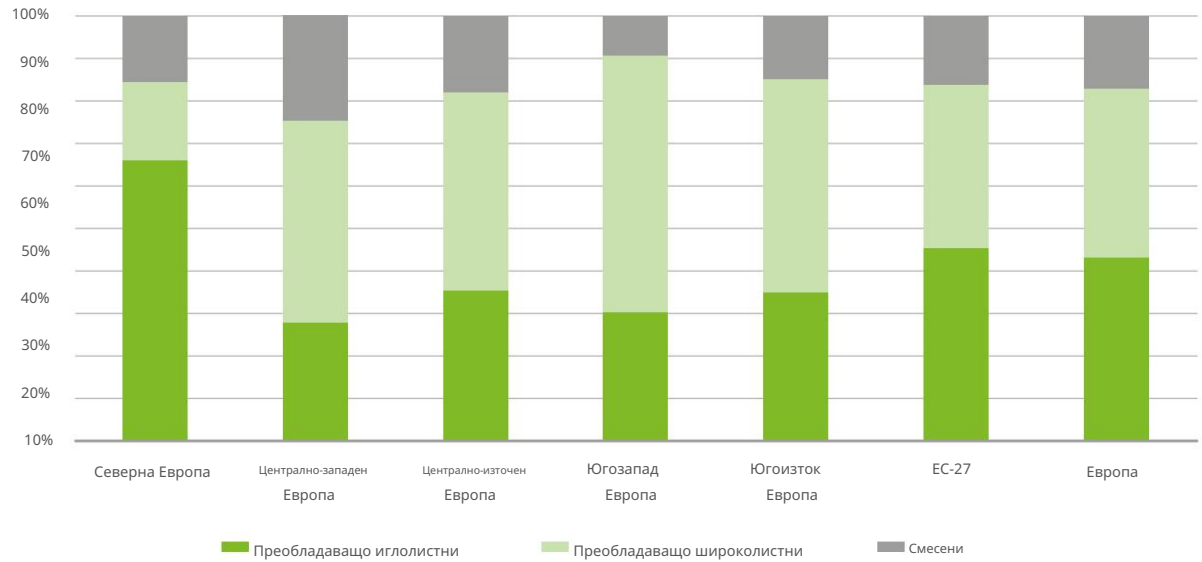
Таблица 1.1-2: Горска площ на глава от населението, по региони, 2025 г.

Регион	Горска площ
	хектара на глава от населението
Северна Европа	2.11
Централна и Западна Европа	0,15
Централна и Източна Европа	0,25
Югозападна Европа	0.27
Югоизточна Европа	0.31
ЕС-27	0,35
Европа	0.31

Забележка: Покритие на данните като % от населението: 100%.

Фигура 1.1-1: Горска площ (в милиони хектара) и дял на горската площ от общата земна площ, по държави, 2025 г.

Фигура 1.1-2: Горска площ по видове гори, по региони, 2025 г.

Тенденции

Горската площ на Европа се е увеличила с 23,3 милиона хектара през последните 35 години. Между 1990 и 2025 г. горската площ на Европа се е увеличавала средно с 665 000 хектара (0,32%) годишно. Тези нетни промени в горската площ отразяват комбинираните резултати от залесяването, естественото разширяване на горите и обезлесяването. Като цяло, всички европейски региони отбелязват непрекъснато увеличаване на горската площ през последните 35 години, въпреки че темпът на разширяване намалява.

С годишно увеличение от 199 600 хектара (0,8%) в сравнение с През последните 35 години разширяването на горите е било най-високо в Югозападна Европа, следвана от Югоизточна Европа със 184 000 хектара (0,5%) и Централно-Западна Европа със 133 500 хектара (0,4%) годишно (Фигура 1.1-3 и Таблица 1.1-3).

Общото разширяване на горската площ за периода 1990-2025 г. е била най-висока в Испания със 149 000 хектара годишно, Франция с 96 000 хектара годишно и Турция с 86 000 хектара годишно. Годишният темп на промяна, изразен като процент от общата горска площ, е бил най-висок за Исландия (6,9%), Ирландия (2,3%), Сърбия (1,4%) и Испания (1,1%) за периода 1990—2025 г., а за Исландия (1,7%), Ирландия (1%) и Сърбия (1,2%) за периода 2020—

2025 г. Въпреки това, в периода 2020—2025 г. имаше нетно намаление на горската площ за Северна Македония

(-1,6%), Норвегия (-0,1%), Република Молдова (-0,8%) и Кипър (-0,5%).

Тенденцията за FAWS (страхови масови недвижими имоти) се различава леко от общото увеличение на горската площ. В Северна Европа FAWS (страхови масови недвижими имоти) е намаляла средно със 127 000 хектара годишно през периода 1990—2025 г. (Таблица 1.1-4), с по-големи загуби през периода 1990—2010 г., отколкото през периода 2010—2025 г. Всички останали региони отчитат увеличение на FAWS и през двата периода. Централно-Източна Европа е единственият регион, където годишните увеличения се ускориха през 2010—2025 г. в сравнение с 1990—2010 г. В цяла Европа девет държави съобщиха за намаление на FAWS през периода 1990—2025 г. Намаляването на FAWS може да е резултат от разширени екологични ограничения (като защитени зони), икономически ограничения или социални ограничения, докато увеличенията на FAWS обикновено отразяват общото разширяване на горската площ. В светлината на дългосрочното намаляване на горската площ в Северна Европа, наред с продължаващото увеличаване на горската площ, е полезно тенденциите в FAWS да се тълкуват като сигнал за наличност/ограничение, а не като просто отражение на разширяването на горите.

Таблица 1.1-3: Горска площ и годишна промяна в горската площ по региони 1990—2025 г.

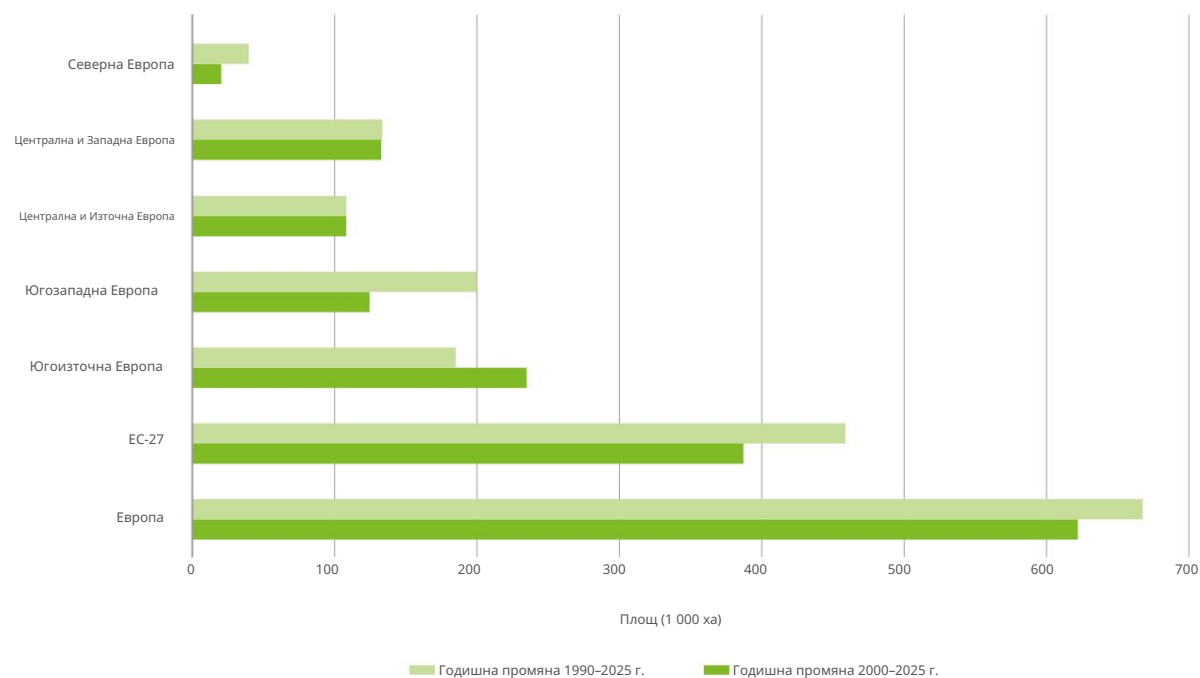
Регион	2025	2020	2010	2000	1990	2020 г.— 2025 г.	2010 г.— 2020 г.	2000 г.— 2010 г.	1990 г.— 2000 г.	1990 г.— 2025 г.
	1 000 хектара					%				
Северна Европа	71 420	71 367	70 978	70 911	70 028	0,01	0,05	0,01	0,13	0,06
Централно-западен Европа	39 693	39 093	37 861	36 380	35 019	0,31	0,33	0,41	0,39	0,38
Централно-източен Европа	45 985	45 521		44 341	43 279	0,20	0,27	0,25	0,25	0,25
Югозапад Европа	31 936		31 695	30 865	28 829	0,15	0,27	0,71	1,55	0,80
Югоизток Европа	43 320	42 479	39 433	37 470	36 868	0,40	0,77	0,52	0,16	0,50
ЕС-27	161 840	160 801	156 674	152 203	145 853		0,26	0,29	0,44	0,31
Европа	232 353	230 156	223 478	216 868	209 085		0,30	0,30	0,37	0,32

Забележка: Обхват на данните като % от общата регионална горска площ: 100%. За страните, които не са докладвали за съответната година, е използвана последната налична информация.

Таблица 1.1-4: Площ и средногодишна промяна в горите, налични за доставка на дървесина, по региони

Регион	2025	2020	2010	2000	1990	2020 г.— 2025 г.	2010 г.— 2020 г.	2000 г.— 2010 г.	1990 г.— 2025 г.
	1 000 хектара					%			
Северна Европа	54 532	54 754	55 545	57 017	58 989	-0,08	-0,14	-0,26	-0,22
Централно-западен Европа	36 119	35 756	35 166	34 163	32 695	0,20	0,17	0,29	0,30
Централно-източен Европа	35 443	33 212	32 739	33 217	31 432	1,34	0,14	-0,14	0,36
Югозапад Европа	27 680	27 601	27 213	26 687	26 049	0,06	0,14	0,20	0,18
Югоизток Европа	24 762	23 052	21 695	20 599	20 181	1,48	0,63	0,53	0,65
ЕС-27	137 382	135 418	125 733	105 277	105 595	0,29	0,77	1,94	0,86
Европа	178 535	174 374	172 358	171 683	169 346	0,48	0,12	0,04	0,16

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Южна и Източна Европа 99,9%, Южна и Източна Европа 95%, ЕС-27 99,9%, Европа 99% - за годините, които не са докладвали, е използвана последната налична информация.

Фигура 1.1-3: Годишна промяна в горската площ по региони, 1990—2025 и 2000—2025

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Америка 99,9%, Югоизточна Америка 95%, ЕС-27 99,9%, Европа 99%.

Индикатор 1. 2 Дървесен запас

Защо е важно

Дървесният запас се отнася до общия обем на живите дървета в една гора, обикновено измерван в кубически метри (м³). Неговото значение се крие в нашето разбиране за капацитета на горите да осигуряват дървесина и други екосистемни услуги във времето. Потенциалният дървесен запас варира в различните части на Европа, отразявайки продуктивността на мястото, климата, видовия състав и историята на управлението.

Промените в дървесния запас могат да са резултат от промени в състава на дървесните видове, възрастовата структура на горите и гъстотата на горите. Промените в дървесния запас могат да бъдат и ранен индикатор за здравето на горите, тъй като намаляването може да е резултат от екологичен дисбаланс и/или или деградация на горските почви. Увеличението на дървесния запас показва, че растежът на дърветата надвишава премахването на дървесина и смъртността на дърветата. Намаляващата тенденция може да показва стареене на гората или да предполага наличието на смущения като горски пожари, бури или нашествия на вредители, суша, лошо управление или други натиск.

Анализът на дървесните запаси помага за оценка както на продуктивността на горите, така и на въздействието на управленските практики. Тази информация е от съществено значение за оценка на наличието на суровини за икономиката, основана на горите, като същевременно се опазва екологичният статус, функции и информира оценките на въглеродните запаси.

Следователно, запасите от дървесина са централен индикатор за оценка на състоянието на горите и устойчивото управление на горите. Поддържането или подобряването им осигурява дългосрочната устойчивост, производителност и капацитет на гората за улавяне на въглерод.

В по-ранни издания на SoEF също така се подчертава, че видимите промени могат да отразяват както реалната динамика на горите, така и методологичните промени в националните системи за инвентаризация на горите; следователно интерпретацията трябва да отчита промените в дефинициите, извадките и обхвата на докладването.

Как се определя

Дървесни запаси в горите и OWL, класифицирани по вид гора и наличност за доставка на дървесина.

Ключови констатации

- Общият дървесен запас на европейските гори е 38,3 милиарда м³, от които около 79% са в гори, достъпни за дървесни ресурси.
- Средният запас от дървесина в Европа е 165 м³/ха и варира от около 89 м³/ха в Югозападна Европа до 261 м³/ха в Централна и Източна Европа.
- Дървесните запаси са се увеличавали с почти 1,3% всяка година между 1990 и 2025 г., но темпът се е забавил във всички европейски региони. През последните пет години дървесните запаси са се увеличавали с 0,3% всяка година. Като цяло, дървесните запаси в Европа са с около 45% по-високи, отколкото през 1990 г., но последните увеличения... допринасят по-малко за общото увеличение, отколкото по-рано десетилетия.
- През периода 1990 до 2025 г. запасите от широколистни видове се увеличават с по-бърз годишен темп (около 2%—4%) от тези на иглолистните видове (около 1%—2%). Това продължава дългогодишната промяна, вече подчертана в по-ранни издания на SoEF, но с по-ясни последици за бъдещия потенциал за добив и планирането на устойчивостта.
- Индикаторът за нарастващите запаси е ключов индикатор с почти 100% процент на докладване.

Статус

Общият дървесен запас на европейските гори възлиза на 38,3 милиарда м³, от които 30,2 милиарда м³ или приблизително 79% се намират в FAWS (Таблица 1.2-1). В рамките на FAWS 29,6% от дървесния запас се намира в Централна-Западна Европа, 30,4% в Централна-Източна Европа и 25% в региона на Северна Европа. В сравнение с населението, европейските гори съдържат 56 м³ общ дървесен запас на глава от населението. Северна Европа има най-големия дървесен запас на глава от населението - приблизително 270 м³/жител, което подчертава значителния социално-икономически потенциал на горските ресурси в региона. В останалите региони стойностите на глава от населението варират от около 24 до 87 м³.

Общият отчетен дървесен запас в OWL възлиза на 166 милиона м³. Като се има предвид типично по-ниската дървесна покривка на OWL, се очаква отчетените обеми на хектар да бъдат далеч под тези на гора. При тълкуване на данните обаче е важно да се вземе предвид как OWL се определя и инвентаризира на национално ниво.

Средната гъстота на дървесния запас (Таблица 1.2-1) в европейските гори е 165 м³/хектар. Най-високите стойности са в региона на Централна и Източна Европа с 261 м³/хектар и региона на Централна и Западна Европа с 238 м³/хектар; регионът на Югозападна Европа има най-ниска гъстота, с 89 м³/ха. Разликата между държавите е висока. Най-високата гъстота на растящите запаси е в Люксембург (390 м³/ха), Швейцария (347 м³/ха), Румъния (340 м³/ха), Чехия (330 м³/ха) и Германия (320 м³/ха), докато Исландия (18 м³/ха), Гърция (45 м³/ха) и Португалия (46 м³/ха) съобщават най-ниската.

Гъстотата на растящия запас в европейските OWL е 6,6 м³/ха (Таблица 1.2-1). Разликите в гъстотата на растящия запас могат да се дължат на екологични условия, които подпомагат растежа на дърветата, като например качество на мястото или климат, както и мерки за защита на горите.

практики за управление, както и условия на терена, които ограничават възможностите за добив на някои места.

Тъй като данните за растящите запаси се извличат от национални системи за инвентаризация, внезапните промени могат да отразяват и актуализирани методи (напр. ревизирани графики, модели или дефиниции), а не резки екологични промени, проблем, който беше подчертан в по-ранни цикли на SoEF.

Иглолистните дървета представляват 48,1% от дървесния запас в европейските гори. Обемът на стъблото на живите дървета в европейските гори е равномерно разпределен между широколистни и иглолистни дървесни видове в почти всички региони, с изключение на Северноевропейския регион, където 68% от дървесния запас е иглолистен. Шест основни дървесни вида представляват 81,4% от дървесния запас: бор, смърч, бук, дъб и бреза. Борът (26,3%) и смърчът (20,3%) заемат най-големи дялове, следвани от бук (13,3%) и дъб (10,8%). Делът на брезата е 5,3%, а на брезата - 5,4% (Фигура 1.2-1).

От общия дървесен запас в европейските гори, 78,7% се намира в FAWS (Таблица 1.2-1). Най-висок процент е отчетен за региона на Централна-Западна Европа (94,5%), най-нисък за Югоизточна Европа (70,7%). Особено ниски проценти са отчетени за Грузия (13,5%), Кипър (31%) и Турция (50%).

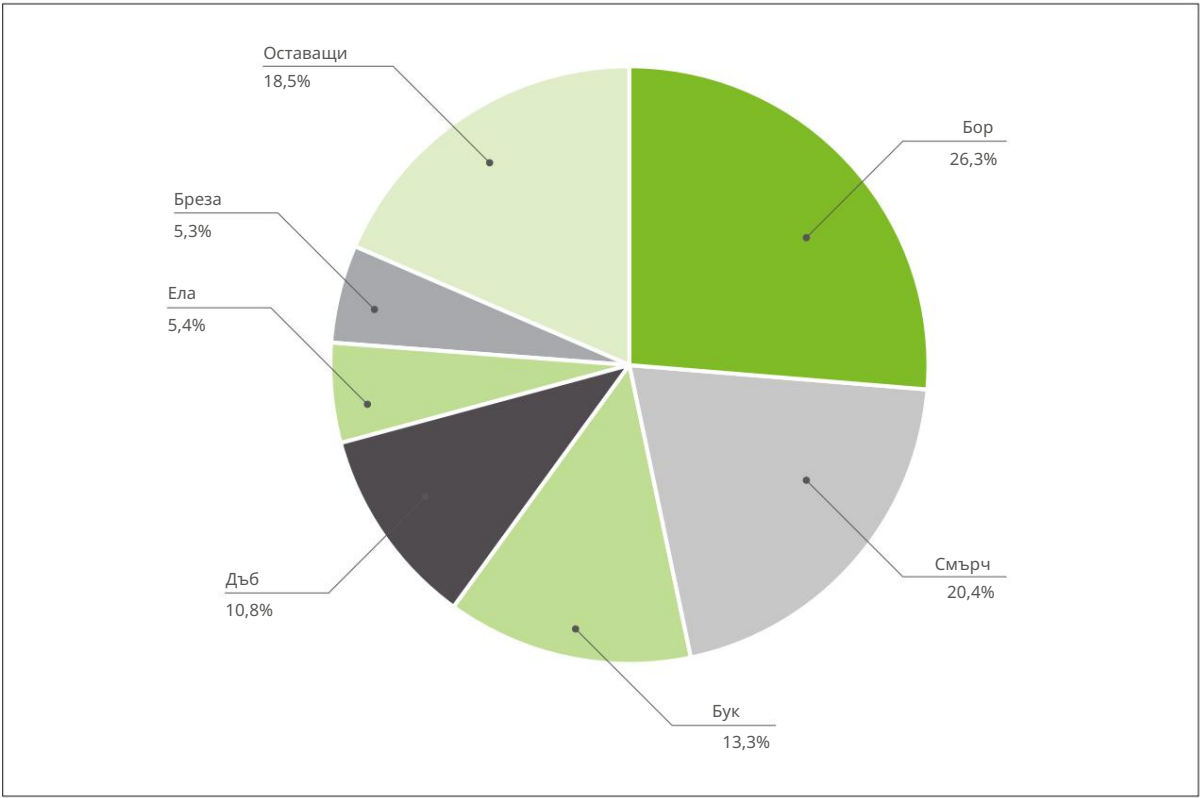
Наблюденията показват, че има тенденция за леко намаляване на FAWS (факторите, свързани с оцеляването и т.н.) в Северна Европа, няма обща тенденция в Централна Европа, стабилна е в Източна Европа с изключение на Украйна поради разрушенията, свързани с войната, и забележително увеличение в Турция за Югоизточна Европа. Могат да възникнат и други разлики поради различните дефиниции на FAWS в различните страни.

Таблица 1.2-1: Общ дървесен запас в горите, гори, налични за доставка на дървесина, и OWL, по региони, 2025 г.

Регион	Гора			FAWS		Друга залесена земя	
	милиона м³ м³/ха		м3/ 1000 м² от наклонеността	милиона м³	Дял от общия дървесен запас (%)	милиона м³	м³/ха
Северна Европа	9 125	127.8	269.6	7 538	82.6	41	7.4
Централно-западен Европа	9 441	237.9	34.6	8 919	94.5	3	2.5
Централно-източен Европа	11 989	260.7	86.8	9 176	76,5	34	44.0
Югозапад Европа	2 828	88.6	24.0	2 498	88.3	14	1.1
Югоизток Европа	4 942	114.1	39.7	3 493	70.7	74	16.7
ЕС-27	27 894	172.4	40.6	24 204	86.8	60	3.0
Европа	38 326	164.9	55.8	30 176	78.7	166	6.6

Забележка: Покритие на данните за горите като % от регионалната горска площ: Северизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Европа 100%, Югоизточна Европа 99,9%, ЕС 100%, Европа 99,9%

Покритие на данните за горите, налични за доставка на дървесина, като % от регионалната горска площ: Северизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 58,5%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 96%, ЕС 97%, Европа 88%.

Фигура 1.2-1: Дървесен запас в Европа по основни дървесни видове, 2025 г.

Тенденции

През последните 35 години (1990—2025 г.) дървесните запаси в Европа са се увеличили с 11,9 милиарда м³, средно с 339 милиона м³ годишно — годишен темп от 1,28% (Таблица 1.2-2). Дървесните запаси са се увеличили във всички региони, въпреки че темпът на натрупване се забавя. Анализът по дървесни видове показва, че широколистните дървета...

запасите се натрупват по-бързо от иглолистните (около 2%—4% годишно в сравнение с 1%—2%, съответно).

В абсолютно изражение увеличението е най-голямо в Централна и Източна Европа с 3,9 милиарда м³, следвана от Централна и Западна Европа (2,6 милиарда м³) и Северна Европа (2 милиарда м³). В процентно изражение Югозападна Европа има най-висок средногодишен темп на растеж от 2,30%, докато Централна и Западна Европа (1,1%) и Северна Европа (0,8%) имат най-нисък (Таблица 1.2-2).

Това увеличение на нарастващите запаси отразява няколко фактора, включително разширяването на горските площи във всички региони, особено в Югозападна Европа.

Дървесните насаждения се увеличаваха по-бързо от горската площ през периода 1990—2025 г., което показва нарастваща гъстота на дървесните насаждения във всички европейски региони. Променящата се възрастова структура — с увеличаване на площите на междинни и зрели насаждения — е друг ключов фактор. фактор (вижте индикатор 1.3).

Резултати от натрупването на нарастващи запаси за 35 години от разликата между добавките и премахвания. Добавките включват нов обем на стъблото от растежа на дърветата и разширяването на горската площ. Загубите възникват чрез дърводобив, прореждане и смъртност от естествени причини, като болести, огнища на вредители, пожари, ветровали и други събития (например свлачища, лавини).

Нарастващото натрупване на запаси в европейските гори е резултат от сложни, регионално променливи фактори.

От 1990 г. насам сечта се е увеличила в повечето региони с изключение на Югозападна Европа, но въпреки това запасите от дървесина са се увеличили. продължи да нараства, тъй като обемът се е увеличил постоянно изпреварва дърводобива. Това отразява няколко фактора: възрастова структура на горите, пазарни условия, намаляваща икономическа зависимост от горското стопанство, по-голямо признание на многофункционалните роли на горите и — в някои региони — засилен растеж, свързан с по-високи концентрации на CO₂ и отлагане на азот.

Въпреки това, темпът на натрупване се забавя.

Между 2010 и 2025 г. годишното увеличение на растящите запаси в Европа е средно 0,8%, което е под дългосрочната средна стойност от 1,3% за периода.

от 1990 до 2025 г. (Таблица 1.2-2). Това забавяне

може да се обясни с няколко фактора, включително намаляващо разширяване на горските площи, променяща се възрастова структура на горите, по-високи нива на използване на нетния годишен прираст и нарастващи щети по горите. Това съобщение за „забавяне на натрупването“ е в съответствие с по-ранните издания на SoEF, но периодът от 2020 г. до 2025 г. показва особено ниски годишни печалби в няколко региона, което подчертава нарастващото влияние на смущенията и по-високите нива на използване върху нетната промяна в запасите.

Таблица 1.2-2: Тенденции в общия дървесен запас по региони, 1990—2025 г.

Регион	2025 2020	2010 2000	1990 2020—2025					2010—2020		2000—2010		1990—2000	1990—2025		
	милиона м³					милиона м³	%	милиона м³	%	милиона м³	%	милиона м³	%	милиона м³	%
Север Европа	9 125	9 105	8 415	7 647	7 148	19	0,04	691	0.82	767	1.00	499	0.70	1 977 г.	0,79
Централно-западна Европа	9 441	9 306	8 799	7 846	6 785	135	0.29	507	0.58	953	1.21	1 061	1.56	2 656	1.12
Централно-източна Европа	11 989	11 747	10 695	9 315	8 127	242	0,41	1 052	0,98	1 380	1.48	1 188	1.46	3 862	1.36
Югозападна Европа	2 828	2 810	2 482	2 125	1 568	18	0.13	328	1.32	357	1.68	557	3.56	1 260	2.30
Югоизточна Европа	4 942	4 761	4 113	3 478	2 829	181	0,76	648	1.58	634	1.82	649	2.29	2 113	2.13
ЕС-27	27 894	27 608	25 514	22 647	20 093	286	0,21	2 094	0,82	2 867	1,27	2 554	1,27	7 801	1,11
Европа	38 326	37 730	34 503	30 412	26 457	595	0,32	3 227	0,94	4 091	1,35	3 955	1,49	11 869	1,28

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 100%, Централна-Западна 100%, Централна-Източна Европа 100%, Югозападна 100%, Югоизточна Европа 99,9%, ЕС 100%, Европа 99,9%.

Индикатор 1. 3 Възрастова структура и/или разпределение на диаметъра

Защо е важно

Възрастовата структура и разпределението на диаметрите на гората описват нейния състав (съотношението на младите и старите дървета) и етапите на развитие (съотношението на малките и големите дървета). Тези фактори дават представа за екологичната стабилност и бъдещата продуктивност на горите.

Добре балансираната горска структура в ландшафтен или национален мащаб се състои от смесица от млади, зрели и стари дървета, което подпомага непрекъснатото възобновяване, биоразнообразието и разнообразието на местообитанията. Асиметричното разпределение може да показва минали усилия за залесяване, въздействия от управлението, природни смущения или предизвикателства пред възобновяването. На ниво отделни насаждения, разнообразието във възрастта и размера може да засили устойчивостта им към вредители, бури и изменение на климата. Този индикатор може да се интерпретира и през призмата на риска и възстановяването, като големи събития смущения

може временно да промени разпределението на възрастта и диаметър.

Разпределението на дърветата по диаметър влияе върху икономиката резултати, тъй като различните индустрии разчитат на специфични размери и качества на дърветата. Мониторингът на тези характеристики помага за насочване на свързаните лесовъдски практики, като например прореждане, дърводобив, естествено възобновяване, засаждане и засяване на дървета, с цел те да бъдат приведени в съответствие с дългосрочните цели за здравето на горите. Различните размери на дърветата и възрастови класове също са от решаващо значение за поддържането на местообитанията на видове, които зависят от специфични структурни условия, като например големи, стари дървета. Промените в структурата могат да показват рискове или възможности за устойчиво управление на горите.

Как се определя

Възрастова структура и/или разпределение на диаметрите на горите и OWL, класифицирани по наличност за доставка на дървесина.

Ключови констатации

- Около 64% от горите в Европа са на еднаква възраст, докато 36% са на разновъзраст. Това показва продължаваща промяна към по-голям дял на горите на разновъзраст в сравнение с предишни доклади.
- В Европа горите, достъпни за дървесен запас, са доминирани от едновъзрастни насаждения, които са преминали фазата на възобновяване, но все още не са достигнали зрялост, което е в съответствие с общия докладван модел.
- Дървесният запас в гори с разновъзрастни гори, достъпен за дървесни източници, е концентриран в 21-клас с диаметър 40 см. Междувременно делът на много големите дървета остава сравнително малък на европейско ниво.

Статус

Данните, докладвани за 2020 г., показват, че в повечето региони на

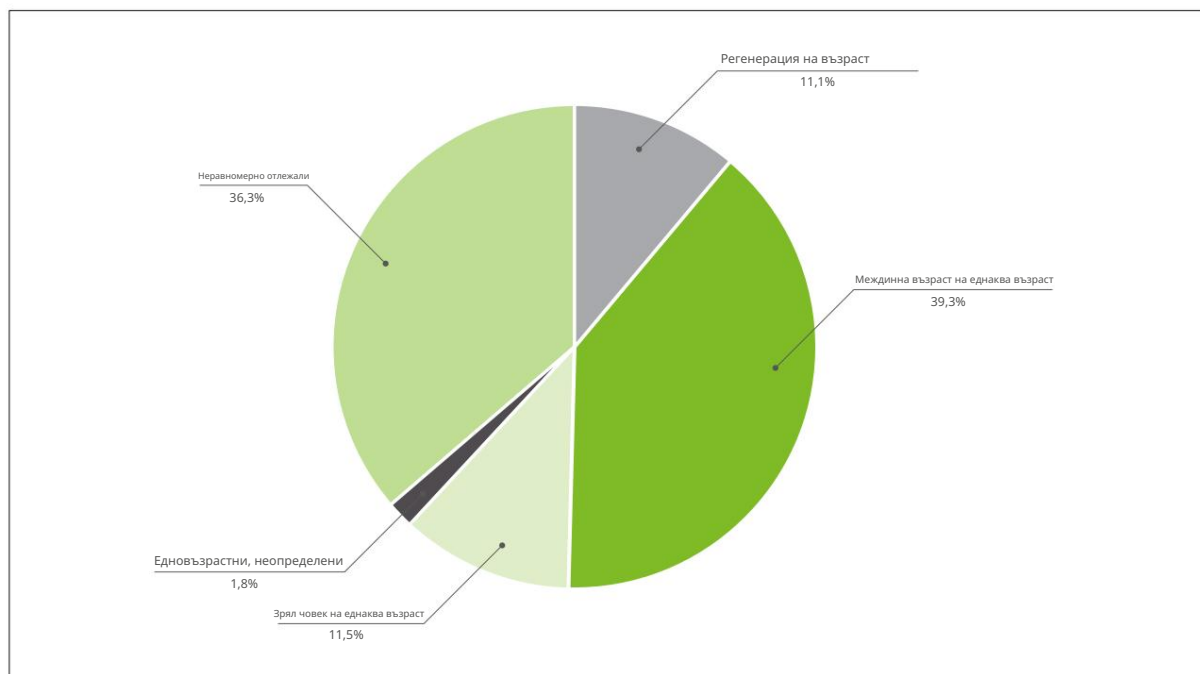
Европа. Най-големият дял от средновековните гори се намират в Централна и Северна Европа, което отразява дългогодишни системи за управление с редовни цикли на дърводобив и възобновяване.

В Северна Европа, особено в Швеция и Финландия, горите са съставени предимно от средновъзрастни и зрели иглолистни насаждения, управлявани по ротационни системи. В Централна Европа се наблюдава постепенно изместване към по-стари насаждения поради узряването на залесителните дейности след Втората световна война.

В Южна и Югоизточна Европа по-младите и неравновъзрастни структури са по-често срещани, особено в райони, засегнати от пресечена гора, паша и горско сечене. В страни като Испания и Португалия обаче тенденциите за стареене стават видими и във високите горски системи.

Стареенето на горите е особено силно изразено в Западна Европа, където интензитетът на дърводобива е сравнително нисък, а възобновяването им често е забавено.

Успоредно с това, скорошните суши, бури и огнища на корояди ускори локално структурните промени, особено в Централна Европа. След спасителни операции и последваща регенерация, засегнатите от нарушенията райони временно

Фигура 1.3-1: Дял на площта на фазите на развитие на едновъзрастните гори и на разновъзрастните гори в FAWS, 2020 г.

Забележка: Покритие на данните за едновъзрастни растения като % от общата площ на FAWS: 83,5%, Покритие на данните за неедновъзрастни растения като % от общата площ на FAWS: 72,6%

увеличи относителния дял на по-младите етапи на развитие.

Възрастовата структура на европейската зона на FAWS през 2020 г. е показана на Фигура 1.3-1. Като цяло, доминират гори с еднаква възраст. За Европа, повече от 64% от дървесния запас в FAWS е отчетен като едновъзрастен, като доминира дървесният запас в междинна фаза на развитие. Дървесният запас в зряла фаза възлиза на 18,0% от дървесния запас в едновъзрастните FAWS. Дървесният запас в гори с разновъзрастен обаче доминира в Югозападна и Централно-Западна Европа.

За Европа като цяло, диаметърният клас 21–40 см доминира в горите с разновъзрастови характеристики; около 9,8% от дървесния запас се състои от дървета с диаметър на височина на гърдите (DBH) над 60 см.

Тенденции

Въпреки че анализът на тенденциите остава ограничен от непълните времеви серии, обхватът за периода 2000–2020 г. вече се простира до приблизително 70% от FAWS, което е значително по-високо от

покритие, налично за по-ранния период 2000–2015 г.

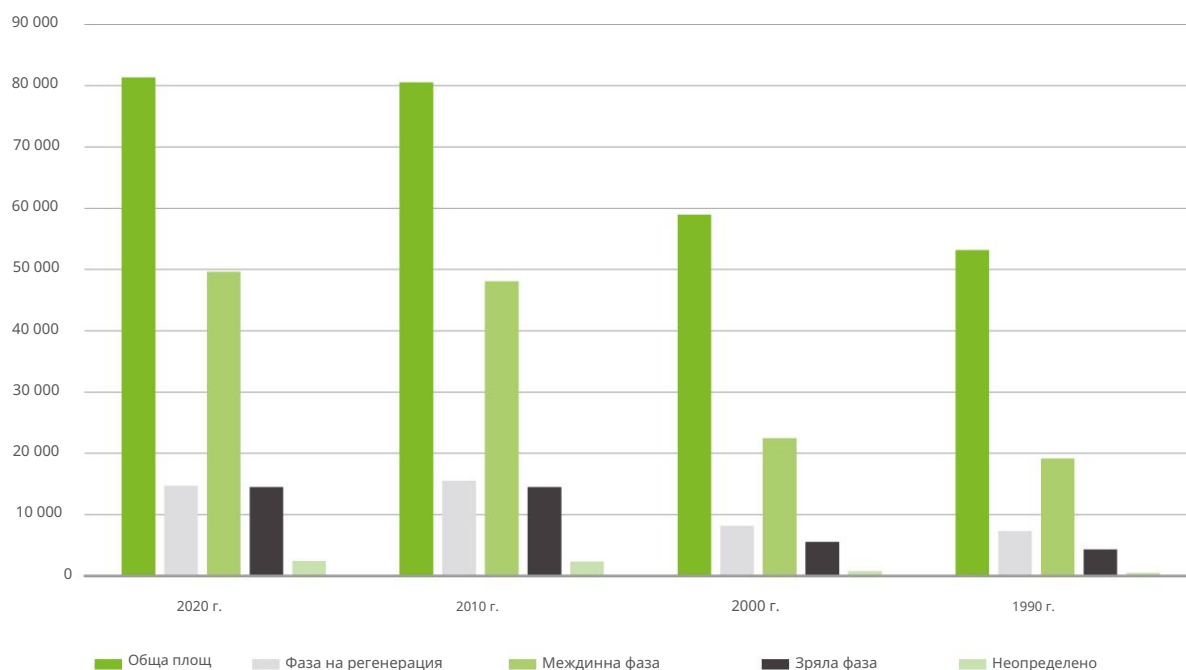
подинжовство на тенденцията.

За тази подгрупа от държави тенденцията показва непрекъснат спад в едновъзрастните насаждения средно между 2000 и 2020 г. Наблюдавани са само незначителни промени в разпределението на фазите на развитие в рамките на едновъзрастните FAWS, с леко намаление във фазата на възобновяване и увеличение в междинната фаза между 2010 и 2020 г. (Фигура 1.3-2). Насажденията в междинна фаза на развитие представляват най-голям дял.

(61%) и се е увеличил между 2000 и 2010 г. Това

Фазата обикновено е свързана с високи темпове на растеж, което е в съответствие с по-широкия модел на продължаващо (макар и забавящо се) натрупване на нарастващи запаси, отчетено на европейско ниво (вж. Индикатор 1.2).

Като цяло, отчетената възрастова структура показва горски профил, който клони към зрялост повече, отколкото в по-ранни десетилетия. Въпреки това, последните динамики на нарушенията показват, че структурните сигнали могат да се променят бързо и трябва да се интерпретират заедно с информацията за щетите и регенерацията.

Фигура 1.3-2: Тенденция в площта на фазите на развитие на едновъзрастни гори, достъпни за дървесни запаси, 1990–2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от общата площ на FAWS: 70%

Индикатор 1.4 Горски въглерод

Защо е важно

Запасите от въглерод в горите се отнасят до общото количество въглерод, съхраняван в гората, включително в нейната биомаса, мъртва дървесина, отпадъци и почва. Устойчиво управлението на горите могат да действат като поглъщатели на въглерод, абсорбирайки повече въглероден диоксид, отколкото отделят. Това прави горите ключово естествено решение за смекчаване на изменението на климата. С течение на времето обаче горите могат да достигнат равновесие между абсорбцията и освобождаването на въглерод. Въглеродът, съхраняван по време на растежа, в крайна сметка се връща в атмосферата чрез изгаряне или естествено разпадане. Последните оценки подчертават, че динамиката на смущенията и стареенето на насажденията могат да намалят нетните поглъщания, дори когато общите запаси от въглерод остават високи.

Промените в запасите от въглерод в горите отразяват естествени процеси и човешки дейности, като например управление на горите (включително дърводобив и повторно залесяване) и промени в земеползването. Увеличението или стабилността на запасите от въглерод предполага, че горските екосистеми се поддържат или подобряват, докато значителни загуби могат да показват интензивен дърводобив, увреждане на горите, промени във възрастовата структура, деградация или обезлесяване. Запасите от въглерод в горите могат да бъдат повлияни от управленски практики и природни бедствия, които влияят на темповете на растеж, видовия състав и структурата на насажденията. При интерпретирането на данните е важно да се вземе предвид и нарастващата роля на сложните смущения (напр. суша, последвана от огнища на корояди) и тяхното въздействие върху траекториите на смъртност и възстановяване.

Мониторингът на въглерода е от съществено значение за докладването по рамки като Рамковата програма на ООН

Конвенцията на ООН по изменението на климата (РКООНИК) и Парижкото споразумение, както и за постигане на националните, европейските и глобалните климатични цели. Важно е и за отчитането на въглерода на доброволните и спазващите изискванията пазари на въглерод. Интегрирането на въглеродните съображения в управлението на горите гарантира, че климатичните цели са в съответствие с целите за биоразнообразие и производство на дървесина. Съгласно РКООНИК, Протокола от Киото и Парижкото споразумение страните са длъжни да представят доклади за емисиите и поглъщанията на парникови газове за различни категории земеползване и въглерод.

басейни. В тази рамка горските земи са ключова категория земеползване в много европейски страни. Достоверността на дискусиите относно политиката за горски въглерод все повече зависи от прозрачни подходи за мониторинг и ясна комуникация на това кои въглеродни басейни са включени (напр. биомаса, почви, мъртва дървесина и продукти от добита дървесина).

Как се определя

Въглеродни запаси и промени в въглеродните запаси в горската биомаса, почвата и продуктите от добита дървесина.

Ключови констатации

- Запасите от въглерод в европейската горска биомаса се увеличават, което представлява значителен поглъщител на CO₂ емисии. Размерът на този поглъщител обаче намалява. Има частични доказателства за намаляване на поглъщателната функция, главно поради природни смущения, увеличено дърводобив и стрес, свързан с климата, намаляващ растежа на горите. В сравнение с по-ранни периоди на докладване на SoEF, нетното годишно увеличение на въглерода в биомасата е по-малко, което показва отслабваща тенденция на натрупване (макар и все още положителна).
- Между 2010 и 2025 г. средното годишно улавяне на въглерод в горската биомаса е било 106 Mt C, но тази цифра прикрива значителна годишна променливост, свързана с нарушения и операции по оползотворяване, които могат едновременно да увеличат поглъщанията и да намалят нетния прираст.
- Живата дървесна биомаса представлява около 30% от общия въглероден запас в горите. Почвите остават най-големият отчетен пул в страните, осигуряващи пълно покритие (Фигура 1.4-1), но дяловете в пуловете са чувствителни към националните методи и пълнотата на отчитането в различните пулове.
- Въглеродът, съхраняван в биомаса на хектар, е най-висок в Централно-Западна и Централно-Източна Европа. Това отразява по-високите обеми на стояща дървесина и по-големия дял на зрели гори в определени региони, което има последици за бъдещата сила на поглъщане, тъй като

възрастта на горите.

Статус

Докладването на въглеродните баланси, свързани с продуктите от добита дървесина (ДДП), е задължително съгласно РКОНИК. Съгласно Протокола от Киото, въглеродните запаси се категоризират като биомаса (над и под земята), мъртва органична материя (мъртва дървесина и отпадъци) и почва (минерална и органична). Този доклад за 2025 г. обаче анализира само запаса от биомаса, тъй като този компонент може да се промени значително за кратки периоди от време в отговор на природни смущения.

Промените в другите въглеродни басейни обикновено се случват по-бавно. Макар че този подход улеснява интерпретацията на краткосрочните сигнали за смущения, това означава, че индикаторът не обхваща потенциално водещи промени в мъртвата дървесина, почвите или горските гори, които са от значение за цялостното отчитане на въглерода в горските земи.

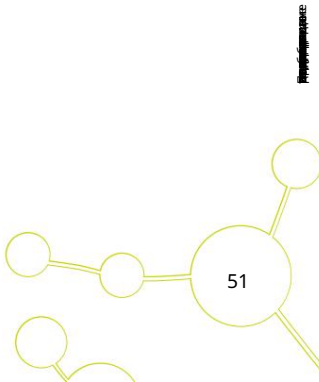
Таблица 1.4-1 показва запасите от въглерод в биомасата в различни Европейски региони. Изразено на хектар горска земя, въглеродът в биомасата е най-висок в Централна-Западна и Централно-Източна Европа, докато Южна и Северна Европа съдържат само половината от тези количества. Този регионален градиент е в съответствие с разликите в гъстотата на дървесните запаси (индикатор 1.2) и състава на горските типове (индикатор 1.1).

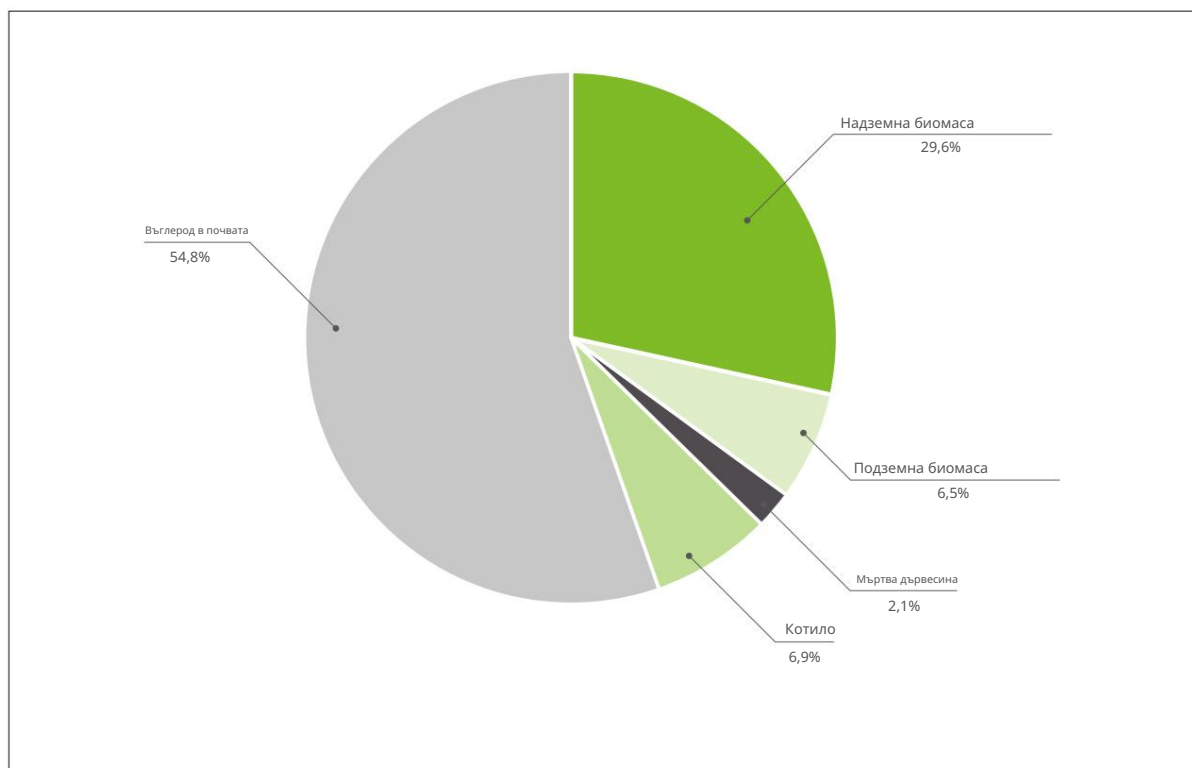
Анализът за оценка на относителните пропорции на различните въглеродни басейни в горите (т.е. надземна и подземна биомаса, мъртва дървесина, отпадъци и почвен органичен въглерод) се основава на данни от държави, които са докладвали за всичките пет басейна. Фигура 1.4-1 показва, че 55% от общия горски въглерод се съхранява в почвите, докато 30% се съдържа в живата дървесна биомаса. Тъй като пълното докладване за басейна обхваща само част от горската площ на Европа, тези данни следва да се считат за индикативни, а не за напълно представителни.

Таблица 1.4-1: Запаси от въглерод в биомасата, разделени на подземни и надземни компоненти, по региони, 2025 г.

Регион	Въглерод в надземната биомаса		Въглерод в подземна биомаса		Въглерод в общата биомаса	
	Връх С	тона/ха	милиона м3	тона/ха	милиона м3	тона/ха
Северна Европа	2 674	37.4	699	9.8	3 373	47.2
Централно-западен Европа	2 899	73.0	683	17.2	3 582	90.2
Централно-източен Европа	4 027	87.6	792	17.2	4 819	104.8
Югозапад Европа	1 051	32.9	318	9.9	1 369	42.9
Югоизток Европа	1 805	41.7	449	10.4	2 254	52.0
ЕС-27	8 667	53.5	2 106	13.0	10 772	66.6
Европа	12 456	53.6	2 941	12.7	15 397	66.3

Забележка: Покритие на данните като % от горската площ на региона: Северозток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Америка 99,9%, Югоизточна Америка 100%, ЕС-27, Европа 99,9%.

Фигура 1.4-1: Пропорции на въглеродните запаси в горите в Европа, 2025 г.

Забележка: Въз основа на данни от държави, които са докладвали за всичките пет въглеродни басейна. Обхватът на данните като % от общата горска площ в Европа е 56%.

Тенденции

Таблица 1.4-2 показва тенденциите във въглерода от биомасата запасите в европейските гори от 1990 до 2025 г. Във всички региони запасите от въглерод в биомасата са се увеличили постоянно през този период. Общото увеличение между 2010 и 2020 г. е значително, като е регистрирано увеличение от 106 Mt C годишно за всички европейски страни през периода 2010—2025 г.

Това увеличение се дължи главно на растежа на горите, надвишаващ нивата на дърводобив и смъртността. От 2015 г. насам обаче растежът е все повече ограничен в няколко региона от суша и топлинен стрес, по-висока смъртност и въздействието на смущения като бури, вредители и пожари, в резултат на което...

при по-малко нетно увеличение на въглерода в биомасата.

Югозападна Европа е претърпяла намаляване на запасите от въглерод, до голяма степен поради увеличаване на горските масиви през последните години. Тази тенденция е в съответствие с по-широки доказателства, че екстремните метеорологични условия и продължителните сезони на затопляне могат да доведат до значителни, макар и епизодични,

загуби на въглерод в биомасата, дори когато дългосрочните тенденции остават положителни другаде.

Последните констатации от оценката на ЕАОС показват че поглъщането на гори в ЕС е намаляло през последните десетилетие поради увеличаване добив на дърводобив, смущенията, застаряващите гори и стреса, свързан с климата. Тези проблеми не са широко разпространени, но са концентрирани в части от скандинавските и балтийските страни, както и в Централна Европа. Северните, балтийските и централноевропейските региони са преживели най-значително намаляване на поглъщането на въглерод от горите като цяло. Тези развития подчертават значението на адаптивните мерки за управление, мониторинг и възстановяване, за да се гарантира, че европейските гори ще продължат да играят своята роля в улавянето на въглерод при променящи се климатични и икономически условия.

Въпреки че тези констатации на ЕАОС се фокусират върху ЕС, те предоставят и подходящ контекст за по-широкия район на FOREST EUROPE, където все по-често се отчитат подобни фактори (застаряване, динамика на дърводобива и режими на смущения).

Таблица 1.4-2: Годишна промяна в общите запаси от въглерод в горската биомаса, по региони, 1990—2025 г.

Регион	2025	2020	2010	2000	1990				Годишна промяна 2010—2025		Годишна промяна 2010—2020		Годишна промяна 2000—2010 г.		Годишна промяна 1990—2000 г.	
	Връх C					Mt	C %	Mt	C %	Mt	C %	Mt	C %			
Северна Европа	3 373	3 370	3 100	2 843	2 569				18	0,59	27	0,87	26	0,91	27	1,07
Централно-западна Европа	3 582	3 530	3 261			2 900	2 409	21		0,66	27	0,82	36	1,25	49	2,04
Централно-източна Европа	4 819	4 563		4 113		3 169	2 693		47	1,14	45	1,09	94	2,98	48	1,77
Югозападна Европа	1 369	1 442	1 363	1 265	1 165				0	0,02	8	0,57	10	0,78	10	2,06
Югоизточна Европа	2 254	2 177		1 965	1 627	1 425			19	0,98	21	1,08	34	2,08	20	1,42
ЕС-27	10 974	10 931	10 062	7 976	7 093	61 060	87 086	209 262	88 128							
Европа	15 396	15 081	13 803	11 803	10 260	106 077	128 093	200 169	147 151							

Забележка: Покриване на данните като % от регионалната горска площ: Северизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 80,5%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 100%, ЕС-27 99,9%, Европа 96%.

Индикатор С. 1: Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо увеличаване на горските ресурси и техния принос към глобалните въглеродни цикли

Ключови констатации

Всички държави, които са докладвали по този критерий, имат политически цели, свързани с поддръжката и подобряване на горските ресурси и тяхната роля при улавянето на въглерод. Тези цели обикновено са включени в по-широки национални политики, програми и стратегии за горите, насочени към изменението на климата, биоразнообразието и развитието на селските райони. В много страни тези цели все повече съчетават смекчаване, адаптация и устойчивост в отговор на нарастващия натиск от суша, вредители, бури и пожари. Този акцент е в съответствие с по-ранните доклади за състоянието на околната среда (SoEF), докато последните данни от страните отдават по-голяма тежест на риска от смущения и възстановяването като определящи фактори за нетните въглеродни емисии.

Повечето страни са създали институционални рамки и инструменти на политиката, които насърчават устойчивото управление на горите, залесяването, възстановяването на горите и подобреното събиране на данни. Тези мерки допринасят за стабилността на горските ресурси и смекчаването на изменението на климата. Докладите по държави също така подчертават значението на капацитета за изпълнение и системите за мониторинг за демонстриране на измерими резултати във времето. В съответствие с по-ранните SoEF, държавите често докладват за горската площ и дървесните запаси, наред с целите, свързани с въглерода, и все по-често посочват капацитета за мониторинг като предпоставка за надеждно отчитане.

Цели на политиката

От 31 държави, които са докладвали, 28 са определили ясни цели на политиката по Критерий 1. Те включват поддържане или увеличаване на горската площ, подобряване на състоянието на горите, повишаване на растежа и производителността, както и засилване на приноса на горите за смекчаване на изменението на климата.

Други общи цели включват опазване на биоразнообразието, предотвратяване на обезлесяването и насърчаване на залесяването и повторното залесяване. Няколко държави са интегрирали цели, свързани с въглерода, в своите политики за горите и климата, включително ангажименти по Закона на ЕС за климата, Регламента относно земеползването, промените в земеползването и горското стопанство (LULUCF) и Парижкото споразумение. Тези цели често се определят заедно с изискванията за докладване на парниковите газове и отчитане на земеползването, като по този начин се укрепва връзката между инструментите на политиката за горите и прилагането на политиката за климата.

Много страни също така формулират тези цели от гледна точка на поддържането на горските ресурси като основа за устойчиво смекчаване на последиците от изменението на климата, отразявайки дългосрочния акцент на SoEF върху стабилността на ресурсите.

Националните програми и стратегии за горите в Австрия, Германия, Финландия и Франция пряко свързват управлението на горските ресурси със секвестрирането на въглерод и устойчивото използване на дървесината. Испания, Италия и Португалия имат специфични цели за предотвратяване на повторното залесяване и възстановяване на деградирали земи. В същото време страните от Централна и Източна Европа се фокусират върху увеличаване на горската покривка и подобряване на структурата на горите чрез проекти за залесяване и регенерация.

Като цяло, страните отчитат преминаване от самостоятелни цели в областта на горското стопанство към по-интегрирани цели, обхващащи климата, биоразнообразието и развитието на селските райони. Това разширяване на целите е в съответствие с по-ранни SoEF (Социални екологични рамки), но последните доклади по-ясно свързват целите в областта на горите с рамките за отчитане и предоставяне на услуги за земеползване.

Институционални мерки и инструменти на политиката

Двадесет и шест държави съобщиха, че са въвели правни, финансови и административни инструменти

съгласно този критерий. Тези мерки обикновено са вкоренени в националното горско законодателство, което определя устойчивото управление на горите, правата на собственост върху горите и задълженията за залесяване. Освен това, няколко държави имат инструменти, специално разработени за справяне с предотвратяването на смущения, реагирането и възстановяването им в светлината на повишения риск от щети. Това отразява постепенна еволюция, вече отбелязана в SoEF 2015 и SoEF 2020, с по-изрично внимание към мерките за реагиране при смущения в последните доклади.

Финансовите инструменти включват субсидии и безвъзмездни средства за дейности по залесяване, повторно залесяване и възстановяване, както и схеми за компенсации за собствениците на гори, засегнати от природни смущения.

Финансирането често се осигурява чрез националните бюджети, програмите на ЕС за развитие на селските райони, проекти по програма LIFE или механизми, свързани с климата, като например Системата на ЕС за търговия с емисии (ETS). Консултантските услуги, подкрепата за сътрудничество между собствениците на гори и инвестициите в системи за мониторинг и инвентаризация често допълват тези финансови мерки. Където е уместно, държавите описват и инструменти, които подкрепят регенерацията след нарушаване на въздуха, диверсификацията и адаптивното лесовъдство като част от поддържането на ресурсната база.

Няколко държави са разработили специфични програми за подобряване на улавянето и съхранението на въглерод. Например, Франция насърчава проекти за въглерод по схемата Label Bas-Carbone, докато Финландия и Швеция подкрепят изследвания в областта на климатично интелигентното горско стопанство и дългосрочното съхранение на въглерод в продукти от добита дървесина. Германия, Австрия и Полша предоставят финансова подкрепа за устойчиво управление на горите и залесяване след щети от бури или вредители. Заедно тези инструменти целят да поддържат горските ресурси, да подкрепят възстановяването след въздушни смущения и да засилят дългосрочното смекчаване на последиците.

ползи. Това отразява и по-ранни наблюдения на SoEF

че смесените политики често съчетават мерки за „поддържане на площи и ресурси“ с целенасочени стимули и схеми за подкрепа.

Институционалната координация между секторите, особено горското стопанство, климата и селското стопанство, се превръща във все по-важен фокус. Много страни съобщават за по-тясна интеграция на управлението на горите с националните стратегии за адаптация към климата и биоразнообразие. Те също така подчертават значението на укрепването на капацитета за измерване, докладване и проверка (MRV), включително подобряване на националните инвентаризации на горите и увеличаване на използването на дистанционно наблюдение, за да се подпомогне прозрачното отчитане на въглеродните емисии.

Постижения

Двадесет и пет държави докладваха за измерими постижения в тази област. Те включват разширяване на горските площи, подобряване на здравето на горите и продължаващ растеж на дървесните запаси и улавянето на въглерод.

Няколко държави също така съобщиха за подобрения в системите за мониторинг и хармонизирането на данните, което позволява по-надеждна оценка на въглеродните емисии свързани резултати. Както и в по-ранните SoEF (Социални екологични обосновки), постиженията обикновено са свързани с поддържането или увеличаването на горските ресурси; в последните доклади по-често се открояват мониторингът и интегрирането на данни като благоприятстващи постижения.

Програмите за залесяване и повторно залесяване са особено успешни в Централна и Югоизточна Европа, където горската покривка се е увеличила значително през последните няколко десетилетия. Турция е осъществила една от най-големите инициативи за залесяване в Европа, разширявайки горската покривка с над четири милиона хектара от 1990 г. насам.

В Западна Европа усилията са насочени към подобряване на екологичното качество на съществуващите гори, интегриране на целите за горски въглерод в по-широките екологични и енергийни политики и насърчаване на използването на дървесина като възобновяем ресурс. В някои случаи тези усилия са засилили и подходите за възстановяване и са увеличили устойчивостта на съществуващите гори.

Няколко държави, включително Финландия, Швеция, Германия и Австрия, отчитат успехи в сертифицирането на устойчивото управление на горите, мониторинга на горите и хармонизирането на данните, като по този начин подкрепят прозрачното отчитане на въглеродните емисии. Този напредък помага за свързването на инструментите на политиката с измерими тенденции и подкрепя подобрената съгласуваност на отчитането между агенциите и рамките.

Като цяло, докладваният напредък показва, че горските ресурси в цяла Европа са стабилни или се увеличават и че ролята им като поглъстител на въглерод се засилва чрез национални и международни политически инструменти. В същото време обаче

няколко държави отбелязаха, че нарушаването

Въздействията могат да намалят нетните поглъщания, дори когато запасите от въглерод остават стабилни или се увеличават, което подчертава значението на мерките за устойчивост и възстановяване. Това разграничение между запасите и нетните поглъщания е все по-набляга на това в последните доклади и е важно за тълкуване на резултатите във времето.

Предизвикателства

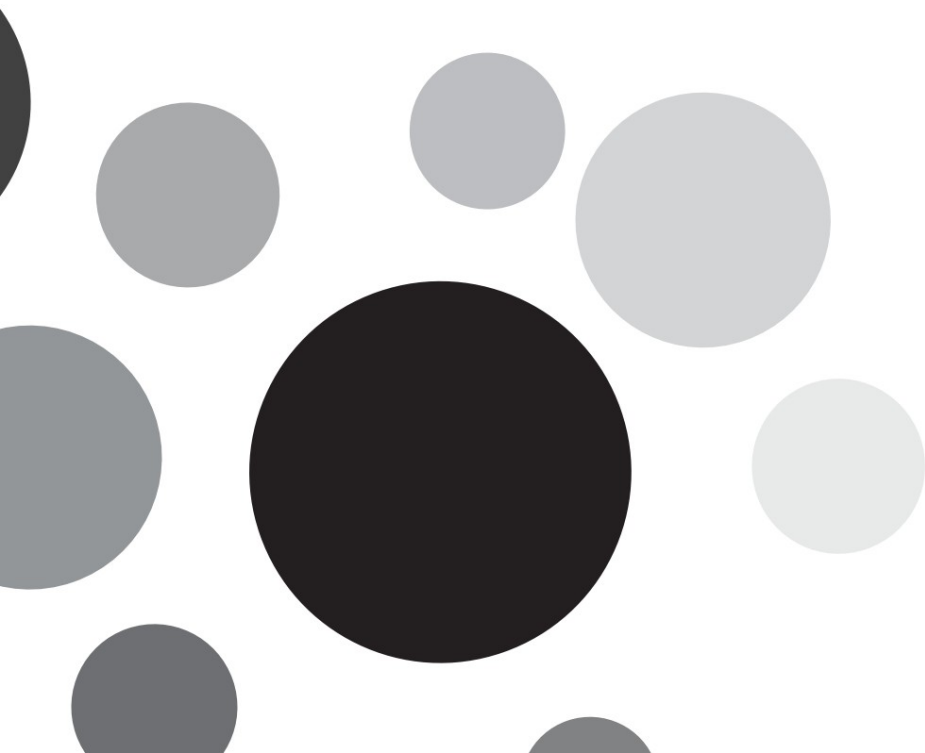
Двадесет и три държави идентифицираха предизвикателства при прилагането на политиките по този критерий. Най-често споменаваните предизвикателства бяха нарастващото въздействие на изменението на климата, по-специално сушите, вредителите и горите, както и финансовите ограничения, недостатъчният институционален капацитет и липса на координация между секторите. В някои страни, повтарящите се смущения могат да увеличат разходите и несигурността, намалявайки ефективността на дългосрочните мерки за смекчаване.

Няколко държави подчертаха необходимостта от съгласуване на конкуриращите се земеползвания и политическите цели, например между използването на биомаса и дългосрочното съхранение на въглерод. Други изтъкнаха трудността при финансирането на мащабни проекти за залесяване и възстановяване и подчертаха необходимостта от подобрени системи за мониторинг за оценка на въглеродния баланс на горите и продуктите от добита дървесина. Тези напрежения засилват значението на съгласуваността на политиките и ясните условия за изпълнение.

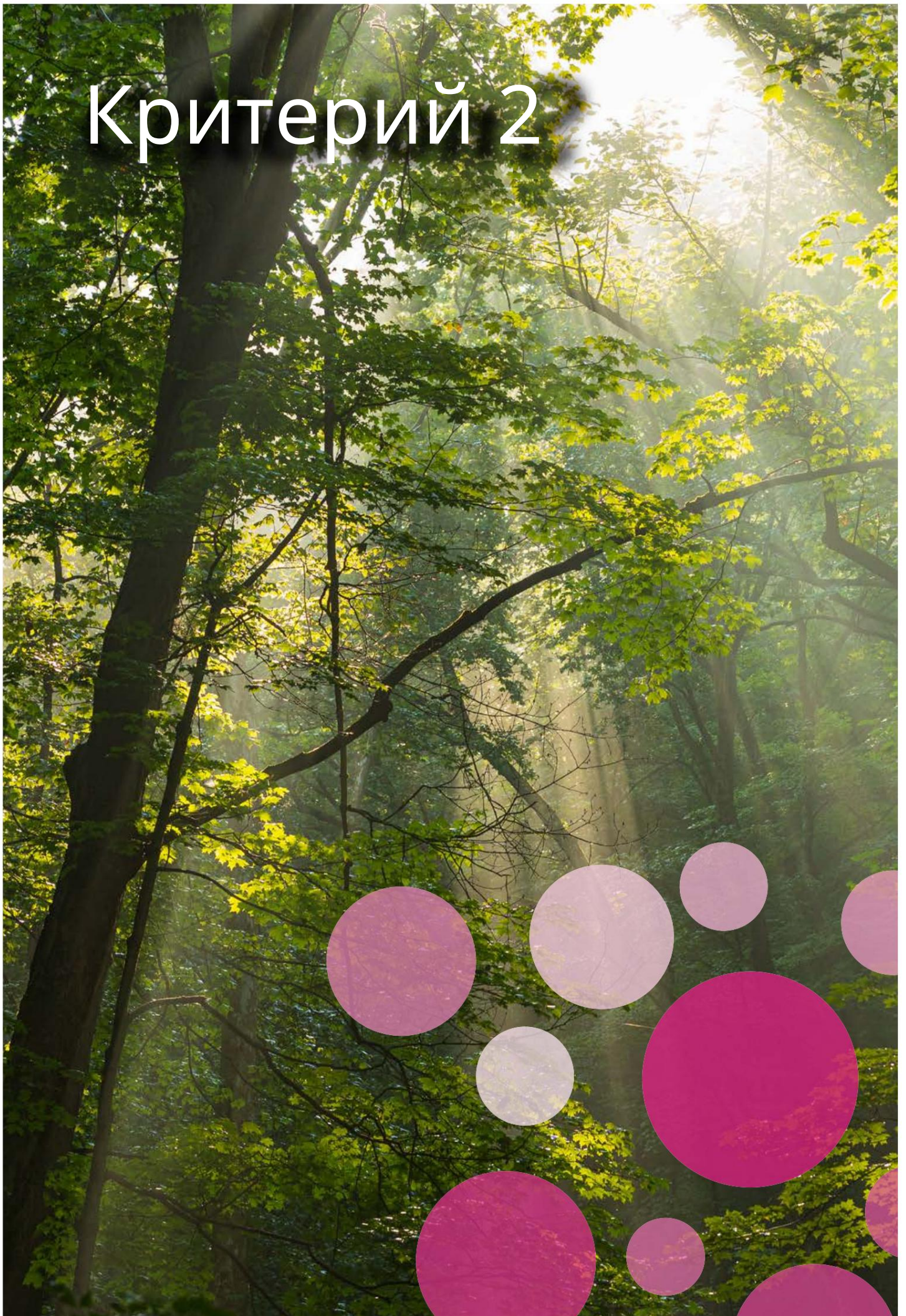
Хармонизирането на данните остава ключов въпрос, особено при интегрирането на националните горски инвентаризации с изискванията за дистанционно наблюдение и международно докладване. Държавите подчертават, че по-добрата координация между политиките в областта на горите, климата и енергетиката е от съществено значение, за да се гарантира, че горските ресурси

да продължат да допринасят ефективно за целите на Европа за климатична неутралност. Укрепването на капацитета за измерване, докладване и проверка (MRV) и подобряването на прозрачността на методите също бяха многократно посочени като приоритети за надеждна оценка на прилагането на политиките. Освен това няколко държави посочват дефиниционните и методологични различия между каналите за докладване (горско стопанство, инвентаризации и счетоводство на земеползването) като практическо предизвикателство за съпоставимостта, проблем, подчертан и в по-ранни SoEF и акцентиран в процеса на ФАО за оценка на глобалните горски ресурси чрез общоприети термини и дефиниции и насоки за докладване.

Критерий 2

Критерий 2:

Поддържане на горската екосистема

Здраве и жизненост

Поддържането на здравето и жизнеността на горската екосистема е от съществено значение за поддържането на пълния набор от функции и услуги на горите. Здравите гори са по-устойчиви на смущения като бури, вредители, болести и диви пожари, особено в контекста на променящите се климатични условия.

Изменението на климата е ключов фактор, влияещ върху здравето, жизнеността и устойчивостта на европейските гори. Нарастващата честота и интензивност на биотичните и абиотичните смущения - включително сложни или каскадни събития (напр. суша, последвана от нашествия на вредители), представляват по-голям риск от щети и нарушаване на жизнеността и устойчивостта на горите.

Мониторингът на показателите за щети и жизненост на горите позволява ранното откриване на рискове и подкрепя адаптивните реакции. Управленските практики, които поддържат качеството на почвата, наличието на вода и видовото разнообразие, спомагат за запазване на стабилността на екосистемите. Осигуряването на непрекъснатост на екологичните процеси гарантира, че горите могат да продължат да осигуряват дългосрочно съхранение на въглерод, местообитания на биоразнообразието и други основни услуги. Там, където натискът от смущения се увеличава, управлението и мониторингът се фокусират все повече върху намаляване на уязвимостта, подпомагане на възстановяването и поддържане на ключови функции на екосистемата.

Здравето и жизнеността на горите се оценяват чрез следните показатели: (1) отлагане и концентрация на замърсители на въздуха, (2) състояние на почвата, (3) обезлистване (състояние на короната) и (4) гора, и (5) гора щети от деградация.

Индикатор 2.1 Отлагане и концентрация на замърсители на въздуха

Защо е важно

Отлагането и концентрацията на замърсители на въздуха в горите влияят върху тяхното здраве и продуктивност, както и върху биоразнообразието. Високите нива на тези замърсители могат да доведат до подкиселяване, дисбаланс на хранителни вещества и увреждане на листата и корените на дърветата, като по този начин отслабват устойчивостта на горите. Иглолистните дървета обикновено абсорбират повече замърсители поради по-високата си гъстота на листата. Въздействието на замърсителите зависи и от чувствителността на мястото, по-специално от капацитета на почвата за абсорбиране, хидрологията и структурата на насажденията.

Мониторингът на атмосферните отлагания помага за идентифициране на натиск върху горските екосистеми, който може да не е веднага видим, но има дългосрочни последици. Тенденциите в нивата на замърсителите отразяват ефективността на политиките за качество на въздуха и околната среда на национално и международно ниво.

Намаляването на нивата на отлагане обикновено означава, че регулаторният контрол е подобрен и промишлените емисии са намалели, което създава по-благоприятни условия за растежа на горите. Въпреки това, дори ниските нива на хронично излагане могат да стресират чувствителните видове гори, особено в райони с лош капацитет на почвата за абсорбиране. Това е особено важно за азота, където продължаващото навлизане може да доведе до еутрофикация и промени във видовия състав, дори когато внасянето на киселинна сяра намалява.

Устойчивото управление на горите трябва да отчита тези външни екологични натоварвания, за да гарантира, че горите остават здрави и продуктивни. Включването на мониторинга на замърсяването на въздуха в оценките на горите осигурява интегриран подход към управлението на горските екосистеми в контекста на по-широки промени в околната среда.

От средата на 90-те години на миналия век Международният кооператив Програма за оценка и мониторинг на последиците от замърсяването на въздуха върху горите (ICP Forests), действаща в рамките на Конвенцията на ИКЕ на ООН за дългосрочни Трансгранично замърсяване на въздуха (въздухът

Конвенцията), измерва атмосферното отлагане на ключови съединения, включително сулфати (SO_4^{2-}), нитрати (NO_3^-), амониеви съединения (NH_4^+) и основни катиони (BC), на открити полета и под горски корони.

Освен това, концентрациите на озон (O_3) през вегетационния период се наблюдават от 2000 г. насам на мониторингови участъци от ниво II в цяла Европа. Въпреки че тези участъци не са статистически представителни за всички европейски гори, те обхващат основните типове гори и предоставят дългосрочна, последователна информация за отлагането и експозицията на озон.

Как се определя

Отлагане и концентрация на замърсители на въздуха върху гора и OWL.

Ключови констатации

- Годишните отлагания на азот като цяло са по-високи в Централна Европа, отколкото в Северна Европа, докато отлаганията на сяра като цяло са относително ниски, с изключение на няколко места в Централноизточна и Югоизточна Европа. Като цяло, намаленото количество азот (свързано с емисиите на амоняк) остава ключов проблем в части от Централна и Южна Европа.
- Средногодишните отлагания на сяра и азот са намалели съответно с приблизително 20—40% и около 5—20% от 2013 до 2023 г. Отлагането на амоний обаче е показало леко или значително увеличение на множество места в южна Централна Европа. Това показва, че напредъкът в намаляването на влагането на подкиселяваща сяра е по-последователен от напредъка в намаляването на свързаните с амоняка селскостопански вложения.
- Праговете за потенциални неблагоприятни ефекти върху горите, известни като критични натоварвания, все още са превишени на много участъци по ICP Forests. Що се отнася до отлагането на азот, това се е случило главно в централните части на Европа. Това предполага продължаващ риск от еутрофикационни въздействия в чувствителни горски екосистеми, дори когато общите нива на отлагане намаляват.

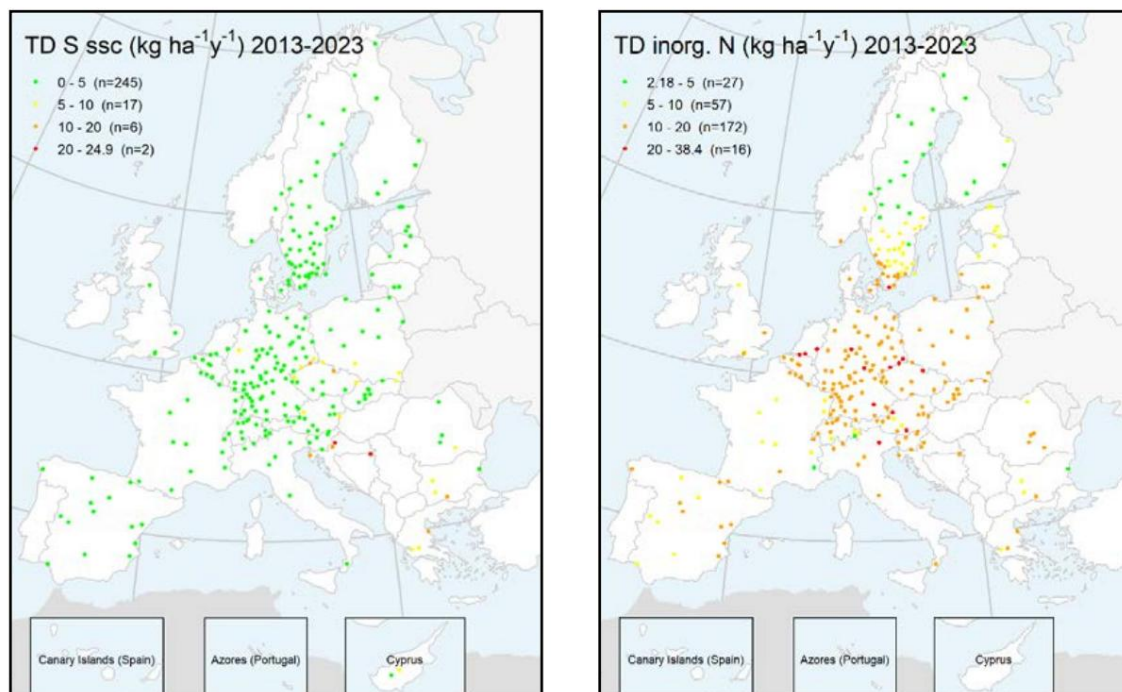
Състояние и тенденции

Емисиите на серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x) и амоняк (NH₃) от изгарянето на горива, промишлените процеси, транспорта и селското стопанство са се увеличили през последния век и тези емисии се пренасят частично на дълги разстояния. Свързаните с това товари от сяра (S) и реактивен азот (N), отложени в атмосферата, могат да повлияят на горските екосистеми чрез ускорено подкиселяване на почвата и еутрофикация, а тези процеси се наблюдават на парцели от ниво II на ICP Forests¹.

¹ ICP Forests. 2020. Ръководство за методи и критерии за хармонизирано вземане на проби, оценка, мониторинг и анализ на въздействието на замърсяването на въздуха върху горите. Институт по горски екосистеми „Тюнел“, Еберсвалде, Германия.

Конвенцията на ИКЕ на ООН за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния е определила критични натоварвания и критични нива, които са нивата, под които „според съвременните познания не се наблюдават вредни ефекти върху определени елементи на екосистемите“.

Въпреки че тези прагове осигуряват рамка за тълкуване на данните за отлагането, превишаването им не означава автоматично наблюдавани щети на даден участък, тъй като реакциите зависят от условията на мястото и взаимодействиите стресови фактори.

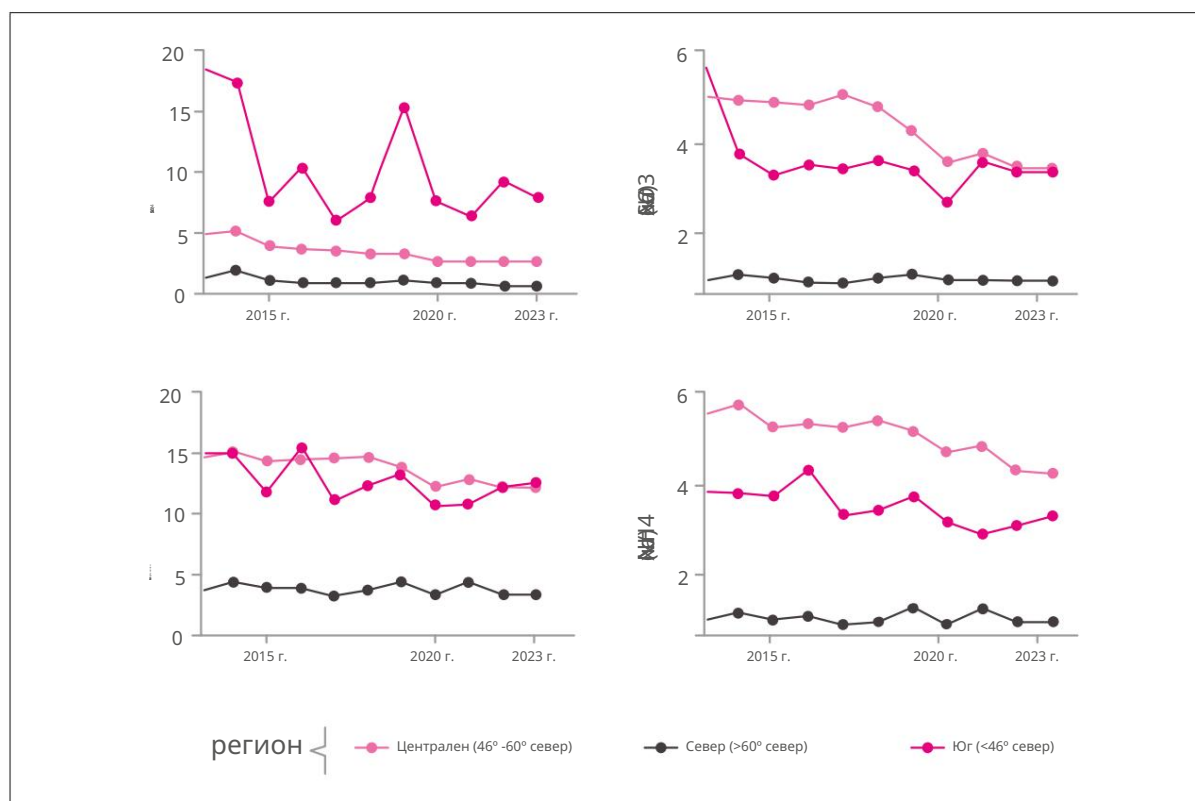

Фигура 2.1-1: Средногодишно общо отлагане (TD) на сяра (S ssc; коригирано за морска сол) (le) и на неорганичен азот (неорганичен N; сума от амоний и нитрати) (вдясно) върху парцели от ниво II на ICP Forests с непрекъснати измервания в периода от 2013 до 2023 г. Общото атмосферно отлагане се оценява от обемното отлагане в открити полета и вземане на проби през падащата вода с модели за бюджетиране на короната. (n=брой участъци)

Стойностите на атмосферните отлагания показват висока пространствена и времева вариабилност. Като цяло, средните отлагания на сярна, коригирани за морска сол, са били ниски на повечето участъци от 2013 до 2023 г. и оттогава са намалели допълнително, с изключение на някои участъци в Източна Европа и няколко участъка в Югоизточна Европа. Общото отлагане на неорганичен азот остава високо в много части на Централна и Южна Европа. Обикновено отлагането на сулфати е намаляло с около 20% до 40%, а отлагането на азот с около 5% до 20% през тези 10 години. Преобладават места, показващи значително намаляване на сулфатите и нитратите.

Сравнително голям брой участъци показват леко или значително увеличение на отлагането на амоняк през водопадите между 2013 и 2023 г., особено в Южна, Централна и Източна Европа.

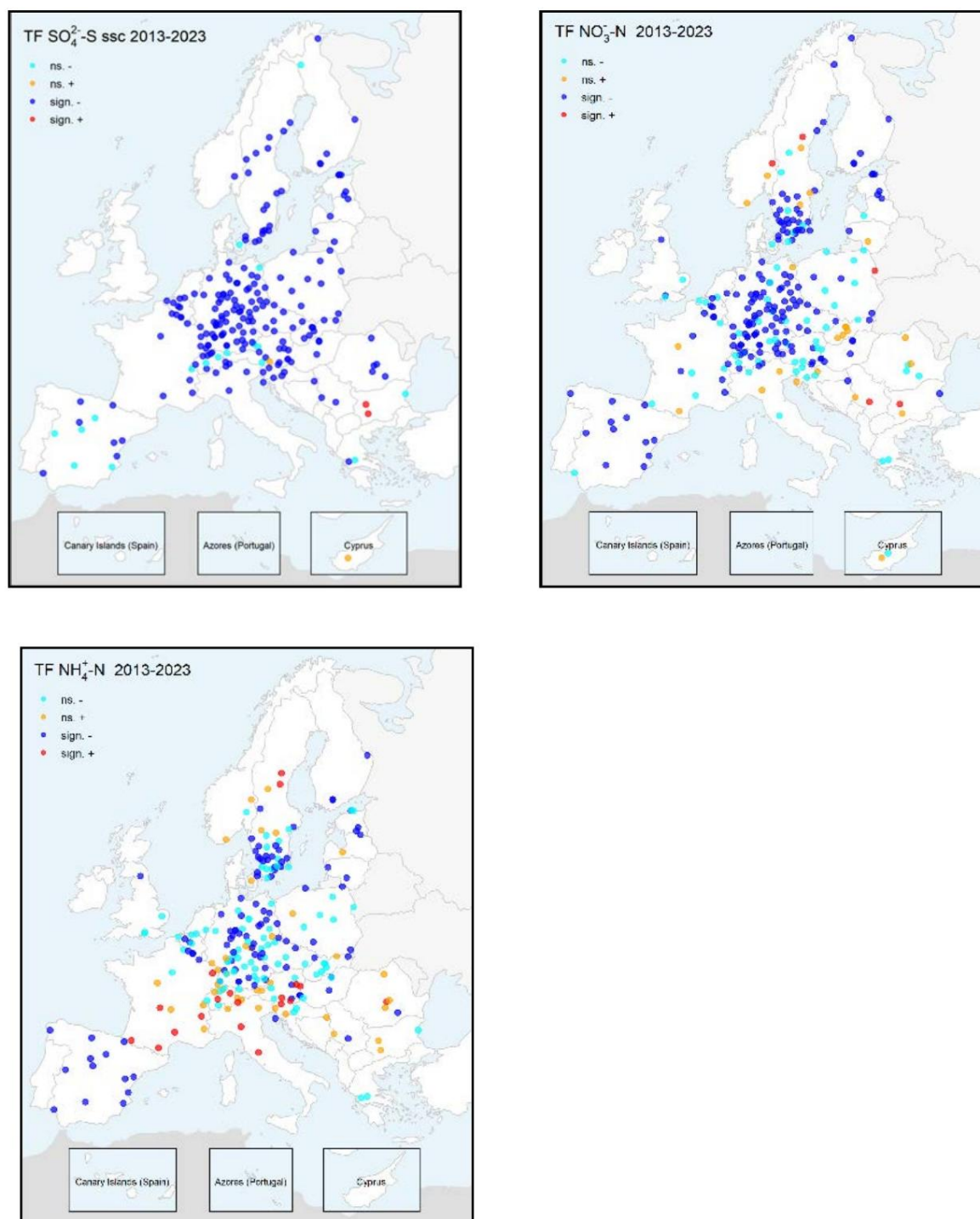
Тази тенденция е в съответствие с по-силната относителна роля на селското стопанство в емисиите на амоняк и по-бавния темп на намаляване в сравнение с промишления контрол на сярата.

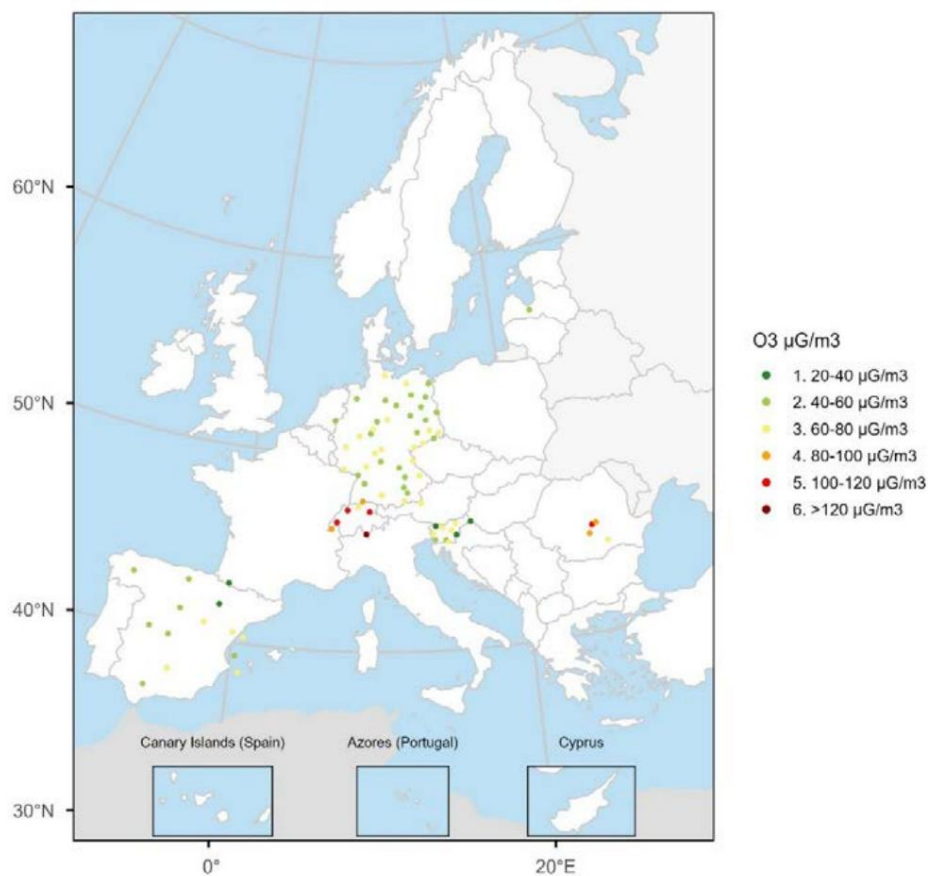
Фигура 2.1-2: Средногодишни стойности на атмосферните отлагания на участъците от ниво II в Северна, Централна и Южна Европа през десетте години от 2013 до 2023 г. Общо отлагане на сярна (SO_4 ; коригирано за морска сол) и на неорганичен азот (N inorg ; сума от амоний и нитрати) (Ie) и отлагане през водопадите на нитратен азот (NO_3) и амониев нитрат (NH_4) (вдясно)

Що се отнася до концентрацията на озон (данни (обхващащи годините между 2013 и 2023 г.) през вегетационния период (април-септември), общата средна стойност е била 65,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, варирайки от 14,3 до 157,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, като остава силно променлива. Най-високите стойности са може да се намери в Швейцария и Румъния. Има е имало промяна в средните концентрации на озон между Централна и Южна Европа от 2017 г. в резултат на това

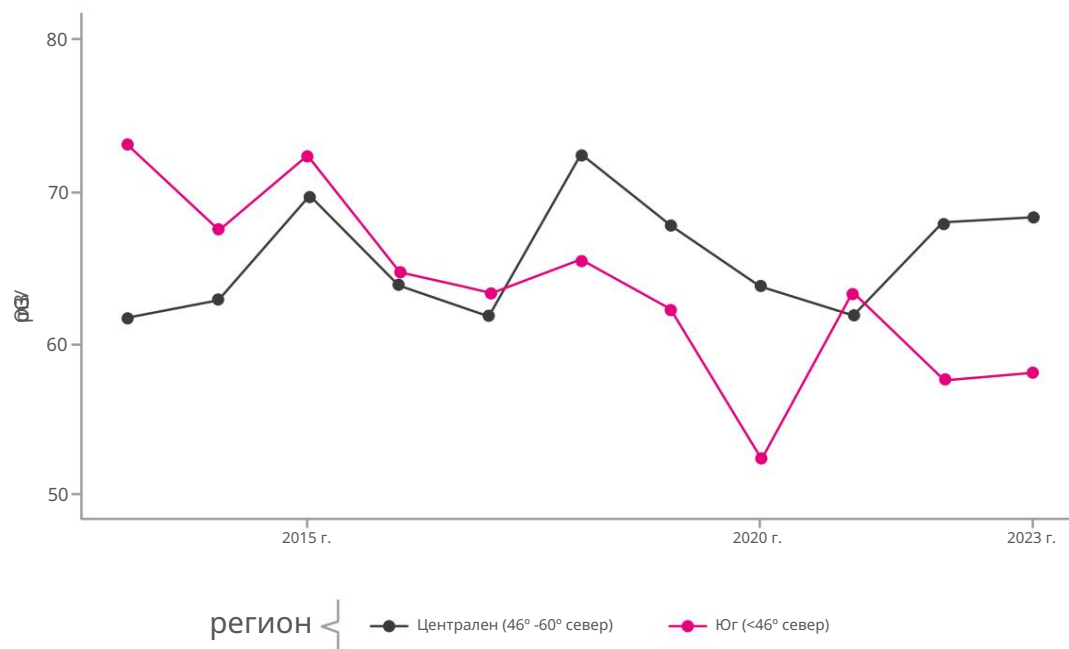
на намаляващи стойности на юг (с приблизително 15%) и нарастващи стойности в страните от Централна Европа (с приблизително 5%), като намаляването на тропосферния озон е по-изразено в Испания. Тези промени подчертават, че излагането на озон остава активен стресов фактор и може да се развива различно в различните региони, дори когато други замърсители намаляват.

Фигура 2.1-3:- Тенденции в отлагането на сулфати (SO_4), нитрати (NO_3) и амониеви (NH_4) води през падола върху парцели от ниво II на ICP Forests с непрекъснати измервания в периода 2013—2023 г.

Фигура 2.1-4: Средногодишна концентрация на озон (O_3) (в $\mu g/m^3$) върху парцели от ниво II на ICP Forests с измервания през вегетационния период в периода от 2013 до 2023 г.

Фигура 2.1-5: Средногодишни стойности на концентрациите на озон (O₃) (в µg/m³) на участъците от ниво II в Централна и Южна Европа през десетте години от 2013 до 2023 г.

Като цяло, мерките за намаляване на замърсяването на въздуха, въведени в цяла Европа от 90-те години на миналия век насам, успешно намалиха натоварването на европейските гори от подкиселяващи сулфати и отчасти от азотни съединения. Все още високото отлагане на редуциран азот в някои райони обикновено произтича от амоняк, който се отделя, например, по време на интензивно земеделие.

селскостопанска употреба. Въпреки това, за отлагането на азот (N), емпиричните критични натоварвания все още са превишени в големи части от Централна и Южна Европа. В контекста на повишаващите се температури, тропосферният озон все още засяга горите, особено в Централна Европа, където нивата му се увеличават.

Индикатор 2.2 Състояние на почвата

Защо е важно

Състоянието на почвата е ключов фактор за здравето на горите, влияещ върху това как растат дърветата, кои видове виреят, как водата се задържа от почвата и върху цикъла на хранителните вещества. Здравите почви поддържат устойчиви горски екосистеми, като осигуряват стабилна основа за регенерация и растеж, както и за съхранение на въглерод. Промените в свойствата на почвата могат да показват натиск от замърсяване, изменение на климата или горски дейности, включително дърводобив. Състоянието на почвата също така все по-често се обсъжда във връзка с чувствителността към суша, въздействието на смущенията и капацитета за възстановяване.

Деградираната почва може да намали продуктивността на горите, да увеличи ерозията и да доведе до загуба на биоразнообразие.

Мониторингът на състоянието на почвата помага за ранно идентифициране на рисковете и информира за адаптивни стратегии за управление, като например коригиране на методите за добив, намаляване на въздействието на машините или възстановяване на почвата. Целта на устойчивото управление на горите е да се поддържат или подобряват функциите на почвата, така че горите да могат да предоставят екосистемни услуги в дългосрочен план. Здравата почва е важна и за съхранението на въглерод и регулирането на климата. Чрез опазване на здравето на почвата, горските стопани могат да подкрепят дългосрочната екологична и икономическа жизнеспособност на горите. Следователно, състоянието на почвата е ключов показател за устойчиво управление на горите, свързващ надземното управление с целостта на подземната екосистема.

Как се определя

Химични свойства на почвата (pH, CEC, C/N, органичен въглерод, насищане с основи) върху горите и OWL, свързани с киселинността на почвата и еутрофикацията, класифицирани по основни типове почви.

Ключови констатации

- Горските почвени условия остават стабилни: горски почви

Съотношенията на pH, органичния въглерод и хранителните вещества показват ограничени промени в цяла Европа, което показва обща стабилност на почвени условия.

- Горските почви съдържат високи запаси от органичен въглерод: средните запаси от органичен въглерод са около 88 g C kg^{-1} , което потвърждава, че горите са основни резервоари на въглерод, въпреки че стойностите варират в зависимост от региона.

Статус

Горската почва е жизненоважна част от европейските горски екосистеми, влияейки върху фактори като продуктивност, биоразнообразие и динамика на въглерода. Тя регулира водните цикли, смекчава въздействието на замърсителите и действа като основен резервоар на въглерод. Непрекъснатият мониторинг на почвата по програмите LUCAS и ICP Forests осигурява основата за проследяване на състоянието и здравето на горските почви в цяла Европа. Поради разликите в дълбочината на вземане на проби, избора на място и обхвата обаче, наборите от данни се допълват взаимно, вместо да предоставят единен, напълно хармонизиран, паневропейски времеви ред.

Този индикатор комбинира хармонизирани данни за почвата от почвеното проучване LUCAS на Европейската комисия (цикли 2009—2018 г.), мрежите за мониторинг на ниво I и II по ICP Forests (2015—2025 г.) и нови продукти с данни от проекта HoliSoils по програма „Хоризонт 2020“ на ЕС (2020—2025 г.). LUCAS предоставя хармонизирани данни за горния почвен слой (0—20 см) за страните, обхванати от проучването, включително физични и химични параметри. ICP Forests добавя по-задълбочени данни за профила и отлаганията за интензивни участъци за мониторинг на горите.

Проектът HoliSoils позволи разширяването на анализа чрез създаване на карти с резолюция 100 м на свойствата на горските почви и микробното разнообразие, както и хармонизирани протоколи за мониторинг, съобразени с предстоящия закон на ЕС за мониторинг на почвите.

Въпреки че тези инициативи укрепват доказателствената база, тълкуването на SoEF (Co-екологичния потенциал) трябва ясно да разграничава (i) данни от измерени парцели/проучвания и (ii) моделирани или картографираны продукти, получени от множество входни данни.

Според проучването на почвения слой LUCAS от 2018 г., горските почви в Европа остават като цяло киселинни до леко киселинни (pH 5,1-5,8) с високи концентрации на органичен въглерод (средно 4,8%) и ниска електрическа проводимост. Средната обемна плътност е $1,27 \text{ g cm}^{-3}$, което показва стабилна структура на почвата. Концентрациите на органичен въглерод и общ азот остават статистически стабилни от 2015 г. насам, което предполага равновесие между входящите вещества и разлагането им.

Въпреки това, стабилността на средните стойности не изключва значителни промени в чувствителни почви (напр. плитки средиземноморски почви, органични почви или планински райони, склонни към ерозия), особено след повторно или екстремни валежи.

Промени и тенденции

Сравненията на данните от LUCAS от 2009, 2015 и 2018 г. показват умерено възстановяване от историческото подкиселяване, както и стабилност в нивата на органичен въглерод и азот². Между 2015 и 2018 г. средната стойност на pH се е увеличила с 0,02 единици, докато нивата на органичен въглерод и азот са останали почти непроменени. Съотношенията C/N са намалели леко, което отразява умерено обогатяване с азот, вероятно свързано с остатъчни атмосферни отлагания. Това е в съответствие с намаляването на отлагането на сяра и обсъжданото запазване на азотните притоци.

по индикатор 2.1.

Таблица 2.2-1: Тенденции в свойствата на горските почви (2009—2018 г.).

Индикатор	2009	2015	2018 г.	Промяна 2015—2018	Тълкуване
pH (H ₂ O)	5.69	5.73	5.75	+0,02	Постепенно възстановяване от подкиселяване
Органичен въглерод (%)	4.9	4.8	4.82	стабилен	Стабилен SOC пул
Общо N (%)	0.31	0.32	0.32	стабилен	Постоянно внасяне на азот
Съотношение C/N	15.7	15.2	15.1	0,1	Леко обогатяване с азот
CaCO ₃ (%)	4.5	4.5	4.6	стабилен	Стабилен буферен капацитет
Насипна плътност	1.26	1.27	1.27	стабилен	Стабилна структура на почвата

Горските почви в цяла Европа са останали стабилни по отношение на своите химични и физични свойства през последното десетилетие, с признаци на постепенно възстановяване от историческото повишаване на киселинността. В цяла Европа състоянието на горските почви отразява силни регионални и екологични градиенти.

Регионалните модели показват следните тенденции.

- Горските почви в Северна и Атлантическа Европа обикновено са богати на органична материя и показват ниска обемна плътност. Хладният и влажен климат благоприятства натрупването на въглерод и бавното му разлагане. но подкиселяването остава проблем в някои подзолисти почви.
- Леките повишения на pH на почвата в Централна Европа показват постепенно химическо възстановяване от историческото повишаване на киселинността. Намаляването на съотношенията C/N предполага умерено обогатяване с азот, свързано с остатъчни атмосферни отлагания и интензивен растеж на горите.

² <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/content/lucas-2018-topsoil-data>

- Горските почви в средиземноморските региони обикновено са по-плитки, варовити и с ниско съдържание на органичен въглерод. Сушата, ерозията и повторните явления представляват продължаващ риск за стабилността на почвата и задържането на хранителни вещества. Районите с интензивно управление показват локализирано уплътняване и намалено съдържание на органичен въглерод в почвата (SOC) акции.
- Дебелите органични хоризонти и ниските температури в бореалните и планинските зони водят до големи запаси от въглерод, но също така правят тази почва чувствителна към затопляне, дренаж и разграждане на вечната замръзналост. Торфените гори остават ключови хранилища на въглерод, но са уязвими към хидрологични смущения.

Като цяло, европейските горски почви показват значителна пространствена хетерогенност, която се обуславя от климата, геологията, растителността и управлението. Тези различия подчертават значението на специфичния за региона мониторинг и управление на почвите в рамките на общоевропейска рамка. Предстоящите проучвания LUCAS 2022 и ICP Forests ще подобрят откриването на тенденции. За да се даде възможност за по-подходяща за политиките интерпретация, бъдещите доклади биха се възползвали от разграничаване между (i) минерални и органични почви, (ii) нарушени и ненарушени парцели и (iii) горен почвен слой и по-дълбоки почвени слоеве.

Индикатор 2.3 Обезлистване

Защо е важно

Дефолиацията, или загубата на листа, е ключов показател за здравето на гората. Тя често се причинява от нашествия на насекоми, болести, суша, замърсяване на въздуха или други... стресови фактори от околната среда. Докато загубата на някои листа е нормална част от естествената динамика на горите, широко разпространената или повтаряща се обезлистяване може да показва, че дърветата се затрудняват да растат и е по-вероятно да умрат.

Здравето на дърветата в Европа се оценява систематично чрез ежегодни проучвания на състоянието на короните на отделните дървета, които регистрират атрибути като обезлистяване и признаци на биотични и абиотични увреждания.

Проучването на състоянието на короните е основната дейност на общоевропейската система за мониторинг на горите по програмата ICP (ниво I). Тя се основава на хармонизирани методологии съгласно Конвенцията на ИКЕ на ООН за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Замърсяване на въздуха

Конвенцията). Като при SoEF 2015 и SoEF 2020, това е една от малкото дългогодишни, паневропейски горски набори от здравни данни, които включват последователни годишни данни за наблюдения.

Мониторингът на обезлистяването помага за ранно идентифициране на проблемите, оценка на общото състояние на горите и информиране за навременни управленски реакции, като например борба с вредителите, избор на подходящи дървесни видове или използване на стратегии за адаптация. В устойчивото управление на горите, редовният мониторинг на обезлистяването осигурява ранни предупреждения за щети. Той също така подкрепя дългосрочното планиране на устойчивостта, за да се гарантира, че горите остават продуктивни и екологично функционални. Такива редовни оценки често са част от националните програми за мониторинг на здравето на горите и информират както местните практики, така и по-широките политически решения.

Тъй като обезлистяването е видим признак на стрес в екосистемата, то предоставя практическо средство за свързване на надземните симптоми с основните причини, като например изменението на климата или замърсяването на въздуха. Следователно, справянето с причините и последиците от обезлистяването е от съществено значение за поддържане на жизнеността на горите, опазване на биоразнообразието и осигуряване на предоставянето на екосистемни услуги в променяща се среда.

Как се определя

Обезлистяване на един или повече основни дървесни видове гора и OWL във всеки от класовете на обезлистяване.

Ключови констатации

- В периода от 2010 до 2024 г. здравословното състояние на горските дървета, измерено чрез дефолиация, е останало непроменено в 54,1% от наблюдаваните парцели, влошило се е в 35,6% и се е подобрило в 10,3%.

В сравнение с подпериода 2010—2018 г., използван в по-ранни доклади, значително по-голям дял от парцелите показват влошаване на обезлистяването, което показва, че влошаването е станало по-широко разпространено през последните години.

- През 2024 г. 31,1% от над 100 000 оценени горски дървета са били умерено до силно обезлистени.
- Това означава, че приблизително едно на всеки три оценени дървета е превишило прага за предупреждение (>25% обезлистяване), което показва, че сигналите за стрес са в короната. остават често срещани.

● Нападения от насекоми, екстремни метеорологични условия и гъбични заболявания са най-често срещаните и широко разпространени фактори, причиняващи обезлистване на дърветата. Забележително е, че свързаният със сушата стрес и екстремните температури все повече взаимодействат с биотични агенти (напр. дефолиатори и вторични патогени), допринасяйки за комплексно въздействие върху състоянието на короната.

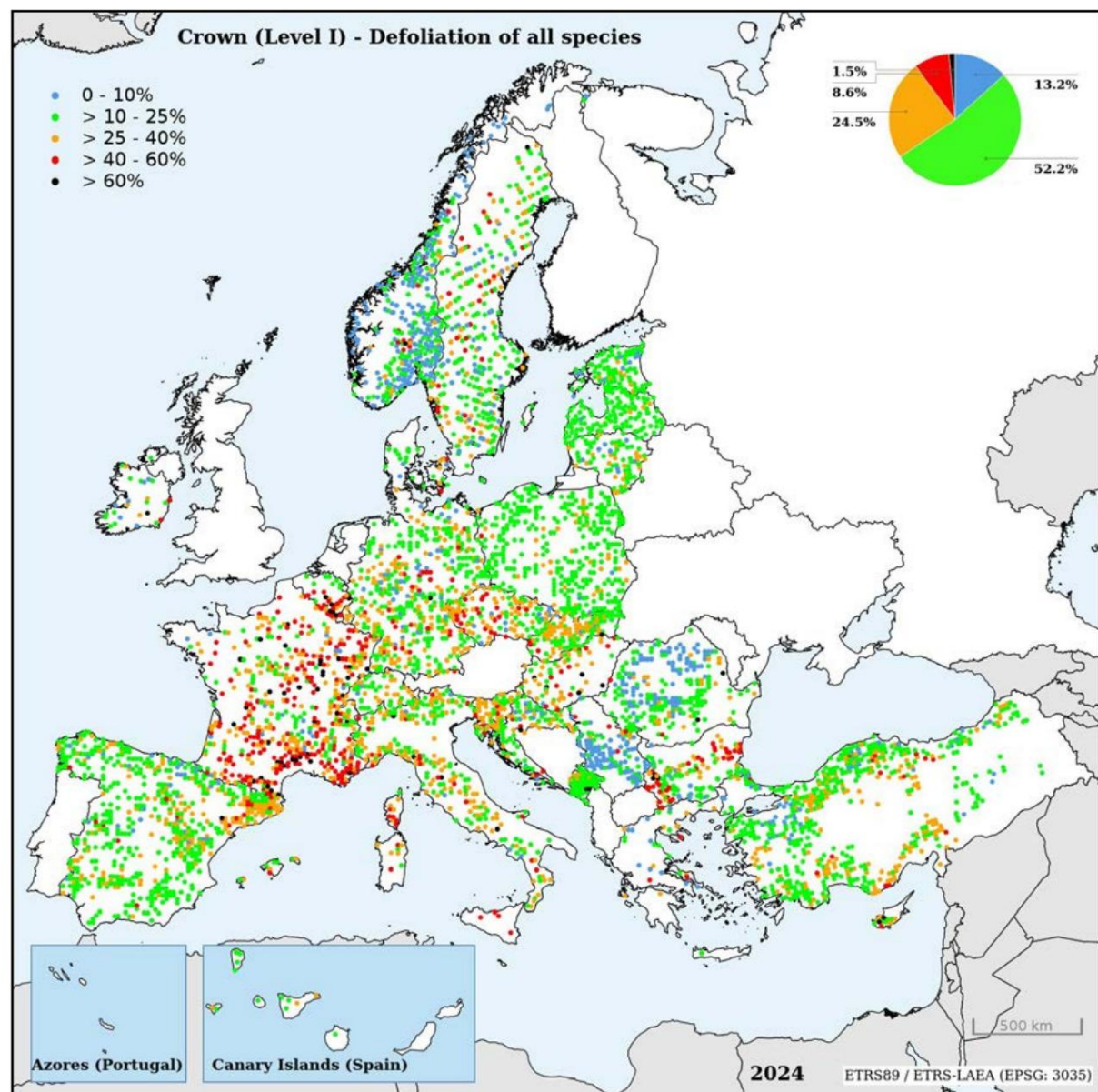
Статус

Редовното наблюдение на обезлистването предоставя ценна система за ранно предупреждение за оценка на реакцията на горските екосистеми на промените в околната среда. Обезлистването се влияе от различни фактори,

като климатични условия, екстремни метеорологични явления, нашествия от насекоми, гъбични нашествия и отлагането и усвояването на замърсители.

През 2024 г. 27 държави представиха данни за обезлистване от 5 712 парцела. Общо 101 564 дървета, обхващащи повече от 130 вида, бяха оценени, като 15-те най-често срещани вида представляват 76% от извадката. Въпреки че този набор от данни предоставя широко покритие на основните европейски типове гори, той не е предназначен да бъде статистически представителен за всички гори в даден момент.

национално ниво.

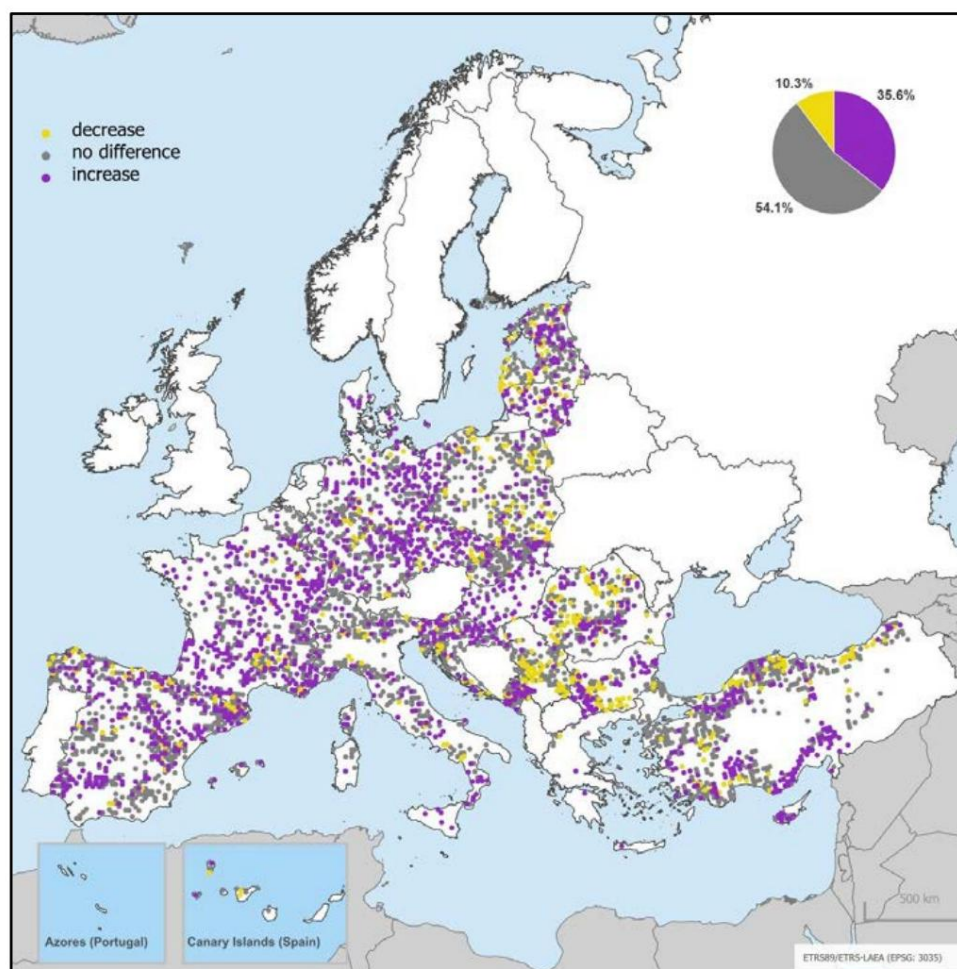

Фигура 2.3-1: Средна обезлистване на дърветата на мониторингови участъци (всички дървесни видове), 2024 г.

През 2024 г. 31,1% от всички оценени дървета са показали обезлистване над предупредителния праг от 25%, като средна дефолиация над този праг, регистрирана на 34,6% от парцелите (виж Фигура 2.3-1). Дефолиацията варира в зависимост от региона и вида. Висока средна дефолиация е наблюдавана най-вече на парцели във Франция, части от Централна Европа и България. Парцели с ниска средна дефолиация са открити главно в Северна Европа, както и в Испания и Турция на юг. Тези пространствени модели са в съответствие с предишни доклади, като подчертават както градиента север-юг, така и значителната вариабилност на ниво държава и обект.

Основните фактори за обезлистването на короните през 2024 г. бяха нападения от насекоми, абиотични причини (особено суша) и гъби. През периода 2012—2023 г. най-значимите категории вредни агенти бяха насекоми (средно 26%), абиотични фактори (16%) и гъби (11%). Дефолианти, суша и гниене/

Кореновото гниене бяха най-изявените отделни фактори във всяка група агенти. Това е в съответствие с акцента на SoEF 2025 върху динамиката на смущенията съгласно Критерий 2, където сушата и вредителите са посочени като взаимодействащи си фактори на натиск.

Фигура 2.3-2: Тенденция в средната дефолиация на парцела за всички видове през периода 2010—2024 г.

Тенденции

Между 2010 и 2024 г. обезливането се е увеличило на 35,6% от наблюдаваните парцели и е намаляло на 10,3% (виж Фигура 2.3-2). Не е наблюдавана промяна в обезливането на 54,1% от наблюдаваните парцели. В сравнение с периода 2010—2018 г. процентът на парцелите с нарастващо обезливяване почти се е удвоил, което предполага, че сигналите за влошаване са станали по-чести в мрежата за мониторинг през последните години. Това е в съответствие с последователността от горещи/сухи лета и събития на смущения, докладвани другаде в този цикъл на SoEF.

От основните дървесни видове, дъбовете от умерения пояс (*Quercus robur* и *Q. petraea*) и *Quercus ilex* са показали най-висока средна степен на обезливяване през последните три десетилетия. Макар че не е наблюдавана ясна тенденция на обезливяване при *Pinus sylvestris*, *Picea abies* или *Fagus sylvatica*, здравето на *Quercus ilex* и *Pinus pinaster* се е влошило от 90-те години на миналия век, а това на дъбовете от умерения пояс от 2017 г. насам. Тези видови модели потвърждават по-ранни констатации на SoEF, че широколистните дървета често показват постоянно високо състояние на короната.

стрес, докато някои иглолистни дървета демонстрират по-силна променливост, обусловена от събития, свързана със сушата и динамиката на вредителите.

Климатичните условия, особено стресът от суша, са ключов фактор, влияещ върху здравето на горите в цяла Европа.

Периодите на недостиг на вода многократно са водили до по-висока степен на обезливяване при няколко дървесни вида. Тези въздействия могат да бъдат още по-изразени на регионално ниво; например по време на тежката суша през 2018 г. ранното стареене на листата засегна буковите гори в Централна и Северна Европа.

Неотдавнашните общи

Увеличението на средногодишната дефолиация показва

че дърветата са изправени пред нарастващ екологичен стрес.

С прогнозите за засилване на климатичните екстремуми през следващите десетилетия, е вероятно тези напрежения да се

увеличат. Освен това, изменението на климата взаимодейства с

други стресови фактори, като например повишаване на

киселинността на почвата, дисбаланс на хранителните вещества в

листата и нарастващото присъствие на неместни вредители и

патогени. Тези фактори представляват допълнителни рискове за жизнеността и устойчивостта на горите.

Индикатор 2.4 Щети по горите

Защо е важно

Щетите по горите се отнасят до неблагоприятното въздействие върху дърветата и горските екосистеми, причинено от биотични агенти (като вредители и болести) и абиотични фактори (като бури, суша и диви гори). Мониторингът на щетите по горите е от съществено значение за оценка на устойчивостта на горите и за оценка на ефективността на управленските практики. Ако щетите станат по-чести или тежки, това може да показва, че горите са под напрежение поради изменението на климата, замърсяването на въздуха, лошата структура на горите или неподходящите управленски практики.

Освен това, щетите все повече се формират от сложни или каскадни събития (напр. суша, предразполагаща насажденията към нашествия от насекоми, или бури, създаващи размножителен материал за корояди), което може да доведе до нарастваща нужда от санитарна сеч през следващите години или до мащабни смущения, които могат да бъдат обхванати едва в по-късни отчетни години.

Макар че известно ниво на щети е естествено и дори може да бъде благоприятно за динамиката на екосистемите, прекомерните или широко разпространени щети могат да намалят продуктивността на горите, да понижат биоразнообразието и да ограничат способността за съхранение на въглерод. Целта на устойчивото управление на горите е да се сведат до минимум предотвратимите щети чрез планиране, основано на риска, ранно идентифициране на проблемите и адаптиране на управленските реакции. Оценка на щетите по горите също така дават информация за спасителни операции, като например разчистването на повредени дървета, и помагат за избора на подходящи дървесни видове и стратегии за регенерация. Анализът на дългосрочните тенденции в щетите по горите позволява на политиците и мениджърите да се подготвят за бъдещи предизвикателства и да подобрят здравето на горите. Разбирането и управлението на щетите по горите е от съществено значение за поддържането на дългосрочните екологични, икономически и защитни функции на горите.

По-ранни издания на SoEF също така подчертаха едно основно предизвикателство при интерпретацията, а именно, че докладваните промени могат да отразяват както реалната динамика на смущенията, така и разликите в националните системи за мониторинг, дефинициите и обхвата. Това остава важно.

в SoEF 2025, тъй като сигналът за смущения е все по-силен, докато системите за докладване и капацитетът за откриване се развиват с различна скорост в различните страни (напр. чрез по-голямо използване на Земята наблюдение).

Как се определя

Гори и ОВЛ с щети, класифицирани по основен увреждащ агент (абиотични, биотични и причинени от човека)³.

Ключови констатации

- Бурите и снегът, насекомите и болестите, дивите животни (особено едрите копитни животни, като елени) и пашата от домашни животни причиниха най-големите щети по горите в Европа. Сушата е важен стресов фактор, който улеснява разпространението на някои от тези пътища.
- Гора Щетите от повторно боравене (повтаряне на гори) засягат най-вече Средиземноморския регион, докато бурите, вятърът и снегът имат по-голямо въздействие върху регионите на Северна, Югоизточна и Централно-Източна Европа. Пасенето на копитни животни засяга горите в цяла Европа. Този географски модел е в съответствие с по-ранните издания на SoEF. Последните години обаче също така подчертават, че тежки сезони на повторно боравене могат да се случат извън традиционните горещи точки, включително в части от Централна и Югоизточна Европа и в няколко FOREST извън ЕС.
- В момента липсват нови форми на мониторинг, докладване и верификация (MRV) на щетите по горите, за да се извърши по-ясен и по-подробен анализ. По-ранни издания на SoEF също заключиха, че интерпретацията на тенденциите е ограничена от неравномерното покритие на държавите и непоследователните времеви серии. Развитие, свързано със SoEF-2025, е увеличеното използване на бързо сателитно картографиране и панергийни услуги (напр. EFFIS/ GWIS за природозащитни дейности).

³ Докладването може да бъде повлияно от разликите в това дали щетите се регистрират като „засегната зона“ през дадена година или като състояние в продължение на няколко години.

● В сравнение с предишни издания на SoEF, има по-силен акцент върху динамиката на сложни или каскадни смущения (напр. суши, последвани от огнища на корояди) и върху необходимостта от по-директно свързване на докладването за смущения с планирането на устойчивостта и възстановяването. Последните публикации също така показват, че последователността от горещини и засушавания от 2018—2022 г. е генерирала устойчиви въздействия от смущения в продължение на няколко години в няколко региона.

Статус

Увредена горска площ

Множество вредни агенти могат едновременно да засегнат горите, например, често се появяват огнища на насекоми след бури, суши или горски пожари. Поради това, и за да се предотврати двойното отчитане, докладващите страни предоставиха и двете

общата горска площ, засегната от щетите, и площите, приписани на отделни агенти.

Общо 38 държави (покриващи 98% от горската площ на Европа) предоставиха информация за общата увредена горска площ (Таблица 2.4-1). Въз основа на тези данни около 2,1% от общата горска площ е засегната от някакъв вид щети.

Три държави, а именно Португалия (33,8%), Хърватия (19,4%) и Република Молдова (19%), отчитат най-висок дял на повредени гори. Следват Ирландия (8,5%), Швейцария (6,6%), Дания (6%), Испания и Чехия (5%). В останалите 30 държави делът на повредените гори варира от 3,5% (Австрия) до под 0,1% (Латвия, Северна Македония).

Ключова разлика в сравнение със SoEF 2020 е много по-голямото общо покритие на данните в текущия набор от данни,

Таблица 2.4-1: Увредена горска площ по региони (2020 г.)

Регион	Горска площ с щети	Процент от общата горска площ
	1 000 хектара	%
Северна Европа	954.0	1.3
Централна и Западна Европа	590.9	1.5
Централна и Източна Европа	407.4	1.1
Югозападна Европа	2 225.7	7.0
Югоизточна Европа	514.2	1.3
ЕС-27	3 784.9	2.4
Европа	4 692.2	2.1

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северизток 100%, Централна и Източна Европа 90%, Централна и Източна Европа 91%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 89%, ЕС-27 97,1%, Европа 98%.

което е близо до площта на всички европейски гори. Това подкрепя по-надеждни регионални сравнения, въпреки че покритието все още варира.

Насекоми и болести

Тежките атаки от насекоми и патогени - включително бактерии, вируси и гъбички, могат сериозно да отслабят горските екосистеми и да причинят големи икономически загуби. Насекомите и микроорганизмите са силно чувствителни към изменението на климата, като видимите симптоми на щети продължават няколко години. Щетите от вятъра и сушата често предизвикват масови огнища на корояди, както се наблюдава през 2020, 2021 и 2022 г. В части от Централна Европа проучвания...

показват, че въздействието на причинените от сушата нападения от корояди е продължило в продължение на няколко години и е било тясно свързано с високи нива на санитарна сеч. Това илюстрира как процесите на нарушаване могат да повлияят както на показателите за площта на щетите, така и на статистика за реколтата.

Общо 27 държави (представляващи 90% от горската площ на Европа) предоставиха информация за горските площи, увредени от насекоми и болести (Таблица 2.4-2). Най-високите дялове на горските площи, увредени от насекоми и болести, са регистрирани в Португалия (27,7%), Хърватия (11,9%), Испания (4,0%) и Австрия (3,0%). В докладващите държави 1,5% от

Таблица 2.4-2: Площ на горите, увредени от насекоми и болести, по региони, 2020 г.

Регион	Горска площ с щети	Процент от общата горска площ
	1 000 хектара	%
Северна Европа	253.4	0,4
Централна и Западна Европа	317.6	0.8
Централна и Източна Европа	231.7	1.6
Югозападна Европа	1 771,7	5.6
Югоизточна Европа	295.2	0.9
ЕС-27	2 644,4	1.9
Европа	2 869,6	1.5

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северозток 100%, Централна и Западна Англия 99,9%, Централна и Източна Европа 80,5%, Югозападна Англия 99,9%, Югоизточна Европа 77,5%, ЕС-27 89%, Европа 90%

горска площ е докладвана като засегната през 2020 г. (Таблица 2.4-2).

В регионален план делът варира от 5,6% в Югозападна Европа до 0,4% в Северна Европа.

Към тълкуването на тенденциите трябва да се подхожда с внимание. Докато по-ранни издания на SoEF отбелязваха, че тълкуването на тенденциите е чувствително към обхвата и дефинициите, но настоящият период откроява подновени и локално тежки огнища. Те са отчасти свързани със стрес от суша и последици от бури, а отчасти са отражение на подобреното откриване и докладване. Изследванията показват също, че щетите от смущения, причинени от вятър и насекоми.

се е увеличил през последните десетилетия и може да повлияе съхранение на въглерод, което засилва необходимостта от свързване на отчитането на щетите с устойчивостта и въглеродните емисии резултати.

Дива природа и паша

Горите осигуряват местообитание за широк спектър от видове дивни животни. Когато обаче популациите на определени тревопасни животни се увеличат значително, пашата може да възпрепятства възстановяването на горите, намалявайки разнообразието на дървесните видове и изисквайки скъпи защитни мерки. Пашата от домашни животни не се счита за широко разпространен проблем.

Общо 19 държави (представляващи около 39% от горската площ на Европа) предоставиха информация за щетите от дивата природа и пашата. Най-високите дялове на засегнатата горска площ в тези държави са отчетени в Северна Европа (0,2%), а най-ниските - в Югоизточна Европа (0,01%).

В сравнение с данните от SoEF 2020, тези цифри показват, че мониторингът и докладването на въздействието на дивата природа остават недостатъчно развити и изискват допълнително внимание. Това ограничение се е запазило през множество цикли на SoEF и остава значителна пречка за сравнимостта в цяла Европа. Като се има предвид политическата значимост на успешното възстановяване при климатичен стрес и смущения, подобряването на последователното докладване за натиска от претърсване би подобрило интерпретируемостта на пътищата за възстановяване на горите в...

2025 SoEF.

Горски пожари

Въпреки че горските пожари са най-чести и тежки в Средиземноморския регион, те се увеличават и в цяла Европа. Неконтролираните мащабни горски пожари могат да имат опустошително въздействие върху екосистемите, да причинят ерозия на почвата, опустиняване и загуба на имущество и човешки живот, както и да доведат до значителни икономически разходи. Последните данни сочат и по-дълги пожарни сезони и по-чести екстремни температури при по-горещи и сухи условия, което увеличава значението на превенцията и управлението на риска.

Общо 36 държави (представляващи около 94% от горската площ на Европа) предоставиха информация върху горските пожари. Пожарите са засегнали около 0,1% от горите площ, съответстваща на 242 320 хектара в Европа и 121 090 хектара в ЕС-27 (Таблица 2.4-3). Най-големите опожарени площи са в Югозападна Европа (80 900 хектара) и Централноизточна Европа (91 000 хектара), като заедно представляват повече от 70% от общата засегната от пожари площ.

Таблица 2.4-3: Площ на горите, увредени от горски пожари, по региони, 2020 г.

Регион	Горска площ с щети	Процент от общата горска площ
	1 000 хектара	%
Северна Европа	2.1	0.0
Централна и Западна Европа	12.3	0.0
Централна и Източна Европа	91.0	0.2
Югозападна Европа	80.9	0.3
Югоизточна Европа	56.1	0.1
ЕС-27	121.1	0.1
Европа	242.3	0.1

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северозток 83%, Централна и Източна Европа 2%, Централна и Източна Европа 32%, Югозападна Европа 29%, Югоизточна Европа 13%, ЕС-27 46%, Европа 39%

Въпреки че Южна Европа продължава да бъде основна гореща точка на горски пожари, тяхната поява също така е станала по-честа в региони, някога смятани за нискорискови. Изключително горещите и сухи лета през последните години засилиха пожарите и удължиха пожарните сезони в цялата страна.

континентът.

Европейската информационна система за горски пожари (EFFIS), създадена от Европейската комисия в сътрудничество с националните противопожарни администрации, предоставя актуални данни и анализи в подкрепа на защитата от горски пожари в ЕС и съседните страни. Според EFFIS, пожарният сезон през 2024 г. е бил силно променлив в цяла Европа, със значителни последици в няколко региона на Средиземноморието и Югоизточна Европа. Годишният доклад за горските пожари на Съвместния изследователски център на ЕС (базиран на EFFIS) регистрира обща изгоряла площ от 383 317 хектара през 2024 г. (8 343 пожара), което е малко над дългосрочната средна стойност.

Трябва да се отбележи, че има систематична разлика в оценката на площта в сравнение със стандартното отчитане на FOREST EUROPE, тъй като EFFIS се основава на сателитни данни в реално време. Отчитане на EFFIS обхваща и няколко държави извън ЕС в по-широк план европейски регион, включително редица членове и наблюдатели на FOREST EUROPE. През 2024 г. най-засегнатите държави извън ЕС, участващи в Механизма за гражданска защита на ЕС, бяха Албания, Босна и Херцеговина, Северна Македония, Турция и Украйна, което показва, че тежките

сезоните на пожари не са ограничени до ЕС и че

Тяхното въздействие може да се разпростре върху по-широкия район на докладване на FOREST EUROPE.

Предварителните показатели на EFFIS показват, че 2025 г. е била изключително тежка година за пожари в части от Европа. До края на август само в ЕС са изгорели над 1 милион хектара, което надхвърля предишния рекорд, откакто EFFIS започва да води записи. през 2006 г. Докато най-обширните опожарени площи бяха регистрирани в Югозападна Европа (особено в Испания и Португалия), мащабни пожари бяха съобщени и в други части на Европа, включително в Централна и Югоизточна Европа и

Средиземноморски басейн.

Въпреки че тези статистически данни предоставят полезен контекст за мащаба на последните сезони на пожари в цяла Европа, те не са пряко сравними с докладите на FOREST EUROPE (Таблица 2.4-4) поради разлики в дефинициите, пространственото покритие и методите за оценка (напр. бързо сателитно картографиране спрямо национално докладване).

Бури, вятър и сняг

Бурите и обилните снеговалежи могат да нанесат сериозни щети на горите, което води до големи икономически загуби и дългосрочни последици за структурата на горите, качеството на ландшафта и биоразнообразието. Такива събития често предизвикват последващи нашествия от корояди.

Общо 26 държави (представляващи около 85% от горската площ на Европа) съобщиха свързани данни. В Европа около 950 000 хектара (0,5% от горската площ в докладващите държави) са били засегнати от бури.

Таблица 2.4-4: Площ на горите, повредени от буря, вятър и сняг, по региони, 2020 г.

Регион	Горска площ с щети	Процент от общата горска площ
	1 000 хектара	%
Северна Европа	364.7	0,5
Централна и Западна Европа	197.8	0.6
Централна и Източна Европа	64.2	0.2
Югозападна Европа	207.8	0.7
Югоизточна Европа	115.3	0.3
ЕС-27	734.6	0,5
Европа	949.8	0,5

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северозток: 100%, Централна и Източна Европа 87%, Централна и Източна Европа 58%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 77%, ЕС-27 92%, Европа 85%

вятър и сняг (Таблица 2.4-4). Регионите, които са най-засегнатите бяха Централнозападна и Югозападна Европа. В национален мащаб най-големият дял на увредените горски площи е в Швейцария (4,4%), Хърватия (3,3%), Дания (2,8%) и Унгария (1,2%). В повечето страни по-малко от 1% от горските площи беше засегнат.

Предвид пиковите на щетите от бури в Централна Европа през 2018 и 2019 г., настоящата система за докладване не е удовлетворителна. Необходими са нови системи за мониторинг, докладване и проверка, за да се разберат по-добре първичните и вторичните причини за щетите (например, нашествия на корояди след големи бури) и да се улесни по-ясният анализ. Това включва способността за разграничаване на физическите щети (вятър/сняг) от забавената смъртност (насекоми/болести) и за проследяване на възстановяването.

след смущения.

Щети, причинени от човека

Щетите, причинени от човека, могат да възникнат от дейности като горскостопански операции, рекреационно ползване, замърсяване и други човешки дейности. Например, дърводобива и изграждането на горски пътища могат временно да отслабят стабилността на насажденията или да влошат качеството на почвата, докато интензивният туризъм може да доведе до ерозия, замърсяване и вандализъм. Въпреки това, количественото отчитане на щетите, причинени от човека, остава.

ограничени и непоследователни в различните страни.

Освен това, разликите в националните дефиниции, практиките за мониторинг и праговете за това какво

представлява щета, което означава, че ниските отчетени стойности може да отразяват недостатъчно отчитане, а не ниско въздействие в реалния свят.

Тенденции

Поради ограничените данни за 1990 г., анализите на тенденциите започват от 2000 г. Няма последователни общи данни. може да се установи тенденция в обхвата на горите райони, засегнати от различни вредни агенти между 2000 и 2020 г., главно поради различното покритие по държави (Фигура 2.4-1). Това е в съответствие с по-ранни издания на SoEF, които отбелязваха, че променящото се участие и нередовното отчитане могат да създадат очевидни тенденции, които са артефакти.

на покритие.

Тенденциите бяха оценени само за онези вредни агенти с непрекъснати данни, обхващащи поне 20% от горската площ на Европа: насекоми и болести, вятър и сняг и горски пожари.

Резултатите представляват само част от действителната ситуация и може да бъдат силно повлияни от данни от отделните държави.

Следователно те не трябва да се екстраполират за всички европейски гори. Това ограничение е било последователно в предишните SoEF 2015 и SoEF. Издания от 2020 г.

Площите, засегнати от насекоми, са се разширили значително: през 2020 г. отчетената щета е била близо три пъти по-голяма, отколкото през 2000 г., като увеличение е регистрирано в Португалия, Германия, Хърватия, Испания, Чехия и Украйна, докато намалява

бяха отбелязани в България, Унгария, Литва и Турция.

Данните за периода 2000—2020 г. показват, че засегнатата от пожари горска площ е намаляла леко между 2005 г. и 2010 г., последвано от незначително увеличение до 2020 г.

Площите, засегнати от болести, показват подобна динамика, като се увеличават от 323 000 хектара през 2000 г. до 1,1 милиона хектара през 2020 г., като най-засегнати са Португалия, Испания, Германия и Австрия. Това може отчасти да се обясни с по-изчерпателното отчитане.

Площта, повредена от вятъра и снега, се е увеличила

леко до 2010 г., въз основа на данни от Норвегия, Германия, Испания, Финландия и Швеция.

Тези наблюдения илюстрират как честотата и интензивността на вредните събития варират в различните региони и във времето, подчертавайки значението на продължаващия хармонизиран мониторинг на горските смущения в Европа. Като цяло има ясни доказателства, че докладването за щетите по горите изисква съществено преразглеждане. Пилотен проект на ИКЕ на ООН дава общ преглед на пътищата за действие⁴.

Фигура 2.4-1: Тенденции в увредената горска площ по агенти, 1990—2020 г.

⁴ <https://unece.org/info/Forests/pub/391138>

Индикатор 2.5 Деграцията на горските земи

Защо е важно

Деграцията на горските земи се отнася до дългосрочния спад в здравето, продуктивността и екологичните функции на горските екосистеми. Това може да бъде причинено от вредни дейности като неустойчива сеч, прекомерна паша, дива природа, замърсяване, ерозия на почвата и неправилно земеползване. Деградираните гори често се характеризират с намалена покривност на короната, загуба на биоразнообразие, намаляващо плодородие на почвата и намален капацитет за регулиране на водата. На практика деграцията може да се случи и без очевидна загуба на короната, например поради повтарящи се нарушения, уплътняване на почвата или постоянна неуспех във възстановяването.

Мониторингът на деграцията на горите е от решаващо значение за идентифициране на ранни признаци на упадък на екосистемите и за информиране на усилията за възстановяване. Деграцията на горските земи подкопава усилията за смекчаване на изменението на климата, нарушава поминъка на хората и намалява предоставянето на екосистемни услуги. Устойчивото управление на горите се стреми да предотврати деграцията чрез насърчаване на практики, които поддържат или подобряват жизнеността на горите, като например контролирано дърводобив, засаждане на нови дървета и защита на почвата. Тъй като деграцията обикновено е постепенен процес, тя е тясно свързана с концепцията за устойчивост и кумулативните ефекти от натиска, подчертан в Критерий 2.

(Индикатори 2.1—2.4).

Как се определя

Тенденции в деграцията на горските земи.

Ключови констатации

- Деграцията на горските земи може да се оцени по два начина: или се оценява броят и интензивността на съответните процеси на деграцията на земята, или се оценява обхватът на деградираната в резултат на тези процеси земята. Горското стопанство може да помогне за възстановяването на деградираните преди това гори и други земи, като по този начин се намалява площта, засегната от деграцията на земята.
- На практика страните използват комбинация от заместващи сигнали (напр. риск от ерозия, повтарящи се резиденти и устойчиви

ниска регенерация) и качествена преценка, което затруднява сравнимостта.

- Настоящото общоевропейско отчитане все още не предоставя достатъчно последователни дефиниции, времеви серии или пространствено покритие, за да подпомогне надеждни количествени оценки или сравнимо отчитане на тенденциите за този индикатор.

Този индикатор е разработен и внедрен като част от пилотно проучване, проведено за публикуването на SoEF 2020. Деграцията на горските земи се определя като намаляване или загуба на биологичната или икономическата продуктивност и структурната сложност на горите, в резултат на земеползване или един или повече процеси, включително тези, произтичащи пряко или косвено от човешка дейност. Деграцията на горските земи описва процес на промяна, който се отразява негативно на функциите на горите. Тази интерпретативна рамка е в съответствие с предишни доклади на SoEF, които подчертаваха, че деграцията е многоизмерна и не може да бъде обхваната от един-единствен показател без договорени оперативни дефиниции.

Тези процеси могат да включват:

- Ерозия на почвата, причинена от вятър и/или вода
- Влошаване на физичните, химичните и биологичните свойства на почвите
- Дългосрочна загуба на естествена растителност или трайна модификация към по-регресивни етапи.

Промяната се дължи на смущения, които се различават по вид, мащаб, въздействие, тежест, причина и честота. Тези смущения могат да бъдат: (1) естествени, като например диви гори, силни ветрове, суши и масивна ерозия, (2) причинени от човека, като например прекомерна експлоатация, горски пасища, превишаващи капацитета им, минно дело и неправилно земеползване, или (3) комбинация от двете. Косвени причини, като например химическо или ядрено замърсяване, трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, излагане на боеприпаси и промени в условията на терена, също могат да допринесат за деграцията.

Деградацията на горските земи може да има сериозни екологични, социални и икономически последици, намалявайки производството на стоки като дървесина и биомаса и намалявайки предоставянето на услуги като опазване на почвата, регулиране на водите и биологично разнообразие. Възприетията за деградацията на горските земи варират в зависимост от основните двигатели на деградацията и най-тревожните стоки и услуги.

Този нов индикатор за деградация на горските земи беше добавен към актуализирания общоевропейски набор от индикатори непосредствено преди публикуването на доклада за 2020 г., когато ограничена информация беше налична на национално ниво. Тази ситуация все още не се е променила, но в рамките на ФАО се полагат непрекъснати усилия за събиране на определенията на държавите за деградация на горските земи. Освен това са събрани методи за оценка за мониторинг на деградацията на горите. В контекста на Европа седем държави, обхващащи 14 657 хектара, са докладвали национални определения за деградация на горите за доклада на FRA за 2025 г. Въпреки че тези резултати от FRA предоставят полезни контекстуални доказателства, че определенията и подходите за мониторинг все още се появяват, те все още не са достатъчни, за да се изведе общоевропейско

оценка на тенденцията.

Необходима е допълнителна работа за оценка на този показател. Приоритетните области включват: (i) постигане на съгласие относно минималните оперативни критерии за това какво представлява „деградация“ на горските земи, за разлика от „нарушение“ и „възстановяване“, (ii) установяване на минимален набор от данни за докладване, например неуспех на регенерацията, постоянна загуба на корона на дърветата, ерозия/загуба на почва, повтарящи се пожари с висока степен на сериозност и дългосрочна загуба на производителност, (iii) подобряване на връзката между националните системи за мониторинг, продуктите за дистанционно наблюдение и оценките, базирани на полеви данни, за да се даде възможност за сравнимо докладване във времето.

Индикатор С. 2: Политики, институции и инструменти за поддържане здравето и жизнеността на горската екосистема

Ключови констатации

Повечето европейски страни съобщават, че имат въведени рамки за политика за поддържане и подобряване на здравето и жизнеността на горите. Тези рамки обикновено са

включени в националното законодателство в областта на горите, програмите и по-широките екологични стратегии.

Политиките са насочени към предотвратяване и смекчаване на щетите по горите, причинени от биотични и абиотични агенти, насърчаване на адаптивното управление и подкрепа на системите за мониторинг. Много страни също така подчертават значението на по-силните връзки с адаптацията към климата и с капацитета за реагиране при смущения (напр. в случай на суша, бури, вредители или пожари). Това отразява посоката, вече отбелязана в по-ранни SoEFs, с нарастващ акцент върху сложните и каскадните рискове.

Въпреки че институционалните и законодателните рамки като цяло са добре установени, много страни съобщават за нарастващи предизвикателства, свързани с изменението на климата, смущенията в горите и недостатъчните финансови ресурси за ефективно прилагане. Няколко страни също така подчертават необходимостта от укрепване на системите за мониторинг и ранно предупреждение, както и координацията между отговорните институции. Както и в по-ранните доклади за SoEF, сравнимостта зависи от хармонизирани методи и устойчив мониторинг.

с течение на времето.

Цели на политиката

От 31 държави, които са докладвали, 27 са определили специфични политически цели по този критерий. Общите цели включват предотвратяване и контрол на щетите по горите, опазване на здравето на горите и повишаване на устойчивостта на горите срещу вредители, болести и климатичен стрес. Целите все по-често се формулират по отношение на намаляване на риска, готовност, възстановяване и превенция. Няколко държави също така формулират цели изрично във връзка с изграждането на устойчивост при изменението на климата, отразявайки нарастващата честота на събитията, свързани с нарушаване на околната среда, докладвани след SoEF 2015 и

SoEF 2020.

Целите на политиката често подчертават важността на поддържането на екосистемните функции, биоразнообразието и опазването на почвата и водите. Много страни също така интегрират политиките за здравето на горите с рамки за адаптация към климата, опазване на биоразнообразието и намаляване на риска от бедствия.

Германия, Австрия и Финландия например са включили целите на политиката за здравето на горите в националните си планове за адаптация към климата. В същото време

В същото време Италия, Франция и Португалия са ги включили в националните програми за предотвратяване на дивите пожари и защита на горите. В страни от Централна и Източна Европа, като Полша, Словакия и Чехия, политическите приоритети са съсредоточени върху мониторинга на вредителите и възстановяването на горите след мащабни смущения. Тази продължаваща регионална диференциация – риск от повторно разпространение в части от Средиземноморието и смъртност, причинена от смущения в части от Централна Европа – е повтаряща се тема в...

по-ранни SoEF-ове.

Институционални мерки и инструменти на политиката

Двадесет и седем държави докладваха за институционални мерки и политически инструменти по този критерий, включително правни, финансови и административни инструменти. Тези мерки обикновено се прилагат чрез национални рамки за защита на горите, национални системи за мониторинг и целенасочени програми за превенция и възстановяване. В няколко държави тези инструменти се допълват от мерки за укрепване на капацитета за готовност и реагиране, включително споразумения за координация и оперативни протоколи за мащабни събития.

Често съобщаваните инструменти включват:

- Национален мониторинг на здравето на горите и ранно системи за предупреждение (често свързани с ICP Forests).
- Наблюдение и реагиране на вредители и болести мерки.
- Предотвратяване на пожари, подготовка и последващи действия програми за възстановяване (особено в средиземноморските страни).
- Схеми за подкрепа на възстановяването и залесяването след инциденти с нарушаване на околната среда.
- Насоки и обучение за насърчаване на адаптивното лесовъдство и видово разнообразие

Няколко държави също така докладват за инвестиции в системи за данни и хармонизация, за да се засили последователното докладване и съпоставимостта между мрежите за мониторинг. Където е уместно, тези инвестиции също така подкрепят съгласуваността между мониторинга на горите и по-широките нужди от докладване за околната среда, включително споделяне на данни между агенциите и документация на метода.

Постижения

Двадесет държави отчетоха забележителни постижения в опазването на горите и управлението на здравето. Те включват засилен мониторинг на горите, подобрена институционална координация и прилагане на превантивни мерки срещу основните източници на щети.

Много страни подчертават ползите от дългосрочния мониторинг по програмата ICP Forests, който е подобрил разбирането за състоянието на горите и натиска върху околната среда. Германия, Франция и Швейцария отчетоха значителен напредък в намаляването на замърсяването на въздуха и възстановяването на почвата. Междувременно Финландия, Естония и Швеция постигнаха значителен напредък в интегрирания контрол на вредителите и болестите.

Тези видове постижения са в съответствие с по-ранни SoEF (Социални екологични обосновки), които също така подчертават мрежите за мониторинг и намаляването на емисиите като благоприятни условия за жизненост на горите.

Системите за предотвратяване на повторното залесяване са засилени в целия Средиземноморски регион, където подобрените системи за ранно предупреждение и картографиране на риска са намалили средната годишна площ на изгарянията.

Португалия, Испания, Италия и Гърция са постигнали напредък по отношение на капацитета за превенция, обучението и възстановяването след пожар. На практика, засилената готовност може да включва мерки, които съчетават картографиране на риска, ранно предупреждение, обучение и координирано планиране на превенцията и възстановяването.

В Централна Европа Чехия, Германия и Австрия са инициирали широкомащабни програми за залесяване и трансформация на горите, за да възстановят райони, засегнати от огнища на корояди. Междувременно Полша и Словакия са укрепili националните мрежи за мониторинг, за да подобрят ранното откриване.

и оценка на здравословното състояние на горите.

Като цяло, тези постижения сочат по-стабилни институционални рамки, повишена обществена осведоменост и подобрен технически капацитет за управление на предизвикателствата, свързани със здравето на горите. Няколко държави също така подчертават подобреното качество на данните.

и разширеният обхват на мониторинга като значителни постижения, тъй като те улесняват по-надежден анализ на тенденциите във времето. Това е от значение и за поддържане на съгласуваност с по-ранни цикли на отчитане на SoEF, където устойчивият мониторинг е от съществено значение за тълкуване на тенденциите, а не на условията за една година.

Предизвикателства

Повечето държави идентифицираха основни предизвикателства пред поддържането и подобряването на здравето на горите. Най-често съобщаваният проблем беше нарастващата честота и интензивност на климатичните смущения, като суши, горещи вълни, бури, горски пожари и нашествия на вредители. Държавите акцентираха върху... че тези смущения могат да взаимодействат и да имат каскаден ефект (например стресът от суша може да увеличи податливостта към вредители), създавайки нови рискови профили. Това взаимодействие на стресови фактори е все по-подчертано след SoEF 2020, а последните доклади показват, че то става все по-широко разпространено.

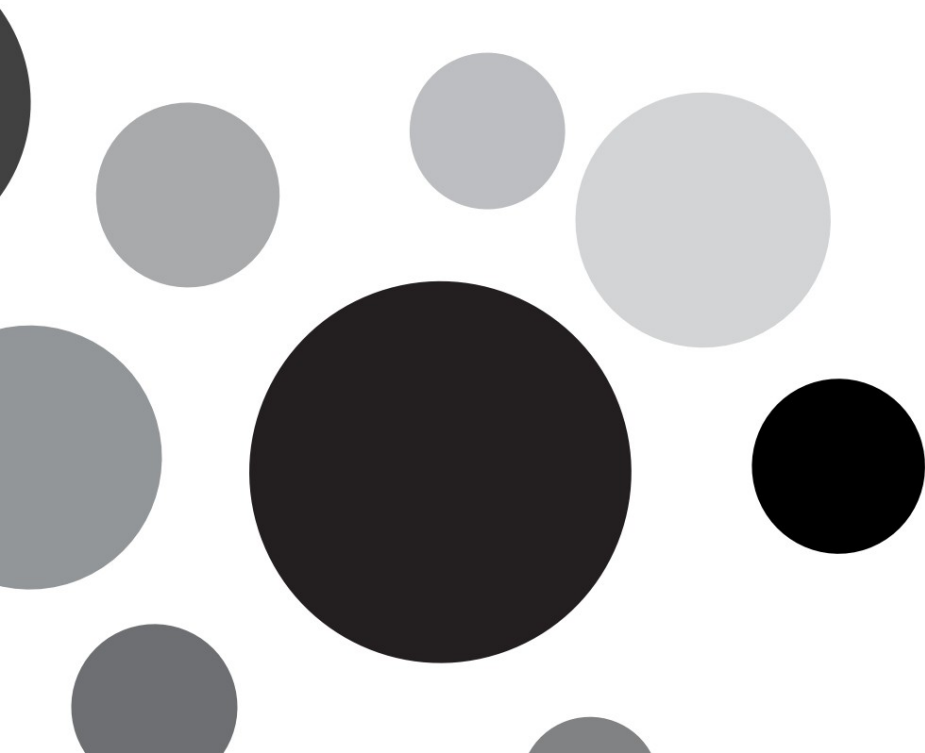
Финансовите и техническите ограничения остават значителни пречки пред прилагането на превантивни и възстановителни мерки. В много региони фрагментираната собственост върху горите и ограниченият капацитет за управление възпрепятстват координираните реакции при мащабни щети.

В Централна Европа, широко разпространените огнища на корояди и трудностите при възстановяването на горите след нарушения се отчитат като основни проблеми.

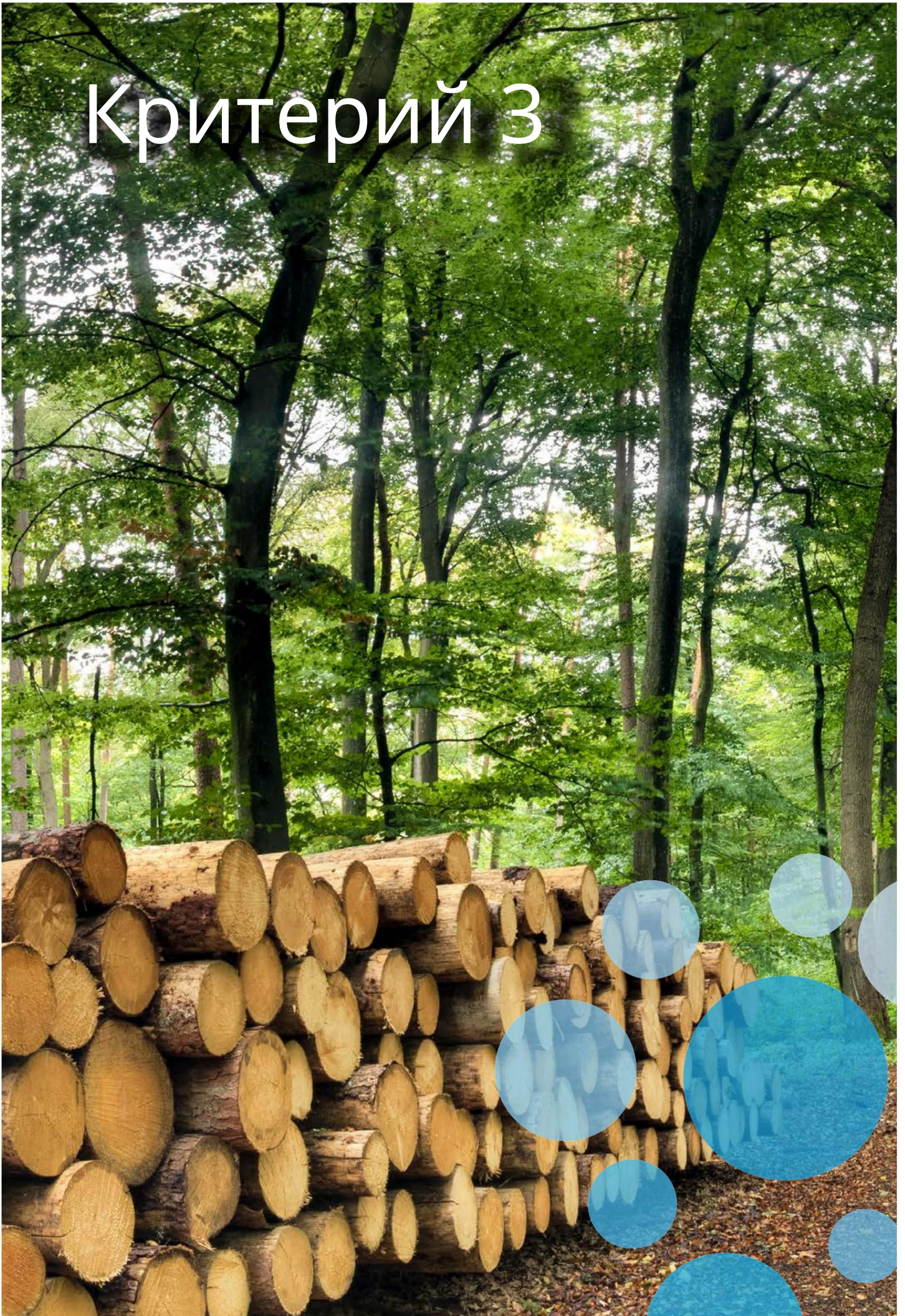
Южна Европа продължава да е изправена пред постоянни заплахи от горски пожари, суша и опустиняване, докато бурите и засиленият натиск от сеитба са нововъзникващи предизвикателства в Северна Европа.

Няколко държави също така отбелязват, че въпреки напредъка, системите за мониторинг и ранно предупреждение се нуждаят от по-нататъшно разширяване и хармонизиране. Засиленото сътрудничество между горските, селскостопанските и екологичните институции, наред с подобрения достъп до финансиране от ЕС, се счита за жизненоважно за поддържане на жизнеността на горските екосистеми през следващите десетилетия. Освен това, разликите в дизайна на мониторинга и националните практики за докладване могат да повлияят на съпоставимостта между държавите.

Критерий 3

Критерий 3:

Поддържане и насърчаване на продуктивността Функции на горите (дървесни и недървесни)

Горите играят централна роля в биоикономиката, като осигуряват устойчиво снабдяване с дървесни и недървесни продукти чрез устойчиво управление. Подкрепата и поддържането на тези производствени функции допринася за икономическото развитие, като същевременно се опазва целостта на горите. Практики като устойчиво дърводобив, ефективно възстановяване и инвестиции в горска инфраструктура са ключови за осигуряване на дългосрочна горска продуктивност. Недървесните горски продукти също така подкрепят местния поминък и културните ценности. Постигането на баланс между производството и опазването е от съществено значение за поддържането на екосистемните услуги. Надеждните данни за горските продукти, заедно с признаването на множеството функции на горите, са в основата на ефективното и отговорно използване на горските ресурси.

Поддържането и насърчаването на производствените функции на горите се оценява по отношение на 1) прираст и сечи, (2) обла дървесина, (3) недървесни стоки и (4) услуги.

Индикатор 3.1 Прираст и сечи

Защо е важно

Съотношението между прираста и сечите отразява баланса между двете, като помага за оценка на устойчивостта на горското ползване и гарантира, че бъдещите поколения могат да се възползват от горските ресурси.

Когато съотношението е над единица, расте повече гора, отколкото се изсича, осигурявайки устойчива или разширяваща се ресурсна база. В настоящия цикъл на отчитане този индикатор се използва все по-често, за да се разбере въздействието на нарушенията и управленските реакции върху растежа и премахването на горите.

баланс във времето.

Ако се отсекаят повече дървета, отколкото могат да пораснат отново, това може да е умишлено, например, за да се намали гъстотата на горите в райони с висок обем на стоящата дървесина.

Като алтернатива, това може да се дължи на сериозни щети от бури, вредители, болести или диви гори. Може обаче да показва и прекомерно добиване и дългосрочна деградация на горите, например чрез увеличена сеч от санитарни цели. Както беше отбелязано през 2015 г. и 2020 г. в публикуваните доклади на SoEF, нестабилността на пазара и натрупаните излишъци от дървесни запаси могат да доведат до периоди на по-голяма сеч, без да се подкопава средносрочната устойчивост. Възможностите за такива мерки обаче са ограничени.

употребата е по-ограничена там, където прирастът отслабва или нарушенията се повтарят.

В Европа много гори достигат зрялост и растежът им се забавя. Следователно, възрастовата им структура показва, че общото натрупване на гори се приближава до насищане. Това може да означава, че стабилните нива на използване прикриват основни промени, като по-бавен растеж, по-високи естествени загуби и увеличена сеч от санитарни отпадъци. Високите съотношения могат също да показват недостатъчно използване, което може да повлияе на здравето на горите поради стареене или пренаселеност. В устойчиво управляваните гори целта е да се поддържат или подобряват условията на горите, като същевременно се позволява икономическо използване чрез поддържане на балансирано съотношение.

Този показател (прираст и сечи) помага на страните при националното им отчитане на горите, постигането на техните климатични цели и планирането на доставките на дървесина. Той информира решенията относно нивата на дърводобив, възстановяването на горите и лесовъдските практики. Като такъв, той е централен елемент от устойчивото управление на горите.

свързване на екологичната цялост с използването на ресурсите.

Въпреки това, тъй като съотношението може да бъде временно повлияно от сечи, свързани с нарушения, и намален прираст, то трябва да се тълкува заедно с информация за естествените загуби, нарушенията и промените в дървесния запас. Това е особено вярно, когато санитарните сечи се увеличават, а нетният прираст едновременно намалява.

Как се определя

Баланс между нетния годишен прираст (NAI) и

годишна сеч на дървесина в горите, налични за доставка на дървесина (FAWS).

Ключови констатации

- Дървесните ресурси в европейските гори продължават да се използват устойчиво, като годишната сеч възлиза на около 81% от чистия дървесен добив (NAI). Въпреки увеличения добив, запасите от дървесина продължават да растат, което потвърждава, че европейските гори поддържат положителен дървесен баланс и осигуряват възобновяем източник на суровини.

Въпреки че общият баланс остава положителен, маржът е намалял в сравнение с предишни отчетни периоди. Краткосрочните пикове на потребление в някои страни все по-често се свързват с дърводобива, причинен от смущения. Това продължава възходящата траектория, наблюдавана в по-ранни издания: публикуваният SoEF 2015 отчита ниво на сеч в Европа под 100% (приблизително две трети от NAI за отчетния набор), докато публикуваният SoEF 2020 отчита по-високо ниво на използване за 2015 г. (приблизително три четвърти от NAI за отчетния набор). Следователно, референтната 2020 година показва по-нататъшно затягане на баланса.

- Между 1990 и 2020 г. прирастът на дървесината и обемът на дърводобива са се увеличили значително, съответно с около 22% и 52%. Използването на NAI се е увеличило от около 60% на 81% в цяла Европа, като най-високите нива са в Северна и Централна-Западна Европа.

отразява засилване на използването на горите в повечето региони, като същевременно остават устойчиви. Следователно дългосрочната тенденция сочи към по-високо използване на прирастващите, докато последните години подчертават

значението на разграничаването между планирани и санитарни сечи и на отчитането на ефектите на смущения при нарастване. Това също се основава на По-ранни констатации на SoEF показват, че сечта се е увеличила непрекъснато от 90-те години на миналия век. В същото време темпът на промяна варира в различните подпериоди (с по-бавно увеличение в някои региони през 2005 г. - 2010 г. и по-силно увеличение там).

- Освен това, общите изсечени дървесни маси, докладвани във FRA 2025, базирани на FAOSTAT, показват, че пикът от 2020 г. не е бил поддържан през следващите години (2021—2023 г.), което предоставя допълнителен контекст след 2020 г. Това подкрепя тълкуването на 2020 г. като краткосрочен връх, а не като ново стабилно състояние.

Статус

Въпреки че съотношението между прираст и сеч е класически индикатор за устойчивост, то е и сложно. В дългосрочен план сечта не трябва да надвишава прираст; в краткосрочен и средносрочен план обаче могат да се прилагат други тълкувания. Например, оползотворяване на дървесина

Естествените загуби от дърводобив в осет понастоящем са включени в годишните сечи, като същевременно намаляват нетния годишен прираст. Следователно, санитарната сеч води до високи нива на използване в краткосрочен план. Когато обемът на санитарната сеч представлява значителен дял от нетния прираст, това отклонение може да бъде съществено. Това е особено важно, когато сушата, бурите и нашествия на корояди са увеличили естествените загуби и са довели до високи нива на санитарна сеч.

Общо 25 държави докладваха данни както за NAI (незасегнати гори), така и за сечите за 2020 г., обхващащи приблизително 83% от горската площ в ЕС-27 и 78% в Европа. Процентът на FAWS (страхови гори от дивата природа), обхванат от държавите, докладващи по индикатор 3.1, варира в зависимост от региона, като варира от 46% в Централна и Източна Европа до почти 99% в Централна и Западна Европа. Следователно регионалните различия в обхвата трябва да се вземат предвид при тълкуването на регионалните нива на използване.

Спасителното дърводобивно дело, причинено от естествени загуби, е включено в годишните сечи, като същевременно намалява

Таблица 3.1-1: Нетен годишен прираст и сечи по региони, 2020 г.

Регион	НАИ		Сечища		Използване
	1 000 м3	м3/ха	1 000 м3	м3/ха	процент
Северна Европа	230 097	4.5	219 990	4.3	95.6
Централно-западен Европа	244 974	6.9	206 802	5.8	84.4
Централно-източен Европа	49 918	7.7	40 931	6.3	82.0
Югозападна Европа	78 862	3.1	30 275	1.2	38.4
Югоизточна Европа	78 175	4.5	52 364	3.0	67.0
ЕС-27	582 190	5.2	531 732	4.7	91.3
Европа	682 026	5.0	550 363	4.0	80.7

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната площ на FAWS: Североизток 94%, Централна и Източна Европа 99%, Централна и Източна Европа 46%, Югозападна Европа 92%, Югоизточна Европа 75%, ЕС-27 83%, Европа 78%. Германия и Чехия са използвали данни за всички гори.

докладван нетен годишен прираст. По този начин, когато се извършва санитарна сеч, сравненията между нетния годишен прираст и общия добив могат да бъдат пристрастни и степента на използване е надценена. Държавите също използват различни бази за изчисляване на сечите спрямо прираста, някои използват цялата горска земя, докато други използват само гората, налична за доставка на дървесина.

През 2020 г. чистият активен отпадъчен въздух (NAI) в европейските FAWs (фактори, използвани за опазване на околната среда) възлиза на 682 милиона м³, варирайки от 49,9 милиона м³ в Централна и Източна Европа до над 245 милиона м³ в Централна и Западна Европа (Таблица 3.1-1). На ниво държава най-висок NAI е наблюдаван в Германия (101,5 милиона м³), Швеция (89,4 милиона м³) и Финландия (92,6 милиона м³). Най-високият NAI на хектар е отчетен в Централна и Източна Европа (7,7 м³/ха), докато най-ниският е отбелязан в Югозападна Европа (Арденни).

Докладваните за 2020 г. сечи в цяла Европа възлизат на общо 550,4 милиона м³. Най-големият обем е регистриран в Северна Европа (220 милиона м³), следвана от Централно-Западна Европа (206,8 милиона м³). В няколко страни сечите през този период са били повлияни от спасителни операции след бури, суши и нашествия на вредители.

Фигура 3.1-1 показва сравнение между NAI и сечи.

Въз основа на докладваните данни, 81% от NAI в Европа се използва чрез сечи. Най-високите нива на използване са регистрирани в Естония (131%), Белгия (108%), Швеция (105,9%), Германия (100,3%), Чехия (97,5%), Швейцария (95,2%), Австрия (91,7%) и Финландия (90,6%). Във всички останали страни използването процентите бяха под 90%. Най-ниските нива на използване

са докладвани в Исландия (5,6%), Италия (33,4%), Сърбия (39,4%) и Испания (42,4%). Процентите на използване над 100% трябва да се тълкуват с повишено внимание, тъй като те могат да отразяват краткосрочна, свързана с безпокойство, санитарна сеч, комбинирана с намален прираст.

През последното десетилетие няколко страни в Северна и Централна Европа преживяха тежки

бури и суши, които причиняват нашествия от корояди са били последвани. Тези смущения

са довели до значителни естествени загуби и последваща санитарна сеч, както и до намаляване на нетната надземна биомаса. Освен това, прирастът

е била недостатъчно използвана в продължение на десетилетия в някои

страни поради ограничения за дърводобив, което води до презрели насаждения с големи запаси от дървесина

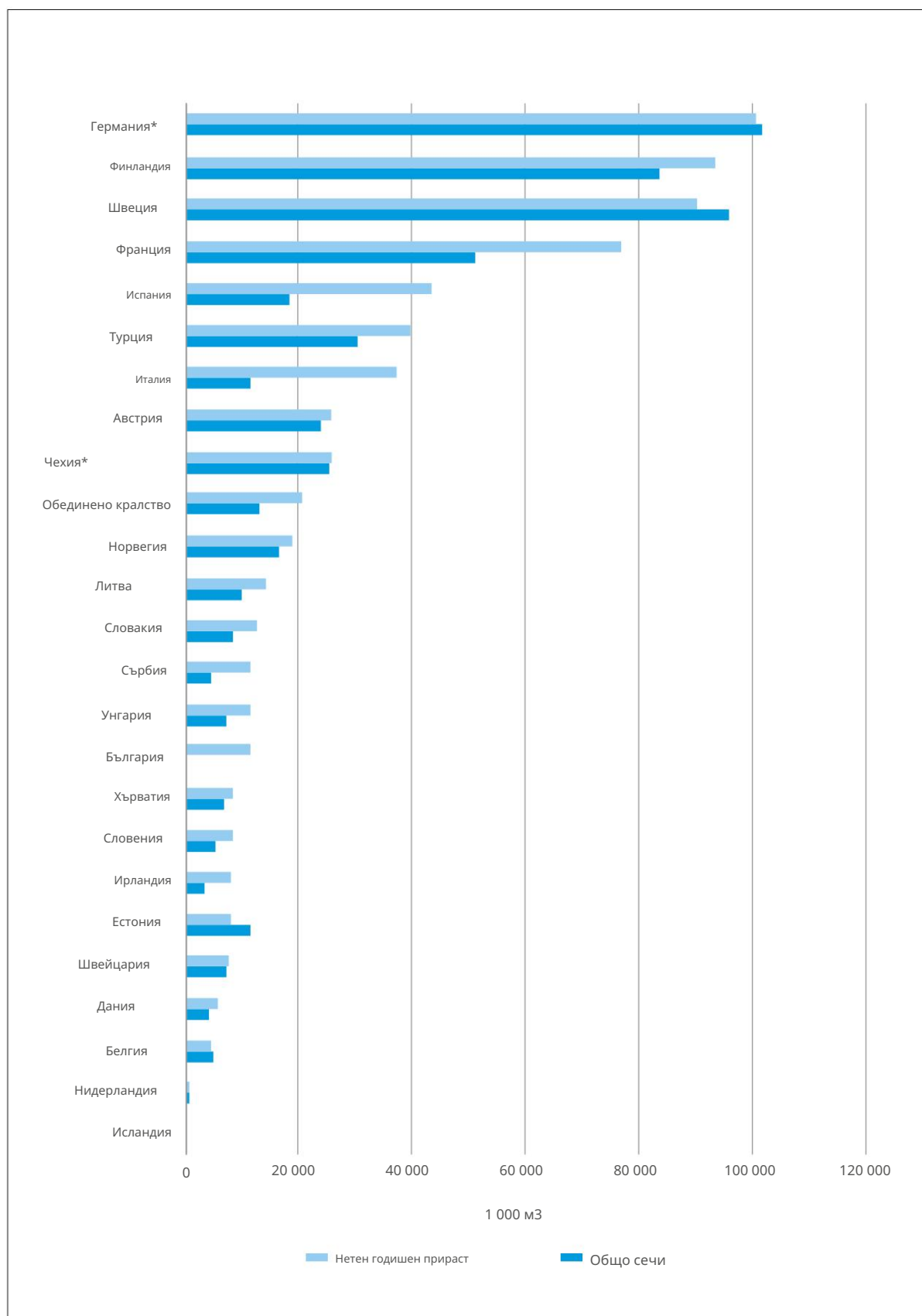
и при тези условия, нивата на използване, надвишаващи 100%, все още могат да представляват устойчиво управление.

Някои страни са постигнали високи нива на използване, като същевременно поддържат изключително високи растящи запаси.

Въпреки това, когато повтарящите се смущения водят до високо използване, съотношението трябва да се тълкува заедно с информацията за успеха на регенерацията и промените в растящите запаси, за да се избегне погрешно тълкуване на

стойностите за една година. Публикуваният доклад на SoEF 2015 вече подчерта, че допълнителна мобилизация на дървесина може да бъде възможна в много от докладващите страни, като същевременно се запази в рамките на устойчивите граници.

Настоящите доклади показват, че този потенциал варира по-силно в различните региони и все повече се формира от въздействието на смущенията и ограниченията на растежа.

Фигура 3.1-1: Годишни сечи и нетен годишен прираст по държави, 2020 г. (* информацията е предоставена за всички гори)

Германия и Чехия използват данни за всички гори относно нетния годишен прираст.

Тенденции

Този анализ на тенденциите в NAI се основава на данни от държави, които са докладвали пълен времеви ред за периода 1990—2020 г. От тези държави седемнадесет са предоставили информация за NAI, а шестнадесет — за сечи.

В тези страни, чистият активен дървесен отпадък (NAI) се е увеличил с почти два милиона м³ годишно във всички региони между 1990 и 2020 г. Въпреки това, NAI леко е намалял в цяла Европа между 2010 и 2020 г., със среден годишен темп от 0,3%. Най-силното увеличение се наблюдава в Югоизточна Европа, където NAI нараства средногодишно с 1,4% между 1990 и 2020 г. Наблюдава се значителна вариабилност между страните: в абсолютно изражение Сърбия отчита най-голямо увеличение на общия NAI, като почти го е удвоил за периода. Въпреки общата положителна тенденция, някои страни - по-специално Естония, Белгия, Норвегия и Нидерландия - показват лек спад в NAI през целия отчетен период. Това подчертава, че промените в нивата на използване могат да са резултат или от увеличена сеч, или от намален растеж.

Използването на NAI в европейските гори се увеличава постоянно от 1990 г. насам, въпреки че регионалните тенденции се различават. На паневропейско ниво средният коефициент на използване се е увеличил от приблизително 60% през 1990 г. до около 81% през 2020 г., което отразява по-високите нива на добив, свързани с нарастващото търсене на дървесина и подобрения достъп до горски ресурси. Това дългосрочно увеличение на използването е ключово послание за текущия цикъл на докладване.

Най-значителни увеличения са наблюдавани в Северна и Централно-Западна Европа, където сечта

През 2020 г. процентите достигнаха приблизително 96% и 84% от нетна рентабилна дървесина (NAI), в сравнение с около 66% и 60% през 1990 г. За разлика от това, Централна и Източна Европа показва относително стабилна тенденция с лек спад през същия период. Югозападна Европа отбелязва постепенен спад в използването, вероятно поради по-ниската рентабилност на добива и по-високата честота на дървесни видове. В Югоизточна Европа използването се увеличи от около 49% през 1990 г. до над 60% през 2020 г., отразявайки постепенните подобрения в управлението и пазарната интеграция.

За ЕС-27 нивата на използване са се увеличили от 54% през 1990 г. до почти 92% през 2020 г., което потвърждава обща тенденция към по-интензивно, но устойчиво използване на дървесина в повечето европейски региони. Това предполага че ЕС-27 е по-близо до „линията на баланса“, отколкото през предишни отчетни периоди и следователно е по-податлив на смущения и краткосрочни пикове.

Въпреки това, последните данни на ЕВРОСТАТ5 за 2022 г. показват, че въпреки някои разлики в дефинициите и методологията, най-високата точка от 2020 г. е отминала. Като цяло, съотношението добив/прираст отново намалява, като Централна Европа все още страда от последиците от суши, големи бури и нашествия на корояди, а използването на прираста е предимно под 100%. Следователно, горите в ЕС продължават да натрупват стоящ обем като цяло и остават ясно в рамките на устойчивите граници, въпреки че показват по-високи темпове, отколкото в по-ранните отчетни периоди.

Успоредно с това, общите изсечени дървесни маси, докладвани във FRA 2025 въз основа на данни на FAOSTAT, показват спад в изсечените дървесни маси в Европа след пика през 2020 г., което подсилва идеята, че пикът през 2020 г. не трябва да се тълкува като ново стабилно състояние.

5 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/b/bb/Forests_forestry_and_logging_statistics_2025_януари.xlsx

Индикатор 3.2 Кръгла дървесина

Защо е важно

Кръглата дървесина е суров дървен материал, добиван от горите, със или без кора, и е ключов продукт на горскостопанската промишленост. Използва се в строителството, за производство на мебели и хартия, както и за производство на целулоза и енергия, като по този начин свързва горските ресурси с икономическата дейност.

Количеството произведена кръгла дървесина и всички промени във времето отразяват пазарното търсене и интензивността на ползване на горите. Статистиката за кръглата дървесина е важна за оценка на ефективността и устойчивостта на веригите за доставка на дървесина на национално и международни нива.

Когато се добива отговорно, кръглата дървесина може да допринесе за постигането на климатичните цели, като замести въглеродно интензивните материали и съхранява въглерод в трайни дървесни продукти, като например сгради. Устойчивото управление на добива на кръгла дървесина е от съществено значение за поддържане на екологичните функции на горите, включително защитата, като същевременно се подкрепят селските икономики и зелените индустрии. През последните години обаче производството на кръгла дървесина е станало по-тясно свързано с динамиката на смущенията (напр. операции по спасяване след бури или огнища на корояди), като по този начин се увеличава краткосрочната нестабилност на доставките.

Как се определя

Количество и пазарна стойност на кръглата дървесина.

За този индикатор, кръглата дървесина се отнася до дървесината, извлечена от горите в естественото ѝ състояние (напр. необработена), включително планирана сеч и инцидентна сеч, но не и остатъците от дърводобив, оставени в гората.

Ключови констатации

- През 2020 г. производството на кръгла дървесина в Европа достигна почти 626 милиона м³. Горите на Северна и Централна Европа остава основният производител, като Швеция, Финландия, Германия, Франция и Полша представляват 50% от общия добив на кръгла дървесина в Европа по обем, в размер на 313 милиона м³.

Състояние и тенденции

В сравнение с предишния цикъл на отчитане на SoEF (референтна година 2015), пикът през 2020 г. съвпадна с повишена сеч, свързана с нарушения в някои части на Европа. Това засилва необходимостта от тълкуване на краткосрочните промени в производството в контекста на бури, суши и нашествия на вредители. Международните серии от данни, докладвани във FRA 2025, показват, че общото изсичане на дървесина в Европа е достигнало пик около 2020 г. и е намаляло с около 6% между 2021 и 2023 г. Това

е в съответствие с по-слабото търсене на промишлени кръгла дървесина в някои сегменти на дървопреработвателната промишленост след пика на 2020 г.

Данните се отнасят за общото количество отстранена дървесина (както предлагани на пазара, така и не предлагани на пазара). Четиридесет и една държави са докладвали данни за извозване на кръгла дървесина. Общият обем на кръглата дървесина изключва това добита за собствена консумация (за препитание) и за други приложения, които не включват пазар транзакция. Данните са докладвани за отделни години и са представени тук като петгодишни средни стойности за референтните години, например за 2020 г. средната стойност за 2017 г.— Използва се 2022 г.

Общо 625,8 милиона м³ кръгла дървесина са били добити произведено през 2020 г. Северна Европа е произвела 189,2 милиона м³, Централна-Западна Европа е произвела 175,6 милиона м³, а Централна-Източна Европа е произвела 150,9 милиона м³ (виж Таблица 3.2-1). Страните с Най-голямо производство на кръгла дървесина са имали Германия (78,6 милиона м³), Швеция (75,2 милиона м³), Финландия (64,9 милиона м³), Франция (50,6 милиона м³) и Полша. (43,7 милиона м³).

Добивът на дървесина на хектар гора, налична за дървесни запаси (FAWS), варира от 4,9 м³/хектар в Централна-Западна Европа до 1,7 м³/хектар в Югозападна Европа. Като цяло, най-високите нива на производство на кръгла дървесина са наблюдавани в Швеция, Финландия, Германия, Полша, Франция и Австрия, които заедно представляват около две трети от общото производство на Европа.

FRA 2025 (базирана на FAOSTAT) показва, че европейските общо изсечена дървесина (по-широк показател от SoEF извозването на кръгла дървесина) е намаляло с около 6%

между 2021 и 2023 г. след пика през 2020 г., което предполага умереност в премахването на данни оттогава.

Карте 3.2-1: Как кръглата дървесина от SoEF се свързва с FRA/Премахвания по FAOSTAT.

Доклади на SoEF за извозването на кръгла дървесина в рамките на индикатора FOREST EUROPE
рамка (включително както пазарно предлагани, така и непазарно предлагани изсечения от горите), с изключение на потреблението за собствени нужди/за собствени нужди и други непазарни потоци. FRA 2025 докладва за общото изсечена дървесина, използвайки FAOSTAT (индустриална кръгла дървесина и дървесно гориво) и може да включва отсечки от дървета извън горите. Докато
Тези данни подкрепят международно съпоставима интерпретация на последните (след 2020 г.) динамики, но не са пряко сравними с общите стойности на SoEF.

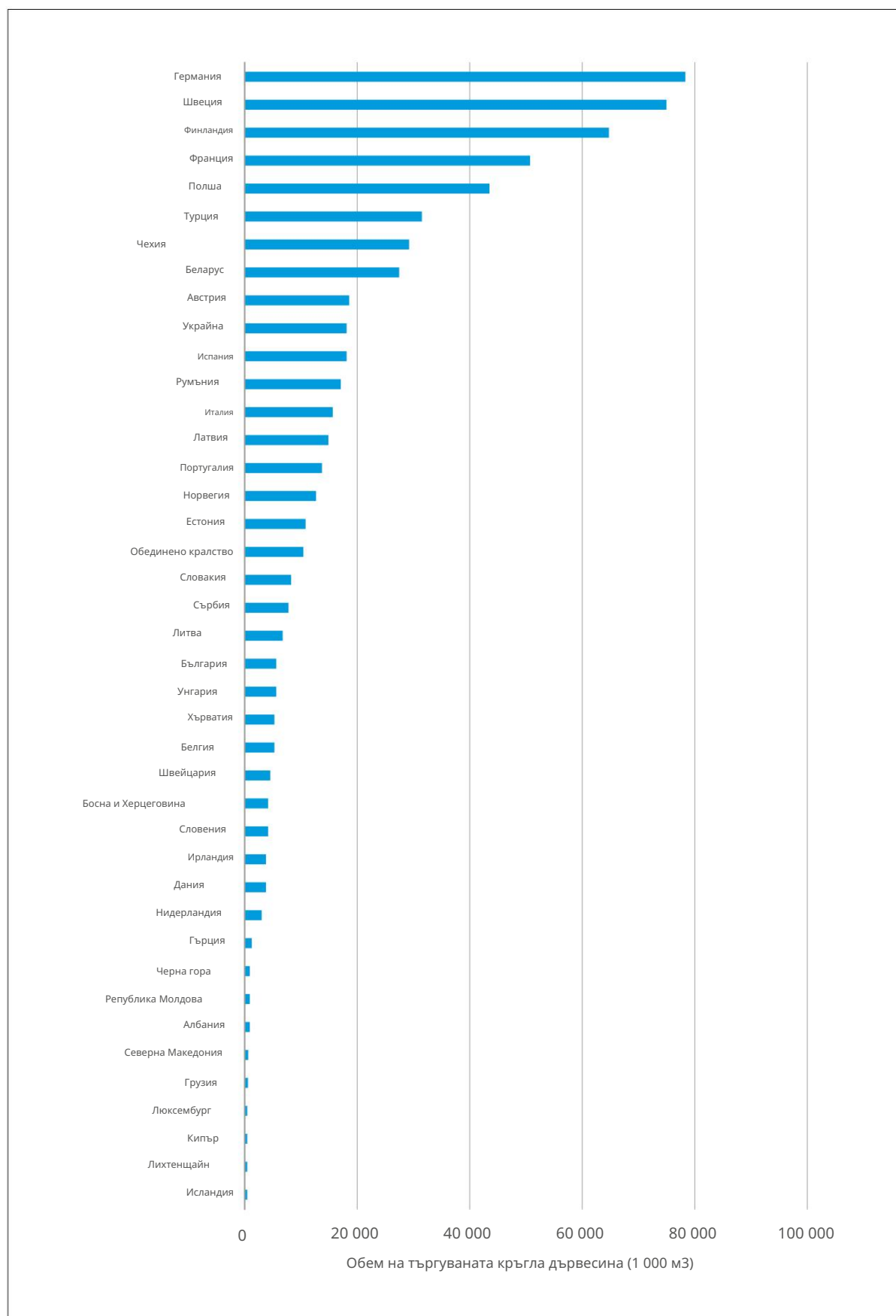
При интерпретиране на данните трябва да се вземат предвид две дългогодишни ограничения (подчертани и в предишни публикации на SoEF): (i) последователност оценки на пазарния дял от общия брой премествания не са налични за всички страни и (ii) е вероятно извличането на дървесни горива да бъде недостатъчно регистрирано, когато мониторингът е непълен. Тези проблеми могат да повлияят на сравненията между страните и на времето, особено когато непазарните употреби са значителни.

Производството на кръгла дървесина в Европа се е увеличило постоянно през последните три десетилетия, като се е повишило от приблизително 425 милиона м³ през 1990 г. до над 625 милиона м³ през 2020 г. Този растеж се наблюдава във всички

Таблица 3.2-1: Обем на кръглата дървесина по региони, 1990—2020 г.

Регион	Обем на кръглата дървесина							
	1 000 м ³				м ³ /ха FAWS			
	2020 г.	2010 г.	2000 г.	1990 г.	2020 г.	2010 г.	2000 г.	1990 г.
Северна Европа	189 180	157 904	153 727	112 515	3.5	2.8	2.7	2.0
Централно-западен	175 553	165 829	151 998	179 351	4.9	4.7	4.4	5.6
Централно-източен	150 916	109 271	82 120	67 463	4.5	3.3	2.5	2.1
Югозапад	47 039	38 677	36 852	34 312	1.7	1.4	1.4	1.5
Югоизток	63 106	47 334	36 313	31 803	2.7	2.2	2.1	1.9
ЕС-27	504 815	433 475	397 911 369 456		3.7	3.4	3.8	3.6
Европа	625 795	519 014	461 010	425 444	3.6	3.0	2.7	2.5

Забележка: Средни стойности за пет години; Покритие на данните като % от общата регионална площ на FAWS: Обем на кръглата дървесина: 100% за всички региони.

Фигура 3.2-1: Обем на търгуваната кръгла дървесина по държави, 2020 г. (средни стойности за 2017—2022 г.)

региони от 2010 до 2020 г., като най-значително увеличение е в Централна и Източна Европа и Северна Европа. Това отразява нарастващото търсене на биомаса и пазарния интерес, който е задоволен от по-висока горска производителност и подобрени управленски практики. Интензитетът на производство също се е увеличил, като е нараснал от 2,5 м³/ха до 3,6 м³/ха. Най-високите стойности са регистрирани в Централна и Западна Европа (но все още са сравнително стабилни в сравнение с 1990 г.). Докато най-ниските стойности са регистрирани в Южна Западна Европа.

Специфичните за отделните страни тенденции се различават значително. Финландия, Швеция и Германия остават водещите производители в Европа, въпреки че растежът се е забавил поради застаряващите гори, загубата на смърчови гори в Централна Европа и ограниченията на ресурсите. Междувременно Полша, Чехия, Румъния и балтийските държави показват значително увеличение на производството, свързано с реституцията на горите и модернизацията на дърводобивните операции. Производството в части от Южна Европа се е колебало поради икономически цикли, дива природа и логистични ограничения.

На континентално ниво общото увеличение на производството на кръгла дървесина е съпроводено с растеж на населението, подобро управление на горите и по-широко разширяване на горската площ на Европа.

Въпреки това, доказателствата, синтезирани във FRA 2025 от международно съпоставими данни на FAOSTAT, показват, че периодът след 2020 г. може да се характеризира с по-голяма променливост и частично умерено намаляване на поглъщанията в европейски мащаб.

Въпреки че общото производство остава в рамките на устойчивите граници, краткосрочните пикове в обемите на сеч в края на 2010-те и началото на 2020-те години са били отчасти обусловени от мащабни операции по оползотворяване на дървесина след бури, суши и корояди. огнища. Докато тези смущения, свързани с

Въпреки че изчисленията временно увеличиха предлагането на кръгла дървесина, те също така подчертават нарастващото въздействие на свързаните с климата стресови фактори върху горската продуктивност и динамиката на дърводобива в Европа. Следователно, пиковите в изчисленията трябва да се разглеждат заедно с показателите за смущения (напр. индикатор 2.4) и пазарните условия, вместо да се тълкуват като признак за стабилна дългосрочна интензификация.

Индикатор 3.3 Недървесни стоки

Защо е важно

Недървесните стоки (НДС) от горите включват гъби, горски плодове, лечебни растения, смоли, мед и корк. НДС играят ключова роля в подкрепата на поминъка в селските райони, осигуряването на продоволствена сигурност и опазването на културното наследство. Тези продукти подкрепят местните икономики и осигуряват алтернативни потоци от доходи, което е особено важно в региони, където добивът на дървесина е ограничен или неустойчив. В няколко страни от FOREST EUROPE НДС са свързани и с малки предприятия, местна преработка и сезонна заетост. Те могат също така да допълват доходите от дървесина, където добивът ѝ е ограничен.

Наличността и качеството на националните водни ресурси (НВД) отразяват екологичното здраве и биоразнообразието на горските екосистеми. Устойчивото управление на горите включва внимателно добиване на НВД, за да се гарантира, че те ще останат налични в дългосрочен план и не се използват прекомерно. Доставките на НВД обаче могат да бъдат чувствителни към промени в климата и режими на смущения (напр. суша, пожари и нашествия на вредители), което може да повлияе на добивите и достъпа.

Мониторингът на производството на тези стоки осигурява по-добро разбиране за това как се използват горите отвъд дървесината и е от полза за планирането на опазването на околната среда. Тези стоки са тясно свързани и с традиционните системи за знания и управлението на горите, основано на общности. На много места те допринасят за туризма, основан на природата, правейки горите по-ценни и многофункционални. Популяризирането на тези продукти разнообразява горските икономики, като същевременно поддържа екологичния баланс и укрепва връзката на гражданите с горите. В сравнение с по-ранните издания на SoEF, има нарастващ интерес към по-ефективното отчитане на националните работни групи (НРГ) като част от горската биоикономика и отразяване на тяхната многофункционална роля. Въпреки това, пропуските в данните и непоследователните класификации...

ограничете това.

Как се определя

Количество и пазарна стойност на недървесни стоки от гората и OWL.

Ключови констатации

- Недървесните горски продукти и дървесните отрови са важни източници на храна и материали, включително корк, коледни елхи, кестени, плодове, гъби, дивеч и мед. Тези стоки също така осигуряват допълнителен поток от приходи от горите. Докладваните стойности обаче отразяват само предлаганите на пазара продукти и изключват значителното собствено потребление и неформалната търговия, които се срещат в много страни.
- В Европа например пазарната стойност на недървесните стоки е повече от два пъти по-висока за растителните продукти, отколкото за животинските продукти. Тази тенденция се дължи до голяма степен на високата отчетена стойност на декоративните растения (включително коледните елхи) в категорията растителни продукти.

Продуктите и услугите на NWG понастоящем не се отчитат и в рамките на по-широка биоикономика те биха могли значително да увеличат общата стойност на горския сектор. Включването на тези стойности и обеми в националното стратегическо планиране би било от решаващо значение за подкрепа на по-нататъшното разширяване на биоикономиката, базирана на горите. В същото време, значителният принос на непазарното осигуряване означава, че икономическата оценка трябва да се тълкува внимателно и да се допълва с информация.

относно потреблението на средства за препитание и културните услуги където е налично.

Сравненията обаче са трудни, тъй като данните не са хармонизирани, въпреки че са налични. Националните статистически служби не използват общоприета класификация или списък с приоритети на националните работни групи (НРГ) и предвид големия брой продукти, събирането на данни остава скъпо. Това представлява значително предизвикателство за съставянето на всеобхватен и сравним преглед на всички видове НРГ в цяла Европа. Това ограничение е последователно подчертавано в SoEF 2015 и SoEF 2020 и остава основно ограничение в SoEF 2025. Видимите промени с течение на времето могат да отразяват подобреното отчитане, както и реалните промени в производството или пазарите.

Статус

Растителни продукти

Тридесет и четири държави са докладвали количества и/или стойности на предлаганите на пазара растителни нетно покрити с вещества.

Таблица 3.3-1 показва количествата и стойностите на различните видове предлагани на пазара растителни продукти по региони.

Най-високите стойности са отчетени за декоративни растения и храни, съответно 54,1% и 34,5%. Други растителни продукти представляват останалите 9,5%. Заедно тези три категории представляват 98% от общата стойност на националните активни продукти (НГП), тъй като отчетените стойности за всички останали категории НГП са

много по-малък. Тази концентрация на стойност в малък

Броят на продуктовете групи предполага, че много от националните работни групи остават слабо отразени статистически.

Двадесет и пет държави са докладвали данни за декоративни растения, с обща стойност над 2 334 милиона евро.

Най-високите стойности са регистрирани в Дания (8 767 милиона евро), Германия (570 милиона евро), Швеция (323 милиона евро) и

Обединеното кралство (321 милиона евро) сред страните, подали докладите. Както и в предишната публикация на SoEF 2020, коледните елхи остават основният продукт в тази категория. Въпреки това, предвид много високата стойност, отчетена за Дания, сравненията между страните трябва да се тълкуват предпазливо и да се проверяват спрямо обхвата на националното счетоводство (напр. какво е включено в „декоративни растения“ и дали отчитането обхваща производството, търговията или по-широките пазарни потоци).

Двадесет и една държави са докладвали данни за количеството на храните.

Като цяло, хранителните продукти са възлизали на 444 500 тона през тегло и 1 489,8 милиона евро на стойност в тези страни. Основните производители бяха Швеция (391 милиона евро), Испания (127,2 милиона евро), Чехия (254,3 милиона евро), Португалия (162,9 милиона евро

милиона) и Словения (140,5 милиона евро). Както и в по-ранните

В изданията на SoEF, докладваните национални работни групи за храни обикновено включват продукти като горски плодове, гъби, други плодове и кестени; обхватът и пазарните канали обаче се различават значително между отделните страни.

Общата отчетена стойност за националните работни групи за растителни продукти възлиза на приблизително 4,332 милиарда евро. Най-високите стойности са отчетени за Северна Европа (1,8 милиарда евро) и Централна-Западна Европа (1,2 милиарда евро). Най-ниските стойности са отчетени за Югоизточна Европа (162 милиона евро) и Централна-...

Източна Европа (408 милиона евро) (Таблица 3.3-3). По-ниските отчетени стойности може да отразяват ограничения капацитет за отчитане и по-ниската формализация на пазара, а не ниската биофизична наличност или местното значение.

Таблица 3.3-1: Стойност на различните видове предлагани на пазара растителни продукти, по региони, 1000, 2020 г.

Регион	Храна	Фураж	Суров материал за медицински и ароматни продукти	Суровини за прибори, ръкоделия и строителство	Декоративни растения	Излъчва	Друго продукти
Северна Европа	477 916		1 991 г.		1 320 225		
Централна и Западна Европа	97 849		5 582	2 068	1 015 795		77 041
Централна и Източна Европа	379 701		17 792		6 933		6 009
Югозападна Европа	378 310	42 158	11 175			10 355	323 009
Югоизточна Европа	156 011		2 782		183		3 439
ЕС-27	1 459 148	42 158	34 018	2 068	2 249 186		387 302
Европа	1 489 787	42 158	39 322	2 068	2 343 136	10 355	409 498

Забележка: Покритие на данните като % от общата горска площ: Храни 74%, Фураж 4%, Суровини за лекарства и ароматни продукти 25%, Суровини за оцветители и багрила 0%, Суровини за прибори, занаяти и строителство 8%, Декоративни растения 59%, Екsudати 8%, Други продукти 48%.

Животински продукти

Двадесет и осем държави са докладвали количества и/или

стойности за предлаганите на пазара животински национални работни групи.

Таблица 3.3-2 показва количествата и стойностите на различните видове предлагани на пазара животински продукти, разпределени по региони. Най-високите отчетени стойности са за диво месо, представляващи 81% от общото количество. Що се отнася до растителните продукти, стойностите на животинските продукти вероятно представят недостатъчно непазарската употреба и неформалната търговия в няколко страни.

Дивото месо включва всички ловувани птици и бозайници, като яребица, фазан, заек, елен, дива свиня, дива коза и лос. Данните съдържат основните видове дивеч, чиито местообитания са свързани с горите.

Дивечът, отглеждан във ферми, е изключен от събиране на данни.

Двадесет и три държави са докладвали данни за стойността на дивото месо. Най-големите производители са Швеция (857 милиона евро), Франция (356 милиона евро) и Германия (202 милиона евро). Общо докладваните

дивото месо в страните е възлизало на 1 778,8 евро милиона, което представлява 81% от националните работни места (НДГ), свързани с животински продукти (Таблица 3.3-2). Доминирането на стойностите на дивото месо следва да се разглежда заедно с индикатор 3.4, тъй като приходите, свързани с лова, като например лицензионни такси, могат да бъдат отчетени другаде, което влияе върху цялостната картина на потоците от приходи, свързани с горите.

Дванадесет държави са докладвали стойността на производството на мед и пчелен восък. Общата стойност на предлагания на пазара мед и пчелен восък, включително продукцията от земеделски земи, е била 339 милиона евро. Най-високите стойности са регистрирани в Испания (126 милиона евро), Германия (53 милиона евро) и Швейцария (48 милиона евро).

Таблица 3.3-2: Стойност на различните видове предлагани на пазара животински продукти, по региони, 2020 г.

Регион	Живи животни	Кожи, кожи и трофеи	Див мед и пчелен восък	Диво месо
Северна Европа	114	4 119	4 384	1 021 457
Централна и Западна Европа	200	7 248	145 692	611 180
Централна и Източна Европа	97	4 575	5 915	38 508
Югозападна Европа			168 225	97 801
Югоизточна Европа		62 466	14 831	9 886
ЕС-27	211	17 391	266 341	1 696 477
Европа	411	78 408	339 047	1 778 832

Забележка: Покритие на данните като % от общата горска площ: Живи животни 2%, Кожи, кожи и трофеи 7%, Див мед и пчелен восък 36%, Диво месо 99%

Както се съобщава, стойностите на меда могат да включват негорски източници, сравнимост като строго „горски“ НВП е ограничен, освен ако националното отчитане ясно не разграничава производството с произход от горите. Други категории предлагани на пазара животински продукти, включително живи животни, кожи, кожи и трофеи, са отчетени за по-малко от 4% от общата стойност на NWG от животински продукти.

Най-високите стойности на предлаганите на пазара неенаситени хранителни вещества от животински източници са отчетени в Централно-Западна Англия. Европа (764 милиона евро) и Северна Европа (1 030 милиона евро). Най-ниските стойности бяха докладвани са за Югоизточна Европа (87 милиона евро) и Централноизточна Европа (49 милиона евро) (Таблица 3.3-3). Обхватът на данните в тези региони обаче е много ограничен, така че цифрите трябва да се тълкуват с повишено внимание. Този модел на отчитане се е запазил през циклите на SoEF и остава основно ограничение за общоевропейските оценки.

Тенденции

Възходящата тенденция в производството и стойността на неръждаемите водни ресурси (NWG), наблюдавана в предишни доклади на SoEF, се потвърждава и през текущия отчетен период. Това може отчасти да се обясни с подобреното отчитане, въпреки че данните остават непълни. Отчетената стойност на предлаганите на пазара NWG в Европа (Таблица 3.3-3) е почти двойно по-висока за...

растителни продукти (4 332 милиона евро), отколкото за животински продукти (2 197 милиона евро), въпреки че плащанията за ловни лицензи се отчитат по различен начин индикатор (индикатор 3.4). В съответствие със SoEF

В докладите от 2015 г. и 2020 г. ключов момент за тълкуване е, че увеличението с течение на времето могат да отразяват както подобренията в националното покритие и промените в класификацията, така и промените в реалното производство или цени.

Секторът на националните работни вериги (НПВ) е труден за ясно дефиниране, а европейската статистика за производството, търговията и потреблението остава недостатъчно развита. Това се дължи на голямото разнообразие от продукти, разнообразните им крайни приложения (включително значително собствено потребление) и непоследователната организация на пазара. Освен това, веригите за създаване на стойност на НПВ често са местни и сезонни, а продуктите могат да бъдат отчетени в различни статистически области (горско стопанство, селско стопанство, храни, туризъм), което намалява съгласуваността.

Освен масовите продукти като корк, коледни елхи, кестени и няколко други национални горски продукти (НГД), липсват данни за запасите, дърводобива, цените, операторите и подробните търговски потоци за много недървесни горски продукти. Това не е свързано с икономическото, социалното и екологичното значение на НГД, а по-скоро с проблеми на статистическата класификация.

Таблица 3.3-3: Стойност на предлаганите на пазара недървесни продукти по региони, 2020 г.

Регион	Растение	Животно
	1 000 евро	
Северна Европа	1 800 227	1 030 074
Централна и Западна Европа	1 195 984	764 321
Централна и Източна Европа	408 409	49 095
Югозападна Европа	765 007	266 026
Югоизточна Европа	162 375	87 183
ЕС-27	4 173 880	1 984 250
Европа	4 332 002	2 196 698

събиране на данни и координация от националните статистически агенции. По-ранни издания на SoEF отбелязаха подобни ограничения; SoEF 2025 засилва необходимостта от прагматичен „списък с приоритетни национални работни групи“ и минимални стандарти за отчитане, за да се подобри съпоставимостта (напр. определяне на основни продуктови групи, разделяне на горския от негорския произход, където е уместно, и документиране дали стойностите отразяват производството, търговията или по-широк контекст (пазарен оборот)).

Като цяло отчитането се е подобрило, като повече държави са предоставили данни, отколкото в предишните доклади на SoEF. Въпреки това, данните все още не могат да се считат за представителни за Европа като цяло, за специфични категории продукти или потребителски групи и следователно трябва да се тълкуват като минимални оценки на финансовите ползи, генерирани от националните работни групи. В бъдеще комбинирането на национална статистика с целенасочени проучвания и хармонизирани насоки за класификация би помогнало за разграничаване на реалните пазарни тенденции от отчетените артефакти, осигурявайки по-точно отражение на многофункционален принос на националните работни групи.

Индикатор 3.4 Услуги

Защо е важно

Пазаруваните услуги от горските екосистеми представляват онази част от горските ползи, която има количествено измерима стойност. икономическа стойност и се търгуват или продават на отворен пазар. Те включват дървесни и недървесни горски продукти, както и услуги като въглеродни кредити, такси за отдых и плащания за екосистемни услуги, свързани с опазването на водите или опазването на биоразнообразието. Въпреки че горите предоставят много допълнителни непазарни ползи, развитието на тези услуги подчертава нарастващото им значение в зелената икономика и поминъка на селските райони. На практика обаче много горски услуги са само частично обхванати от пазарните транзакции. Те могат да бъдат регистрирани извън статистиката на горското стопанство (напр. чрез счетоводство на политиката за опазване на околната среда, туризма или климата), като по този начин се влияе върху съпоставимостта.

Устойчивото управление на горите признава тези услуги като съществени за свързването на екологичните функции с икономическите възможности. Поддържането и подобряването на тези услуги изисква интегрирано планиране, което балансира производството, опазването на околната среда и социалните ценности. Въпреки че пълният им финансов потенциал остава недоизползван, тези услуги допринасят за смекчаване на изменението на климата, постигане на целите за биоразнообразие и прехода към кръгова биоикономика.

Укрепването на системите за оценка, мониторинг и докладване помага за по-ефективно отчитане на техния принос за националните икономики и целите за устойчиво развитие. В сравнение с по-ранните издания на SoEF, по-голямо внимание се обръща на плащанията и стимулите за резултатите, свързани с биоразнообразието, водите и климата. Това обаче все още не е последователно отразено в паневропейското докладване за...

този индикатор.

Как се определя

Стойност на предлаганите на пазара услуги в гората и OWL.

Ключови констатации

- Социалните и биосферните услуги представляват по-голямата част от предлаганите на пазара горски екосистеми, представлявайки 95% от отчетената стойност. Това отразява доминирането на компенсационните и договорно-базираните плащания (биосферни) и ловно- и приходи, свързани с отдых (социални) в ограничените набор от данни.
- Въз основа на данни от 14 държави, общата отчетена стойност на предлаганите на пазара горски услуги е била приблизително 1,26 милиарда евро. Съществуват обаче съществени разлики в начина, по който услугите се наблюдават и отчитат в различните държави. Следователно, тези цифри следва да се считат за минимални оценки, а не за цялостна оценка на горските услуги в Европа.

Състояние и тенденции

Индикаторът за предлагани на пазара услуги обхваща пет категории:

Пазаруваните екологични услуги включват тези, свързани с индикатор 5.1, който обхваща екологичните функции на защитните гори във връзка със защитата на почвата и водите, както и опазването на инфраструктурата и други активи.

В няколко държави тези функции се осигуряват чрез публично регулиране, а не чрез пазарни плащания, което отчасти обяснява ограничаването на отчетите в тази категория.

Пазаруваните биосферни услуги са свързани с индикатори 4.6 (опазване на генетични ресурси *in situ* или *ex situ*) и 4.9 (защитени гори). Те включват доброволни договорни мерки за опазване на природата, с компенсация или други плащания от частни или публични субекти, които могат да включват плащания

в рамките на защитените зони от НАТУРА 2000. На договорна основа Схемите за защита на природата все по-често се обсъждат и прилагат за насърчаване на екологичните и биосферните горски услуги. Подобни схеми съществуват и извън ЕС (напр. национално биоразнообразие

договори, споразумения за местообитания и плащания за възстановяване), но те не са отразени последователно в докладите, представени по този показател.

Пазаруваните социални услуги включват лицензи за лов и риболов, наем на колиби и къщи, отдых в горите, спортни и дейности на открито, както и образователни услуги, включващи потребителски такси. Стойността на развлекателните услуги, които не се обменят чрез пазарни транзакции, не се отчита, въпреки че те представляват съществен принос. Наблюдава се значителен ръст на инициативите, свързани с горска терапия и горски бани. Тъй като обаче тези инициативи често се организират извън горските администрации, те рядко се отчитат като приход от горския сектор, което ограничава заключенията, които могат да се направят от отчетения набор от данни.

Няколко културни услуги, наричани още „услуги за отдых“, обхващат функции, свързани с духовни, културни и исторически ценности. Примерите включват свещени пространства, места за поклонение, ландшафтни характеристики като планини и водопади, културни „спомени“, вградени в ландшафта, естетическо удоволствие и вдъхновение, както и гори, използвани за природни музеи, концерти, театрални представления и опазване на исторически артефакти. Използването на гори за погребения също е признато в много европейски страни. Въпреки че много от тези услуги са важни, те обикновено са непазарни или се управляват чрез общински или културни бюджети, вместо да се отчитат като доход на собствениците на гори.

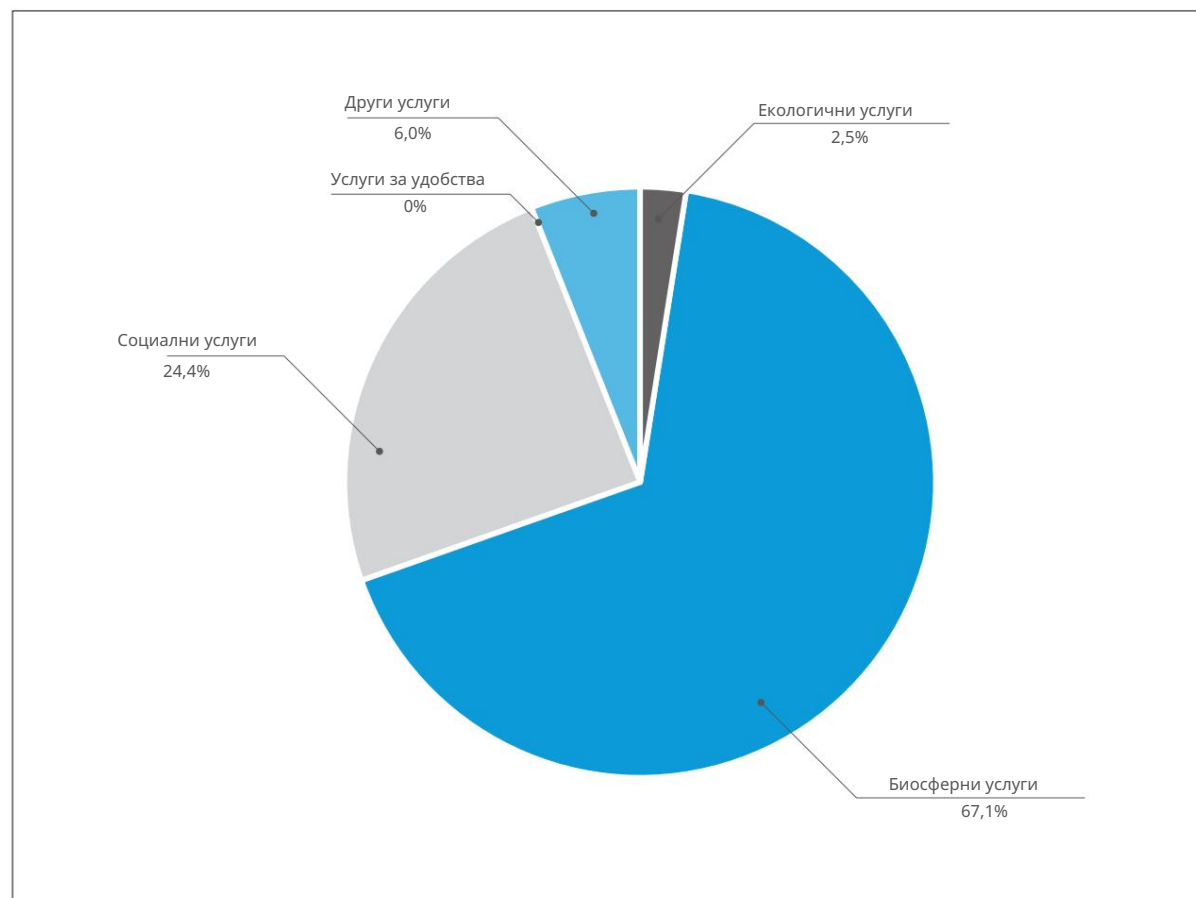
Други предлагани на пазара услуги включват плащания на собственици на гори за лицензи, регулиращи дейности като добив на чакъл, телекомуникационни мачти, вятърни паркове и инфраструктура за разпределение на електроенергия. В зависимост от националното законодателство, тези услуги могат да допринесат пряко за доходите на собствениците на гори, като по този начин подкрепят икономическата жизнеспособност на устойчивото управление на горите. В няколко държави обаче тези приходи се отчитат в общи категории за аренда на земя или инфраструктура, което може да намали тяхната видимост в статистиката за горите.

Само 14 държави, представляващи 48% от европейската горска площ, са докладвали данни за стойността на предлаганите на пазара услуги в петте категории. Следователно, общата информация остава оскъдна. Тази тенденция е в съответствие с по-ранните издания на SoEF, където отчитането на предлаганите на пазара услуги също е било ограничено и неравномерно в различните категории.

Обемът на приходите, получени от тези услуги често не е регистрирана или регистрирана и обикновено обхваща само част от горския сектор, въпреки че тези услуги са ясно идентифицирани. В повечето случаи държавите отчитат стойности само за някои категории, предимно социални услуги, или отчитат стойности, без да посочват количествата услуги и

съответните им единици. Фигура 3.4-1 илюстрира дела на всяка предлагана на пазара горска услуга за всички докладващи страни взети заедно. Социалните и биосферните услуги доминират в докладваните данни, като представляват около 86% от предлаганите на пазара услуги във всички категории.

Най-високите отчетени стойности са свързани с биосферните услуги, възлизащи на приблизително 844,9 милиона евро. Те са свързани предимно с плащания за опазване на природата и горските местообитания по споразумения за опазване. Швеция допринася с по-голямата част от тази стойност, представлявайки около 99% от отчетената обща сума за Европа, до голяма степен благодарение на националните схеми за компенсация, които включват

Фигура 3.4-1: Дял на стойностите на предлаганите на пазара услуги през 2020 г., за обща отчетена стойност от 1,3 милиарда евро

Таблица 3.4-1: Стойност на отчетените предлагани на пазара горски услуги по региони, 2020 г.

Регион	Общо отчетени услуги	
	1 000 евро	евро/ха
Северна Европа	870 705	16
Централна и Западна Европа	275 262	12
Централна и Източна Европа	14 988	8
Югозападна Европа	12 309	4
Югоизточна Европа	86 368	3
ЕС-27	1 224 921	14
Европа	1 259 632	11

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северозток 78%, Централна и Западна Европа 57%, Централна и Източна Европа 4%, Югозападна Европа 11%, Югоизточна Европа 64%, ЕС-27 54%, Европа 48%.

плащания, свързани със защитени местообитания (напр. споразумения, свързани с Натура 2000, където е приложимо).

Тази концентрация подчертава, че регионалните общи данни са силно чувствителни към отчетането на ниво отделна държава и не следва да се тълкуват като представителни за по-широката зона на ГОРАТА НА ЕВРОПА.

Социалните услуги са втората по големина категория, с отчетена стойност от около 307 милиона евро.

Австрия, Хърватия и Франция заедно представляват за около 75,6% от тази обща сума. Голяма част от тази стойност произлиза от ловни лицензи и свързани с тях приходи, включително права за лов и продажба на продукти като кожи и месо. Въпреки че услугите, свързани с лова, остават един от най-важните традиционни източници на доходи, много държави не са докладвали свързани данни. Търсенето и ценообразуването варират значително в различните части на Европа и зависят от фактори като местоположението и привлекателността на ловните райони и местните традиции в консумацията на храна. Когато липсват данни, не могат да се направят надеждни общоевропейски заключения относно тенденциите в приходите, свързани с лова.

Швеция беше единствената страна, която съобщи за услуги, свързани с удобствата, като например опазването на исторически и

биологично културно наследство, оценено на 527 000 евро.

Предвид широкия спектър от описани културни услуги

по-горе, това вероятно отразява практиките за докладване, а не отколкото ниска релевантност.

Предвид ограничения брой докладващи държави, общата отчетена стойност във всичките пет категории възлиза на приблизително 1,26 милиарда евро. Липсата на данни от много държави подчертава пропуски в националните системи за мониторинг и докладване на тези услуги. Следователно, SoEF 2025 може да илюстрира кои видове услуги са докладвани и къде са концентрирани. Въпреки това, той не може да предостави изчерпателна оценка на икономическата стойност на услугите на горските екосистеми в региона FOREST EUROPE.

Таблица 3.4-1 представя средната пазарна стойност на регистрираните услуги на хектар за 2020 г.

Индикатор С.3: Политики, институции и инструменти за поддържане и насърчаване на продуктивната функция на горите

Ключови констатации

Почти всички европейски държави отчитат цели на политиката, насочени към поддържането и подобряването на продуктивната функция на горите. Тези цели обикновено са съсредоточени върху осигуряването на устойчиво снабдяване с дървесни и недървесни продукти, подобряването на горската инфраструктура и укрепването на приноса на горския сектор към биоикономиката. Няколко държави също така подчертават важността на балансирането на целите за мобилизация с изискванията за устойчивост и биоразнообразие в контекста на променящите се климатични условия.

Повечето държави са включили тези цели в националното си горско законодателство, стратегии и програми. Двадесет и седем държави са докладвали за институционални мерки и политически инструменти, включително правни, финансови и организационни инструменти, които подкрепят устойчивото управление на горите.

Подкрепата за частните собственици на гори и структурите за сътрудничество често се подчертава като условие за изпълнение.

Отчетените постижения през последните пет години включват повишена производителност на горите, разширяване на площите, обхванати от планове за управление на горите, както и подобрена координация между горското стопанство и свързаните с него области на политиката. Много страни обаче също така подчертаха постоянните предизвикателства, включително ограничено финансиране, фрагментирана собственост върху горите и въздействието на изменението на климата. Тази обща рамка

е в съответствие с по-ранни доклади за SoEF, където планирането на управлението, условията за мобилизация и пазарният контекст многократно бяха идентифицирани като ключови фактори и ограничения.

Цели на политиката

От 31 държави, които са докладвали, 27 са посочили изрични цели на политиката, свързани с продуктивните функции на горите. Тези цели обхващат редица приоритети, включително поддържане или увеличаване на производителността на горите, осигуряване на устойчиво и стабилно снабдяване с дървесни и недървесни продукти, насърчаване на приноса на горския сектор към зелената и кръговата икономика, както и повишаване на конкурентоспособността и добавената стойност на горския сектор.

базирани индустрии.

Някои страни са си поставили и специфични количествени цели, като например увеличаване на годишния добив в рамките на устойчивите граници, подобряване на качеството на насажденията или разширяване на площите за залесяване и регенерация. В други случаи целите се определят по-общо в рамките на националните стратегии за горите, законите за горите или програмите за развитие на селските райони.

Тези политически цели често са съгласувани с по-широки европейски рамки, като например Стратегията на ЕС за горите, Стратегията на ЕС за биоикономиката и Общата селскостопанска политика (ОСП).

Институционални мерки и инструменти на политиката

Двадесет и четири държави съобщиха, че използват правни, финансови и организационни мерки в подкрепа на продуктивните функции на горите. Повечето от тези мерки са определени в националното горско законодателство, което служи като основа за планиране на управлението на горите и определя ограничения за ползване и разпоредби за устойчиви добиви.

Финансовите стимули са ключов елемент от прилагането на политиките. Те включват субсидии, нисколихвени заеми, данъчни облекчения и плащания за екосистемни услуги. Финансирането се осигурява чрез националните бюджети, програмите за развитие на селските райони и структурни фондове.

Няколко държави въведоха инструменти за

подкрепяне на частните собственици на гори и кооперации, насърчаване на сертифицирането на горите и разработване на маркетингови структури за дървесни и недървесни продукти. Примерите включват целенасочени инвестиционни програми за строителство и механизация на горски пътища

В Австрия и Германия, подкрепа за асоциациите на собствениците на гори във Финландия и Швеция, замяна с, както и стимули за диверсификация в Испания и Португалия.

Има и съобщения за мерки в областта на образованието, научните изследвания и обучението, особено в Централна и Северна Европа, където инициативите за иновации и биоикономика са свързани с горското стопанство.

Освен това, координацията между секторите селскостопанския, енергийния и промишления сектор, е определена като ключова за повишаване на продуктивния капацитет на горите.

Постижения

Деветнадесет държави докладваха осезаеми постижения в продуктивните функции на горите. Тези постиженията включват:

- увеличени площи по планове за управление на горите
- разширяване на площта на сертифицираните гори
- растеж в производството на възобновяеми горски ресурси-производство на материали и енергия
- подобро сътрудничество между собствениците на гори и асоциации

- подобрени системи за данни и мониторинг на горите
- нови инвестиции в горска инфраструктура и преработвателни индустрии

Германия, Австрия, Полша, Чехия и Словения са докладвали напредък в устойчивото управление на горите и мобилизацията на дървесина. В Централна и Югоизточна Европа увеличените инвестиции в горски дейности и механизация доведоха до по-голяма ефективност и производителност.

Няколко държави също така подчертаха напредъка в интегрирането на целите за управление на горите в националните стратегии за биоикономика и иновации програми.

Предизвикателства

Двадесет и една държави идентифицираха постоянни предизвикателства при поддържането или подобряването на производителността на горите. Най-често споменаваните предизвикателства бяха:

- нарастващите последици от изменението на климата, като например суши, нашествия на вредители и щети от бури.
- финансови и административни ограничения, особено за собствениците на дребни гори.
- недостиг на работна ръка и необходимостта от обучение в техники за устойчиво управление.
- фрагментирани структури на собственост, възпрепятстващи ефективно управление и координация.
- ограничен достъп до пазара и ограничена стойност допълнение за малките и средните предприятия в горския сектор.

Няколко държави отбелязаха предизвикателства при съчетаването на икономическите, екологичните и социалните функции на горите, както и трудности при подобряване на капацитета за събиране на данни и мониторинг. Докладите подчертават значението на непрекъснатата интеграция на политиките в секторите на горското стопанство, климата, енергетиката и развитието на селските райони, за да се поддържа дългосрочният производствен потенциал на европейските гори.

Планове за управление

Общо 30 държави докладваха за близо 140 милиона хектара гори, обхванати от планове за управление или еквивалентни документи.

Процентът на управляваната горска площ варира значително, като варира от 55% в Швейцария до 100% в няколко държави, включително Финландия, Словения и...

Нидерландия.

Плановите за управление са задължителни в 22 държави и трябва да бъдат докладвани на социален орган в 27 държави. Двадесет и шест държави посочиха, че мерките в плановите за управление са задължителни, като повечето случаи са насочени предимно към обема на реколтата и възстановяването.

Регионални обобщения, базирани на докладваните данни, са както следва:

- В Северна Европа 85% от горите са под планове за управление, предимно незадължителни.

- В Централна и Западна Европа 60% от горите са обхванати от планове за управление, които са задължителни в четири държави.

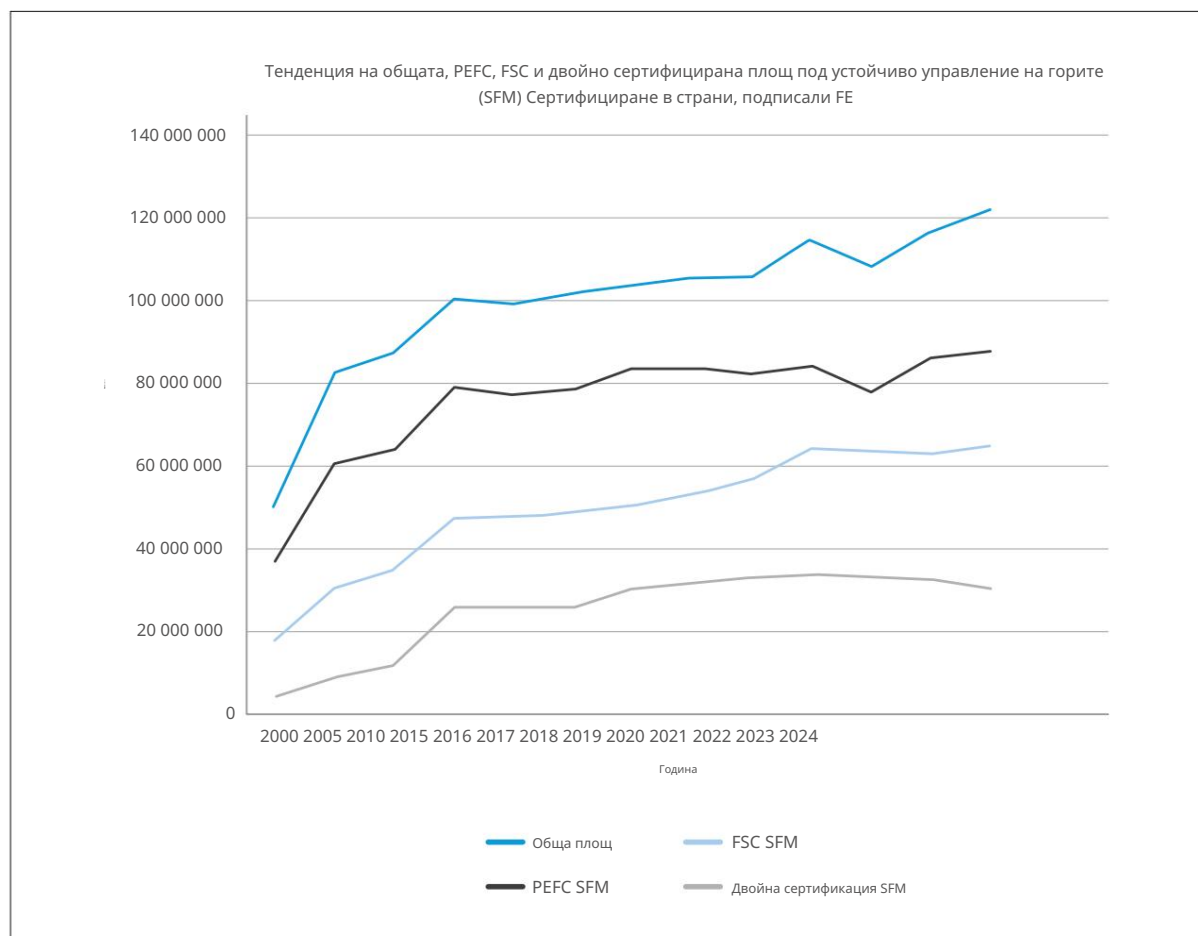
- В Централна и Източна Европа 96% от горите са обхванати от планове за управление, които са задължителни във всички страни, предоставящи данни.

- В Югозападна Европа има данни за две държави, където средната горска площ, обхваната от задължителни планове за управление, е била 26%.

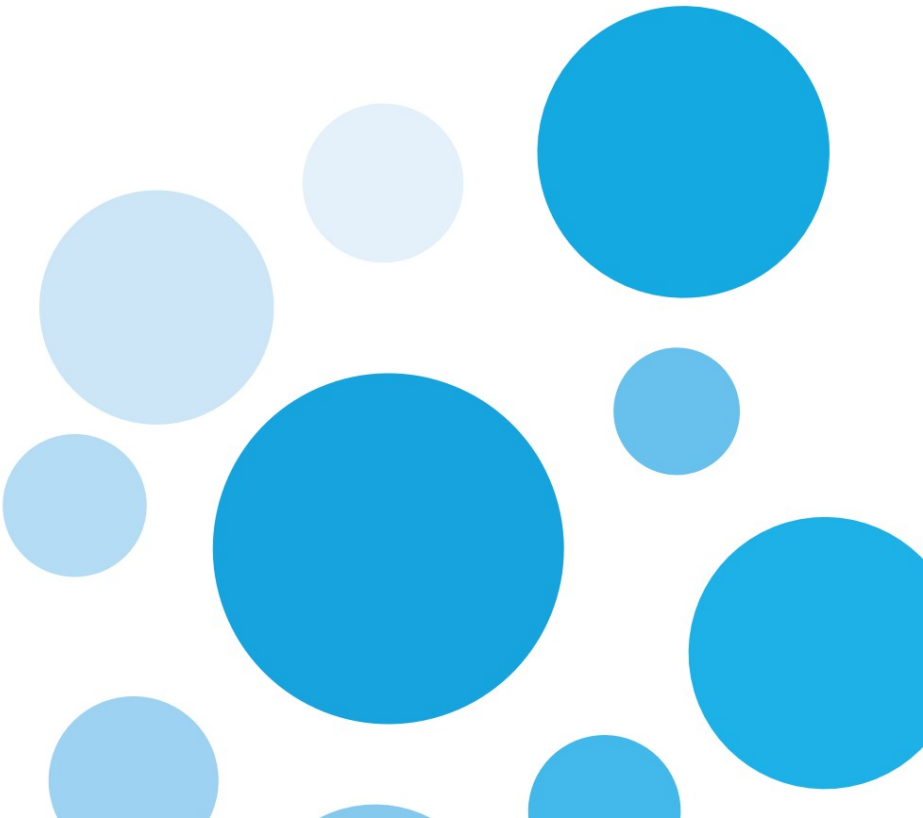
- В Югоизточна Европа 73% от горите са покрити чрез планове за управление, всички от които са задължителни.

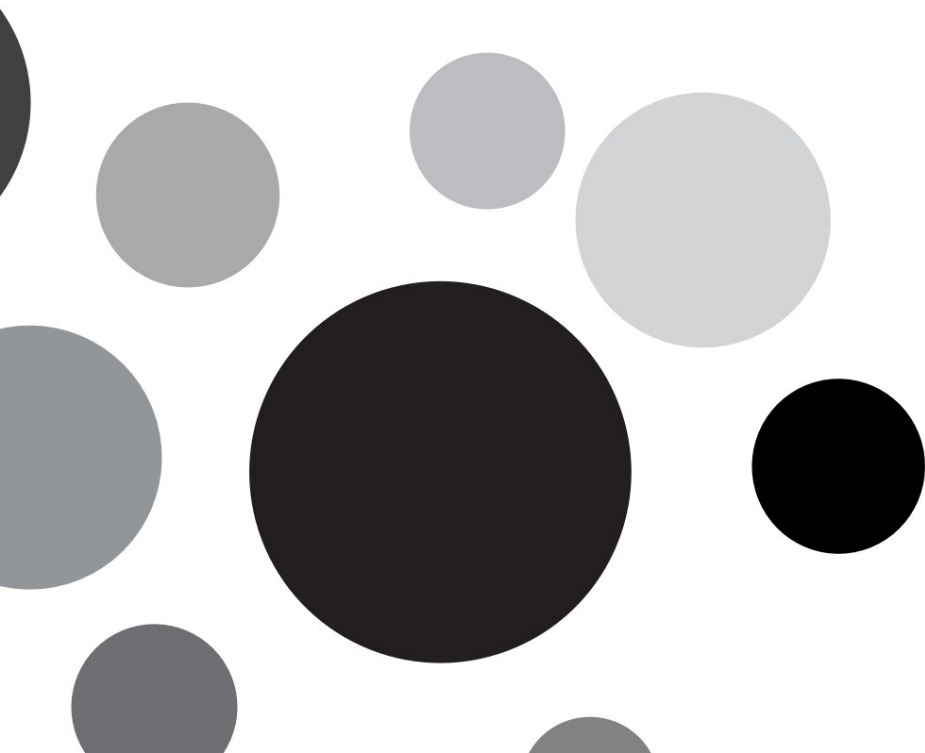
Сертифициране

Сертифицирането на горите е пазарен инструмент, предназначен да насърчава устойчивото управление на горите и в процеса да повишава осведомеността на потребителите относно устойчивите дървесни продукти. Площта на сертифицираните гори непрекъснато се е увеличавала през последните 25 години (Фигура С.3-1). През 2024 г. общата площ на сертифицираните гори беше 117,5 милиона хектара.

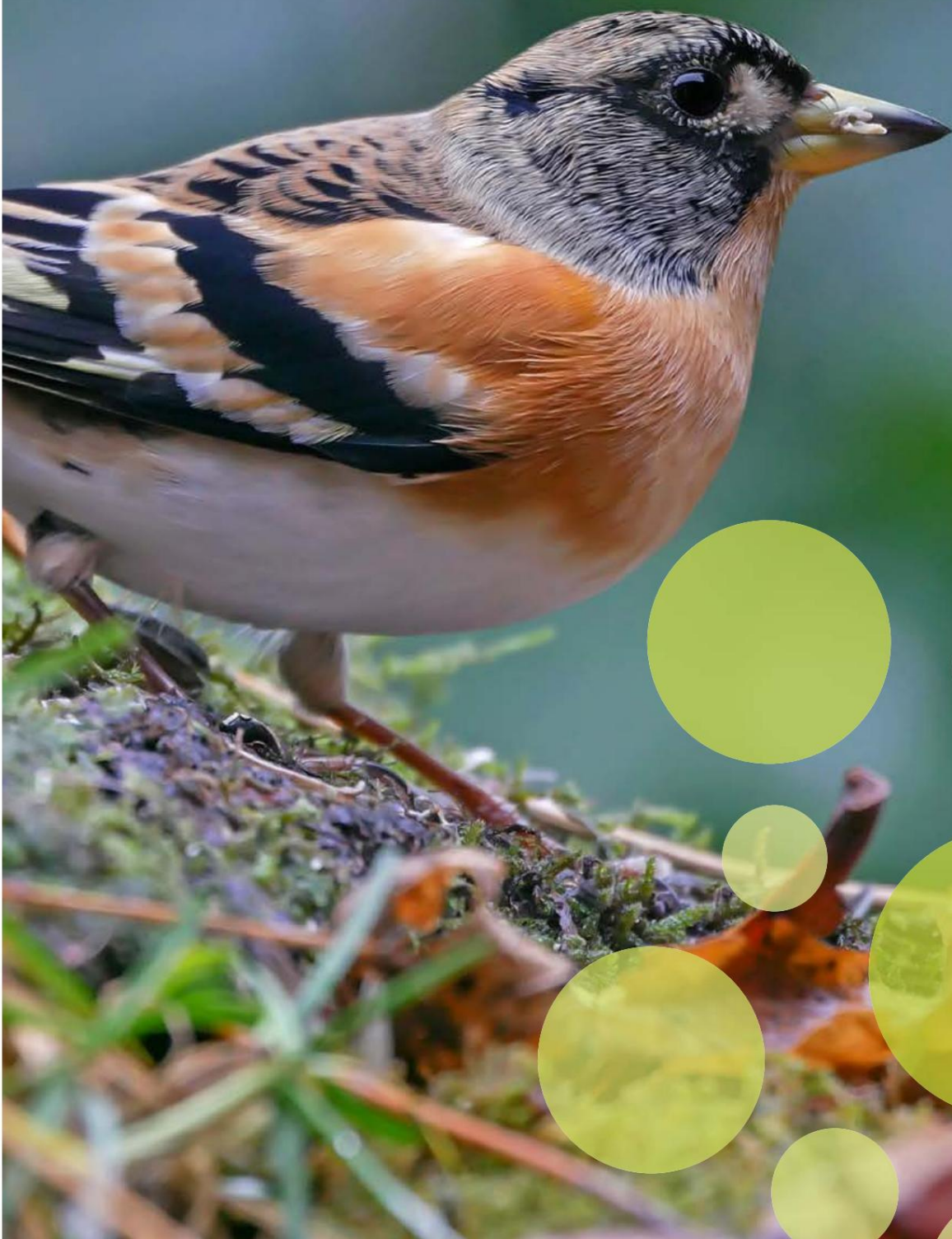

Фигура С.3-1: Тенденция на сертифицираната горска площ в Европа (данни, предоставени от PEFC International и FSC)

Критерий 4

Критерий 4:

Поддръжка, опазване и подходящо Повишаване на биологичното разнообразие в горите Екосистеми

Биологичното разнообразие е в основата на устойчивостта, производителността и адаптивността на горите. Поддържането, опазването и подходящото подобряване на биоразнообразието в горските екосистеми подпомага широк спектър от екологични функции, от кръговрата на хранителните вещества до регулирането на вредителите. То също така осигурява оцеляването на зависимите от гората видове и предоставянето на екосистемни услуги. Структурното разнообразие, видовият състав и генетичната вариация са ключови компоненти на горското биоразнообразие.

Устойчивото управление на горите включва опазване на естествените местообитания, осигуряване на свързаност и интегриране на целите за биоразнообразие в планирането на горите. Усилията за опазване на всички видове гори - естествени, полустествени и засадени - спомагат за осигуряване на функциите на горите в условията на промени в околната среда.

Индикатор 4. 1 Разнообразие на дървесните видове

Защо е важно

Разнообразието от дървесни видове е важен знак за устойчивост на горите, екологична цялост и дългосрочна устойчивост. Горите с по-голямо разнообразие от дървесни видове поддържат по-разнообразни местообитания, подобряват функциите на екосистемите и предоставят по-широк набор от стоки и услуги.

По-голямото видово разнообразие увеличава способността на горите да устояват на вредители, болести и изменение на климата, като намалява риска от мащабни щети. Различните дървесни видове също допринасят по допълващи се начини за здравето на почвата, регулирането на водите и съхранението на въглерод. Устойчивото управление на горите насърчава разнообразието на дървесните видове, като предпочита смесените насаждения, защитава местните видове и избягва прекомерната зависимост. върху монокултурите.

Мониторингът на състава на дървесните видове помага за идентифициране на тенденциите в деградацията на горите, разпространението на инвазивни видове или промените, предизвикани от климата. Освен това, видовото разнообразие също така поддържа естетически и рекреационни стойности на горите. В

От икономическа гледна точка, това разширява потенциала за разнообразни продукти и пазари на горска основа.

Поддържането на разнообразието от дървесни видове е от съществено значение както за целите на опазването, така и за дългосрочната стабилност на горските екосистеми.

Как се определя

Площ на горите и OWL, класифицирани по брой на срещаните се дървесни видове.

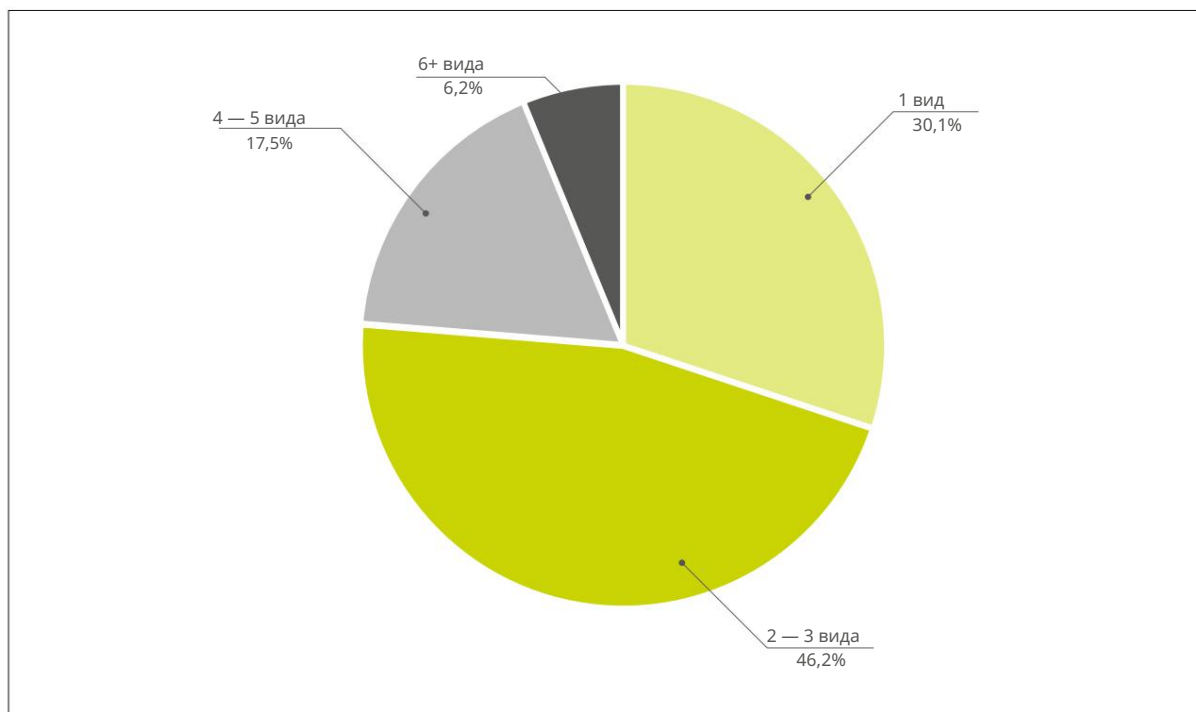
Ключови констатации

- Европейските гори стават все по-разнообразни по отношение на дървесния видов състав между 2005 и 2020 г.

Почти 70% от горската площ сега се състои от два или повече дървесни вида. Около 30% от горските насаждения съдържат един дървесен вид и те са предимно иглолистни.

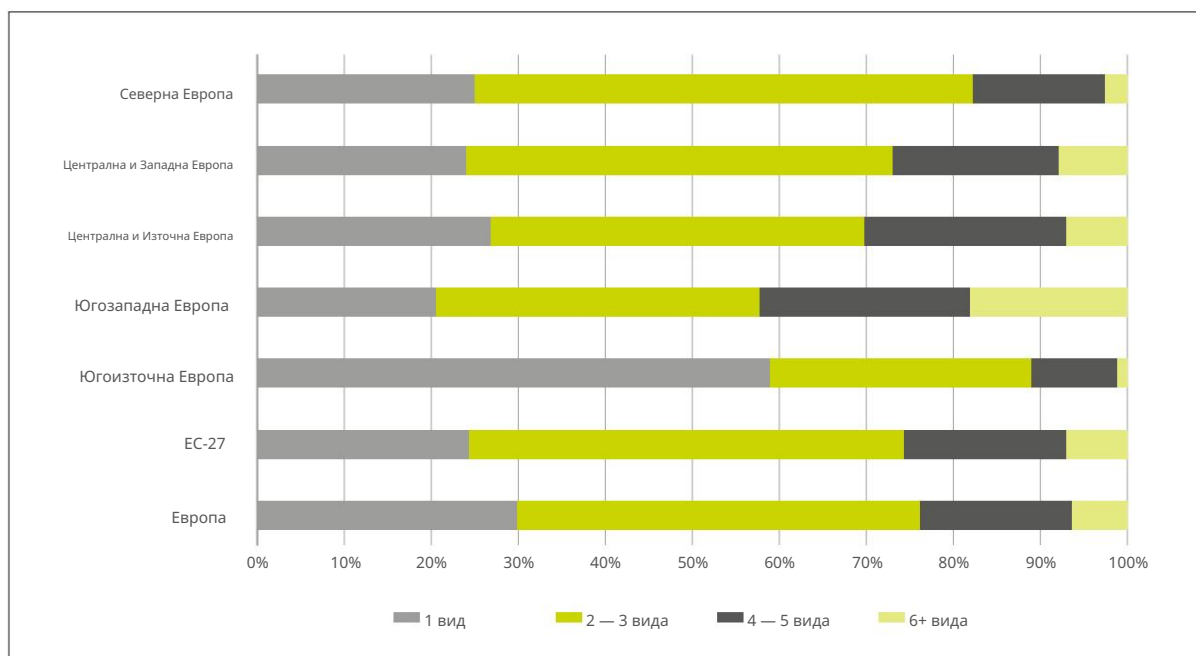
- Видовото разнообразие и динамиката на екосистемите варират значително в цяла Европа. Съставът на дървесните видове зависи от природни фактори – като климат, почва и хидрология или етап на развитие на насажденията – и от миналото и настоящото човешко влияние чрез горското стопанство, агrolесовъдството или пашата. Горите, съставени от няколко дървесни вида, обикновено са по-богати на биоразнообразие, по-устойчиви и функционално по-разнообразни от едновидовите насаждения, но това зависи и от вида на гората.

- Последни промени в управлението на горите — предпочитание към смесени насаждения, насърчаване на естественото възстановяване, позволяване на спонтанно разширяване на горите изоставена земеделска земя — са допринесли за Бавно, но постоянно отдалечаване от горите с един вид. Въпреки това, остават пропуски в знанията за това как най-добре да се проектират бъдещи горски структури, които са едновременно устойчиви, продуктивни и екологично функционални при променящи се климатични условия. Кулминационните етапи на някои естествени горски екосистеми са естествено доминирани от един или два вида, като например бореални борови гори на сухи места, субалпийски смърчови насаждения и букови гори.

Фигура 4.1-1: Горска площ в Европа, класифицирана по брой на срещаните се дървесни видове, 2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от общата горска площ: 78%.

Фигура 4.1-2: Горска площ, класифицирана по брой на срещаните се дървесни видове, по региони, 2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 95%, Централна и Западна Европа 61%, Централна и Източна Европа 52%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 77%, ЕС-27 93%, Европа 78%.

Статус

Двадесет и седем държави са докладвали данни за 2020 г., представляващи 78% от общата горска площ на Европа. Резултатите показват, че приблизително една трета от горите са доминирани от един-единствен вид (Фигура 4.1-1) - предимно бор или смърч, както естествени, така и засадени - както и евкалиптови и топови насаждения. Около 70% от европейските гори съдържат два или повече дървесни вида: 46% от насажденията са с два до три вида, 17% - с четири до пет вида и 6% - с шест или повече вида.

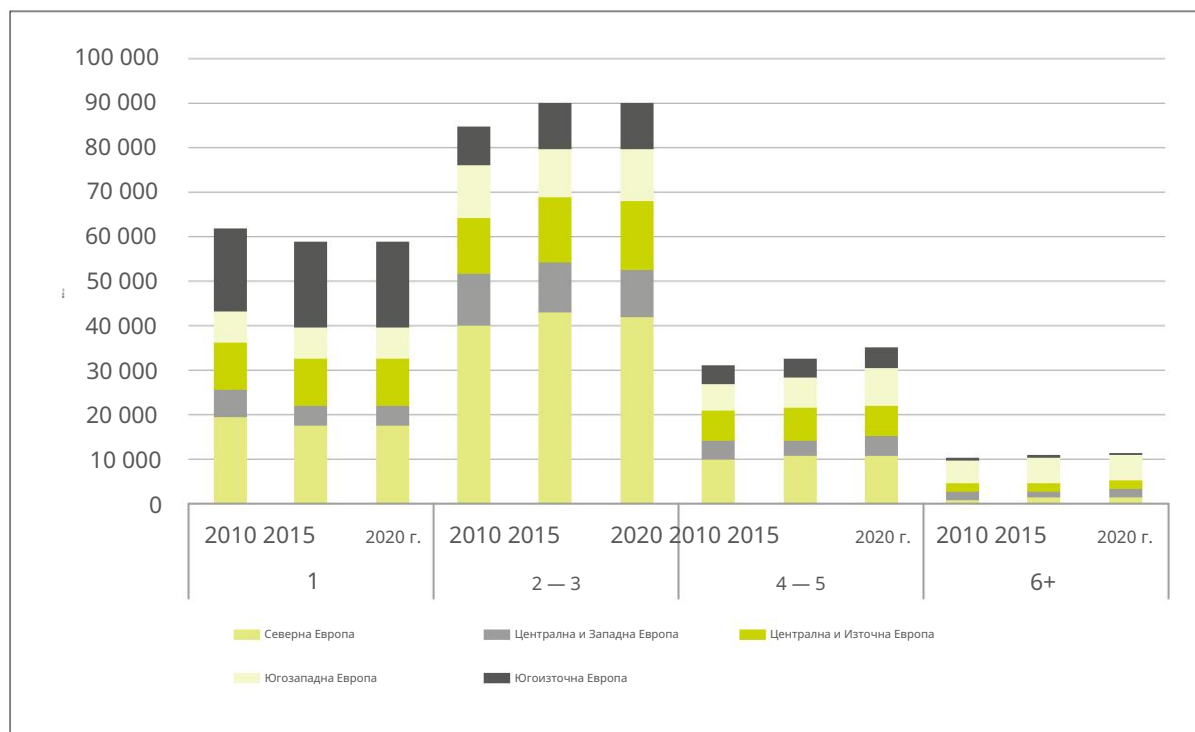
Горите с един вид са най-разпространени в Югоизточна Европа, където те представляват 59,1% от горската площ (Фигура 4.1-2). Северна и Централно-Западна Европа имат най-висок дял на двувидови насаждения, докато Югозападна Европа регистрира най-голям дял на гори, съставени от шест или повече дървесни вида (18%).

Тенденции

Европейските гори са в преходна фаза - от исторически опростени гори към по-разнообразни и устойчиви видове дървесни видове. Това е обусловено особено от климатичните промени и натиск. Следователно, разнообразието на дървесните видове бавно се увеличава в много страни, обусловено от естественото възобновяване, залесяването, възстановяването на горите и преминаването към смесени насаждения в горската политика.

Делът на горите, доминирани от един дървесен вид, е намалял бавно, но постоянно в полза на по-видово разнообразни насаждения (Фигура 4.1-

3). Между 2010 и 2020 г. всички региони отбелязаха увеличение на горите с два до пет вида. Северна Европа, по-специално, придоби по-богат видов състав през този период. Категорията от шест или повече вида представлява незначителен дял като цяло и показва малка промяна с течение на времето, с изключение на южните региони на Европа.

Фигура 4.1-3: Тенденции в площта на горите, класифицирани по брой на срещаните дървесни видове, по региони, 2010—2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северизток 100%, Централна и Източна Европа 61%, Централна и Източна Европа 70%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 77%, ЕС-27 93%, Европа 78%. За тези, за които липсваха данни, е използвана последната налична информация.

Индикатор 4.2 Регенерация

Защо е важно

Възстановяването е естествено или подпомогнато обновяване на горските насаждения чрез покълване на семена, поникване или засаждане и е от основно значение за непрекъснатостта на горските екосистеми. Успешното възстановяване гарантира, че горите запазват своите екологични функции, продуктивност и биоразнообразие след дърводобив, природни смущения или стареене.

Естественото възстановяване подкрепя целостта на екосистемата, като благоприятства местните видове и запазва генетичното разнообразие, докато изкуственото възстановяване позволява целенасочено възстановяване и адаптиране към изменението на климата.

Мониторингът на възобновяването разкрива дали горите се поддържат или се деградират с течение на времето. Лошото възобновяване може да сигнализира за прекомерна употреба, деградация на терена, неподходящо управление или прекомерни популации на копитни животни. Устойчивото управление на горите гарантира, че възобновяването съответства или надвишава премахването на горите, осигурявайки дългосрочна горска покривка и наличност на ресурси. Следователно възобновяването е от съществено значение за жизнеността, непрекъснатостта на горите и икономическата, екологичната и социалната стойност на горите за бъдещите поколения.

Как се определя

Обща площ на горите по произход на насажденията и площ на годишното възобновяване и разширяване на горите.

Ключови констатации

- Около 74% от горската площ на Европа се е развила чрез естествено възобновяване и спонтанно разширяване, докато издънковите гори представляват около 2%. Залесяването и възобновяването чрез засаждане и/или засяване представляват останалите 26%.
- Делът на горите, произхождащи от естествено възобновяване и разширяване, постепенно се увеличава в повечето европейски региони, с основното изключение на Северна Европа.

Статус

Естественото възобновяване запазва генетичното разнообразие, структурата и динамиката на горските екосистеми.

Въпреки това, трансформирането на монокултури или насаждения от интродуцирани видове в по-адаптирани към мястото гори често изисква засаждане, за да се въведат липсващи видове.

Използването на нови източници на местни дървета може също да повиши устойчивостта към изменението на климата или да поддържа производителността. Изкуственото възстановяване може да се окаже от съществено значение след мащабни смущения – като бури, нашествия на корояди или горски пожари – за бързо възстановяване на горската покривка.

Тридесет и девет държави, представляващи повече от 99% от горската площ на Европа, са докладвали данни за произхода на насажденията. Едновъзрастните и разновъзрастните гори са анализирани заедно.

Таблица 4.2-1: Горска площ по видове произход на насажденията, по региони, 2025 г.

Регион	Естествено възобновяване и естествено разширяване		Залесяване и регенерация чрез засаждане и/или засяване		Горичка	
	1 000 хектара	%	1 000 хектара	%	1 000 хектара	%
Северна Европа	52 885	74.0	18 535	26.0	0	0.0
Централно-западен Европа	25 690	64.7	14 004	35.3	211	0,5
Централно-източен Европа	26 463	57.5	19 522	42.5	742	1.6
Югозапад Европа	26 005	81.4	5 930	18.6		0.0
Югоизток Европа	35 922	94.8	1 956 г.	5.2	4 097	10.8
ЕС-27	113 395	70.1	48 445	29.9	3 211	1.8
Европа	166 964	73.6	59 947	26.4	5 050	2.2

Бележки: Издънковите гори са подмножество на категорията „Естествено възобновяване и естествено разширяване“. Обхват на данните като % от общата горска площ: Североизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Европа 100%, Югоизточна Европа 97,1%, ЕС-27 100%, Европа 99,9%

Общо 170 милиона хектара — или 74% — от горите в Европа са възникнали чрез естествено възобновяване и разширяване (Таблица 4.2-1); 60 милиона хектара (26%) са създадени чрез залесяване или засаждане/засяване; и пет милиона хектара (2%) са издънкови насаждения. Естественото възобновяване надхвърля 60% от общата горска площ във всички региони с изключение на Централноизточна Европа, където делът е 57,5%, а залесяването и засаждането представляват 42,5% - най-високият дял сред всички региони. Издънковите насаждения са най-разпространени в Югоизточна Европа (9,8%).

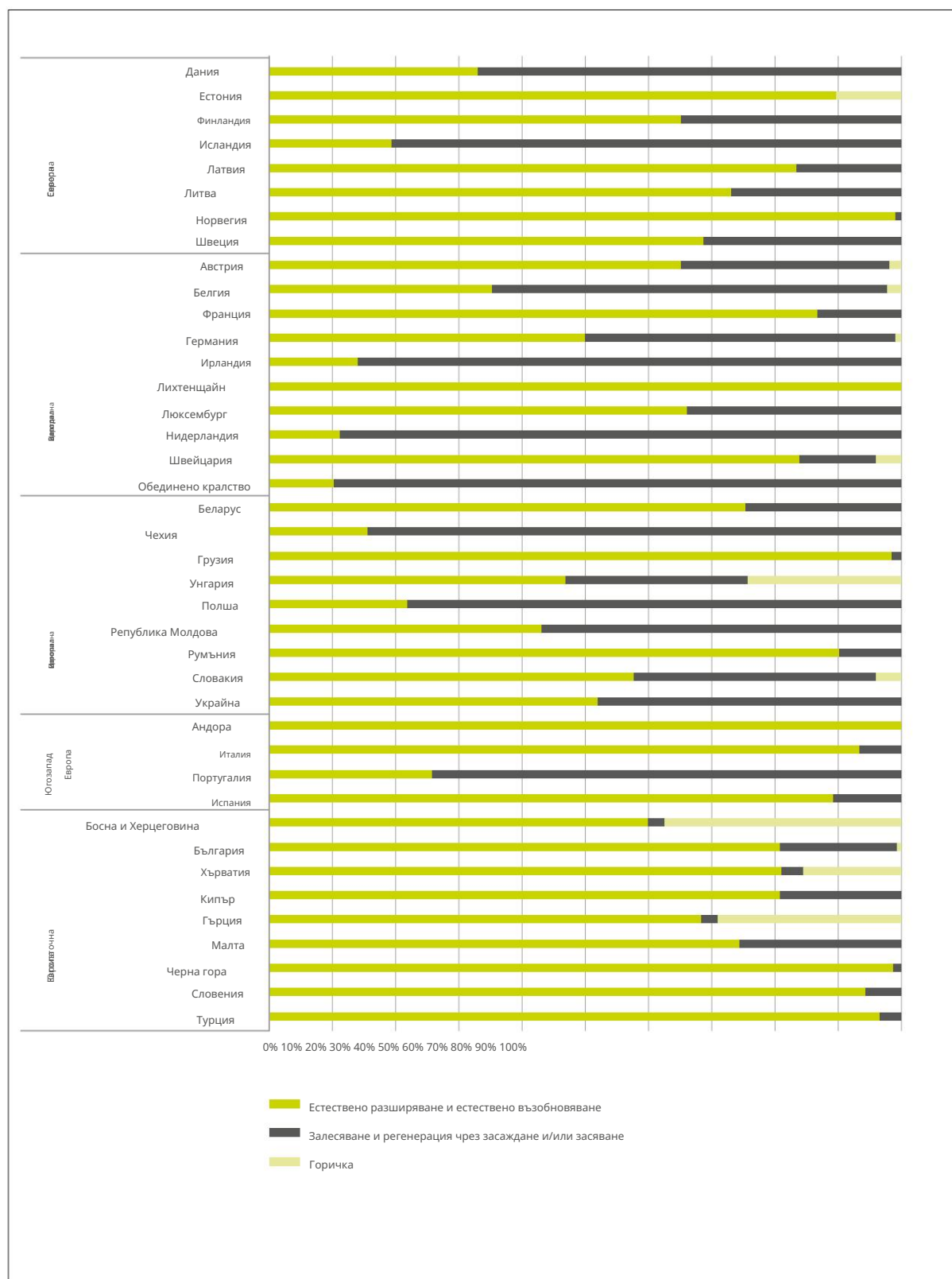
От 39-те държави, предоставили данни, 23 са съобщили, че повече от две трети от горската им площ е била установени чрез естествено възобновяване или разширяване в

2020 г. (Фигура 4.2-1). Те включват България, Хърватия, Кипър, Естония, Франция, Грузия, Италия, Латвия, Лихтенщайн, Черна гора, Норвегия, Румъния, Словения, Испания, Швейцария и Турция (80%).

За разлика от това, Белгия, Чехия, Дания, Исландия, Ирландия, Полша, Португалия, Нидерландия и Обединеното кралство са съобщили, че над 60% от горите им произхождат от залесяване или засаждане/засяване.

В някои страни — като Унгария, Хърватия, Гърция и Босна и Херцеговина — горички Горите заемат повече от 10% от горската площ.

Няколко държави са докладвали за издънките като естествено възобновяване, което означава, че действителният общ брой може да е малко по-висок.

Фигура 4.2-1: Горска площ по произход на насажденията, по държава, 2025 г.

Тенденции

Дългосрочните тенденции във възстановяването на горите дават представа за това как практиките за управление на горите и стратегиите за възстановяване са се развивали с течение на времето. Промените в относителното използване на естественото възобновяване, засаждането и засяването, както и на издънковите системи, отразяват реакциите към променящите се политически приоритети, икономическите условия, режимите на смущения и нововъзникващите предизвикателства като изменението на климата, като същевременно разкриват регионални различия в пътищата за адаптация в цяла Европа.

Тридесет и шест държави предоставиха данни за тенденциите в регенерацията за годините 1990, 2000, 2010 и 2025.

Общата площ, установена чрез залесяване или

засаждането/засяването се е увеличило от 40,8 милиона хектара през 1990 г. до 51,1 милиона хектара през 2025 г. — увеличение с 27,2%.

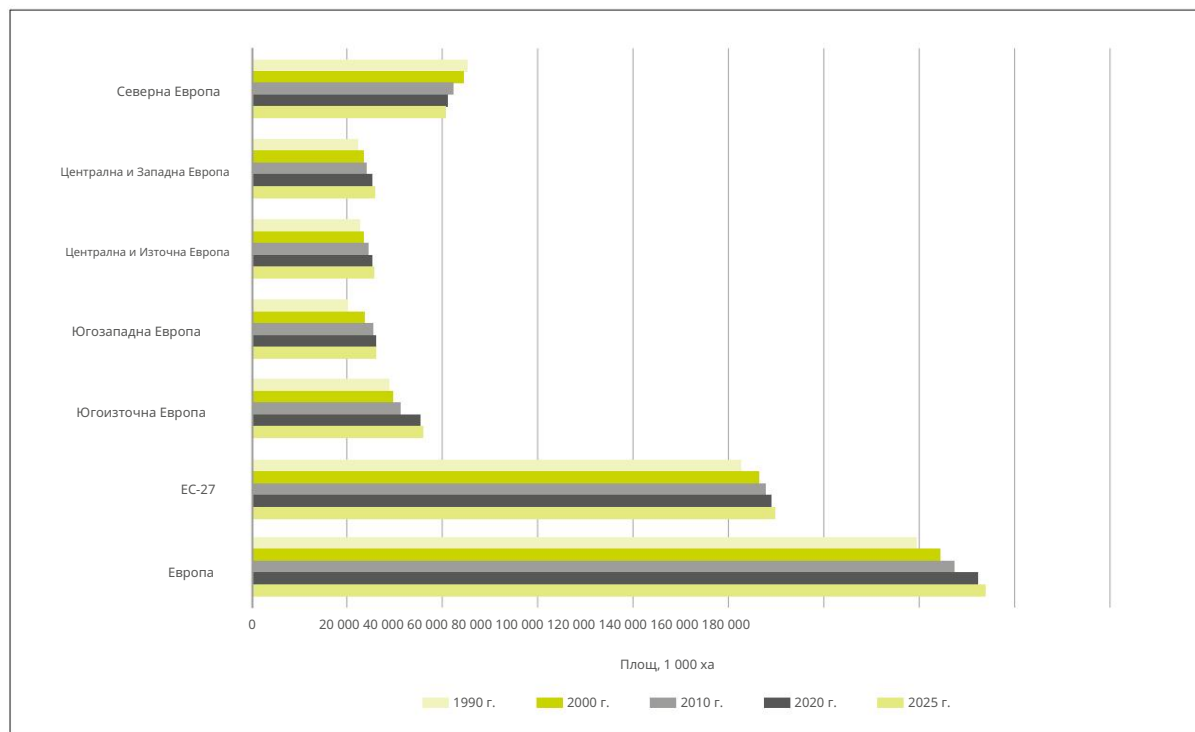
Издънковите гори са се разширили със 732 000 хектара през същия период.

Делът на горите, произхождащи от естествено възобновяване или естествено разширяване, се е увеличил в повечето европейски региони от 1990 г. насам.

(Фигура 4.2-2). Централноизточна и Централнозападна Европа показват относително стабилни пропорции. Югоизточна Европа и по-специално Югозападна Европа демонстрират забележимо увеличение. Северна

Европа е изключение, където засаждането и

Засяването продължава да доминира, а делът на естествено възобновените гори е намалял от 1990 г.

Фигура 4.2-2: Тенденция в горите, произхождащи от естествено възобновяване или естествено разширяване, по региони, 1990—2025 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 82%, Централна и Западна Европа 100%, Централна и Източна Европа 80%, Югозападна Европа 100%, Югоизточна Европа 98,2%, ЕС-27 87%, Европа 87%.

Индикатор 4.3 Естественост

Защо е важно

Естествеността описва колко близо е гората до естественото си състояние – оформено предимно от екологични процеси, а не от интензивна човешка намеса. Горите с висока естественост обикновено съдържат местни дървесни видове, разновъзрастни структури (дървета с различна възраст), мъртва дървесина и малко видими признаци на човешка промяна. Тези гори осигуряват важни местообитания за специализирани и застрашени видове, подпомагат опазването на биоразнообразието и изпълняват основни екологични функции като съхранение на въглерод и регулиране на водите.

Поддържането или подобряването на естествеността е важна цел на устойчивото управление на горите, особено в защитените територии и екологичните мрежи. То също така подкрепя устойчивостта, като позволява на горите да се адаптират естествено към смущения и изменение на климата.

Мониторингът на естествеността помага да се оцени как използването на горите влияе върху екосистемите и насочва усилията за опазване или възстановяване. Въпреки че не всички управлявани гори могат да имат висока степен на естественост, насърчаването на елементи на естественост може да подобри техните екологични стойности. Интегрирането на тези елементи в практиките за управление на горите помага на горите да останат здрави, устойчиви и самоподдържащи се екосистеми в дългосрочен план.

Как се определя

Площ на горите и OWL по клас на естественост.

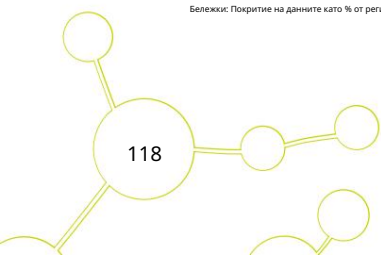
Ключови констатации

- През периода 1990–2025 г. обхватът на полуестествените гори, горските насаждения и горите с минимална човешка намеса се е увеличил в Европа, в съответствие с общия растеж на горската площ.

Таблица 4.3-1: Горска площ по класове на естественост и регион, 2025 г.

Регион	Неразпределено		Полуестествено		Плантация	
	1000 ха	% от горската площ	1000 хектара	% от горската площ	1000 ха	% от горската площ
Северна Европа	3 033	4.2	67 682	94.8	705	1.0
Централно-западен Европа	107	0.3	35 506	97.0	1 006	2.7
Централно-източен Европа	943	2.1	44 435	96.6	606	1.3
Югозапад Европа	118	0,4	29 850	93.5	1 950 г.	6.1
Югоизток Европа	798	2.0	38 191	95.3	1 071	2.7
ЕС-27	3 801	2.4	153 775	95.1	4 053	2.5
Европа	5 000	2.2	215 664	95.4	5 339	2.4

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 100%, Централна и Източна Европа 92%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 92%, ЕС-27 100%, Европа 97%

- До 2025 г. полуестествените гори доминират в европейската горска покривка, представлявайки приблизително 95,4%, докато горските насаждения и горите, незасегнати от човека, представляват съответно 2,4% и 2,2%.

- Горите, незасегнати от човека, са най-разпространени в Северна, Югоизточна и Централноизточна Европа, докато плантациите са най-концентрирани в Югозападна Европа.

Статус

Анализите за 2025 г. се основават на данни от 39 европейски държави. Полуестествените гори преобладават, покривайки 215,7 милиона хектара (95,4% от горската площ).

Горите, незасегнати от човека, представляват 2,2%, а плантациите - 2,4% (виж Таблица 4.3-1 и Фигура 4.3-1).

По дефиниция, полуестествената категория обхваща широк спектър от условия. Държавите допълнително посочват подкласове, включително естествено установени насаждения, натурализирани интродуцирани видове,

насаждения, създадени чрез засаждане или засяване, издънкови гори и насаждения с неизвестен произход. Приблизително 48,1% от полуестествените гори са естествено създадени, докато 27,2% са възникнали чрез засаждане или засяване. Естествено създадените гори доминират в Северна Европа.

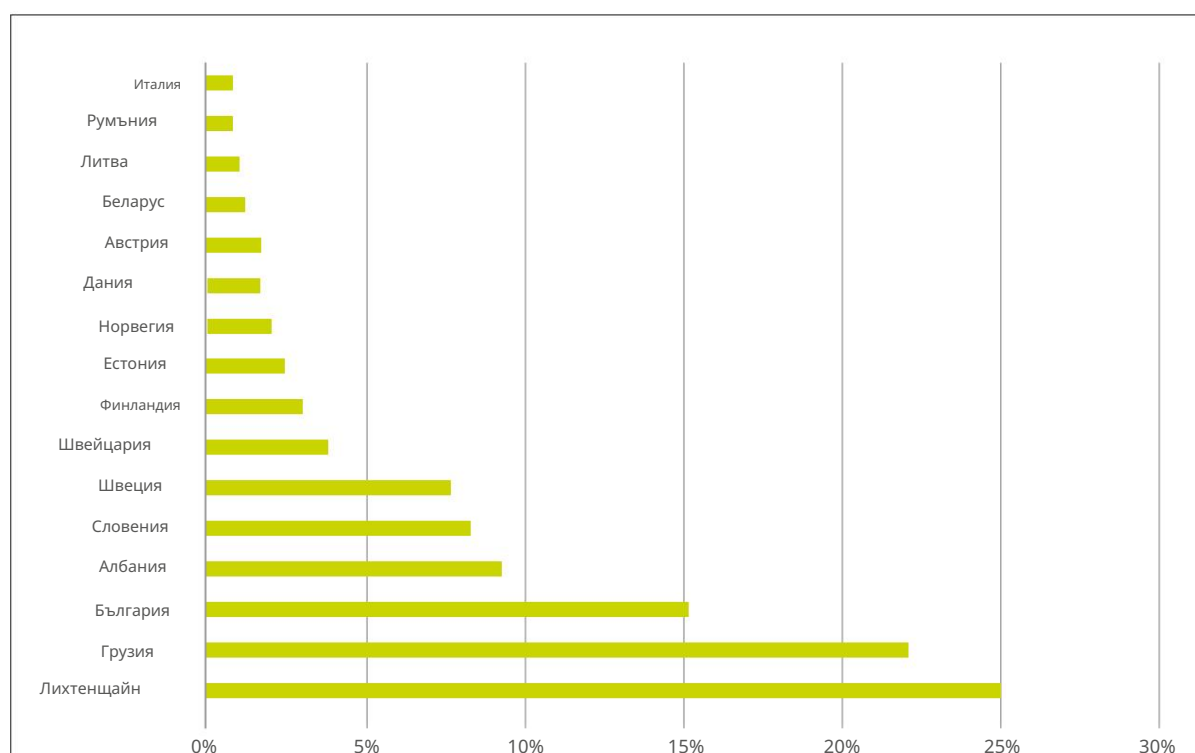
Горите, незасегнати от човека, покриват около 50 милиона хектара (2,2% от горската площ на Европа), като най-високите дялове са в Северна, Югоизточна и Централноизточна Европа. Швеция (приблизително

2 096 000 ха), България (596 000 ха), Грузия (684 000 хектара) и Финландия (по 603 000 хектара)

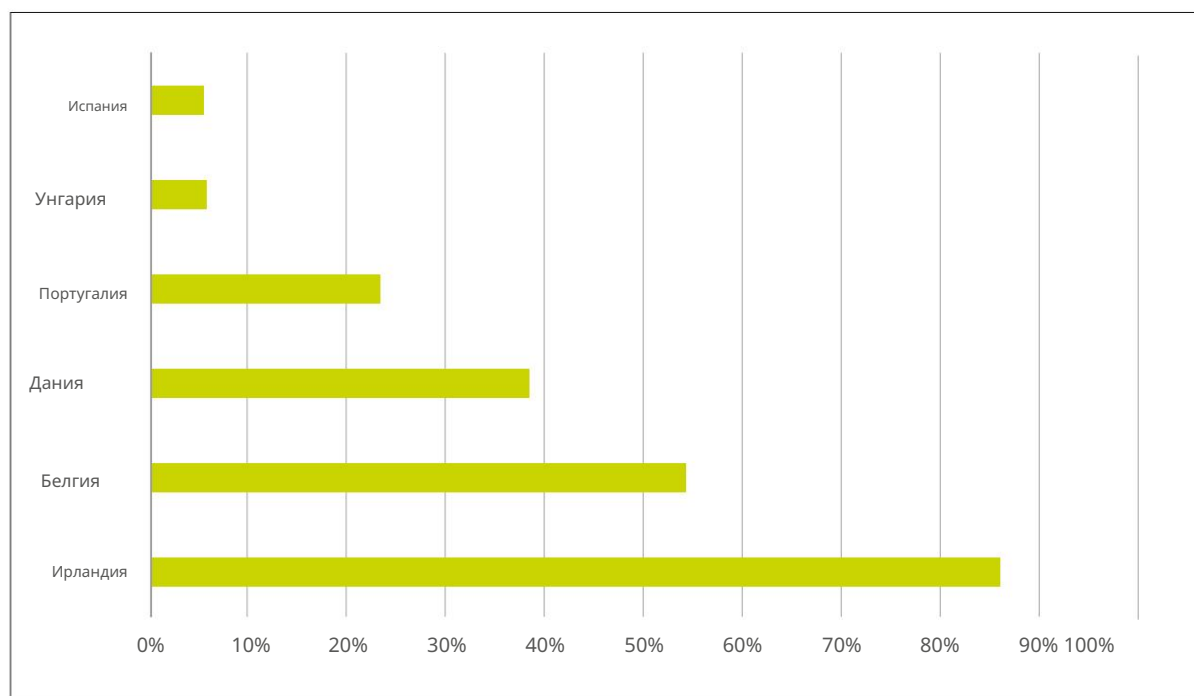
съобщават за обширни незасегнати горски площи.

Националните определения за „незасегнати от човека“ варират в различните страни. Шестнадесет европейски държави класифицират повече от 1% от горската им площ като незасегната.

Такива гори обикновено се намират в отдалечени или труднодостъпни райони със сурови климатични или топографски условия.

Фигура 4.3-1: Дял на горите, незасегнати от човека, от общата горска площ, по държави, 2025 г.

Фигура 4.3-2: Дял на насажденията в общата горска площ, 2025 г. (избрани държави)

Плантациите покриват около 5,3 милиона хектара

Европа. Те са важни за производството на дървесина в много страни; девет страни съобщават за плантации

дялове от около 2,5% от горската им площ. Насаждения от

Местните видове, първоначално създадени като плантации, но вече не се управляват интензивно, могат да бъдат прекласифицирани като полуестествени гори — което потенциално може да повлияе на националните тълкувания, особено за по-стари плантации, които сега се развиват към полуестествени условия.

Тенденции

Оценката на тенденциите в естествеността на горите предоставя информация за промените в разпределението на горите според степента на тяхното човешко влияние.

с течение на времето. Класификацията на горите в полу-

Естествените гори, горските насаждения и горите, необезпокоявани от човека, подкрепят анализа на дългосрочните развития и регионалните модели в интензитета на управление на горите и историята на земеползването.

в цяла Европа.

От 1990 г. до 2025 г. полуестествените гори са се разширили с 11,7%, плантацията с 16,3%, а горите, необезпокоявани от човека, с 30,5%.

Тези увеличения отчасти отразяват както общото разширяване на горската площ, така и променящите се определения. Отчетеният растеж на необезпокояваната горска площ отразява и засилените мерки за защита, тъй като много бивши полуестествени гори, определени като защитени, впоследствие са прекласифицирани като „необезпокоявани от...“.

хора“. Трябва да се отбележи, че класификацията на

Разграничаването на горите по естествен характер се основава на широки категории, които опростяват непрекъснатия градиент на човешкото влияние и може да не отчитат напълно разликите в интензитета на управление в рамките на типовете гори.

Различията в националните дефиниции, източниците на данни и методите за инвентаризация също влияят върху съпоставимостта между държави и с течение на времето.

Индикатор 4.4 Интродуцирани дървесни видове

Защо е важно

Внесените дървесни видове често се засаждат за постигане на икономически, възстановителни или климатични цели. Когато са внимателно подбрани и отговорно управлявани, те могат да осигурят ценна дървесина, да повишат производителността и да подкрепят устойчивостта на горите при променящи се условия. Някои интродуцирани видове обаче могат да представляват екологични рискове, като например изтласкване на местните видове, промяна на динамиката на почвата и водата или намаляване на биоразнообразието. Устойчивото управление на горите изисква внимателна оценка на екологичните въздействия, пригодността на мястото и дългосрочните последици от въвеждането на неместни видове.

Мониторингът на тяхното разпространение и поведение помага за предотвратяване на нежелани отрицателни ефекти и подкрепя адаптивното управление. В някои контексти, интродуцираните видове могат да допълват местните в смесени гори или при възстановяване на деградирани земи. Приоритизирането на местното биоразнообразие и целостта на екосистемите обаче остава от съществено значение. Политическите рамки често регулират използването на интродуцирани видове, за да балансират икономическите ползи с екологичните предпазни мерки. Отговорното използване на интродуцираните дървесни видове е част от по-широка стратегия за гарантиране, че горите остават продуктивни, разнообразни и екологично здрави.

Как се определя

Площ от гори и OWL, доминирана от интродуцирани дървесни видове.

Ключови констатации

- Интродуцираните дървесни видове са рядко срещани в европейските гори, покривайки около 3,7% от горската площ. Въпреки това, техният потенциал може да бъде преоценен в отговор на изменението на климата и нарастващото търсене на горски продукти и услуги, при условие че се избягват инвазивните видове.
- Централно-Западна Европа показва най-голям дял на интродуцираните дървесни видове, достигайки малко под 9% през 2025 г., с умерена възходяща тенденция от 2010 г. насам, докато други европейски региони са останали до голяма степен стабилни през същия период.

Статус

Към 2025 г. 28 държави отчитат комбиниран 6,9 милиона хектара гори, доминирани от интродуцирани дървесни видове, което се равнява на 3,7% от общата горска площ на Европа. Най-големите дялове се срещат в Централна-Западна и Югозападна Европа, където тези видове заемат съответно 2,2 и 2,1 милиона хектара, което съответства на 9% и 7% от горската им площ. За разлика от това, Северна Европа отчита по-малко от 1,3%.

(861 000 хектара).

Ирландия, Исландия, Дания, Унгария, Белгия и Люксембург имат най-високи национални дялове на интродуцирани видове, което отразява обширни програми за залесяване (Фигура 4.4-1). В Исландия, където *Betula pubescens* е единственото местно горско дърво,

Таблица 4.4-1: Горска площ, заета от интродуцирани дървесни видове, по региони, 2025 г.

Регион	Eucalyptus spp.	Видове Larix	Picea spp.	Pinus spp.	Populus spp.	Pseu- dotsuga spp.	Quercus spp.	Видове робиния	Друго
	1 000 хектара / процент от общата горска площ								
Северна Европа	0.9	61.3	180.7	512.1	17.8				111.9
		0.1	0.3	0.7					0.2
Централно-западен Европа		48,5	196.6	261.8	170.8	539.3	95.6	272.2	102.4
		0.2	0.7	1.0	0.6	2.0	0,4	1.0	0,4
Централно-източен Европа	3.0		1.8	66.0	8.4	45.0	29.2	302.5	612.7
				0,5	0.1	0.3	0.2	2.2	4.4
Югозапад Европа	1 638,7			408.7	106.1	22.4	17.4	22.2	12.4
	5.1			1.3	0.3	0.1	0.1	0.1	0.0
Югоизток Европа	4.2	2.3		63.7	73.7	15.8		379.0	26.4
				0.2	0.2			1.2	0.1
ЕС-27	1 641,7	96.7	320.4	1 205.6	335.6	616.4	141.2	799.6	828.5
	1.3	0.1	0.3	1.0	0.3	0,5	0.1	0.7	0.7
Европа	1 646,8	112.1	379.0	1 312.2	376.8	622.4	142.2	975.8	865.8
	0.9	0.1	0.2	0.8	0.2	0,4	0.1	0.6	0,5

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северизток 96,9%, Централна и Източна Европа 69%, Централна и Източна Европа 30%, Югозападна Европа 99,9%, Югоизточна Европа 74%, ЕС-27 - 76%, Европа 75%.

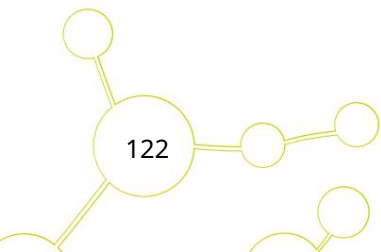
Внесените видове — главно *Picea sitchensis*, *Pinus contorta* и *Larix* spp. — представляват над 60% от горската покривка. Ирландия и Дания отчитат съответно 60% и 42%, като до голяма степен се състоят от неместни иглолистни дървета, засадени за увеличаване на производството на дървесина.

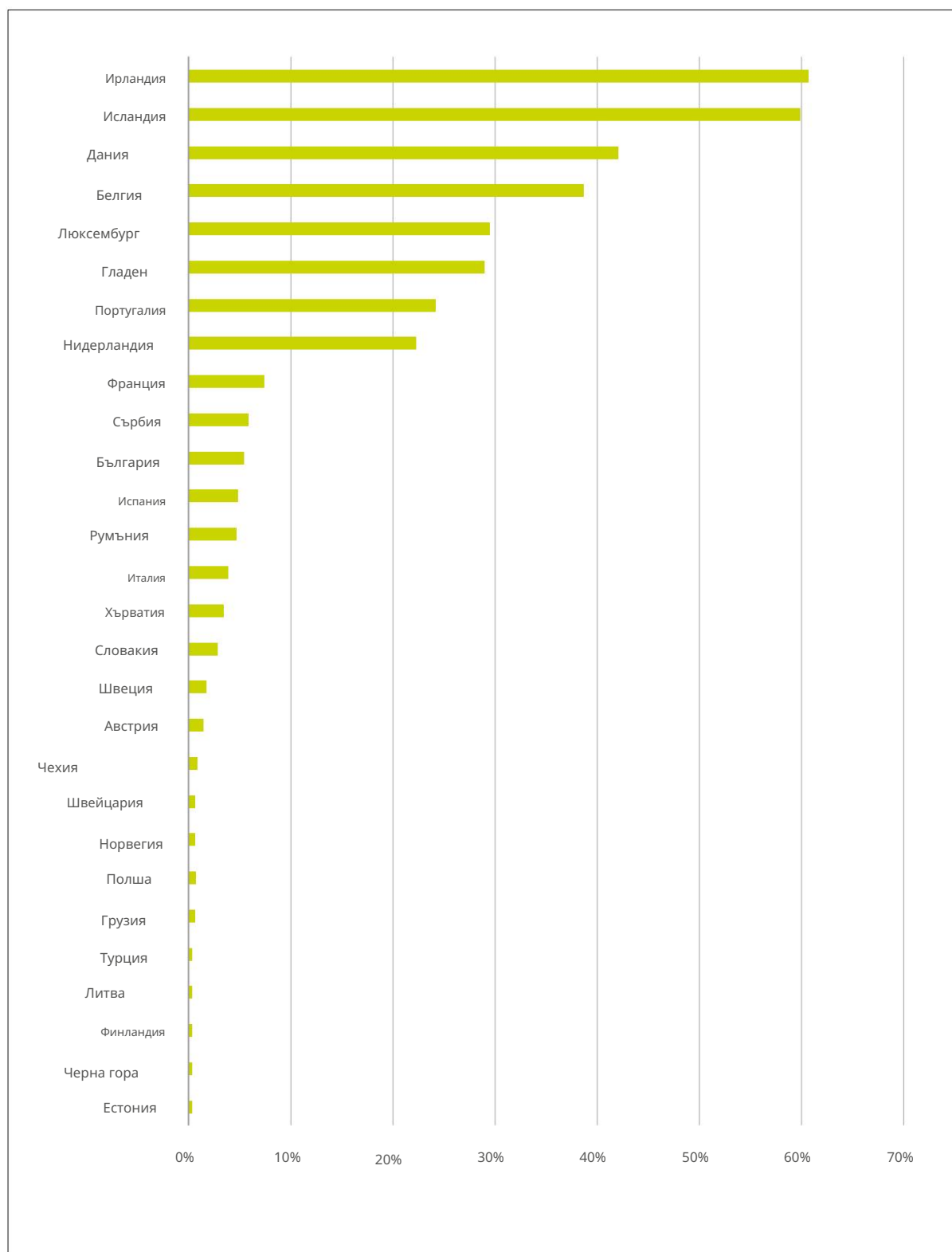
Ключови интродуцирани видове, използвани в Европа, включват *Pseudotsuga menziesii*, *Picea sitchensis*, *Pinus contorta* (и други видове *Pinus*), *Larix* spp., хибриди и клонинги на *Populus*, *Robinia pseudoacacia*, *Quercus rubra* и различни видове евкалипт. Най-широко разпространени са *Eucalyptus* spp. (1,6 милиона хектара) и *Pinus* spp. (малко над 1,3 милиона хектара). *Picea* spp. (особено *P. abies* (интродуциран в някои региони) и *P. sitchensis*) покриват около 0,4 милиона хектара в Централна-

Западна и Северна Европа, със значително търговско значение.

Видът *Eucalyptus* spp. доминира в Югозападна Европа, особено в Португалия и Испания. *Pseudotsuga menziesii* (*Douglas r*) се е превърнал във важен интродуциран вид в Централна и Западна Европа поради високите си темпове на растеж, ценната дървесина и относителната си устойчивост на вредители, болести и суша. *Douglas r* понастоящем покрива около 0,6 милиона хектара в Европа.

Larix spp. (като *L. decidua*, *L. kaempferi*, *L. europea*, *L. leptolepis*) и *Populus* spp. (с изключение на *P. tremula*) се съобщават във всички европейски региони (Таблица 4.4-1).

Фигура 4.4-1: Дял на горската площ, доминирана от интродуцирани дървесни видове, по държави, 2025 г.

Сред интродуцираните видове някои се считат за инвазивни чужди дървета. Въпреки че площта им е ограничена (около 1,4 милиона хектара), разпространението им буди безпокойство. *Robinia pseudoacacia* е най-разпространеният инвазивен чужд дървесен вид в Европа, заемащ приблизително 435 000 хектара.

Други забележителни инвазивни чуждоземни дървесни видове включват *Ailanthus altissima*, *Acer negundo*, *Acacia* spp.,

Prunus serotina и *Quercus rubra*, които са обект на мониторинг или управление поради техните инвазивни характеристики.

Тенденции

Оценката на времевите тенденции при инвазивните чуждоземни дървесни видове се основава на докладваните промени в техните разпространение и горска площ във времето. Последователно

Докладването за наличието и обхвата на интродуцираните дървесни видове позволява анализ на дългосрочните развития и регионалните модели, свързани с биологичните инвазии в европейските гори.

Сред 21-те държави, предоставящи данни от времеви серии, общата площ на горите, доминирани от интродуцирани видове, е останала относително стабилна през последните 35 години. В Южна Европа се наблюдава лек спад, вероятно отразяващ възприетията за изместване и нарастващото предпочитание към местните видове. Отчитат се само незначителни промени в площта, заета от инвазивни чужди дървета. Забележителни намаления са наблюдавани в Белгия и Швеция, докато Унгария и Испания

отбелязаха умерени увеличения.

Индикатор 4.5 Мъртва дървесина

Защо е важно

Мъртвата дървесина — като паднали дървета, клони и стоящи мъртви дървета — е важен компонент на здравите гори. Тя осигурява основно местообитание за широк спектър от организми, включително гъби, насекоми, птици и дребни бозайници, много от които зависят от гниещата дървесина за оцеляване.

Мъртвата дървесина също играе ключова роля в кръговрата на хранителните вещества, образуването на почвата и съхранението на въглерод. Нейното присъствие е индикатор за естествената динамика на горите и екологичната непрекъснатост. В управляваните гори запазването на мъртвата дървесина подкрепя биоразнообразието и спомага за поддържането на функциите на екосистемите.

Устойчивото управление на горите насърчава опазването на стоящата и падналата мъртва дървесина в горите чрез интегриране на практики за задържане по време на дърводобива и избягване на ненужно премахване.

Мониторингът на количеството мъртва дървесина помага за оценка на естествеността на горите, качеството на местообитанията и дългосрочното екологично здраве. Въпреки че твърде много мъртва дървесина може да увеличи рисковете от диви животни или вредители в определени региони, балансираният подход може да защити горските екосистеми и обществената безопасност.

Интегрирането на мъртвата дървесина в горското планиране показва ангажимент за управление на горите не само за производство на дървесина, но и за опазване на природата и устойчивост на екосистемата.

Как се определя

Обем на стояща мъртва дървесина и лежаща мъртва дървесина върху гората и OWL.

Ключови констатации

- Наблюдава се трайно увеличение на мъртвата дървесина наблюдаван в европейските гори, което е довело до среден обем от 14 м³/ха през 2020 г., еквивалентно на 8,6% от гъстотата на растящия запас.
- Нивата на мъртва дървесина са се увеличили във всички европейските региони през последните 20 години. Това вероятно се дължи на по-честите смущения, причинени от променящите се климатични условия и приемането на по-природосъобразни практики за управление на горите.

Статус

Информацията за мъртвата дървесина се отчита в абсолютни стойности (обем на хектар) и спрямо растящия запас. Тя може да бъде разграничена и по вид (стояща или лежаща), видов състав, размер и степен на разлагане. Лежащата мъртва дървесина обикновено поддържа по-голямо разнообразие от видове от стоящата мъртва дървесина, въпреки че някои организми зависят изключително от един.

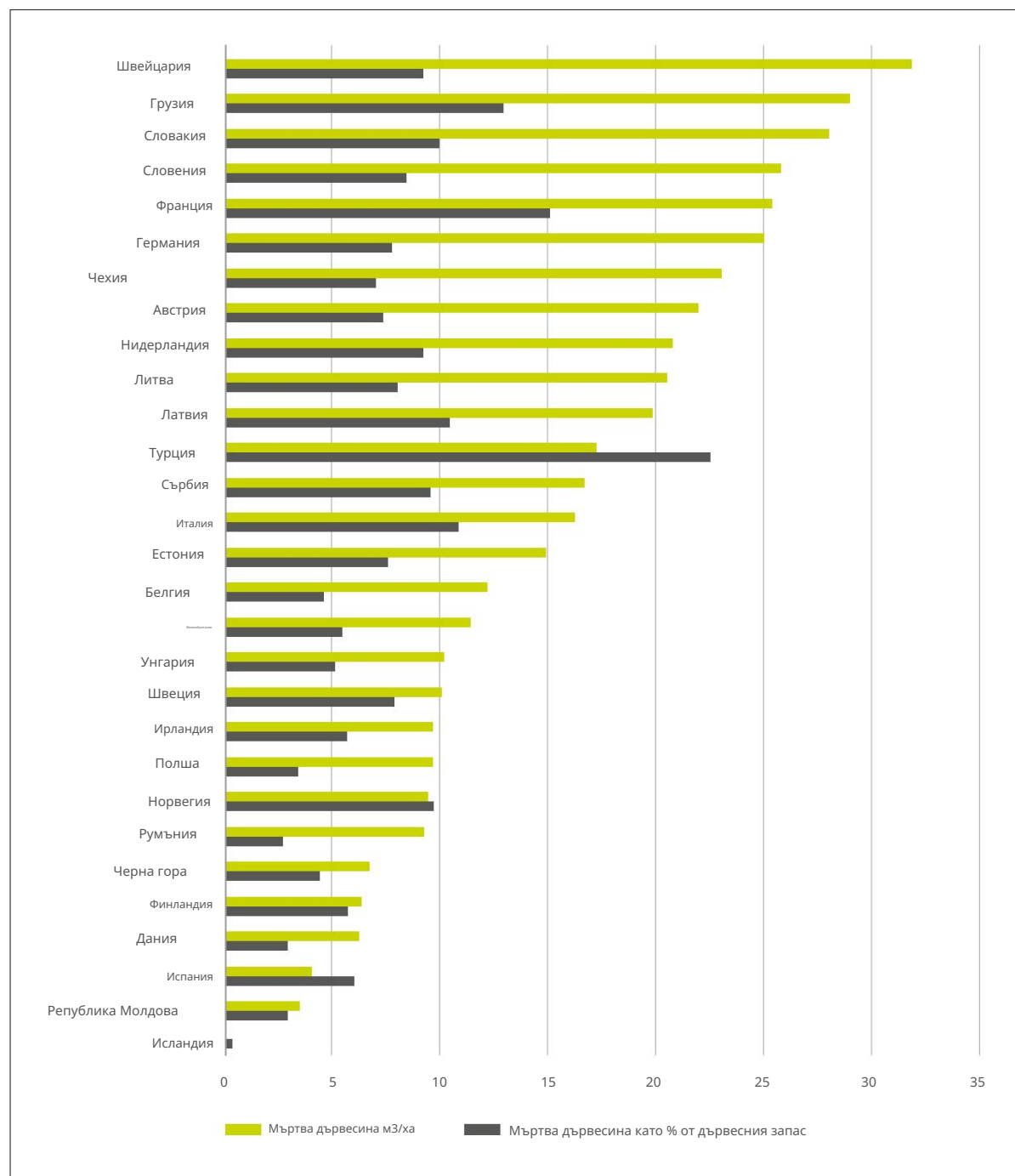
форма или другата.

За 2020 г. 29 държави докладваха данни, обхващащи 84% от горската площ на Европа. На паневропейско ниво среднопретегленият общ обем на мъртвата дървесина е 14 м³ на хектар, което се равнява на 8,6% от обема на растящата дървесина. За страните от ЕС-27 съответните данни са 13,4 м³ на хектар и 7,7% от обема на растящата дървесина.

Преобладава лежащата мъртва дървесина, която представлява средно около 60% от общия обем на мъртвата дървесина. В някои страни обаче — Италия, Унгария, Нидерландия и Турция — стоящата мъртва дървесина е по-разпространена.

В регионален план общият обем на мъртвата дървесина през 2020 г. варира от 16,4 м³ на хектар в Югозападна Европа до 24,5 м³

на хектар в Централна и Западна Европа. В национален мащаб стойностите варират от едва 0,1 м³ на хектар (Исландия) до 31,8 м³ на хектар (Швейцария). Делът на мъртвата дървесина спрямо обема на растящата дървесина варира от под 3% (Дания, Румъния, Молдова и Исландия) до около 10% (Франция, Грузия, Италия, Латвия и Турция) (Фигура 4.5-1).

Фигура 4.5-1: Обем на мъртвата дървесина на хектар и съотношение на обема на мъртвата дървесина към дървесния запас (в %), по държави, 2020 г.

Тенденции

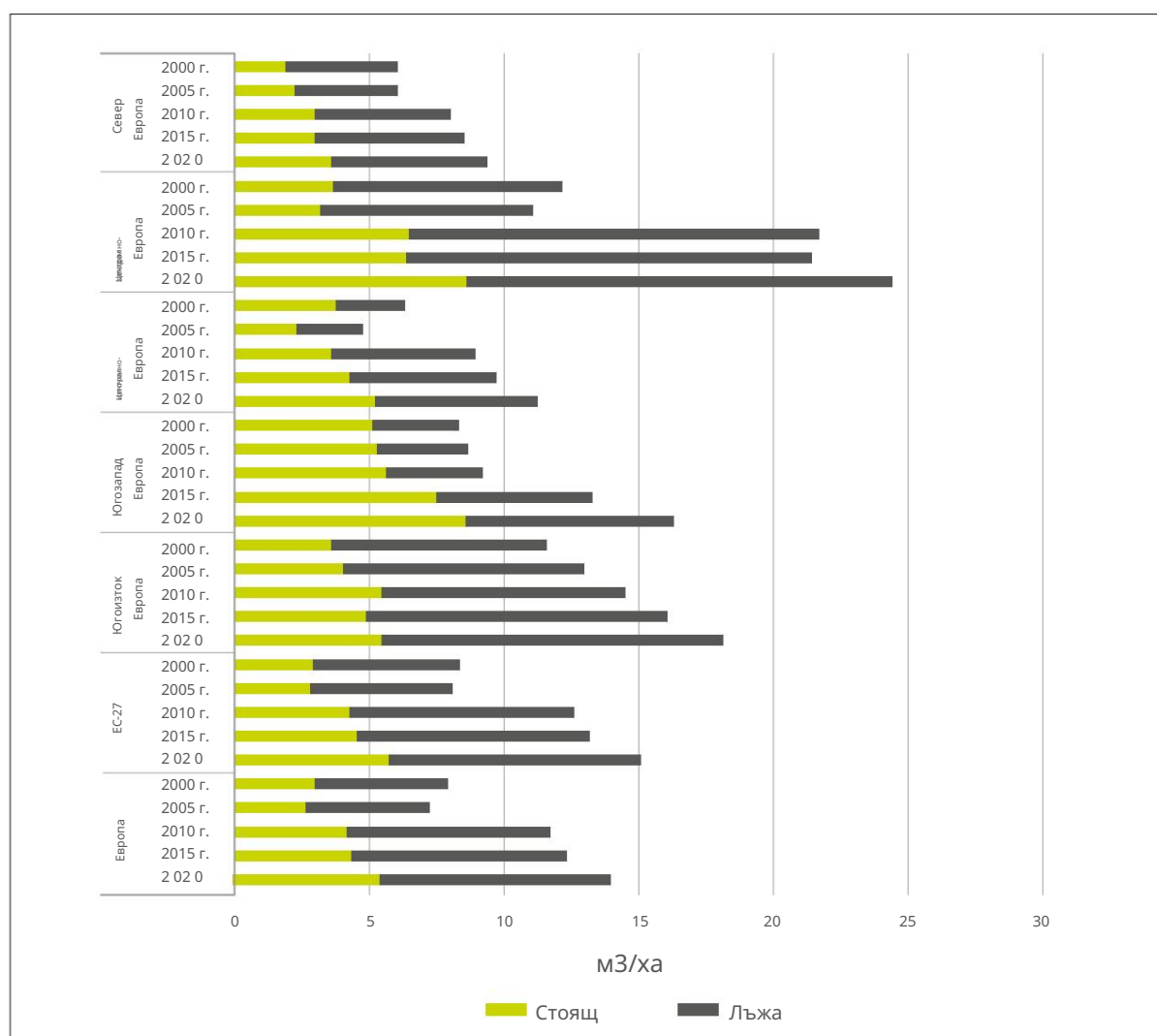
Анализът на тенденциите при мъртвата дървесина се основава на подгрупа от държави с непрекъснати времеви редове, обхващащи значителен дял от горската площ на Европа. Наличността и съгласуваността на данните варират в зависимост от региона, като особено подробните данни са за Северна и Централно-Западна Европа, което позволява промените в стоящата и лежащата мъртва дървесина да бъдат изследвани във времето във връзка с режимите на нарушаване и практиките за управление на горите.

Анализът на тенденциите се основава на 21 държави с непрекъснати данни за периода 2000—2020 г., обхващащи 62% от горската площ на Европа. Данните за Северна и Централно-Западна Европа са особено надеждни и показват ясни

увеличение както на обемите на стоящата, така и на лежащата мъртва дървесина през периода. Фигура 4.5-2 показва промените в стоящата и лежащата мъртва дървесина по региони.

Обхватът на данните е достатъчен за Северна и Централно-Западна Европа, където е видно увеличение на двата вида мъртва дървесина през разглеждания период.

Може да се заключи и обща възходяща тенденция за южните региони, въпреки че обхватът на данните има по-ниска стойност. Увеличението на обемите на мъртвата дървесина отразява множество фактори: по-чести природни смущения (бури, нашествия на насекоми и пожари), свързани с променящите се климатични условия, и по-широкото приемане на природосъобразни практики за управление и схеми за сертифициране, които благоприятстват задържане на мъртва дървесина.

Фигура 4.5-2: Среднопотеглен обем на стояща и лежаща мъртва дървесина по региони, 2000—2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 96%, Централна и Западна Англия 91%, Централна и Източна Европа 57%, Югозападна Англия 30%, Югоизточна Европа 9%, ЕС-27, Европа 62%

Индикатор 4.6 Генетични ресурси

Защо е важно

Горските генетични ресурси са наследственият материал поддържани в горските дървета, което определя колко добре растат дърветата, колко са устойчиви на болести и как се справят с промените в климата. Опазването на генетичното разнообразие е от съществено значение за дългосрочната устойчивост и адаптивност на горските екосистеми, особено в условията на изменение на климата, вредители и други смущения. То гарантира, че горите могат да продължат да се развиват естествено и да останат устойчиви при променящи се условия, подкрепяйки тяхната екологична и икономическа стойност.

Устойчивото управление на горите активно подкрепя опазването и използването на горските генетични ресурси чрез практики като естествено или изкуствено възобновяване, събиране на семена от различни източници и защита на редки или локално адаптирани дървесни видове и популации. In situ защитените зони са основният инструмент за опазване на това разнообразие, допълнени от ex situ методи като горски генни банки и семенни градини.

Мониторингът и управлението на генетичните ресурси укрепват адаптивния капацитет на горите и подкрепят програмите за възстановяване и развъждане.
усилия за повторно залесяване.

Как се определя

In situ и ex situ опазване на горските генетични ресурси и потенциал за производство на горски репродуктивен материал.

Ключови констатации

- Общият брой на запазените популации на местни видове се е увеличил от 495 в 50 вида през 1990 г. до 5177, обхващащи 103 вида през 2025 г. в 36 държави. Въпреки че делът на популациите, идентифицирани като цели за опазване,

остава относително нисък, броят на установените генетични консервационни единици непрекъснато се увеличава.

Двадесет и осем държави са докладвали капацитет за производство на горски репродуктивен материал, обхващащ общо 165 дървесни вида.

- Неравномерното географско разпределение на популациите, управлявани с цел генетично опазване на местни видове, показва, че усилията за опазване трябва да се засилят значително. Настоящите пропуски показват, че голяма част от ценните генетични ресурси на европейските видове не се опазват.

Средно всяка държава съхранява генетични ресурси само за 21% от местните си дървесни видове.

- Напредъкът вече може да се наблюдава във времето чрез синтетичната радарна диаграма на EUFORGEN, която позволява и ретроспективен анализ и датиране обратно към началото на усилията за опазване на горите генетични ресурси.

Опазване и използване на горски генетични материали ресурсите са от съществено значение за устойчивото горско стопанство управление. Генетичното разнообразие позволява на горските дървета да оцеляват, да се адаптират и да се развиват в отговор на промените в околната среда и вредителите. В Европа управлението на горите разчита в голяма степен на диви и полудиви дървесни популации. Естественото и изкуственото възстановяване на горите също изисква стратегическо използване на генетичен материал.

В този контекст, популациите на местните видове се определят като местни популации на онези видове, които са социално признати за част от естествения ландшафт на страната и могат да бъдат опазвани in situ или ex situ. Популациите на неместните видове, за разлика от тях, са тези на екзотични видове, въведени в Европа, или на видове, считани за неместни в съответната страна и в резултат на това могат да бъдат само

консервирани ex situ.

6Lefèvre, F., Alia, R., Bakkebo Fjellstad, K., Graudal, L., Oggioni, SD, Rusanen, M., Vendramin, GG, Bozzano, M. 2020. Динамично опазване и използване на генетични ресурси от горски дървета: индикатори за in situ и ex situ генетично опазване и горски репродуктивен материал. Европейска програма за горски генетични ресурси (EUFORGEN), Европейски институт по горите. 33 стр. www.euforgen.org/leadadmin/templates/euforgen.org/качване/Публикации/Тематични_публикации/EUFORGEN_IGR_4.6.pdf

След създаването на Европейската информационна система за горски генетични ресурси (EUGIS) през 2010 г., 36 европейски държави започнаха да използват общоевропейските минимални изисквания за динамични генетични консервационни единици на горски дървета⁷, като минимални данни, свързани с динамичното опазване на местни и неместни популации, управлявани *in situ* или *ex situ*.

Опазване. Тези минимални изисквания наблягат на поддържането на еволюционните процеси в дървесните популации, за да се запази потенциалът им за непрекъсната адаптация към промените в околната среда и местните условия.

Целият горски репродуктивен материал, предлаган на пазара за горскостопански цели, като плодове, семена, шишарки и части от растения за вегетативно размножаване, се добива от един от шест вида регистриран базов материал — семенни източници, насаждения, семенни градини, родители на семейства, клонинги или клонови смеси.

След публикуването на доклада за състоянието на горите в Европа през 2020 г., програмата EUFORGEN преразгледа аналитичната рамка за индикаторите за генетични ресурси. Новата рамка използва специфични индикатори за по-добра оценка на състоянието на горските генетични ресурси в Европа и за наблюдение на напредъка в опазването на горските генетични ресурси. Индикаторите оценяват динамичното опазване на популациите на местни видове (както *in situ*, така и *ex situ*) по видове и държави: (а) Индекс на динамично опазване, (б) Индекс на видово разнообразие, (в) Индекс на екотипно разнообразие и (г)

Застрахователен индекс.

Статус

Общо 36 държави докладваха своите данни за 2025 г. относно ревизирания индикатор (или част от него) на секретариата на EUFORGEN в Европейския институт по горите. Повечето държави използват EUGIS, за да докладват за динамичното опазване на местните и неместните популации. Базата данни на EUGIS се попълва от национални доставчици на данни и към март 2025 г. съдържа данни за 3 516 генетични природозащитни единици.

Генетичните консервационни единици обхващат 4 640 отделни дървесни популации, регистрирани в EUGIS, повечето от които (95%) се управляват за опазване на местни видове (останалите 5% се управляват за опазване на неместни видове). Общият брой на популациите, запазени за горска генетична информация ресурси (5 177) е резултат от консултация процес с всички държави, което позволи на някои от тях да докладват данни независимо от EUGIS.

Двадесет и осем държави предоставиха актуални данни за потенциала за производство на горски генетични ресурси. Площите, управлявани за производство на горски репродуктивен материал, включват източници на семена, насаждения и семенни градини за всичките четири категории по Директива 1999/105/ЕО на Съвета. Данните за горския репродуктивен материал са резултат от процес на консултации между всички държави.

Популациите на дърветата се управляват за генетични цели опазване

Общо 5 595 популации се управляват активно за динамично генетично опазване: 5 177 популации в 36 държави за местни видове и 418 популации в 12 държави за неместни видове. За производство на горски репродуктивен материал са регистрирани 135 023 генетични природозащитни единици в 28 държави, обхващащи 165 дървесни вида.

Голяма част от видовете, целеви за генетично опазване на местни видове, са широко разпространени и образуват насаждения, което е важно за горското стопанство.

Пет икономически значими дървесни вида (*Picea abies*, *Fagus sylvatica*, *Pinus sylvestris*, *Quercus robur* и *Quercus petraea*) представляват около половината от общия брой генетични природозащитни единици на местни видове. Много други са икономически важни дървесни видове, но имат само няколко регистрирани популации като генетични природозащитни единици.

Освен това, много малко популации от разпръснати дървесни видове се управляват като генетични консервационни единици с разпръснато разпространение. Тези видове може да имат ниско икономическо значение, но те

⁷EUFORGEN. Паневропейски минимални изисквания за динамични генетични консервационни единици на горски дървета. (2008 г.).

често имат висока стойност по отношение на поддържането на горското биоразнообразие и осигуряването на стабилност на екосистемите.

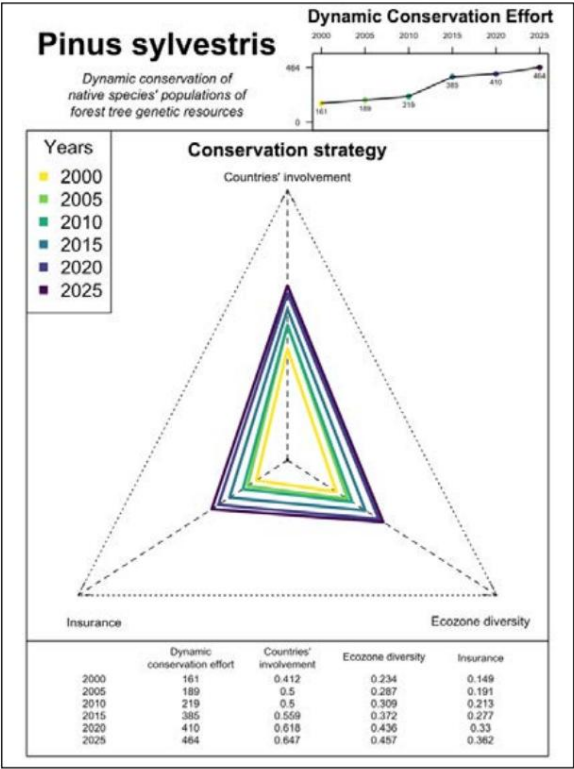
Радарните диаграми (Фигура 4.6-1) показват действителното състояние на опазване на генетичните ресурси и усилията, които трябва да бъдат положени. Избраният вид, *Pinus sylvestris*, е един от петте най-запазени видове в Европа. Графиката в горния десен ъгъл показва как динамичното усилие за опазване (брой на генетични консервационни единици) се е учетворило от 2000 г. насам, което се отразява в растежа на другите индекси в основната радарна диаграма, които почти са се удвоили през последните 20 години. По-подробно, през 2025 г. *Pinus sylvestris*

се управлява в 464 генетични консервационни единици в почти 65% от страните, където се среща (Индексът на участие на страните е 0,647). Повече от 45% от екотиповете (различните екологични

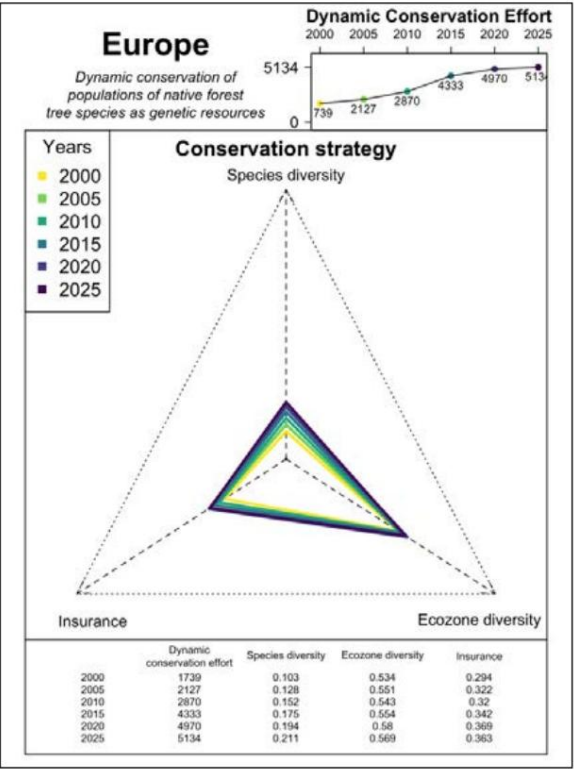
зони, в които видът се среща във всяка страна) са представени в природозащитния екип (индексът на разнообразие на екосистемите е 0,457). Една трета от екотиповете са домакини на поне два генетично значими природозащитни единици (Индексът на застраховането е 0,36). Увеличението на всеки вериер показва как се е променил природозащитният статус подобрени във времевата серия.

По подобен начин, на европейско ниво има нова радарна карта за 141 вида (Фигура 4.6-2), използваща данните от EUFGIS. Средно само 21% от видовете са запазени за генетични ресурси във всяка страна.

Почти 60% от екотиповете в Европа са дом на поне една генетично природозащитна единица от всеки вид (индекс на екосистемно разнообразие = 0,591), а повече от 35% - на поне две генетично природозащитни единици (застрахователни Индексът е 0,377).

Фигура 4.6-1 Графична визуализация на *Pinus sylvestris*. Точкова диаграма на динамичното усилие за опазване и радарна диаграма на индекса на участие на държавите, индекса на разнообразие на екосистемите и индекса на застраховане. Числовите стойности са дадени в таблицата по-долу. Източник: EUFGIS, Март 2025 г.

Фигура 4.6-2. Графична визуализация на Европа. Точкова диаграма на динамичното усилие за опазване и радарна диаграма на индекса на видово разнообразие, индекса на разнообразие на екосистемите и индекса на застраховане. Числовите стойности са дадени в таблицата по-долу. Източник: EUFGIS. Март 2025 г.

Що се отнася до генетичното опазване на неместни видове, данните показват, че усилията са концентрирани върху много малко видове. Три вида (*Pseudotsuga menziesii*, *Pinus nigra* и *Robinia pseudoacacia*) представляват повече от 86,5% от консервираните неместни популации. Само *Pseudotsuga menziesii* представлява 37% от запазените популации на неместни видове.

Pinus sylvestris, *Picea abies* и *Fagus sylvatica* представляват около половината от общия брой производствени единици. Като цяло, акцентът в производството на семена е върху много малък брой икономически важни видове.

Тенденции

За 36-те държави, които предоставиха данни, опазването на генетичните ресурси на местните видове показва напредък през последните години. През 1990 г. шест икономически важни дървесни вида са представлявали приблизително 70% от популациите, управлявани за генетично опазване. До 2015 г. този процент обхваща 10 вида, като се увеличава до 14 вида през 2025 г.

След междудържавни консултации, общият брой на популациите на запазените местни видове

нарасна от 4 300 през 2015 г. до 5 177 през 2025 г.

брой запазени местни видове има удвои се от 50 през 1990 г. на 103 през 2025 г.

Забележително е, че около 2010 г. се наблюдава значително увеличение на броя на държавите, които започват дейности по опазване на нови видове, и на общия брой единици за генетично съхранение, до голяма степен в отговор на стартирането на EUGIS през 2010 г.

На европейско ниво, динамичният инструмент за опазване се е утроил от 2000 г. насам, а индексът за видово разнообразие се е увеличил повече от два пъти. Другите два индекса обаче леко са намалели през 2025 г. Въпреки че броят на генетичните природозащитни единици и представените видове е нараснал, това не е съпроводено с еквивалентен растеж нито в екотипното разнообразие, нито в покритието на индекса за застраховане.

Това показва, че са необходими по-нататъшни инвестиции в горите

Опазването на генетичните ресурси е необходимо за подкрепа на устойчивото управление на горите. Приоритетните области включват увеличаване на представителството на видове, екотипове и застрахователни единици – особено в слабо представените екозони и особено тези само с една генетична консервационна единица.

Индикатор 4.7 Фрагментация на горите

Защо е важно

Фрагментацията на горите възниква, когато големи, непрекъснати горски площи се разделят на по-малки и по-изолирани части. Това често се причинява от пътища, селско стопанство, градско развитие или инфраструктура. Това нарушава екологичната свързаност, намалява наличието на местообитания и изолира популациите на дивата природа, което ги прави... по-уязвими от изчезване.

Фрагментацията влияе и върху начина, по който горите функционират. Тя може да намали способността им да регулират водата, да съхраняват въглерод и да се справят с изменението на климата. Устойчивото управление на горите се стреми да сведе до минимум фрагментацията, като поддържа свързани горски ландшафти, насърчава екологични (например, за дивата природа) коридори и планира земеползването по начин, който запазва големи, непокътнати местообитания.

Мониторингът на фрагментацията помага за идентифициране на важни области за опазване, възстановяване и планиране на ландшафтно ниво. Фрагментирани гори често са засегнати от крайбрежни ефекти, включително променен микроклимат и повишено излагане на инвазивни видове или човешка намеса. Намаляването на фрагментацията на горите подкрепя биоразнообразието и стабилността на екосистемите и улеснява предоставянето на услуги на горските екосистеми. Интегрираните подходи, които свързват горското стопанство, селското стопанство и градското планиране, са от съществено значение за справяне с фрагментацията.

Как се определя

Площ от непрекъснатата гора и от горски участъци, разделени от негорски земи.

Ключови констатации

- Нов показател за измерване на свързаността в горите свързаност в цялата отчетна област.
- Свързаността на горите в Европа остава умерена като цяло, със среден индекс на свързаност от около 25%, но има силни регионални вариации. Северна Европа показва най-висока свързаност (около 32%) поради големите непрекъснати горски площи, докато Централно-Западна Европа отчита най-ниската (около

18%) поради по-високата интензивност на земеползване и фрагментацията на ландшафта.

- В цяла Европа повечето гори попадат в класове с ниска до средна свързаност, което показва, че фрагментацията все още ограничава екологичната съгласуваност. Въпреки това, значителни площи от европейските гори поддържат функционална свързаност, особено на север и изток, подкрепяйки биоразнообразието и устойчивостта на екосистемите.

Състояние и тенденции

Съвместният изследователски център (JRC) разработи нова методология за оценка на фрагментацията на горите в цяла Европа за доклада за състоянието на горите в Европа за 2025 г. Този индикатор се основава на резултатите от тази оценка. Проучването предоставя хармонизиран преглед на това как са структурирани горите в Европа и до каква степен са разбити на по-малки участъци. Фрагментацията на горите е измерена с помощта на метода за гъстота на горската площ при фиксиран мащаб от приблизително 500 хектара. Анализът се основава на набора от данни с висока резолюция за типове гори на Copernicus за 2021 г., който има пространствена резолюция от

10 метра. Този набор от данни следва определението на ФАО на горите и предлага последователно покритие във всички европейски страни, включени в оценката.

Картата на горите, използвана в проучването, комбинира широколистни и иглолистни гори според дефиницията на ФАО. За изчисляване на степента на свързаност във всеки местен квартал е приложен подвижен прозорец от около 500 хектара. Резултатите са групирани в пет категории на фрагментация, вариращи от много висока до много ниска. Резултатите включват пространствени карти, хистограми и таблична статистика. Общо са анализирани 44 отчетни единици, включващи Европейския съюз като цяло, пет европейски региона и 38 отделни държави. Тъй като наборът от данни на Copernicus обхваща само кратък период от 2018 до 2021 г., докладът представя резултати само за 2021 г., без анализ на тенденциите във времето.

Статистическите таблици отчитат площта на всяка отчетна единица, общата горска площ, дела на горската покривка, разпределението на горите между петте класа на фрагментация и два обобщаващи показателя. Това са средната свързаност в рамките на горската покривка (FADAV) и средната свързаност в рамките на цялата

отчетна единица (AVCON). Заедно с картите и хистограмите, тези резултати осигуряват последователна основа за сравняване на нивата на фрагментация между различните страни и региони.

Оценяват се само данни от 2021 г., което не е достатъчно, за да се установят промените във фрагментацията на горите във времето. Освен това е приложено определението за гора на ФАО, за да се осигури съгласуваност, но националните определения варират и следователно националната статистика може не винаги да съответства на отчетените тук стойности. Въпреки тези ограничения, анализът предоставя хармонизиран и сравним преглед на фрагментацията на горите в европейски мащаб.

Резултатите показват значителни вариации между Европа. Горите на Австрия се характеризират главно със средна и ниска фрагментация, докато Белгия показва по-равномерно разпределение във всички категории. Ирландия има по-висок дял на горите в класовете на много висока и висока фрагментация. Словения отчита най-висока обща свързаност, със средна стойност на свързаност от 47,55%. България има най-висок дял на горите в класа на много ниска фрагментация, с 35,42%.

В заключение, общоевропейската оценка предоставя ясна картина на пространственото разпределение

и интензивността на фрагментацията на горите в целия континент. Продуктите от това проучване, включително карти, статистически обобщения и хистограми, служат като социален принос за индикатор 4.7 в доклада за състоянието на горите в Европа през 2025 г. и предоставят съществена подкрепа за европейските политики в областта на горите и биоразнообразието.

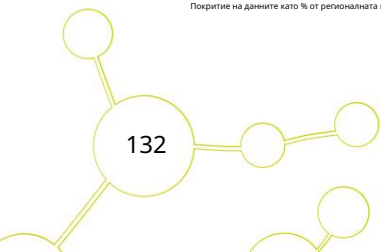
Свързаността на горите в Европа остава като цяло умерена, със среден индекс на свързаност от около 23%, въпреки че регионалните вариации са значителни. Северна Европа показва най-висока свързаност (около 32%), което отразява големи непрекъснати горски площи и ниска гъстота на населението, докато Централно-Западна Европа показва най-ниско ниво (около 18%) поради по-фрагментираните ландшафти.

и интензивно земеползване. Повечето гори попадат в ниски до средни класове на свързаност, което показва, че фрагментацията продължава да ограничава екологичната кохерентност, особено в гъсто населените райони. Въпреки тези разлики, общата картина показва, че значителни части от европейските гори районът все още поддържа функционална свързаност, подкрепяйки биоразнообразието и устойчивостта на екосистемите, въпреки че са необходими по-нататъшни възстановителни дейности и планиране на ландшафтно ниво, за да се подобрят връзките между горски местообитания.

Таблица 4.7.1: Ниво на свързаност на горите

Регион	Дял на горите в класа на фрагментация					Среден % свързаност на г
	Много високо	Високо	Среден	Ниско	Много ниско	
Северна Европа	0,42	7.25	17.36	67.54	7.42	31,79
Централна Западна Европа	2.69	23,98	24.20	38,89	10.24	17.65
Централна и Източна Европа	1.89	16.59	19.83	40.61	21.08	21,96
Югозападна Европа	2.24	20.14	23.11	41.29	13.22	19.11
Югоизточна Европа	1.83	13.91	17,98	43.59	22.69	20.37
ЕС-27	1.55	14.86	19.81	50.56	13.22	24.82
Европа	1.58	14.80	19.91	50.04	13.67	22.74

Забележка: Класове на фрагментация на горите въз основа на нивата на свързаност: много висока (<10%), висока (10-39%), средна (40-59%), ниска (60-89%) и много ниска (>90%).
Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северозток 93%, Централна и Западна Англия 92%, Централна и Източна Европа 57%, Югозападна Англия 89%, Югоизточна Европа 92%, ЕС-27 98%, Европа 85%.

Индикатор 4. 8 Застрашени горски видове

Защо е важно

Застрашените горски видове са растения и животни, застрашени от изчезване поради натиск като загуба на местообитания, прекомерна експлоатация, изменение на климата, замърсяване или инвазивни видове. Тяхното присъствие и състояние служат като чувствителни индикатори за

здравето и целостта на горската екосистема. Намалването на тези видове често сигнализира за по-широко

влошаване на околната среда и неустойчиви управленски практики.

Устойчивото управление на горите има за цел да защити и подобри местообитанията на застрашените видове чрез запазване на критични зони, поддържане на свързаността на местообитанията и минимизиране на нарушаването им.

Опазването на тези видове поддържа биоразнообразието и укрепва устойчивостта на екосистемите, както и дългосрочното предоставяне на горски услуги.

Мониторингът на застрашените видове помага за оценка на ефективността на горските политики и информира за усилията за адаптивно управление и възстановяване. Интегрирането на защитата на видовете в планирането на горите е от съществено значение за изпълнение на националните и международните ангажменти за биоразнообразие, като например Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие и Конвенцията за биологичното разнообразие.

Как се определя

Брой застрашени горски видове, класифицирани според категориите в червения списък на IUCN, спрямо общия брой горски видове.

Ключови констатации

- Нивото на наличната информация за застрашените горските видове в Европа не показват съществена промяна в сравнение с по-ранни цикли на отчитане.
- По-голямата част от национално докладваните застрашени дървесни видове попадат в категорията уязвими или застрашени. категориите от Червения списък на IUCN (около 82%), докато критично застрашените видове представляват приблизително 17%; малка част (малко над 1%) се счита

изчезнали на национално ниво, включително видове, които се срещат само в границите на естественото си разпространение и следователно са по своята същност редки в някои страни.

Статус

Индикаторът обхваща седем основни таксономични групи: дървета, птици, бозайници, съдови растения, други гръбначни, други безгръбначни и криптогами и гъби. От 1990 г. насам 21 държави са докладвали данни за горски дървесни видове, като броят на таксоните варира от пет (Исландия) до 185 (Испания).

Испания е отчетла най-голям брой застрашени видове горски птици (54), следвана от Естония (40), Франция (29), Унгария (32) и Финландия (22). Общо 19

държави предоставиха данни за застрашените горски птици.

Що се отнася до бозайниците, Швейцария е отчетла най-голям брой застрашени видове (29). Осемнадесет държави са докладвали за бозайници, въпреки че данните в Югоизточна Европа остават оскъдни - само България, Хърватия и Гърция са предоставили информация. Северна Европа има най-добро покритие на данни, където застрашените видове бозайници варират от нула (Исландия) до девет (Швеция, Латвия и Норвегия).

Най-голям брой застрашени видове съдови растения са докладвани от Испания (1141), Франция (632), Австрия (318) и Унгария (264).

Словакия също регистрира висок брой (242). Седемнадесет държави предоставиха данни за съдови растения.

Единадесет държави предоставиха информация за други застрашени гръбначни, 14 за други безгръбначни и 14 за криптогами и гъби.

Северна Европа има най-пълно покритие, като са регистрирани много застрашени видове безгръбначни и гъби.

Германия и Швейцария съобщават за особено висок брой застрашени гъби - съответно 1475 и 913 вида.

Таблица 4.8-1: Брой на „изчезналите в дивата природа“ горски видове, докладвани по видови групи, по региони, 2020 г.

Регион	Птици	Бозайници	Друго гръбначни	Безгръбначни	Съдови растения	Крипто- гами и гъби
Северна Европа	114	39	7	1777 г.	313	1878 г.
Централно-западен Европа	73	44	27	384	1235	2787
Централно-източен Европа	69	40	30	745	637	100
Югозапад Европа	54	20	30	156	1141	65
Югоизток Европа	50	17	4	3	142	122
ЕС-27	342	151	98	2412	3399	4341
Европа	360	160	98	3065	3468	4952

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 96%, Централна и Западна Англия 91%, Централна и Източна Европа 30%, Югозападна Англия 60%, Югоизточна Европа 17%, ЕС-27 81%, Европа 62%. Покритие на данните като % от общата горска площ 65%

Няколко държави също така съобщиха за горски видове които са изчезнали в рамките на техните територии (вижте Таблица 4.8-1).

Като цяло, макар качеството и обхватът на данните да варират значително, делът на застрашените горски видове изглежда е останал относително стабилен през последните години.

Въпреки това, натискът от загубата на местообитания, фрагментацията, инвазивните видове и изменението на климата продължава да застрашава много зависими от горите таксони.

Тенденции

Проследяването на развитието на природозащитния статус на горските видове във времето предоставя представа за дългосрочните напрежения, засягащи биоразнообразието на горите.

Тенденционно ориентирана информация за застрашените дървета видове, базирани на национални доклади и оценки от Червения списък, подкрепят оценката на промените в нивата на риск и наличността на данни в цяла Европа. Информацията за застрашените горски видове обаче до голяма степен се извлича от националните Червени списъци.

Списък с оценки, които се различават по обхват, цикли на актуализиране и методологични подходи, което ограничава сравнимостта между държавите.

Като цяло броят на държавите, докладващи данни за застрашени видове, остава стабилен, въпреки че наборите от данни остават разнородни.

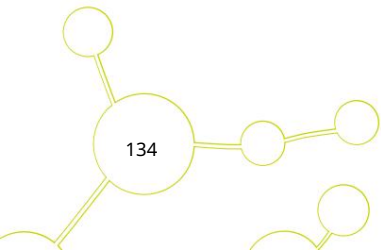
Промените в докладваните числа трябва да се тълкуват предпазливо, тъй като те могат да отразяват подобро събиране на данни, преработени таксономични класификации или актуализирани оценки на червения списък, а не действителни промени в

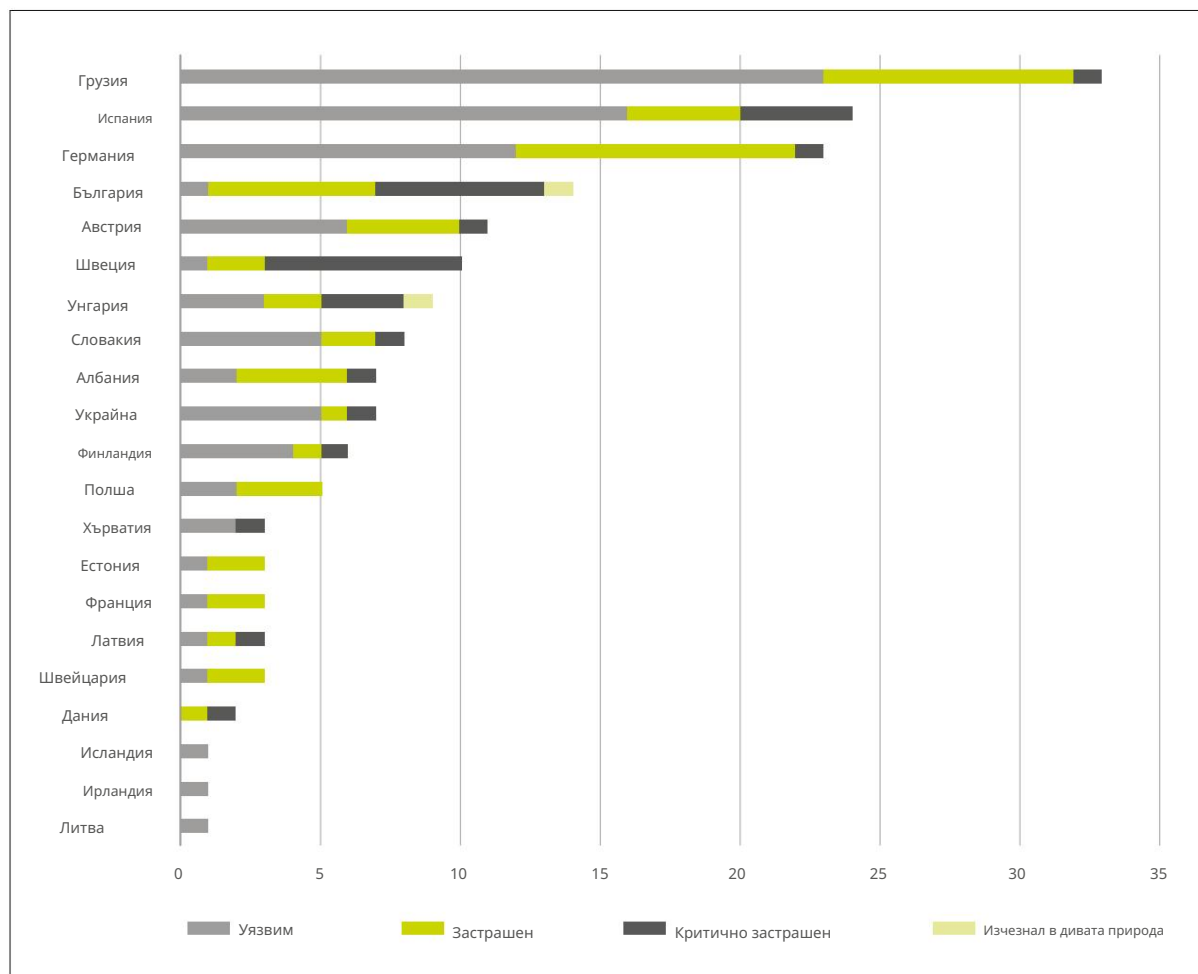
природозащитен статус.

Въпреки тези ограничения, общите тенденции показват, че делът на застрашените горски видове в Европа не се е променил съществено.

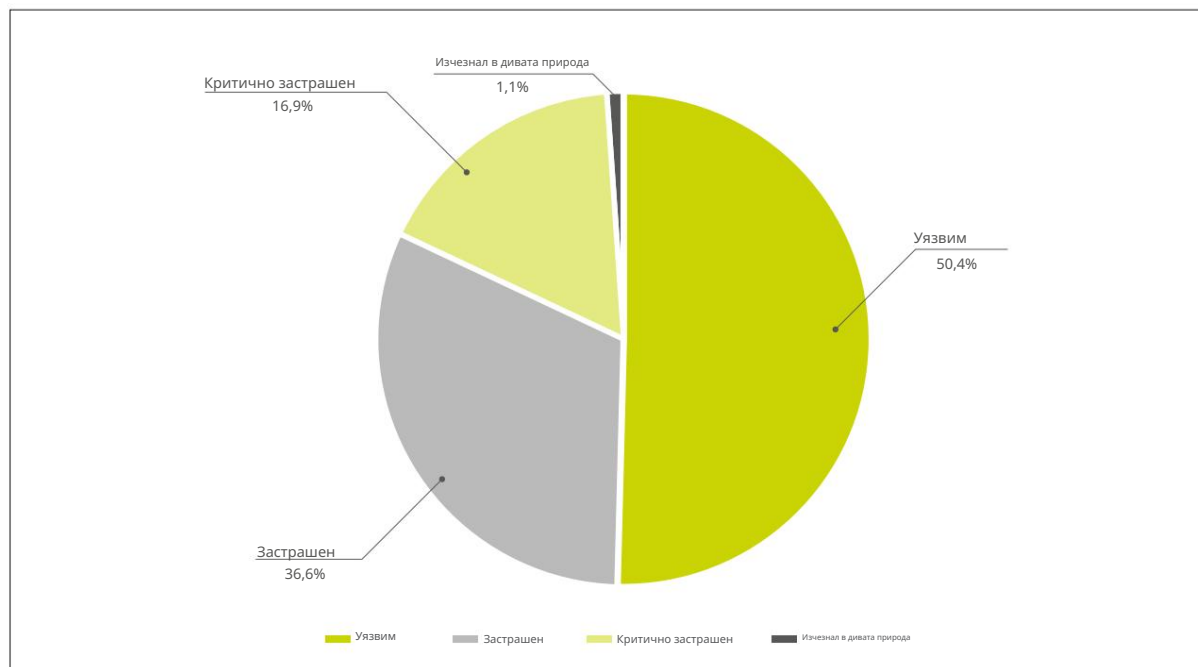
Въпреки това, продължаващата загуба на местообитания и деградацията им, фрагментацията и предизвиканият от климата стрес остават основни рискове за горското биоразнообразие, което подчертава значението на устойчивия мониторинг и

природозащитни действия.

Фигура 4.8-1: Брой застрашени горски дървесни видове по категории на IUCN, по държави

Фигура 4.8-2: Дял на уязвимите, застрашените, критично застрашените и изчезналите горски дървесни видове в сравнение с общия брой застрашени горски дървесни видове, 2020 г. Обхват на данните като % от общата горска площ 65%.

Индикатор 4.9 Защитени гори

Защо е важно

Защитените гори са територии, предназначени да опазват биоразнообразието, екосистемните функции и културните или рекреационните ценности чрез ограничаване или изключване на интензивни човешки дейности. Те играят ключова роля за опазването на редки видове, опазването на природните процеси и поддържането на екологичното равновесие.

Като основни компоненти на устойчивото управление на горите, защитените гори служат като референтни зони за естествената динамика и допринасят за регулирането на климата, опазването на водите и опазването на почвите. Те също така подкрепят националните и международните цели за опазване на околната среда, включително постигането на целите на Натура 2000, Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие и Конвенцията за биологичното разнообразие.

Обхватът и ефективността на защитените гори показват ангажимента на обществото към дългосрочна устойчивост на горите. Тези райони предоставят възможности за научни изследвания, образование и отход с ниско въздействие върху околната среда, като подпомагат гражданите да разбират и ценят по-добре горите. Управлението на защитените гори изисква балансиране на опазването на околната среда с използването на земята върху околната среда и осигуряване на добра връзка между тях и по-широкия ландшафт.

Как се определя

Горска площ и ОВЛ, защитени с цел опазване на биоразнообразието, ландшафтите и специфичните природни елементи, съгласно категориите на Министерската конференция за защита на горите в Европа (MCPFE).

Ключови констатации

- Към 2025 г. защитените гори, докладвани по всички категории на MCPFE, обхващат 50,4 милиона хектара, което представлява 26,4% от горската площ в докладващите страни; освен това 4,5 милиона хектара други гористи земи (ДГЗ) са защитени (17,9% от ДГЗ). От общата горска площ 32,2 милиона хектара (16,9%) са предназначени предимно за опазване на биоразнообразието, докато 18,1 милиона хектара (9,5%) са защитени за опазване на ландшафти и специфични природни характеристики.

- Разпределението и подходът към управление на защитените гори се различават значително в цяла Европа: режимите на немеса са най-разпространени в Северна и Югозападна Европа, докато Централна Европа има по-висок дял на защитени гори, управлявани чрез активни мерки за опазване; защитата, насочена към ландшафти и специфични природни елементи, е концентрирана главно в Централна и Западна Европа.

- От края на 90-те години на миналия век площта на горите, защитени от съображения за биоразнообразие и ландшафт, се разширява постоянно, със средногодишно увеличение от около 635 000 хектара през последните 25 години; този растеж се забавя през последните години, като е средно около 183 000 хектара годишно през последния петгодишен период.

Статус

Защитените територии са едни от най-старите инструменти за опазване на природата и природните ресурси и остават централни за европейското законодателство за опазване на природата. Държавите отчитат районите в два класа, определени от Насоките за оценяване на MCPFE (2003): Клас 1 за опазване на биоразнообразието и Клас 2 за опазване на ландшафти и специфични природни елементи. Клас 1 се подразделя по степен на човешка намеса:

- 1.1 без активна намеса
- 1.2 човешката намеса е сведена до минимум
- 1.3 опазване чрез активно управление

И четирите класа подкрепят опазването на биоразнообразието, но Клас 2 се фокусира предимно върху ландшафтното разнообразие, културното наследство, естетическите и духовните ценности, и отход.

Информацията за класовете MCPFE варира между държави и през отчетните години, и е предоставена от 30 държави. Четири държави не са предоставили информация за 2025 г., но са подали данни за 2020 г.; следователно в анализа са използвани данните за 2020 г.

През 2025 г. отчетената обща площ на защитените гори (Класове 1.1 до 1.3 и 2) представляват 50,4 милиона хектара (или 26,4% от горите в страните, предоставящи данни) и 4,5 милиона хектара OWL (или 17,9% от OWL). Около 32,2 милиона хектара (или 16,9%) гори са били защитени с основна цел опазване на биоразнообразието (класове 1.1 до 1.3), докато 18,1 милиона хектара (около 9,5%) са били насочени към защита на ландшафти и специфични видове. природни елементи (клас 2). (Таблица 4.9-1)

Държавите с най-висок дял (над 40%) от горите си в защитени зони (общо от клас 1 и клас 2) са Молдова (100%), Словакия (58,9%), Нидерландия (58,9%), Хърватия (44,9%), Албания (55,6%) и Италия (44,2%); те включват държави с горска покривка от около 11% (Молдова) до над

40% (Словакия) от общата им площ.

Гори, защитени за опазване на биоразнообразието (MCPFE класове 1.1-1.3)

През 2025 г. отчетената горска площ в категорията, защитена за опазване на биоразнообразието (MCPFE Клас 1, подразделен на подкласове 1.1-1.3) представляват 32,2 милиона хектара. Това се равнява на 16,9% от общата горска площ на страните, подаващи доклади, които представляват 82% от горите в Европа. Площ на OWL в рамките на същите класове са представлявали 3,3 милиона хектара. Европейските страни показват значителни разлики в съотношението на съответните защитени горски територии спрямо общата си горска площ. Най-големите общи площи на горите, защитени за опазване на биоразнообразието, са отчетени в Италия (3,3 милиона хектара), Полша (3,1 милиона хектара), Турция (3,2 милиона хектара), Финландия (2,7 милиона хектара) и... милиона хектара) и Швеция (2,4 милиона хектара).

Таблица 4.9-1: Площ на горите и OWL, защитени с цел опазване на биоразнообразието (класове 1.1-1.3 по MCPFE) и за защита на ландшафти и специфични природни елементи (клас 2 по MCPFE) в Европа, 2025 г.

Цел на управлението	Площ на защитен гори	Дял на защитен горска площ в обща гора площ	Площ на защитен OWL	Дял на защитен OWL в обща гора площ
	1 000 хектара	%	1 000 хектара	%
Биоразнообразие, MCPFE Класове 1.1-1.3	32 238	16.9	3349	13.4
1.1 Без активна намеса	1 398	0.7	190	0.8
1.2 Минимална интервенция	9 462	5.0	1444 г.	5.8
1.3 Опазване чрез активно управление	21 379	11.2	1715 г.	6.8
Ландшафт MCPFE Клас 2 „Защита на ландшафта и Специфичен естествен Елементи	18 120	9.5	1127	4.5
Общо	50 358	26.4	4476	17.9

Забележка: Данните обхващат 82% от общата горска площ

Делът на МСРФЕ клас 1 от общата горска площ

в проценти е най-висок в Централна-Западна, Централна-Източна и Югозападна Европа. Република Молдова, Хърватия, Италия, Албания, Полша, Унгария, Словакия и Чехия показват дял на защитените горски площи по отношение на биоразнообразието над 25% от горската си площ (Фигура 4.9-1).

Делът на клас 1.1 (без активна намеса)

е 0,7% общо за всички страни, подаващи доклади (Таблица 4.9-1), от които 388 000 хектара (или 27,8%) се намират в Швеция сами. Забележими площи от над 100 000 хектара без активна интервенция се намират и в Италия, Чехия и Грузия (Фигура 4.9-1).

Най-големите горски площи с минимална намеса (клас 1.2) са в Северна и Югозападна Европа, а именно в Швеция, Италия, Финландия и Норвегия. Най-високите проценти на защитени горски територии с минимална намеса като процент от общата горска площ са отчетени от Италия (15,8%).

Албания (24,5%), Естония (15,8%) и Финландия (11,8%)

Големи горски площи с активно управление на опазването на биоразнообразието (клас 1.3) могат да бъдат открити в Централна-Източна и Южна Европа. Полша, Италия и Турция имат защитени територии от този клас с... над един милион хектара всяка.

Гори, защитени заради ландшафта и специфичните природни елементи (МСРФЕ клас 2)

Зоната, защитена за опазване на ландшафта възлиза на 18,1 милиона хектара или 9,5% от горската площ.

Турция отчита най-голямата горска площ, определена за защита на ландшафта (клас 2), с повече от 1,5 милиона хектара. Делът на защитените гори от клас 2 достига близо 50% от горската площ в Нидерландия (Фигура 4.9-26).

Тенденции

Дългосрочните тенденции в защитените горски територии предоставят представа за това как приоритетите за опазване и целите за защита са се развивали с течение на времето. Анализът на промените в обхвата и обозначението на защитените гори подпомага оценката на развитието на политиките за опазване на горите и тяхното прилагане в европейските региони.

През последните 25 години може да се наблюдава ясна тенденция в защитените горски територии по отношение на биоразнообразието и ландшафта в Европа с годишно увеличение от приблизително 635 000 хектара (около 1,8%). През последните пет години годишното увеличение на площта на защитените гори е било около 183 000 хектара.

Гори, защитени за опазване на биоразнообразието (МСРФЕ класове 1.1-1.3)

Между 2000 и 2025 г. площта на защитените

гори без активна намеса (клас 1.1)

се е увеличила с повече от 54% (1,4 милиона хектара).

Тази категория обаче показва слаб растеж през последните пет години.

Горски площи с минимална намеса (клас 1.2)

се е увеличила с 1,7 милиона хектара (25% ръст) от 2000 г. насам.

Защитената горска площ с активно управление за биоразнообразие (клас 1.3) се е увеличила най-много — с 3,5 милиона хектара (19%) от 2000 г. насам.

Гори, защитени заради ландшафта и специфичните природни елементи (МСРФЕ клас 2).

Площта, определена за защита на горски ландшафт и специфични природни елементи, се е увеличила с 4,5 милиона хектара (или 33%) от 2000 г. насам. През последните пет години растежът се забави, оставяйки под 1%.

Фигура 4.9-1: Защитена горска площ в клас 1 по MCPFE (а, горен панел) и клас 2 по MCPFE (б, долен панел) и техният дял от общата горска площ, по държави, 2025 г.

Индикатор 4.10 Често срещани видове горски птици

Защо е важно

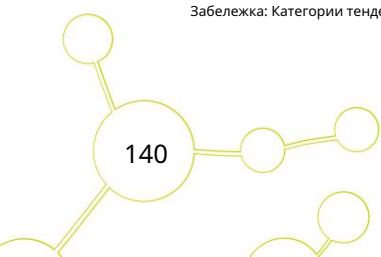
Горските птици са жизненоважни показатели за здравето на горските екосистеми и биоразнообразието. Тяхното присъствие, численост и разнообразие отразяват качеството, структурата и непрекъснатостта на горските местообитания. Тъй като различните видове птици зависят от специфични горски условия, като възраст на дърветата, покривност на короната на дърветата и мъртва дървесина, промените в техните популации могат да сигнализират за промени в качеството на местообитанията. Намаляването на популациите на горските птици може да показва загуба на местообитания, фрагментация или неустойчивост лесовъдски практики.

Обратно, стабилните или нарастващи тенденции показват, че горите се управляват по начин, който подкрепя екологичната цялост. Мониторингът на горските птици подкрепя адаптивното управление на горите, като предоставя ранни предупредителни знаци за екологичен стрес. Той също така е пряко свързан с по-широките цели за опазване. рамки като Директивата на ЕС за птиците и Конвенцията за биологичното разнообразие.

Таблица 4.10-1: Списък на всички 34 често срещани вида европейски горски птици, включени в индикатора, и индикация за тенденциите в популациите им, 1980—2024 г.

Accipiter nisus =	Емберица рустика -	Планински вид -
Антус тривиалис -	Фицедула албиколис +	Poecile palustris -
Бомбицила гарулус +	Фицедула хиполевка -	Пирула пиррула -
Кардуелис цитринела -	Гарулус гландариус +	Регулус игникапила +
Цертия брахидактила +	Лейопикус медиус +	Регулус регулус -
Certhia familiaris =	Лофофанс кристатус -	Европа (Sitta europaea)
Coccothraustes coccothraustes = Nucifraga caryocatactes =		Спинус спинус -
Колумба енас +	Феникурус феникурус +	Тетрастес боназия -
Суанориса cooki +	Филоскопус бонели +	Тринга охропус =
Дриокопус Мартиус +	Филоскопус колибита +	Турдус вискиворус -
Малки дриобати *	Филоскопус сибилатрикс -	
	Picus canus =	
	Перипарус атер -	

Забележка: Категории тенденции: + умерено увеличение, - умерен спад, = стабилно* несигурно, Periparus ater -

Как се определя

Разпространение на често срещани видове горски птици, свързани с горските екосистеми.

Ключови констатации

- В сравнение с Индекса на птиците в земеделските земи, Индексът на обикновените горски птици е относително стабилен през последните 43 години.
- Индексът на горските птици дори показва леко възстановяване през последните 10 години.

Статус

Този индикатор проследява промените в числеността на често срещаните видове горски птици, като изразява годишните нива на популацията спрямо фиксирана базова година (1980 г.) (Таблица 4.10-1). През 2023 г. комбинираният индекс на популацията достигна 96% от нивото от 1980 г., докато изгладената стойност на индекса беше 91,6%, отразявайки развитието на популацията през предходните години.

Като цяло, индикаторът показва, че нивата на популациите на често срещаните видове горски птици остават в общи линии сравними с тези, наблюдавани през референтната година, без ясна дългосрочна възходяща или низходяща тенденция.

Тенденции

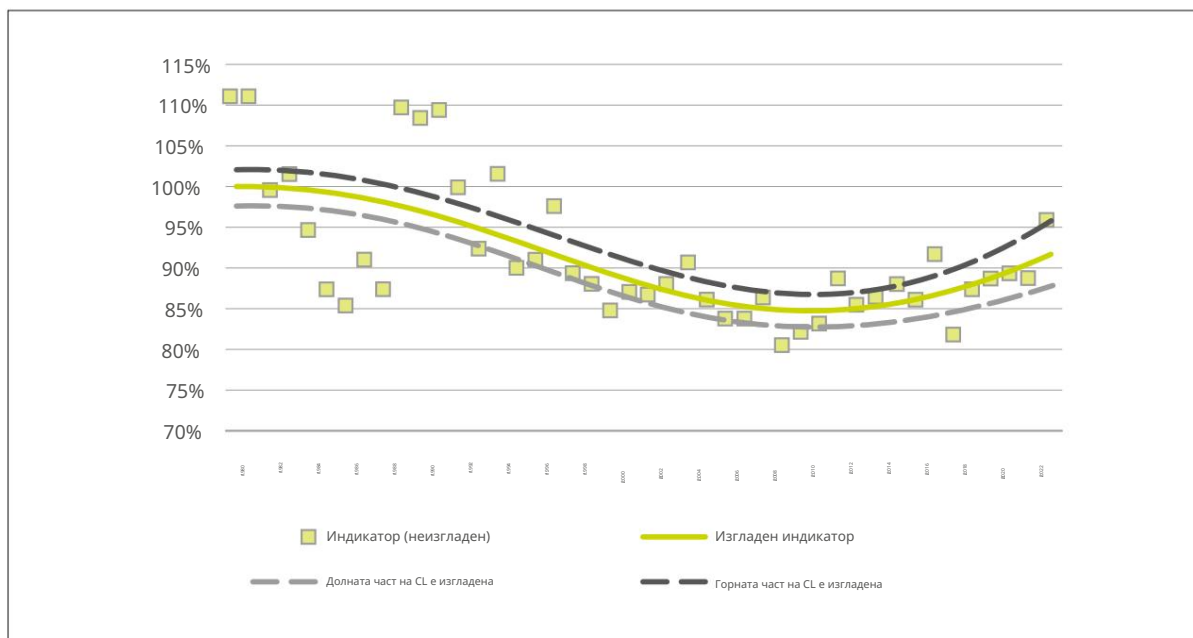
През периода 1980-2023 г. общият индекс на обикновените горски птици в Европа е намалял с около 8%, като ЕС-27 показва подобно намаление от 5%. Регионалните модели варират значително. Северна Европа е отбелязала най-силен спад (-17%), главно поради намаляването на видовете, зависими от зрели иглолистни гори. Централна-Западна Европа е регистрирала леко увеличение (+5%), отразявайки по-разнообразните горски структури и подобреното управление на местообитанията. Централна-Източна и Югозападна Европа

и двата показваха забележим спад (-14% и -32%

съответно), последното до голяма степен е свързано с въздействието на сушата, промените в земеползването и честотата на повторното появяване.

Индексът се колебаеше в диапазон от 15% през този период (между 85% през 1986 г. и 115,7% през 1991 г. в сравнение с базовата линия от 1980 г.). Изгладената линия на тренда показва стабилни популации през 80-те години на миналия век, малък спад от 90-те години на миналия век и стабилен до умерен възстановяване от 2013 г. нататък (Фигура 4.10-1).

Във всички региони повечето видове са класифицирани като имащи стабилни или умерено намаляващи популации, докато само по-малък дял показва умерено

Фигура 4.10-1: Тенденция в индикатора за видове често срещани горски птици за Европа, 1980—2023 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 87%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 58%, Югозападна Австралия 100%, ЕС-27 100%.

увеличава. Тези разлики подчертават влиянието на регионалните типове гори, управленските практики и климатичните условия върху популациите на птиците и подчертава необходимостта от непрекъснат мониторинг за оценка ефективност на опазването и устойчивото горско стопанство мерки за управление.

Тенденцията в популацията на обикновените горски птици в Европа показва общ спад от 1980 г. насам, въпреки че през последните години се наблюдават признаци на частично възстановяване. Индикаторът, който проследява 34 широко разпространени вида горски птици, е спаднал от референтната стойност от 100% през 1980 г. до около 85% в средата на 2000-те години, отразявайки дългосрочните промени в местообитанията, интензитета на управление на горите и фрагментацията на ландшафта. Оттогава индексът се е стабилизирал и показва постепенно увеличение, достигайки приблизително 92% през 2023 г., като границите на доверие показват умерена променливост между годините (Фигура 4.10-1). Тази закономерност предполага, че макар много популации на горски птици да остават под историческите си нива, последните тенденции са по-стабилни и може да отразяват подобрени условия на горите, по-разнообразни управленски практики и разширяваща се площ под природозащитно управление. Непрекъснатото наблюдение е от съществено значение, за да се определи дали неотдавнашното подобрение представлява устойчиво възстановяване или краткосрочно колебание в отговор на климатичните и местообитателните динамики.

Индикатор С.4: Политики, институции и инструменти за поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологично разнообразие в горските екосистеми

Ключови констатации

Почти всички страни, предоставящи доклади, са приели цели на политиката, насочени към поддръжката, опазване и подобряване на горите биоразнообразие. Най-често докладваните количествени цели са свързани с укрепване на устойчивостта на горите и резултатите от биоразнообразието чрез увеличаване

дела на широколистните видове, насърчаване на смесени насаждения, разширяване на естественото възобновяване и разширяване на защитените горски мрежи. Няколко държави също така подчертават необходимостта от по-тясно интегриране на целите за биоразнообразие в програмите за планиране и възстановяване на горите.

Институционалните мерки и политическите инструменти, докладвани от 23 държави, са насочени главно към изпълнение на съществуващите национални и международни задължения, актуализиране на законодателството и по-тясно интегриране на целите за опазване на природата в управлението на горите. През последните пет години забележителните постижения включват разширяване на националните и защитените зони по Натура 2000, подкрепа на практики за управление на горите, близки до природата и устойчиво управление, както и подобряване на мониторинга на биоразнообразието.

Докладваните предизвикателства включват трудности при ефективното наблюдение на горското биоразнообразие, ограничен финансов и административен капацитет, както и социални или свързани със собствеността бариери, особено сред малките частни собственици на гори.

Цели на политиката

Двадесет и пет от 31-те държави, които са представили доклади, са посочили изрични цели на политиката за поддържане, опазване и подобряване на горското биоразнообразие. Тези цели са залегнали в националното законодателство, стратегии, програми и планове за действие в областта на горите и биоразнообразието. Много държави членки на ЕС са се позовали на задълженията си по мрежата Натура 2000, Директивата за местообитанията, Директивата за птиците и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие.

Докато повечето страни наблягаха на поддържането и подобряването на биоразнообразието като своя централна цел, по-малък брой докладваха специфични количествени цели. Пет страни наблегнаха на ролята на управлението на горите, близко до природата, за постигане на целите за биоразнообразие; три подчертаха устойчивото управление на горите и признаването на функциите на горските екосистеми; а две се фокусираха върху

подобряване на своите законодателни рамки. Една държава специално спомена обезщетителните плащания свързани с ограниченията на Натура 2000.

Количествени цели

Целите, докладвани от държавите, обикновено адрес:

- Увеличаване на дела на широколистните видове и смесени насаждения.
- Разширяване на зоната на естествено възобновяване.
- Разширяване на площта на защитените гори.

Тези мерки целят да подобрят устойчивостта и екологичната стабилност на горите и осигуряване на дългосрочното опазване на горското биоразнообразие.

Институционални мерки и инструменти на политиката

Двадесет и три държави съобщиха, че използват институционални или политически инструменти в подкрепа на целите за биоразнообразие. Те включват правни реформи, финансови стимули и комуникационни инструменти, предназначени да насърчават устойчиво, съобразено с биоразнообразието управление. Няколко държави също така съобщиха за актуализации на законодателството или планове за управление, насочени към укрепване на опазването на природата. Девет държави въведоха компенсационни плащания на частни собственици на гори и допълнителни механизми за финансиране. Политическите препратки включват Карпатската и Бернската конвенции, директивите на ЕС за местообитанията и птиците, както и законодателството за Натура 2000. Държавите също така отбелязаха, че капацитетът за изпълнение, консултантските услуги и системите за мониторинг са ключови фактори за постигане на биоразнообразие, когато такива инструменти са налице и разполагат с достатъчно ресурси.

Като цяло, тези мерки демонстрират постепенното интегриране на съображенията за биоразнообразие в националното управление на горите.

Постижения

През последните пет години осемнадесет държави са докладвали за конкретни постижения в поддържането и подобряването на биоразнообразието. Ключови постиженията включват:

- Увеличение на площта на защитените гори в рамките на национални системи и мрежи Натура 2000.
- Корекции в управленските практики, като например по-висок дял на широколистни и смесени насаждения, по-широко използване на естественото възобновяване, временни мораториуми върху сечта или лова и намаляване на голите сечи.
- Укрепване на правната и административната рамки.
- Подобрения в мониторинга на биоразнообразието, разработване на индикатори и качество на данните.

Взети заедно, тези развития демонстрират практическото прилагане на поставените количествени цели и постепенна, но стабилна промяна към по-екологично чувствително управление на горите в цяла Европа.

Предизвикателства

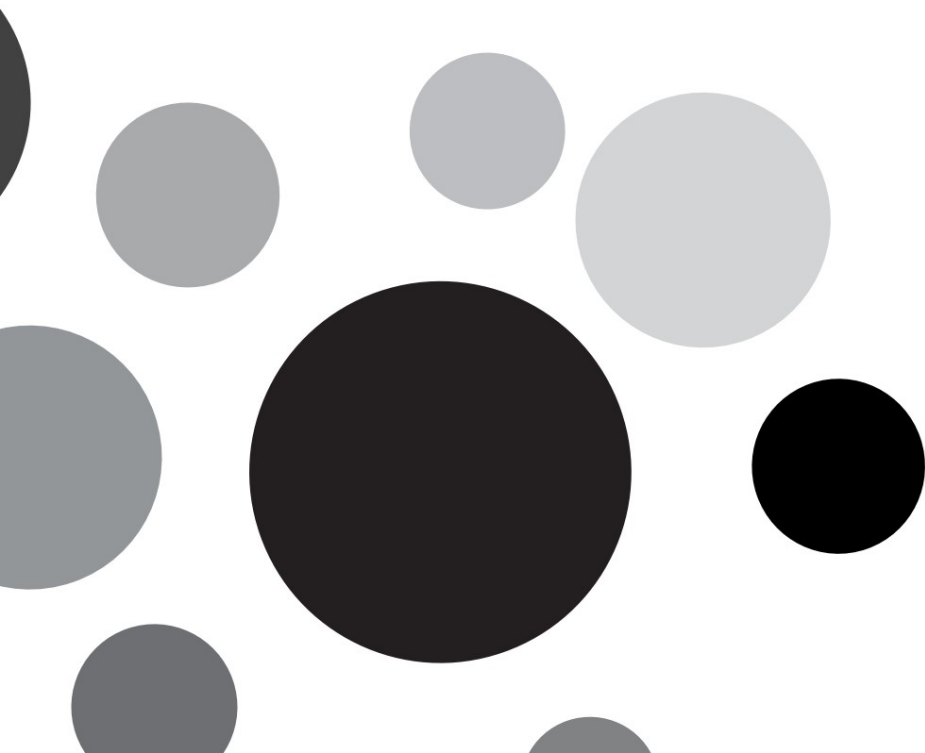
Двадесет и три държави съобщиха за продължаващи трудности при опазването на горското биоразнообразие. най-често срещаните бяха:

- Недостатъчно административно и финансово ресурси.
- Ограничен капацитет за мониторинг и пропуски в данните, особено в частните гори.
- Конфликти между целите за опазване и производство.
- Съпротива от страна на заинтересованите страни или липса на общественост осъзнаване.

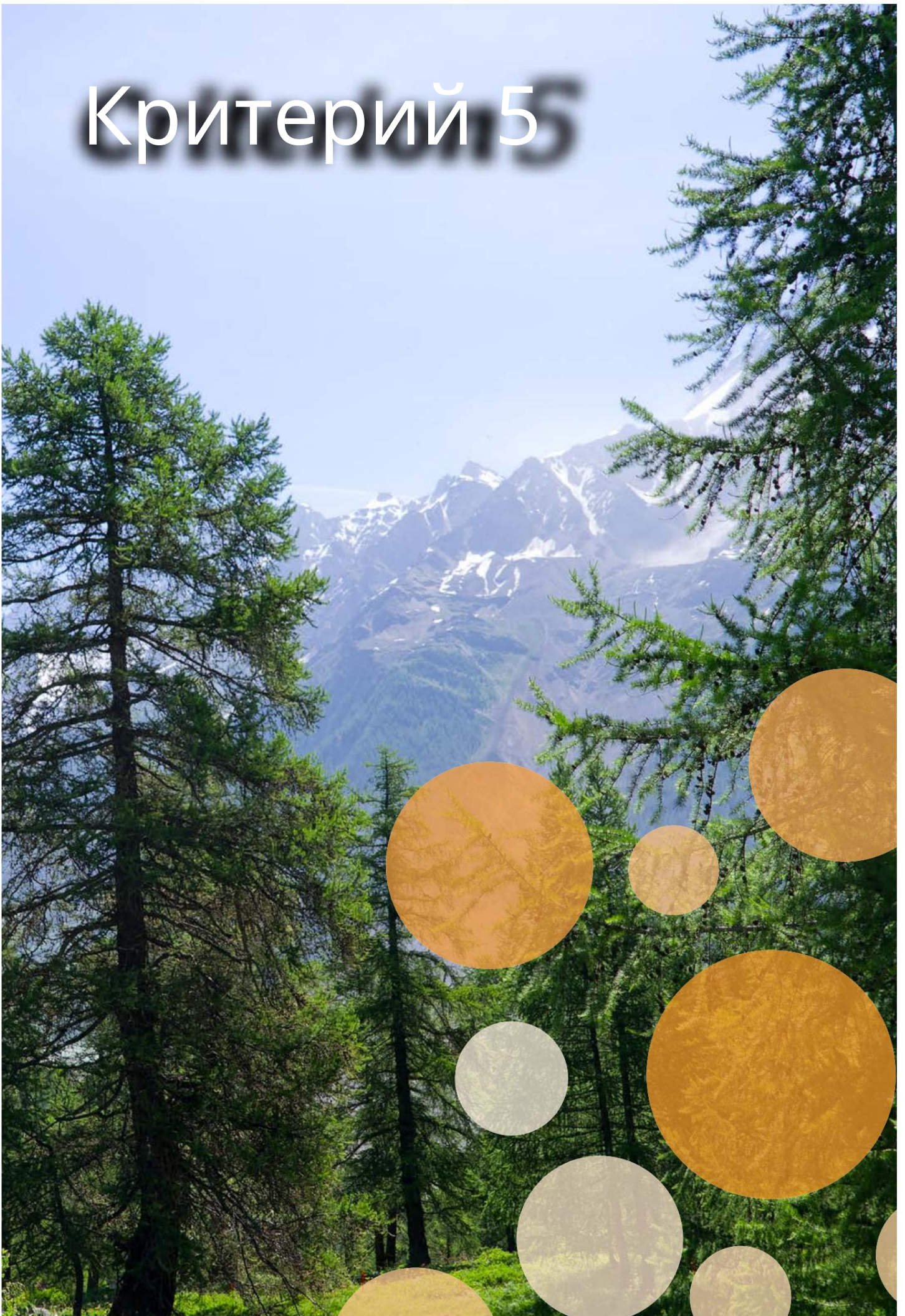
Допълнителни предизвикателства включваха несигурността около изменението на климата, непоследователните правни рамки и необходимостта от по-добра координация между политиките в областта на горското стопанство, биоразнообразието и земеползването. Няколко държави подчертаха необходимостта от по-ясни стимули и по-последователно прилагане, за да се справят с несъответствията между целите.

Преодоляването на тези предизвикателства ще изисква големи инвестиции в изграждане на капацитет и събиране на данни, по-силно съгласуване между националните и европейските политики за биоразнообразие, както и по-ясни политики. инструменти и мерки за активни заинтересовани страни в управлението и защитата на горите.

Критерий 5

Критерий 5:

Поддържане и подходящо подобряване на защитните функции в управлението на горите (По-специално почва и вода)

Защитните функции на горите – особено за почвата и водата – са от съществено значение за поддържане на стабилността на ландшафта и намаляване на природните бедствия. Горите помагат за предотвратяване на ерозията на почвата, регулират водните цикли, намаляват рисковете от наводнения и стабилизират склоновете, особено в планинските и предразположени към ерозия райони. Устойчивото управление на горите поддържа почвената покривка, кореновите структури и слоевете на короната на дърветата, които защитават тези ресурси. Подобряването на защитните функции включва избор на подходящи видове, опазване на крайречните зони и минимизиране на нарушаването на почвата по време на дейностите. Признаването и управлението на горите заради техните защитни роли подкрепя дългосрочното екологично здраве, безопасността на хората и устойчивостта на екосистемите надолу по течението.

Поддържането и подобряването на защитните функции на горите се оценяват по един съответен показател.

Индикатор 5.1 Защитни гори — почва, вода и други екосистемни функции — инфраструктура и управлявани природни ресурси

Защо е важно

Защитните гори се управляват предимно за запазване на основни екосистемни функции, включително стабилизиране на почвата, регулиране на водите, местно смекчаване на климата и защита на инфраструктурата, селищата и природните ресурси. Те функционират като естествени бариери срещу ерозия, свлачища, лавини и наводнения, особено в планински или уязвими ландшафти.

Чрез забавяне на оттичането и насърчаване на проникването на вода, защитните гори спомагат за поддържането както на качеството, така и на количеството на водата и подпомагат попълването на подземните водни ресурси. Те също така смекчават въздействието на екстремните метеорологични условия.

събития и повишаване на устойчивостта към изменението на климата на местно и регионален мащаб. В райони в близост до инфраструктура, земеделски земи или населени места, тези гори намаляват екологичните рискове и допринасят за обществената безопасност.

Устойчивото управление на горите в защитните гори поставя предоставянето на екосистемни услуги пред производството на дървесина. Управлението обикновено включва целенасочени интервенции като селективно прореждане, диверсификация на дървесните видове и насърчаване на естественото възобновяване за поддържане на техните стабилизиращи функции. Непрекъснатото наблюдение на състоянието и ефективността на горите е от съществено значение за дългосрочното планиране на земеползването и намаляването на риска от бедствия.

Предвид широките им ползи, защитните гори са признати в националните и международните политически рамки като ключови за опазването на околната среда и предотвратяването на бедствия.

Как се определя

Горска площ и други залесени земи, определени за предотвратяване на ерозията на почвата, опазване на водните ресурси, поддържане на други защитни функции, защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси от природни бедствия

Ключови констатации

- Горите, предназначени за защита на почвата, водите и други екосистемни функции, играят важна роля в около 40% от европейските гори. Площта на тези гори се увеличава от 1990 г. насам. Освен това, защитните функции често са интегрирани в многофункционалното горско стопанство.
 - Горите, предназначени за защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси, са около 2% от горската площ на Европа.
- докато в горите и други залесени земи тя възлиза на до 2,6%. Повечето от определените горски масиви са в планински райони.

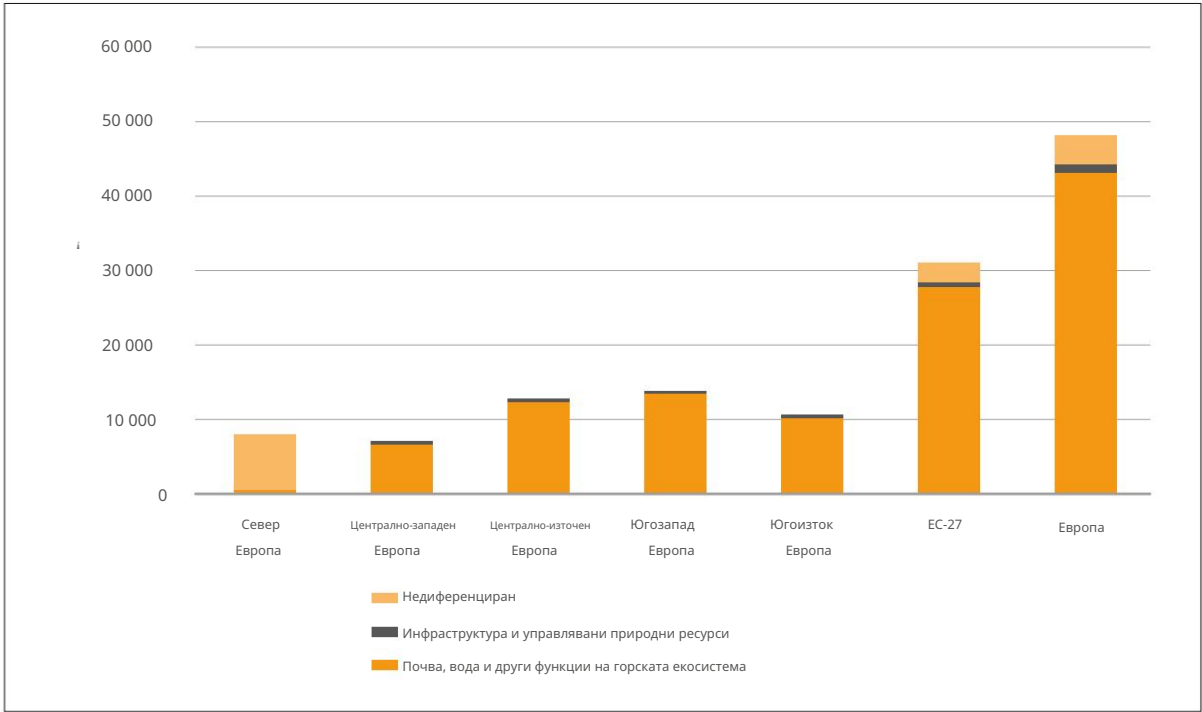
Статус

Защитни гори - почва, вода и други екосистемни функции

Осемнадесет държави докладваха данни за 2025 г. относно горите, предназначени за предотвратяване на ерозията на почвата, опазване на водата и поддържане на други екосистемни функции; две други предоставиха най-актуалната си информация за 2020 г. Заедно европейските страни са регистрирали 42,9 милиона хектара (от които 27,8 милиона хектара са в ЕС-27), което представлява 38,7% от горите на докладващите страни.

площ (Таблица 5.1-1).

В зависимост от националните условия, отчетеният дял на такива защитни гори варира в широки граници - от близо 0% до 100%. Шест държави съобщават, че между 20% и 40% от горите им се управляват предимно за защитни цели. Най-ниските дялове се наблюдават в части от Централна и Северна Европа, където по-нежният терен и почвени условия намаляват необходимостта от специфични защитни обозначения. В няколко от тези държави обаче категориите „защита на почвата, водите и екосистемните функции“ и „защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси“ не са разграничени, което води до единични агрегирани отчетни данни (Фигура 5.1-1).

Фигура 5.1-1: Площ на защитните гори по региони, 2025 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 12%, Централна и Източна Европа 45%, Централна и Източна Европа 58%, Югозападна Европа 89%, Югоизточна Европа 68%, ЕС-27 51%, Европа 48%

Защитни гори – инфраструктура и управление природни ресурси

Само 10 държави предоставиха количествени данни за 2025 г., а няколко други държави посочиха, че наличните набори от данни не позволяват ясно разграничаване на тази категория. Въз основа на представените данни, около 2% от

Европейските гори са предназначени за тези защитни функции. В Централна и Западна Европа само Швейцария е предоставила съответните данни. Следователно, информацията за горите, предназначени за защита на защитната инфраструктура и управляваните природни ресурси, остава фрагментарна.

Таблица 5.1-1: Горска площ, определена за защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси, по региони, 2025 г.

Регион	Защитни гори - инфраструктура и управление природни ресурси	
	1 000 хектара	% от горската площ
Северна Европа	74	3.3
Централна и Западна Европа	559	44.1
Централна и Източна Европа	200	2.1
Югозападна Европа	61	0.6
Югоизточна Европа	87	0.3
ЕС-27	399	0.9
Европа	980	1.9

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 3%, Централна и Западна Англия 3%, Централна и Източна Европа 20%, Югозападна Англия 30%, Югоизточна Европа 66%, ЕС-27 28%, Европа 22%

Тенденции

Защитни гори – почва, вода и други екосистеми функции

Анализът на тенденциите се основава на данни от 23 държави, предоставящи данни от времеви редове за периода 1990—2025 г. Като цяло площта на горите, управлявани за защита на почвата, водите и екосистемите, се е увеличила постоянно от 1990 г. насам (Фигура 5.1-2). Това потвърждава, че определянето и признаването на гори, изпълняващи защитни функции, продължава да се разширява в цяла Европа.

Относителната важност на тези функции обаче варира в различните страни, отразявайки разликите в топографията, почвените условия и приоритетите на управление. Планинските страни с ерозионно-предразположен или стръмен терен отчитат най-висок дял на защитени горски площи, докато в низинските райони тези функции често са вградени в многофункционалното управление, а не в...

официални обозначения.

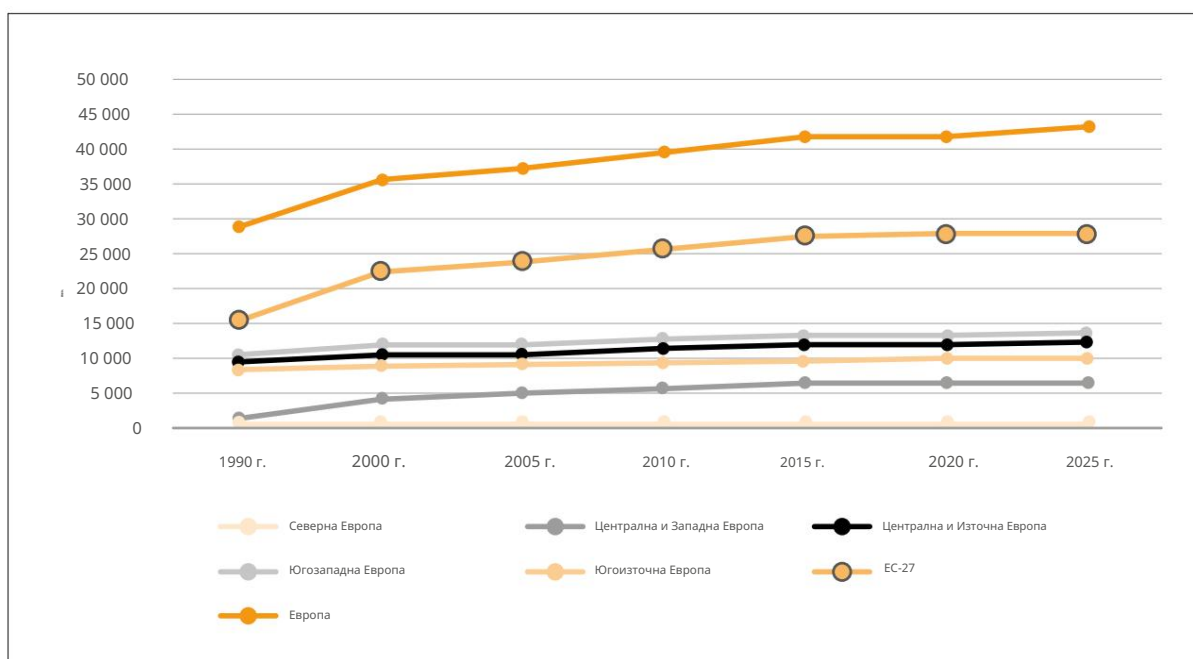
Защитни гори – инфраструктура и управление природни ресурси

Тенденциите, свързани с горите, които защитават инфраструктурата и управляваните природни ресурси, трябва да се тълкуват с голямо внимание, тъй като наличността на данни остава очевидно ограничена и непоследователна. В повечето страни информацията за тези категории не се събира отделно от по-широките защитни обозначения на гори и следователно докладването остава трудно.

Въпреки тези ограничения, наличните доказателства показва умерено увеличение на общия

площ от гори, изпълняващи защитни функции за инфраструктурата, земеделските земи и други управлявани ресурси. Тази тенденция вероятно се дължи на нарастващата осведоменост за рисковете, свързани с климата, като свлачища, наводнения и лавини.

Тези развития подчертават нарастващата роля на горите за намаляване на риска от бедствия, стабилността на ландшафта и стратегиите за адаптиране към климата в цяла Европа.

Фигура 5.1-2: Тенденции в площта на защитните гори за почвата, водата и други екосистемни функции, по региони, 1990—2025 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северизток 3%, Централна и Западна Европа 31%, Централна и Източна Европа 20%, Югозападна Европа 30%, Югоизточна Европа 66%, ЕС-27 28%, Европа 22%.

Индикатор С.5: Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо подобряване на защитни функции в управлението на горите

Ключови констатации

Повечето страни, подаващи доклади, са определили цели на политиката, насочени към поддържане и подобряване на защитните функции на горите. Докладваните количествени цели обикновено се фокусират върху мерки за контрол на ерозията и укрепване на защитния капацитет на горите чрез целенасочено управление.

Двадесет и две държави докладваха за институционални мерки и политически инструменти, като повечето подчертават важността на ефективното прилагане на съществуващото законодателство и осигуряването на свързани финансови ресурси. Много държави също така подчертаха необходимостта от сътрудничество между заинтересованите страни и ефективна публична комуникация за ангажиране на широката общественост.

Отчетените постижения през последните пет години включват разширяване на районите, определени като защитни гори, законодателен напредък, подобрена междуведомствена координация и прилагане на целенасочени управленски действия в подкрепа на опазването на почвата и водите. Ключовите идентифицирани предизвикателства включват финансови ограничения, трансфер на научни данни на практика и необходимостта от по-конкретни, изпълними програми за действие, особено в контекста на изменението на климата.

Институционални мерки и инструменти на политиката

Двадесет и две държави съобщиха, че разполагат със специфични правни, финансови и комуникационни инструменти за поддържане и подобряване на защитните функции на горите. Двадесет държави имат изрични защитни мерки, определени в законите за горите или еквивалентно законодателство, а две наскоро измениха законодателството си, за да засилят тези разпоредби.

Осем държави посочиха финансови механизми, включително директно финансиране, данъчни облекчения и субсидии.

Програмите за развитие на селските райони често бяха споменавани като важен източник на финансиране.

Две държави съобщиха за кампании за обществена информация и повишаване на осведомеността относно защитното управление на горите, докато четири наблегнаха на свързаните с това инициативи за научни изследвания и образование. Две държави подчерта напредъка в мониторинга на защитните функции, а един докладва за подобро междусекторно сътрудничество.

Взети заедно, тези мерки демонстрират силен политически ангажимент за интегриране на защитните функции на горите в рамките за управление на горите.

Няколко държави подчертаха, че ефективното прилагане зависи от устойчивото финансиране и наличието на практически насоки и капацитет за изпълнение на място.

Постигновения

През последните пет години седемнадесет държави са докладвали за конкретни постижения. Те включват:

- Разширяване на обозначените или управлявани горски площи за защитни цели.
- Прилагане на нови законови разпоредби и подобро сътрудничество между ведомствата.
- Интегриране на защитните функции на горите в пространствено планиране.
- Текущи програми за изследвания и мониторинг.

Конкретни примери включват мерки за борба с ерозията и защита на водите в няколко страни, както и текущи усилия за засилване на координацията между горското стопанство и институциите за управление на риска от бедствия.

Предизвикателства

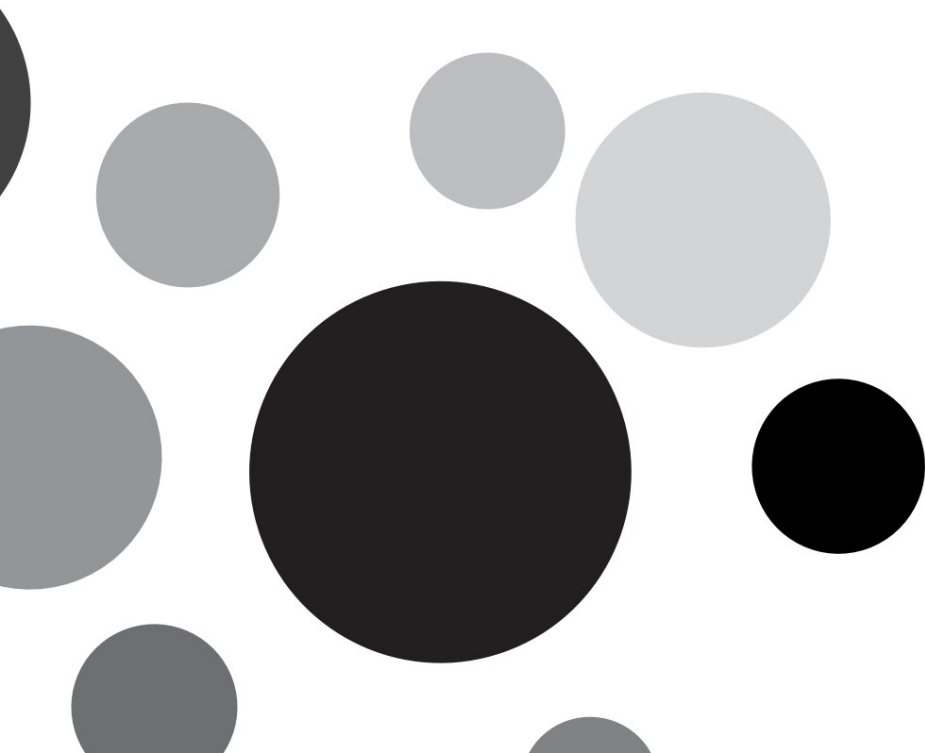
Двадесет и една държави съобщиха за текущи предизвикателства при поддържането или подобряването на защитните функции на горите. Най-често споменаваните проблеми включват:

- Финансови ограничения и недостатъчно финансиране механизми.
- Пропуски в знанията, особено необходимостта от превеждане на научен привеждане на откритията в практика мерки за управление.
- Трудности в идентифициране Подходящите управленски интервенции защитават защитните функции на горите при изменението на климата, включително контекст на повишения риск от бури и суши и свлачища.

- Фрагментирана собственост върху горите, административна сложност и намаляващо селско население, влияещи върху активното управление.

Някои страни подчертават предизвикателството при съгласуването на целите на управлението на горите с тези на други сектори, както и липсата на изчерпателни данни, необходими за пълна оценка на обхвата на защитните функции.

Като цяло, въпреки че институционалните рамки за управление на защитните гори са добре установени в цяла Европа, тяхната ефективност все повече зависи от достатъчни финансови ресурси, ефективен трансфер на знания, както и адаптивни подходи за управление за справяне с възникващите екологични и социално-икономически предизвикателства.

Критерий 6

Критерий 6:

Поддържане на други социално-икономически Функции и условия

Горите предоставят широк спектър от социално-икономически функции, които подпомагат заетостта и генерирането на доходи, както и културни ценности. Те допринасят за развитието на селските райони, като осигуряват дървесни и недървесни горски продукти, отдиш и чувство за идентичност, както и услуги като туризъм. Горите предлагат и възможности за образование, изследвания и традиционни практики. Осигуряването на достъп до гори, защитата на правата на собственост и насърчаването на справедливи и безопасни условия на труд са важни за поддържането на тези функции. Надеждните данни за заетостта, свързани с горите, и икономическия принос помагат за проследяване на напредъка и информиране на планирането. Поддържането на тези функции подкрепя по-широките цели за устойчивост и приобщаващо развитие. В настоящия цикъл на докладване повтарящо се предизвикателство е, че няколко от тези ползи все повече се предоставят чрез смесени управленски и финансови споразумения, включващи публични бюджети, частни пазари и хибридни плащания, което може да затрудни последователното и сравнимо докладване в различните страни и показатели. Това е особено важно за незапазните услуги (напр. отдиш без такси и защитни функции) и за „смесени“ публично-частни модели на предоставяне.

За да се оцени поддържането на тези функции и условия в контекста на управлението и опазването на горите, се използват следните десет показателя: (1) горски стопанства; (2) принос на горския сектор към брутният вътрешен продукт (БВП); (3) нетни приходи; (4) инвестиции в гори и горско стопанство; (5) работна сила в горския сектор; (6) здравословни и безопасни условия на труд; (7) потребление на дървесина; (8) търговия с дървесина; (9) енергия от дървесина; и (10) горска рекреация.

Сравнимостта по няколко от тези теми е повлияна от разликите в дефинициите (напр. какво представлява „горски сектор“), как се третира неформалното или препитателното ползване на горите и дали данните са получени от статистиката за горското стопанство, сметки за труда или по-широки национални сметки.

Освен това, обхватът на данните варира значително по индикатор и регион (както е показано в съответните бележки към таблицата). Следователно регионалните сравнения трябва да се тълкуват заедно с отчетените проценти на покритие и евентуални прекъсвания в отчетните серии.

Индикатор 6.1 Горски стопанства

Защо е важно

Горските стопанства предоставят информация за собствеността върху горските земи, размера на горските площи и дали собствеността е на държавата, частни лица или общности. Собствеността има силно влияние върху управлението на горите, целите на управлението и тяхното приоритизиране, както и върху разпределението на ползите. Широкото разнообразие от видове собственост върху горите, вариращо от малки, семейни парцели до големи, промишлени или държавно управлявани гори, влияе върху достъпа до ресурси, прилагането на устойчиви практики и дългосрочното планиране.

Въпреки че дребните собственици често притежават обширни местни познания и прилагат строго стопанисване, те може да изпитват затруднения при прилагането на съвременни лесовъдски техники или при достъпа до пазари за продажба на дървения си материал. За разлика от това, по-големите стопанства могат да се възползват от икономии от мащаба и обикновено разполагат с по-добра инфраструктура за мониторинг и сертифициране. Асоциациите на собствениците на гори играят важна роля в подкрепата на дребните собственици на гори, като улесняват споделянето на знания, предоставят достъп до управленски и оперативни услуги, както и подобряват достъпа до пазари.

Политиките, които подкрепят всички видове собственици на гори чрез обучение, финансови стимули, консултантски услуги и сътрудничество между собствениците, са от съществено значение за устойчивото управление на горите. Ясните, прозрачни и сигурни права на ползване са неразделна част от насърчаването на отговорното стопанисване на горите и дългосрочните инвестиции. Следователно, доброто разбиране на моделите на собственост върху горите и структурите на стопанисване е ключово за гарантиране, че горите се управляват по начин, който е от полза за природата, икономиката и обществото.

Как се определя

Брой горски стопанства, класифицирани по категории собственост и класове по размер.

Ключови констатации

- Държавната собственост на горите представлява 51,2% от горите на Европа, докато 48,8% са частна собственост.

- Промяна в собствеността: през отчетния период е налице леко преминаване от публична към частна собственост, като делът на публичните гори е намалял от 53,5% през 2015 г. до 51,2% през 2020 г., което е свързано предимно с процеса на реституция, а в някои случаи и с продажбата на публични горски земи.

- Регионални различия: има значителни контрасти в собствеността между Централна и Югоизточна Европа и останалата част от Европа.

- Размерът на стопанствата остава силно неравномерен: частните стопанства обикновено са много по-малки от държавните. Малките стопанства доминират по брой, но заемат сравнително малка площ. По-голямата част от частните горски площи обикновено е концентрирана в класовете на средните и големите стопанства.

Карта 6.1-1: Тълкуване на статистиката за публична спрямо частна собственост

Международното отчитане често опростява разделянето на собствеността на „публична“ и „частна“, но националните категории не винаги съвпадат точно с това. Публичната собственост може да включва гори, принадлежащи на национални, поднационални и местни власти, а управленските отговорности могат да бъдат делегирани без промяна в правото на собственост. Държавите се различават по начина, по който групират тези категории за целите на отчитането. Например, общинските гори понякога се регистрират като частни в националните системи, а определението и правната форма на „общностни гори/общини“ могат да варират значително. Тези разлики в класификацията могат да повлияят на съпоставимостта на дяловете на собственост и броя на владенията в различните държави и отчетните дейности.

Статус

Общо около 51,2% от горите в Европа са публична собственост, а останалите 48,8% са частна собственост. притежавани (Таблица 6.1-1). Съществуват значителни вариации в регионалното разпределение. Частната собственост преобладава в Западна и Северна Европа

(Централна Западна, Югозападна и Северна Европа). За разлика от това, публичната собственост остава доминираща в Централна Източна и Югоизточна Европа, дори след като повечето процеси на реституция са приключени.

В Северна Европа около 72% от горите са частна собственост, докато в Югоизточна Европа приблизително 87% са публична собственост. В няколко

страни, горите остават предимно публична собственост, което отразява дългогодишни системи за ползване и, в някои случаи, непълния характер на процесите на реституция или приватизация. В по-широкия регион на ИКО, някои страни отчитат почти пълна публична собственост (напр. 100% в Грузия и Турция във FACESMAP/запитване на ИКЕ на ООН/ФАО).

Таблица 6.1-1: Дял на публичната и частната собственост по региони, 2020 г.

Регион	В публична собственост - 2020 г.		В частна собственост - 2020 г.	
	1 000 хектара	%	1 000 хектара	%
Северна Европа	20 050	28.3	50 682	71.7
Централна и Западна Европа	13 193	35.5	24 015	64,5
Централна и Източна Европа	38 782	85.2	5 454	14.8
Югозападна Европа	8 575	27.2	22 913	72.8
Югоизточна Европа	32 780	87.0	4 905	13.0
ЕС-27	61 165	39,5	93 529	60,5
Европа	113 382	51.2	107 969	48.8

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Европа 100%, Югоизточна Европа 89%, ЕС-27 96,2%, Европа 98%.

Тенденции

Сред държавите, за които има данни както за 1990 г., така и за 2020 г., площта на частните гори се е увеличила с 36,1%, докато площта на държавните гори е нараснала само с 2,3%. Това отразява както общото разширяване на горите, така и продължаващата приватизация.

В Северна Европа площта на държавните гори е намаляла с 3,5%, главно поради реституция и приватизация в балтийските държави. Междувременно скандинавските страни са претърпели минимална промяна. През същия период площта на частните гори в Северна Европа е нараснала постоянно с 36,9%.

В Централна и Западна Европа, както публичните, така и частните горски площи се разшириха леко, главно поради

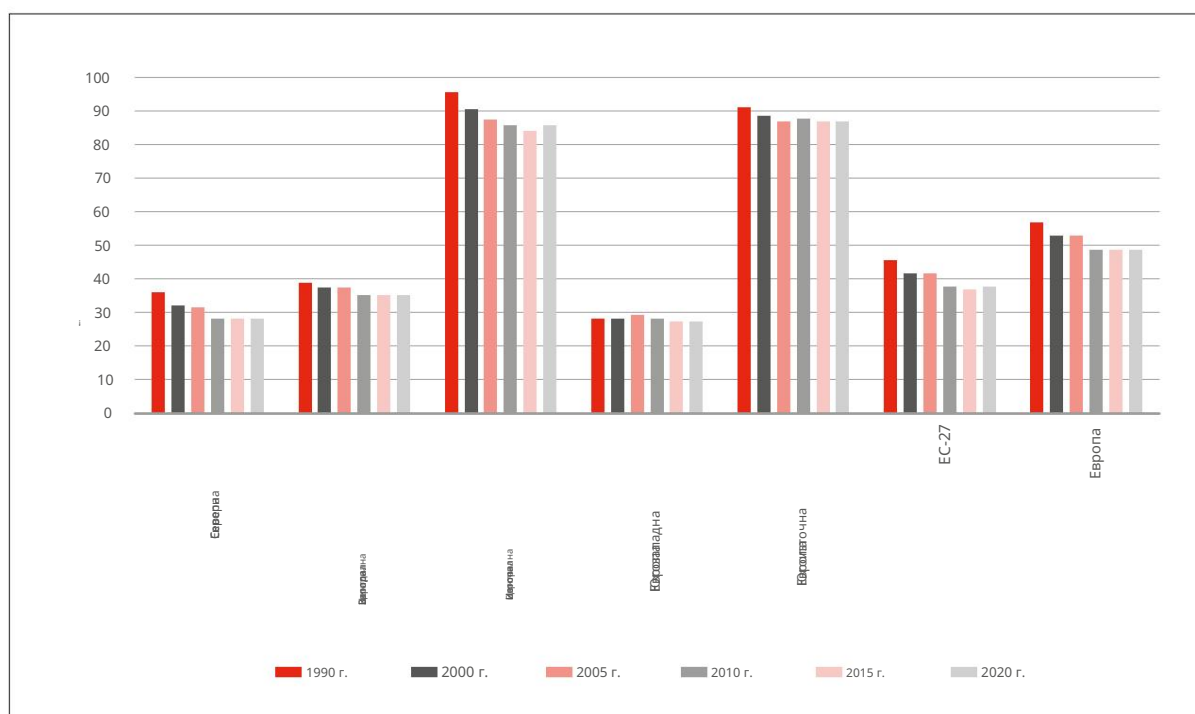
към програми за залесяване. Подобна тенденция се наблюдава и в Югозападна Европа, където държавните гори са се увеличили с 22,4%, а частните гори - с 29%.

От 1990 г. насам процесите на реституция възстановиха частната собственост в няколко страни от Централна и Югоизточна Европа, особено в Централна Европа, където площта на публичните гори е намаляла умерено в полза на частните стопанства. Тази тенденция е... в съответствие с доказателствата от FACESMAP/Проучване на ИКЕ на ООН/ФАО, което документираща значителни промени от публичния към частния сектор в няколко постсоциалистически страни, дължащи се на реституция и приватизация въздух 1990 г.

В Северна Европа държавните стопанства се увеличиха леко, докато частните стопанства се увеличиха значително, особено в Балтийския регион. Централна и Западна Европа отбеляза умерен спад както в държавните, така и в частните стопанства, въпреки че темпът на намаление се забави през последните години. В Югоизточна Европа както държавните, така и частните горски площи са се увеличили, като държавните гори са се увеличили с 10,6%, а частните гори - с 69,6%, което отразява значителната приватизация и реституция, особено в България.

Публичните горски земи продължават да доминират в Централна и Източна Европа и Югоизточна Европа (Фигура 6.1-1). Високото разпространение на публични гори в няколко страни от Югоизточна Европа извън ЕС обяснява защо делът на публичната собственост е по-висок в Европа като цяло, отколкото само в ЕС-27.

Като цяло делът на публичните гори в Европа е намалял леко.

Фигура 6.1-1: Тенденции в дела на публичната горска площ по региони, 1990—2020 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 100%, Централна и Източна Европа 100%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Европа 100%, Югоизточна Европа 89%, ЕС-27 96,2%, Европа 98%.

Индикатор 6.2 Принос на горския сектор към брутния вътрешен продукт (БВП)

Защо е важно

Икономическата стойност, получена от устойчиво управляваните горски ресурси, включително производството на дървен материал, дървопреработването и производството на хартия, се отразява в горския сектор.

принос към брутния вътрешен продукт (БВП).

Въпреки че индустрията може да изглежда малка на макро ниво, тя играе важна роля в селските икономики, като осигурява заетост и доходи и като подкрепя екологосъобразни вериги за създаване на стойност.

Конвенционалните национални сметки обаче отчитат предимно пазарната активност. Много от ползите от горите, които са очевидно икономически значими, като например отдых без такси, защита на водосборните басейни, биоразнообразие и ландшафтни стойности, или не се оценяват, или не се отчитат.

извън „горския сектор“ в националните сметки.

Това означава, че приносът на горския сектор, измерен чрез брутната добавена стойност, е непълен показател за цялостното икономическо значение на горите.

Устойчивото управление на горите позволява генериране на доходи, без да се изчерпва горският капитал, като по този начин се защитава дългосрочната производителност и екологичните функции на горите. Чрез интегриране на екологичното стопанисване с икономическата дейност, горският сектор допринася за кръгова биоикономика, насърчава използването на възобновяеми материали и намалява зависимостта от изкопаеми горива.

Горските индустрии също така смекчават изменението на климата, като съхраняват въглерод в дървесни продукти и заместват по-замърсяващи материали и енергийни източници.

Мониторингът на приноса на горския сектор към БВП в рамките на устойчивостта помага да се гарантира, че икономическият растеж остава в съответствие с по-широките цели за устойчивост. Въпреки това, по-ранните издания на SoEF

отбелязваха, че конвенционалният БВП/БДС (брутна

Статистиката за добавената стойност отчита само пазарната активност и подценява по-широкото икономическо значение на горите, когато непазарните услуги са значителни или лошо регистрирани.

Как се определя

Принос на горското стопанство и производството на дървен материал и хартиени изделия към брутния вътрешен продукт.

Ключови констатации

- През 2020 г. горският сектор е допринесъл с около 0,83% за БВП на Европа, измерен като обща брутна добавена стойност.

Индустрията е най-икономически важна в Северна и Централно-Източна Европа, като представлява почти 1,6% от БВП.

- Действителното икономическо въздействие на горския сектор вероятно е недостатъчно докладвано, тъй като много обществени екосистемни стоки и услуги — включително недървесни горски продукти и множество услуги, свързани с горите — не са напълно отразени в социалната икономическа статистика.

Това е особено важно, когато горите изпълняват значителни рекреационни и защитни функции, както както и други непазарни облаги.

- Въпреки че брутната добавена стойност на горския сектор се е увеличила от 106 874 милиона евро през 2000 г. до 113 335 милиона евро през 2020 г., растежът му е по-бавен от средния икономически растеж. Вследствие на това дялът на сектора от БВП в Европа е намалял от 1,13% през 2000 г. до 0,83% през 2020 г.

- Относителната важност на горския сектор варира значително в различните страни. В няколко богати на гори икономики той представлява значително по-голям дял от БВП от средния за Европа, което отразява както ресурсните богатства и структурата на дървесината-преработвателни индустрии.

Статус

Горският сектор обхваща горското стопанство, производството на дървесина и изделия от дървесина, както и производството на хартия и изделия от хартия. Приносът към БВП отразява икономическото състояние на сектора значение, което се измерва чрез брутна добавена стойност (БДС). БДС се изчислява чрез изваждане на стойността на междинните стоки и услуги, използвани по време на производството, от общата стойност на продукцията на сектора.

През 2020 г. общата БДС на горския сектор в Европа е била 113,3 милиарда евро, което представлява 0,83% от БВП на Европа.

Горското стопанство е представлявало 20,5% от БДС на сектора, докато дърводобивната промишленост е представлявала 38,2%, а хартиената промишленост - 41,3%.

Таблица 6.2-1 показва БДС на горския сектор и неговата подсектори, заедно със съответния им принос към БВП по региони през 2020 г. Икономическото значение на горския сектор и разпределението на стойността между трите подсектора се различават значително в различните страни и региони. Агрегираният показател за ЕС-27 е показан за целите на сравнението, но индикаторът и обхватът на отчитане обхващат целия регион FOREST EUROPE.

Горският сектор е от особено икономическо значение в Северна, Централна и Източна Европа, където допринася за БВП приблизително два пъти повече от средния за Европа (съответно 1,56% и 1,59%, в сравнение с 0,83%). Около 85% от

Таблица 6.2-1: Добавена стойност в горския сектор по подсектори и относителен принос към brutния вътрешен продукт по региони, 2020 г.

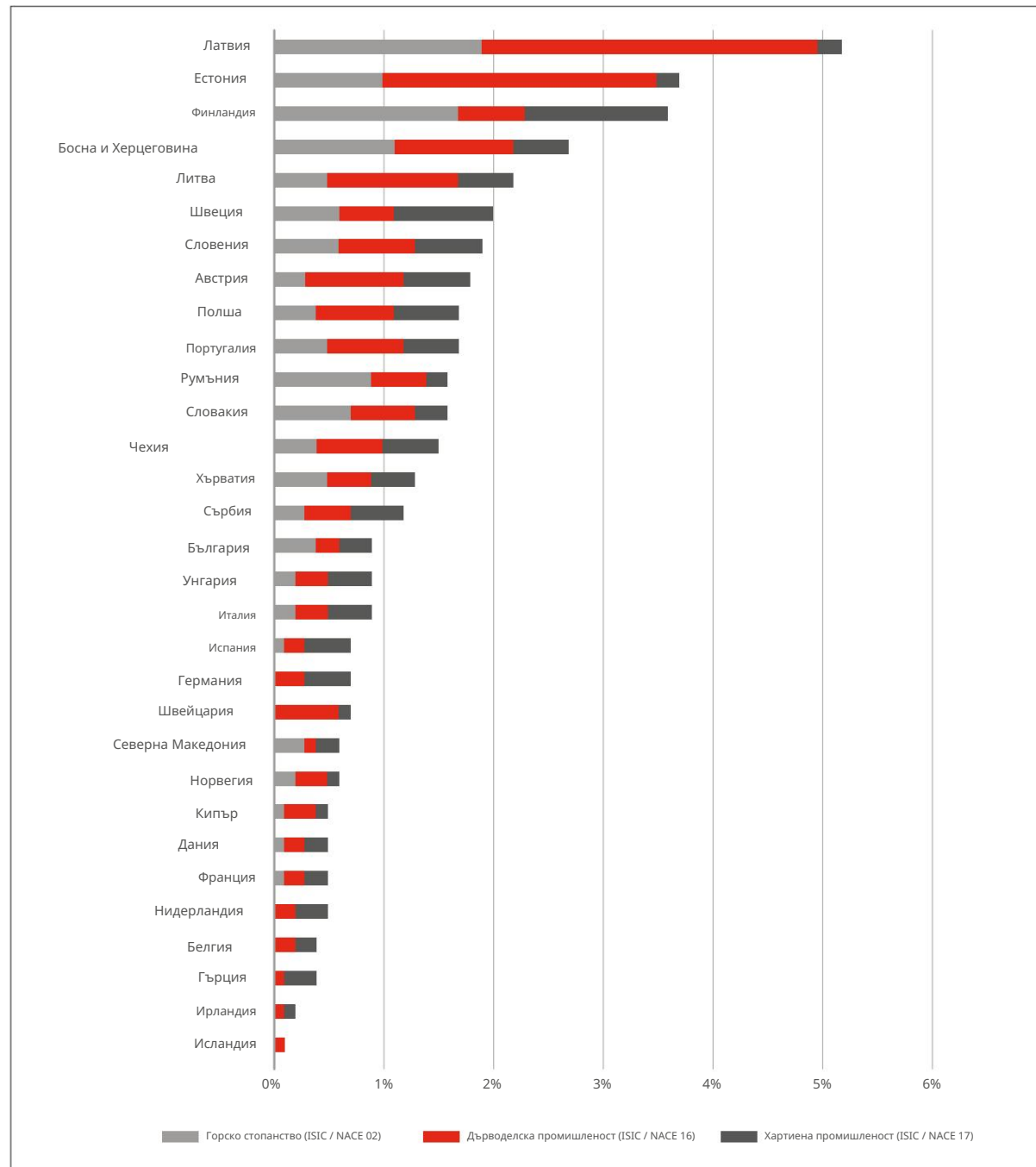
Регион	Брутна добавена стойност в горския сектор							
	Горско стопанство (ISIC/ NACE 02)		Дърводобивна промишленост (ISIC/NACE 16)		Хартиена промишленост (ISIC/NACE 17)		Гора сектор (ISIC/ NACE 02, 16, 17)	Принос към общата сума БВП
	милиони евро	%	милиони евро	%	милиони евро	%	милиони евро	%
Северна Европа	7 884	34.2	7 137	31.0	7 998	34.7	23 019	1.59
Централно-западен Европа	4 926	10.1	21 392	43.8	22 574	46.2	48 892	0.64
Централно-източен Европа	5 172	30.8	6 605	39.4	4 993	29.8	16 771	1.56
Югозапад Европа	4 178	19.2	7 172	33.0	10 395	47.8	21 745	0.80
Югоизток Европа	1 024	35.2	999	34.4	886	30.4	2 909	0.37
ЕС-27	22 294	21.0	38 441	36.2	45 372	42.8	106 107	0.87
Европа	23 184	20.5	43 305	38.2	46 846	41.3	113 335	0.83

Забелжка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Североизток 100%, Централна и Западна Европа 91%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 41%, ЕС-27 100%, Европа 78%.

Добавената стойност от европейския горски сектор се произвежда в три региона: Северна Европа, Централна Западна Европа и Югозападна Европа. Това се дължи до голяма степен на високите нива на добавена стойност в преработвателните подсектори. На ниво държава общата добавена стойност от горския сектор през 2020 г. е най-висока в Германия (31,0 милиарда евро), следвана от Франция (20,6 милиарда евро), Италия (15,0 милиарда евро) и Испания. (10,3 милиарда евро).

Като подсектор, горското стопанство е най-икономически значимо в Югоизточна Европа, представлявайки около 35,2% от общата добавена стойност в гората сектор. В Северна и Централно-Източна Европа делът също е над средния за Европа, достигайки съответно 34,2% и 30,8%.

Европейската дърводобивна промишленост е генерирала 38,2% от добавената стойност на горския сектор. В Централна и Западна Европа и Югозападна Европа добавената стойност на горския сектор е доминирана от хартиената промишленост.

Фигура 6.2-1: Принос на горския сектор към брутния вътрешен продукт по държави, 2020 г.

Структурата на горския сектор, базирана на производството на БДС, подчертава ясни регионални различия. Югозападна Европа (80,8%) и Централна Западна Европа (89,9%) са силно фокусирани върху преработвателните дейности, докато Централна Източна Европа (70,2%) поставя по-голям акцент върху производството и първичната преработка. Тези две дейности заедно представляват 70,2% от БДС. Северна Европа показва по-балансиран принос в различните подсектори, както и Югоизточна Европа, въпреки че последната е по-склонна към производство и първична преработка (69,6%).

Горският сектор играе особено важна роля в икономиките на Латвия, Естония, Финландия, Босна и Херцеговина и Литва, като представлява между 2,2% и 5,2% от БВП. Той играе сравнително значителна роля и в Швеция, Словения, Австрия, Полша, Португалия, Румъния и Словакия, като допринася с около 1,6% до 2% от БВП. Във всички останали европейски страни горският сектор допринася с 1,5% или по-малко от БВП (Фигура 6.2-1).

Представените данни за този индикатор обхващат само отчетения, пряк принос на дейностите във формалния горски сектор към БВП; т.е. добавената стойност от всички съответни подсектори, отчетена като

например. Тъй като горското стопанство обаче предоставя широк спектър от обществени екосистемни стоки и услуги, които не са напълно отчетени или монетизирани, действителният икономически принос на горския сектор вероятно ще бъде подценен.

Тенденции

Фигура 6.2-2 илюстрира тенденциите в брутната добавена стойност от подсектор „Горско стопанство“ и неговия принос към БВП в Европа. За да се осигури съвместимост и съгласуваност във времето, страните, които са предоставили само частични данни, са изключени. Страните, включени в фигурата, представляват около 90% от европейския БВП и добавената стойност на горския сектор. Това означава, че наблюдаваните тенденции предоставят надеждна картина на цялостното развитие в цяла Европа. Таблицы 6.2-2-6.2-4 представят БДС на горския сектор по подсектор и регион за 2000, 2010, 2015 и 2020 г.

Годишната БДС на горския сектор в Европа остана стабилна на около 100 милиарда евро между 2000 и 2010 г., преди да се увеличи до 113,3 милиарда евро до 2020 г. (Таблица 6.2-2). Въпреки този абсолютен растеж обаче, приносът на сектора към БВП е намалял от 1,13% през

Таблица 6.2-2: Тенденции в горското стопанство (ISIC/NACE 02) брутна добавена стойност и принос към брутния вътрешен продукт, по региони, 2000—2020 г.

Регион	Брутна добавена стойност (млн. евро)				Принос към БВП (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000 г.	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000 г.
Северна Европа	7 884	7 507	6 687	5 208	0,55	0,55	0,53	0,62
Централно-западен Европа	4 926	9 981	6 163	5 824	0,06	0,11	0,08	0,10
Централно-източен Европа	5 172	4 755	3 927	1 614	0,48	0,56	0,54	0,49
Югозапад Европа	4 178	3 572	3 316	3 283	0,53	0,41	0,48	0,89
Югоизток Европа	1 024	905	837	510	0,04	0,03	0,03	0,03
ЕС-27	22 294	24 424	19 319	14 986	0,18	0,22	0,20	0,21
Европа	23 184	26 721	20 930	16 437	0,17	0,18	0,16	0,17

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Северизток 100%, Централна и Източна Европа 85%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 40%, ЕС-27 98%, Европа 77%

2000 г. до 0,83% през 2020 г., което отразява по-бавен растеж от този на европейската икономика като цяло.

Тенденциите в БДС варират значително в различните сектори. Например, БДС в подсектора на горското стопанство се увеличава средно с 2,7% годишно между 2000 и 2010 г., като се ускорява до 5,5% годишно между 2010 и 2015 г. Въпреки това, тя намалява средно с 2,6% годишно между 2015 и 2020 г.

Въпреки този спад, през 2022 г. се наблюдават положителни развития в сравнение с 2020 г. във всички страни, подали доклади, с изключение на Швеция и Румъния.

Това отразява пазарните развития, както и нарастващото влияние на разходите, свързани със смущенията, и спасителните операции върху резултатите на първичния сектор. в определени страни.

БДС в дърводобивната промишленост нарасна умерено средно с 0,2% между 2000 и 2010 г., възстанови се до годишен темп на растеж от 1,4% между 2010 и 2015 г., а след това отново се забави до годишен темп на растеж от едва 0,4% между 2015 и 2020 г. Хартината промишленост отбеляза годишен спад на БДС от 1,3% между 2000 и 2010 г. След световния икономически спад тя се възстанови със средно

годишен темп на растеж от 2,1% между 2010 и 2015 г.

Впоследствие обаче той леко се сви, с около 1% годишно, между 2015 и 2020 г.

Регионалното разпределение на добавената стойност в горския сектор в Европа се е променило умерено през периода 2000–2009 г. 2020 г. Северна Европа поддържа относително стабилен дял от общата добавена стойност, докато Централно-Западна Европа отбелязва спад в дела си. За разлика от това, Централна и Източна Европа отбелязват значително увеличение, като делът им се увеличава от 5,5% на 14,8%. Това се дължи до голяма степен на значителен ръст на добавената стойност. във всички подсектори на горския сектор.

На национално ниво, повечето европейски страни регистрирано увеличение на добавената стойност в горския сектор между 2000 и 2020 г. Най-големите увеличения са наблюдавани в Германия (11,8 милиарда евро) и Франция (7,4 милиарда евро).

Таблица 6.2-3: Тенденции в дърводобивната промишленост (ISIC/NACE 16) брутна добавена стойност и принос към brutния вътрешен продукт, по региони, 2000—2020 г.

Регион	Брутна добавена стойност (млн. евро)				Принос към БВП (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000 г.	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000 г.
Северна Европа	7 137	6 834	6 325	5 579	0,49	0,50	0,50	0,66
Централно-западен Европа	21 392	21 802	18 183	19 800	0,28	0,23	0,24	0,33
Централно-източен Европа	6 605	5 505	5 692	2 303	0,62	0,65	0,79	0,70
Югозапад Европа	7 172	7 373	8 811	10 186	0,90	0,84	1,28	2,77
Югоизток Европа	999	922	730	952	0,04	0,04	0,03	0,05
ЕС-27	38 441	33 753	33 452	32 291	0,32	0,31	0,34	0,46
Европа	43 305	42 436	39 742	38 820	0,32	0,28	0,31	0,41

Забелжка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Североизток 100%, Централна и Западна Европа 91%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 41%, ЕС-27 100%, Европа 78%.

Таблица 6.2-4: Тенденции в хартиената промишленост (ISIC/NACE 17) брутна добавена стойност и принос към brutния вътрешен продукт, по региони, 2000—2020 г.

Регион	Брутна добавена стойност (млн. евро)				Принос към БВП (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000 г.	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000 г.
Северна Европа	7 998	8 427	8 089	13 103	0,55	0,61	0,65	1,55
Централно-западен Европа	22 574	26 950	23 992	27 171	0,29	0,29	0,32	0,45
Централно-източен Европа	4 993	4 084	2 907	1 949 г.	0,47	0,48	0,40	0,59
Югозапад Европа	10 395	9 267	9 174	8 741	1,31	1,06	1,33	2,37
Югоизток Европа	886	672	548	653	0,03	0,03	0,02	0,04
ЕС-27	45 372	42 829	38 628	43 912	0,37	0,39	0,39	0,62
Европа	46 846	49 400	44 709	51 617	0,34	0,33	0,35	0,55

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Северизток 100%, Централна и Западна Европа 91%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 41%, ЕС-27 100%, Европа 78%.

Индикатор 6.3 Нетни приходи

Защо е важно

Нетните приходи от горите са приходите, оставащи след покриване на всички оперативни разходи, свързани с горите, като дърводобив, регенерация, защита и администриране. Това е ключов показател за икономическата жизнеспособност на устойчивото управление на горите. Положителните и стабилни нетни приходи показват, че горите могат да се управляват в дългосрочен план, без да се изчерпва природният капитал или да се изисква нереалистична финансова подкрепа.

като например субсидии.

Високите нетни приходи позволяват реинвестиране в горска инфраструктура, опазване на биоразнообразието и разработване на нови методи за подпомагане на горите да се адаптират към изменението на климата, включително климатично интелигентно горско стопанство. Обратно, постоянно ниските или отрицателни приходи могат да сигнализират за неефективност, екологична деградация, недостатъчна адаптация към заплахи, свързани с изменението на климата, или пазарни неефективности, които подкопават дългосрочната устойчивост.

Целта на устойчивото управление на горите е да се балансират екологичните цели с финансовата възвръщаемост

чрез насърчаване на многофункционалното използване на горите и оптимизиране на операциите чрез добри практики, иновации и съвременни технологии. Следователно нетните приходи са от съществено значение за поддържане на ангажираността както на публичните, така и на частните собственици на гори в дългосрочен план. Динамиката на нетните приходи е тясно свързана и с инвестиционните модели (Индикатор 6.4), тъй като оперативният излишък влияе върху капацитета за реинвестиране.

Как се определя

Нетни приходи на горските предприятия.

Ключови констатации

- Средният нетен оперативен излишък на горските предприятия в Европа е бил около 79 евро на хектар гора през 2020 г.
- Факторният доход, определен като сума от разходите за труд и печалбата, възлиза на около 121 евро на хектар през 2020 г., като се наблюдават значителни вариации в различните европейски региони.

- Факторният доход на хектар в горското стопанство се е увеличил със среден годишен темп от около 1,4% между 2000 и 2020 г., въпреки че е имало значителни различия между европейските региони.

- Тълкуването обаче изисква предпазливост, тъй като стойностите са представени в номинално изражение (некоригирани спрямо инфлацията) и очевидните регионални разлики могат да бъдат повлияни от неравномерното покритие на държавите и вариации в начина, по който се отразяват субсидиите и данъците в националните сметки.

Статус

Информация за факторния доход от горите предприятия и техният нетен оперативен излишък беше извлечено от базата данни на ЕВРОСТАТ (икономически агрегати на горското стопанство) за годините 2000, 2005, 2010, 2015 и 2020.

В страните, представили доклада, факторният доход на горските предприятия е възлязъл на почти 20 милиарда евро през 2020 г. Най-големият дял от тези приходи е генериран в Северна Европа. Подобна тенденция се наблюдава и при нетния оперативен излишък, който възлиза на почти 13 милиарда евро, отново с най-голям принос от Северна Европа.

Таблица 6.3-1 показва, че факторният доход и нетният

Оперативният излишък на хектар варира значително в различните региони през 2020 г. Централна и Източна Европа регистрираха най-висок факторен доход (202 евро/ха) и нетен оперативен излишък (118 евро/ха), следвани от Централна и Западна Европа и Южна и Източна Европа по отношение на факторния доход. Северна Европа регистрира най-нисък факторен доход на хектар (91 евро/ха), докато Централна и Западна Европа регистрира най-нисък нетен оперативен излишък на хектар.

(47 евро/ха).

Докато факторният доход в основните сметки се изчислява като нетна добавена стойност по факторна цена (включително ефектите от данъците върху производството и субсидиите), използваното тук обобщено отчитане не позволява последователно разделяне на ефектите от субсидиите по държави и региони. Средно факторният доход в Европа е възлязал на 121 евро/ха, докато нетният оперативен излишък е бил 79 евро/ха. Както е подчертано в по-ранни доклади на SoEF, тези цифри са представени в номинално изражение, така че инфлацията и промените в разходите за входни ресурси не са отразени. Това ограничава възможността за извършване на директни сравнения във времето без допълнителни корекции на цените/отчисленията.

Таблица 6.3-1: Състояние на факторния доход и нетния оперативен излишък на горските предприятия по региони, 2020 г.

Регион	Факторен доход		Нетен оперативен излишък	
	милиони евро	евро/ха	милиони евро	евро/ха
Северна Европа	5 690	91	5 170	83
Централна и Западна Европа	4 554	127	1 691	47
Централна и Източна Европа	4 697	202	2 746	118
Югозападна Европа	3 584	113	2 461	78
Югоизточна Европа	1 315	126	912	87
ЕС-27	18 567	126	12 362	84
Европа	19 841	121	12 981	79

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Северизток 87%, Централна и Западна Европа 92%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 24%, ЕС-27 91%, Европа 71%.

Тенденции

Регионалните тенденции са трудни за интерпретиране, тъй като броят на държавите, които докладват във всеки регион, варира с течение на времето. Следователно, статистиката включва само държави, които непрекъснато са предоставяли необходимите данни за разглежданите периоди от време.

В цяла Европа факторният доход от горското стопанство на хектар показва различна динамика във времето: той се е увеличил между 2000 и 2015 г., но след това е намалял от 168 евро/хектар до 121 евро/хектар между 2015 г. и 2020 г.

В Централна и Западна Европа годишно намаление от 4% възникнало между 2000 и 2010 г. Централна и

Източна Европа отбеляза годишен спад

факторен доход от 6,2% през периода 2010–2015 г., последван от годишно увеличение от 0,6% през периода 2015–2020 г.

Най-висока нестабилност е наблюдавана в Югозападна Европа, където факторният доход е спаднал средно с 2% годишно между 2010 и 2020 г. Подобна тенденция е видима в нетния оперативен излишък на горските предприятия (Таблица 6.3-3), отразявайки сравними регионални и времеви колебания.

Според данни на Евростат, тенденцията във фактора доходите показаха умерен обрат през 2022 г. за

няколко държави. Например, факторният доход се е увеличил в Австрия, Германия, Франция и Полша в сравнение с 2020 г., контрастирайки с отрицателния тенденция, наблюдавана между 2015 и 2020 г.

Таблица 6.3-2: Тенденции във факторния доход от горското стопанство по региони, 2010–2020 г.

Регион	Факторен доход			Годишен темп на промяна факторен доход		
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2010–2020	2015–2020	2010–2015
	евро/ха			%		
Северна Европа	90.9	86.3	93.6	-0.3	1.1	-1.5
Централна и Западна Европа	127.0	202.1	147.5	-1.4	-7.4	7.4
Централна и Източна Европа	201.6	195.4	128.6	5.7	0.6	10.4
Югозападна Европа	113.1	193.4	215.7	-4.8	-8.3	-2.1
Югоизточна Европа	125.8	99.1	58.8	11.4	5.4	13.7
ЕС-27	126.0	135.2	133.1	-0.5	-1.4	0.3
Европа	121.1	139.5	117.1	0.3	-2.7	3.8

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Североизток 87%, Централна и Западна Европа 92%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 24%, ЕС-27 91%, Европа 71%.

Таблица 6.3-3: Тенденции в нетния оперативен излишък на горските предприятия по региони, 2000—2020 г.

Регион	Нетен оперативен излишък				Годишен темп на промяна на нетния оперативен излишък			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2000—2020	2015—2020	2010—2015	2000—2010	
	евро/ха				%			
Север Европа	82.6	62.6	68.6	65.7	1.3	6.4	-1.7	0.4
Централно-западен Европа	47.2	120.3	77.9	48.6	-0.1	-12.2	10.9	6.0
Централно-източен Европа	117.8	114.4	55.7	16.5	30.7	0.6	21.1	23.7
Югозапад Европа	77.7	74.7	62.1	103.8	-1.3	0.8	4.1	-4.0
Югоизток Европа	87.3	59.6	30.8	7.2	56.0	9.3	18.8	33.0
ЕС-27	83.9	89.1	71.1	60.7	1.9	-1.2	5.0	1.7
Европа	79.2	83.7	65.5	58.7	1.8	-1.1	5.6	1.2

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Североизток 87%, Централна и Западна Европа 92%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 24%, ЕС-27 91%, Европа 71%.

Индикатор 6. 4 Инвестиции в горите

и горско стопанство

Защо е важно

Инвестирането в горите и горското стопанство е от решаващо значение за осигуряване на дългосрочното здраве, производителност и устойчивост на горите и техните екосистеми. Такива инвестиции са в основата на устойчивото управление на горите, като подпомагат дейности като залесяване и повторно залесяване за засаждане на нови дървета, възстановяване на горите, развитие и поддръжка на инфраструктурата, опазване на биоразнообразието и иновации в горските индустрии. Целенасочените инвестиции гарантират, че горското стопанство остава икономически жизнеспособно, като същевременно защитава околната среда и социални ценности.

Публичното и частното финансиране са от решаващо значение за осигуряване на климатично интелигентно горско стопанство, адаптивно управление и осигуряване на екосистемни услуги. Недостатъчните инвестиции често ограничават

капацитет за справяне с нарастващите предизвикателства, включително тези, свързани с изменението на климата, вредителите и деградацията на земята след регенерация. Устойчивите инвестиции отчитат не само краткосрочните ползи, но и екологичното въздействие и социалната полза. Това е в съответствие с по-широки цели, като национални и общоевропейски стратегии за климата и биоразнообразието, Парижкото споразумение и Целите за устойчиво развитие на ООН и други. Прозрачните, дългосрочни инвестиции в горското стопанство помагат за осигуряване на бъдещите доставки на дървесина, подкрепят работните места в селските райони и укрепват ролята на горите за съхранение на въглерод, опазване на биоразнообразието и адаптиране към изменението на климата.

Как се определя

Общо публични и частни инвестиции в горите

и горското стопанство.

Ключови констатации

- През 2020 г. стойността на brutните фиксирани капиталови инвестиции в европейските гори е била приблизително 26,5 евро на хектар, което е общо над 4,3 милиарда евро в докладващите страни.
- Отчетените инвестиции в горското стопанство в Европа показват смесена динамика в различните страни и периоди от време. Инвестициите в горското стопанство в Европа намаляха от 2015 до 2020 г., отразявайки по-ниските приходи. Въпреки това, през 2021–2022 г. те показаха умерено възстановяване в повечето страни, въпреки ограниченията в наличните данни и данните за цените.
- Интерпретацията изисква повишено внимание. Резултатите не са коригирани спрямо инфлацията, а обхватът на отчетността е неравномерен в района на FOREST EUROPE, тъй като сравними инвестиционни серии не са налични за всички членове. Това може да повлияе на регионалните сравнения и интерпретацията на тенденциите.

Статус

Общо 30 държави отчетят брутно фиксирано образуване на капитал в размер на 4 328 милиона евро през 2020 г. (Таблица 6.4-1). По-голямата част от тази сума (92%) идва от държави, за които редовно се съставят хармонизирани икономически сметки за горското стопанство (предимно ЕС/ЕАСТ

страни), което помага да се обясни непълното покритие на по-широкия регион FOREST EUROPE. Най-високите инвестиции са регистрирани в Северна Европа (1 791 милиона евро) и Централна-Западна Европа (968 милиона евро).

Дезагрегираният анализ разкрива значителни разлики в състава на инвестициите между регионите. Нивата на инвестиции в Югоизточна Европа са много по-ниски, както в абсолютно изражение (91 милиона евро), така и в относително изражение. Наблюдават се забележителни регионални вариации: в Централноизточна Европа инвестициите на хектар достигат 34,2 евро, почти четири пъти по-високи, отколкото в Югоизточна Европа (8,7 евро/ха), като средната стойност за Европа е 26,5 евро/ха.

(Таблица 6.4-1).

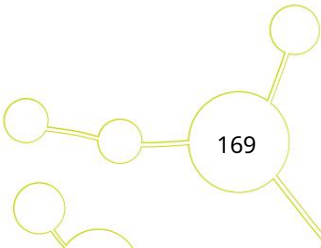
Политическият контекст на страната е важен за тълкуването. Балансът между публичните и частните инвестиции варира значително сред членовете на FOREST EUROPE, в зависимост от структурите на собственост върху горите и националните политически решения.

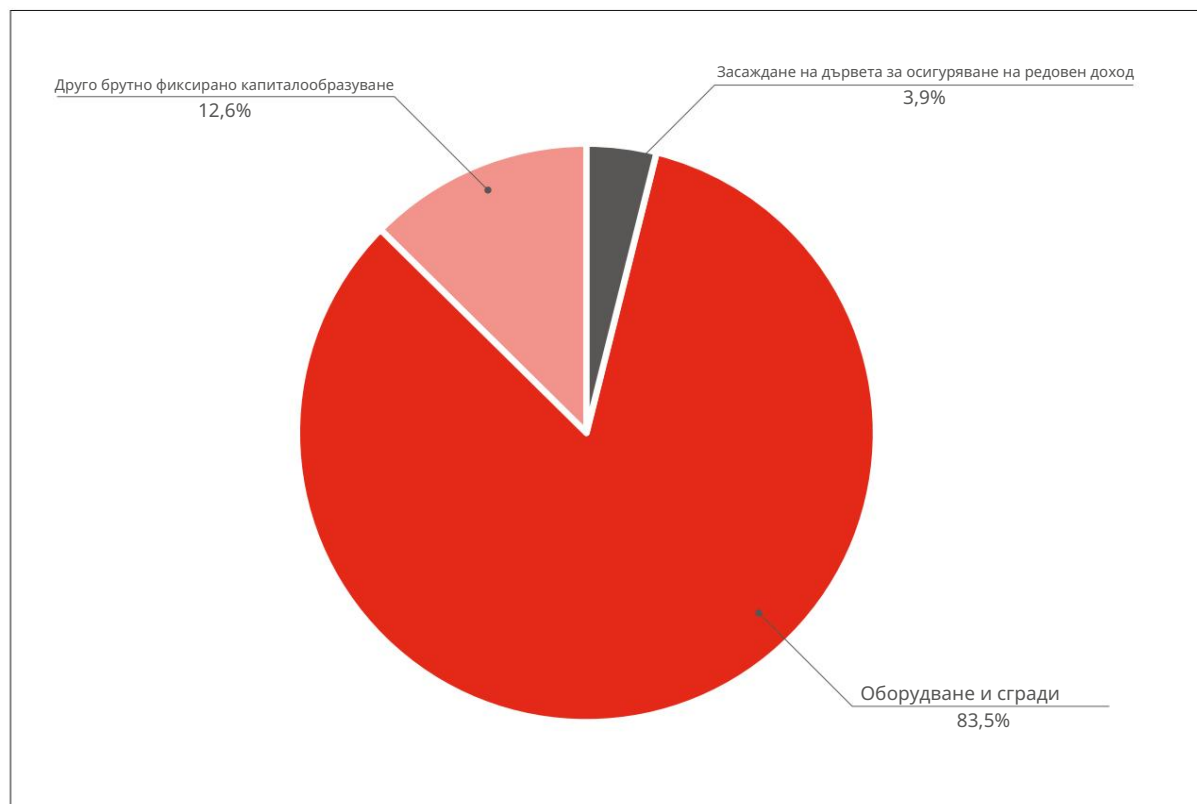
Следователно сравненията между нивата на „публични спрямо частни“ инвестиции между различните страни могат да бъдат подвеждащи, освен ако видът на инструмента (напр. безвъзмездна помощ, данъчен стимул, компенсация или консултантска подкрепа) е уточнено.

Таблица 6.4-1: Брутно образуване на фиксиран капитал в горите и горското стопанство, по региони, 2020 г.

Регион	Брутно фиксирано капиталово образуване	
	милиони евро	евро/ха
Северна Европа	1 791.2	28.6
Централна и Западна Европа	968.3	27.6
Централна и Източна Европа	796.9	34.2
Югозападна Европа	680.7	21.5
Югоизточна Европа	91.4	8.7
ЕС-27	3 997,4	27.3
Европа	4 328,5	26.5

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Северизток 87%, Централна и Западна Европа 89%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 24%, ЕС-27 91%, Европа 71%.

Фигура 6.4-1: Разпределение на брутното формиране на фиксиран капитал, 2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: 71%.

Разпределението на инвестициите между категории, като например засаждане, инфраструктура и оборудване, варира в зависимост от екологичните условия и националните горски структури. Например, регионалните различия в инвестициите в засаждане се влияят от климатичните, почвените, земеползвателните и политическите контексти, които влияят върху създаването на гори. (Фигура 6.4-2).

Отчетените инвестиции във фиксиран капитал варират между 2015 и 2020 г., отразявайки низходящата тенденция на нетните приходи (вижте индикатор 6.3). Тълкуването обаче трябва да отчита следното: (i) непълно и неравномерно покритие на държавите в икономическите сметки за горското стопанство, използвани за този индикатор; и (ii) номинално отчитане (без корекция за инфлация), което може да изкриви сравненията между годините, особено

около 2020–2022 г.

Данните на Евростат показват умерено възстановяване през 2021–2022 г., като положителни тенденции се наблюдават в повечето страни. Изключенията включват Португалия, Финландия, Швеция и Швейцария, които отбелязаха лек спад в сравнение с 2020 г.

Въпреки временните неуспехи, текущите инвестиции в горското стопанство остават от съществено значение за поддържане на устойчивостта на екосистемите, насърчаване на иновациите в биоикономиката и осигуряване на дългосрочната продуктивност на европейските гори.

Таблица 6.4-2: Тенденции в разпределението на брутното формиране на фиксиран капитал по региони, 2010—2020 г.

Регион	Засаждане			Оборудване & сграда			Друго			Общо		
	милиони евро											
	2020	2015	2010	2020	2015	2010	2020	2015	2010	2020	2015	2010
Север Европа							822	26	84	78	1 791	1 094 1 368
Централно-западен Европа							658	448	20	11	13	968 864 673
Централно-източен Европа							391	140	64	18	8	797 818 194
Югозапад Европа	56	77	72				139	42	72	5	2	681 274 116
Югоизток Европа							28	40	2	8	4	91 51 44
ЕС-27	57	77	72				1 060 1 313	182	116	92 3 997 2 936 2 205		
Европа	57	77	72				1 215 1 492 184		127	105 4 328 3 102 2 396		

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Северизток 49%, Централна и Западна Европа 47%, Централна и Източна Европа 47%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 22%, ЕС-27 88%, Европа 65%.

Индикатор 6.5 Работна сила в горския сектор

Защо е важно

Квалифицираната и разнообразна работна сила е от основно значение за устойчиво управление на горите. Това включва лесовъди, дърводобивни компании, преработватели, специалисти по опазване на околната среда и доставчици на свързани услуги. Квалифициран и разнообразната работна сила гарантира, че дейности като тъй като планирането, дърводобивът, регенерацията, защитата и възстановяването се извършват отговорно и ефективно. Стабилната и добре обучена работна сила е от съществено значение за поддържане на дългосрочната горска продуктивност, опазване на биоразнообразието и повишаване на устойчивостта на горите в условията на възникващи и нарастващи заплахи и смущения.

Обучението и образованието, фокусирани върху устойчивостта, насърчават иновативни подходи, климатично интелигентни практики и приемането на съвременни цифрови инструменти за горско стопанство. Тенденциите в заетостта в сектора могат да отразяват и по-широки развития, като например растежа на зелените работни места, стабилните селски икономики и социалното приобщаване, особено в отдалечените райони.

Инвестирането в образование, професионално обучение и безопасни условия на труд позволява на работниците да балансират икономическите ползи с екологичното здраве, нуждите на общността и цялостното благополучие. Тъй като горите са изправени пред нарастващ натиск от изменението на климата, биотичните и абиотичните опасности и промените в земеползването, компетентната и професионална работна сила е от съществено значение за адаптивното управление и бързата реакция. Предишни доклади на SoEF също така подчертаваха дългосрочните структурни промени в сектора, като механизация, контракторизация и реструктуриране в дърводобивната и хартиената промишленост. Тези промени засягат както нивата на заетост, така и необходимия набор от умения в

веригата на стойността.

Как се определя

Брой заети лица и вложен труд в горския сектор, класифицирани по пол и възрастова група, образование и характеристики на работата.

Ключови констатации

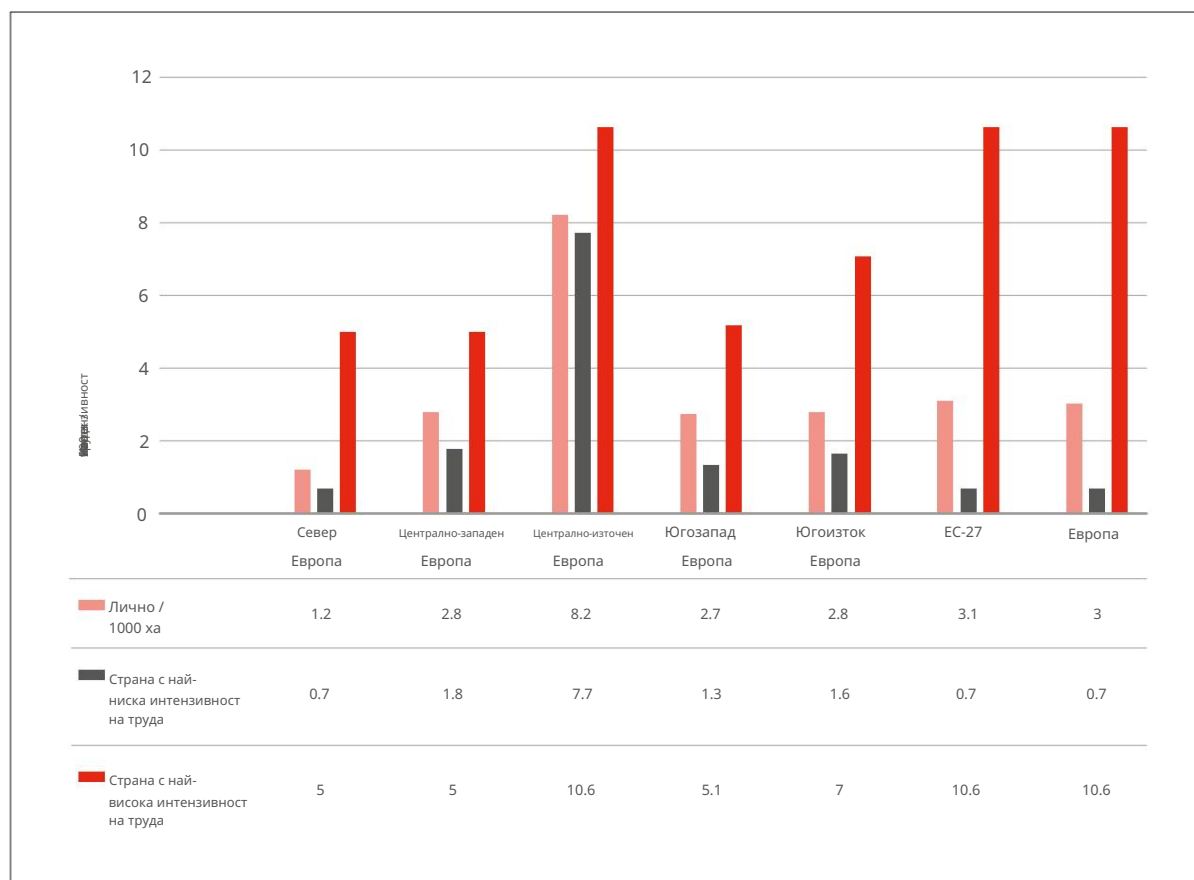
- През 2020 г. около 2,4 милиона души са били заети в европейския горски сектор (т.е. горско стопанство, дърводобив и хартиена промишленост). За контекст, докладът на SoEF 2020 посочва, че над 2,6 милиона души са били заети в горския сектор, въз основа на предишния цикъл на отчитане.
- В горското стопанство има приблизително трима служители на 1000 хектара гора.
- Заетостта в горския сектор е намаляла с около 25% в дългосрочен план между 2000 и 2020 г., особено в преработвателните подсектори, където автоматизацията и реструктурирането на пазара са били значителни.
- В рамките на FOREST EUROPE се работи по обновяване на индикатор 6.5, за да се отразят по-добре промените в

структури на заетостта (включително изпълнители и нови профили на зелени работни места) и за подобряване на съпоставимостта между държавите.

Статус

Заетостта в горския сектор включва работната сила в горското стопанство (ISIC/NACE 02), работната сила в дървопреработвателната промишленост (ISIC/NACE 16) и работната сила в хартиената промишленост (ISIC/NACE 17). През 2020 г. тези подсектори заедно са наели над 2,4 милиона души в 29 държави, предоставящи данни.

Въпреки че заетостта като цяло е намаляла от 2000 г. насам, горският сектор все още представлява 1,1% от общата работна сила в Европа. Той остава ключов работодател в селските райони, като допринася значително за... местните икономики.

Фигура 6.5-1: Интензитет на труда в горското стопанство (ISIC/NACE 02), по региони, 2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Северизток 83%, Централна и Западна Европа 87%, Централна и Източна Европа 51%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 80%, ЕС-27 96%, Европа 79%.

През 2020 г. приблизително 27% от заетостта в горския сектор в Европа е била в горското стопанство, 44% в дървопреработвателната промишленост и 28% в хартиената промишленост.

Регионалните модели варират: например в Централна-Западна и Югозападна Европа над 80% от заетостта в горския сектор е в производството и преработката на хартия, което отразява силното индустриално развитие.

Интензивността на труда в горското стопанство варира от около един човек на 1000 хектара (ха) във високо механизирана Северна Европа до повече от осем души на 1000 хектара в части от Централна и Източна Европа (Фигура 6.5-1), в зависимост от нивата на механизация, достъпността на обекта и интензивността на управлението.

Производителността, измерена чрез брутната добавена стойност (БДС) на работник, също варира значително в различните региони.

Секторът остава доминиран от мъжете, като мъжете съставляват над 80% от работната сила в горското стопанство и дърводобивната промишленост и около 70% в хартиената промишленост. Въпреки технологичния напредък, малко се е променило по отношение на дисбаланса между половете.

Малките и средните предприятия характеризират горския и дърводобивния сектори.

Самонаетите работници представляват 24% от работната сила в горското стопанство, 14% от дърводобивната промишленост.

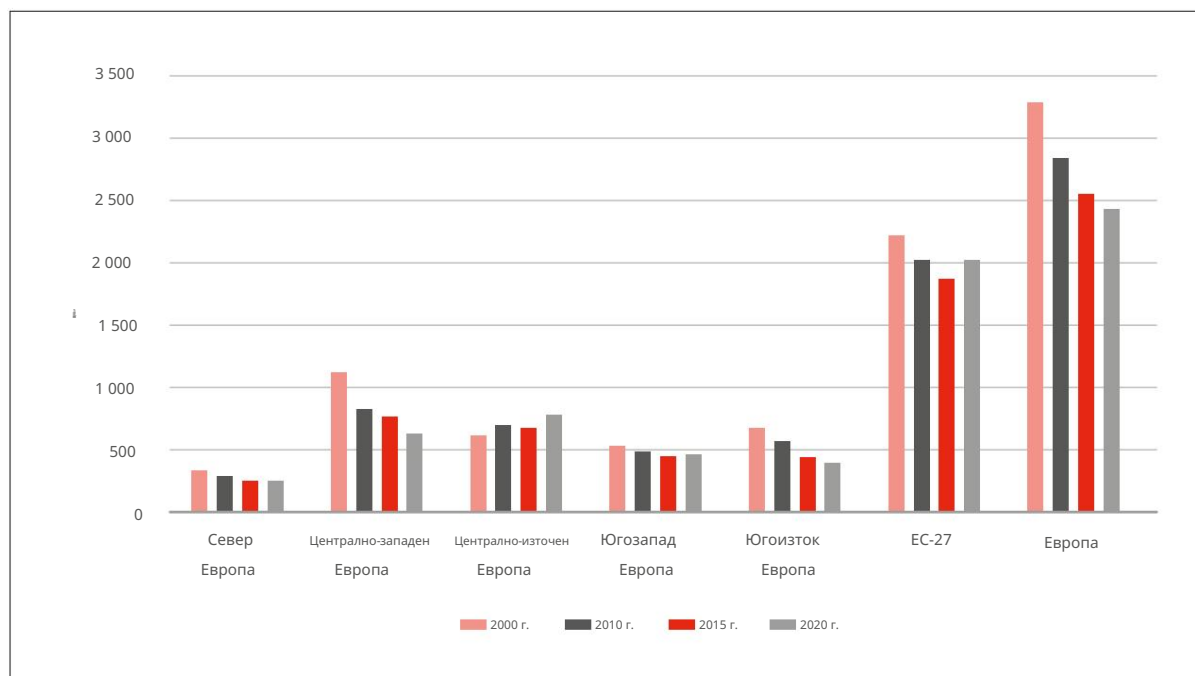
работна сила и 3% от работната сила в хартиената промишленост. Най-високият дял на самонаетите лица се наблюдава в Чехия и Швеция, а най-ниският - в Хърватия и Кипър.

Тенденции

Между 2000 и 2020 г. заетостта в европейския горски сектор е спаднала с около 25% (Фигура 6.5-2). Най-големият спад е наблюдаван в Югоизточна Европа (-40%) и Централно-Западна Европа (-43%), главно поради реструктурирането и повишената автоматизация в преработвателната промишленост. Заетостта в Централно-Източна Европа намалява постепенно от началото на 2000-те години. В същото време в Северна Европа подсекторът на целулозно-хартиената промишленост претърпя значителни намаления (-47%) поради намаляващото търсене на печатна хартия и повишената ефективност.

Въпреки това, от 2010 г. насам заетостта в първичните горски стопанства се е стабилизирала или дори леко се е увеличила в някои страни, подкрепена от нарастващото търсене на възобновяеми материали и дървесина за енергия.

Това отразява нарастващата роля на горското стопанство в кръговата биоикономика и усилията за смекчаване на изменението на климата.

Фигура 6.5-2: Тенденции в общата заетост в горския сектор по региони, 2000—2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: Североизток 83%, Централна и Западна Европа 87%, Централна и Източна Европа 100%, Югозападна Европа 99%, Югоизточна Европа 80%, ЕС-27 96%, Европа 85%.

Последните актуализации в социалната статистика показват смесена динамика след 2020 г. в различните държави и подсектори. Например, между 2020 и 2023 г. няколко държави отчетоха ръст на заетостта, включително Нидерландия (+9%), Гърция (+8%), Чехия (+7,7%) и Финландия (+7,5%). Тези краткосрочни промени трябва да се тълкуват с повишено внимание и да се разглеждат заедно с дългосрочните структурни фактори, както и с нарастващото значение на развиващите се умения и нуждите от безопасност на работното място.

в рамките на работната сила.

Индикатор 6.6 Безопасност и здраве при работа

Защо е важно

Осигуряването на безопасност и здраве при работа в горската промишленост е от съществено значение за защитата на работниците, които изпълняват физически изисквателни, понякога опасни задачи по време на дърводобива и лесовъдски операции.

Устойчивото управление на горите се фокусира не само върху защитата и управлението на екосистемите, но и върху защитата на хората, които работят в тях.

Високите нива на злополуки и наранявания подкопават социалната устойчивост на сектора и затрудняват набират и задържат квалифицирани работници.

Прилагането на безопасни работни практики, осигуряването на подходящо обучение, използването на лични предпазни средства и съвременни технологии за намаляване на риска са ключови за осигуряване на безопасността и здравето при работа. Правните рамки, стандартите за сертифициране и отговорните работодатели играят ключова роля в прилагането на разпоредбите за безопасност и насърчаването на непрекъснатото усъвършенстване. Особено внимание трябва да се обърне на уязвимите групи, включително сезонните, мигрантските и младите работници, както и на изпълнителите и самонаетите лица, които могат да бъдат обект на различно докладване и

превантивни мерки.

Безопасната и здравословна работна среда е от основно значение за социалната устойчивост и отразява ангажимента на горския сектор към човешкото достойнство, социалната справедливост и достойния труд в селските райони. Както беше отбелязано в по-ранни издания на SoEF, съпоставимостта между

Държавите могат да бъдат засегнати от разликите в системите за докладване, обхвата на изпълнителите и дефинициите за инциденти, подлежащи на докладване.

Как се определя

Честота на трудовете злополуки и професионалните заболявания в горското стопанство.

Ключови констатации

- Работата в горското стопанство остава опасна: през 2020 г. в Европа са регистрирани 169 фатални и 14 500 нефатални злополуки, което се равнява на около 17 нефатални злополуки на 1000 служители.
- Между 2000 и 2020 г. броят на фаталните произшествия е намалял във всички региони с изключение на Югозападна и Югоизточна Европа, където тенденцията е по-смесена и е повлияна от националните отклонения и обхвата на докладването.
- Когато се измерва на 1000 м³ добита дървесина, процентът на злополуките е най-ниски в Северна Европа, докато най-високите проценти на нефатални и фатални злополуки са отчетени в Югозападна Европа.

Статус

Данни за фатални и нефатални трудови злополуки бяха предоставени от 23 държави, които представляват около 78% от общата заетост в горското стопанство в Европа.

През 2020 г. европейският горски сектор преживя около 14 500 нефатални произшествия и 169 смъртни случая (Таблица 6.6-1). Централно-Западна Европа отчита най-голям брой фатални инциденти, докато Централно-Източна Европа регистрира най-ниския общ процент на злополуки, нормализиран спрямо броя на работниците.

На национално ниво най-високите нива са регистрирани в Италия и Германия, до 133 нефатални инцидента на 1000 м³ добита дървесина. Тези данни обаче може да отразяват разлики в дефинициите и практиките за регистриране, като например какво представлява подлежащ на докладване инцидент, прагове за тежест и как се регистрира загубеното работно време. Следователно данните трябва да се тълкуват с повишено внимание, тъй като разликите може частично да отразяват вариациите в националните системи за докладване, а не действителните нива на риск.

Таблица 6.6-1: Фатални и нефатални злополуки в горското стопанство, по региони, 2020 г.

Регион	Фатални трудови злополуки - Номер	Нефатални трудови злополуки - Номер	Нефатално злополуки на 1000 работници	Нефатално инциденти на 1 000 м³ сечища
Северна Европа	8	758	6.8	0.00
Централна и Западна Европа	59	8 259	84.3	0,06
Централна и Източна Европа	54	848	4.4	0,01
Югозападна Европа	24	4 324	10.3	0,14
Югоизточна Европа	24	287	20.2	0,01
ЕС-27	146	14 330	20.5	0,03
Европа	169	14 476	17.4	0,02

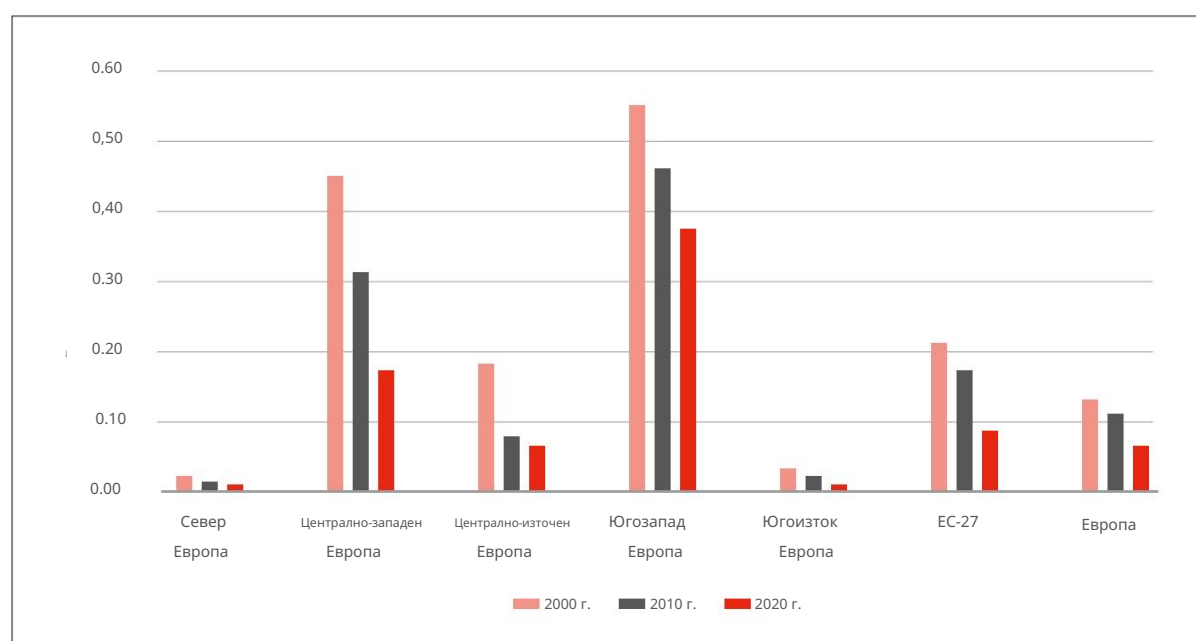
Бележки: Покритие на данните като % от общия брой доклади: Североизток 88%, Централна и Западна Европа 70%, Централна и Източна Европа 67%, Югозападна Европа 89%, Южна и Източна Европа 36%, ЕС-27 92%, Европа 78%.

Като цяло, въпреки че безопасността в горското стопанство се е подобрила с течение на времето, секторът остава силно податлив на злополуки. Въпреки че механизацията и подобрената организация на работата са намалили експозицията в много условия, те също така са намалили рисковите профили (напр. опасности, свързани с машините), като по този начин са засилили необходимостта от непрекъснато обучение и превантивни мерки.

Тенденции

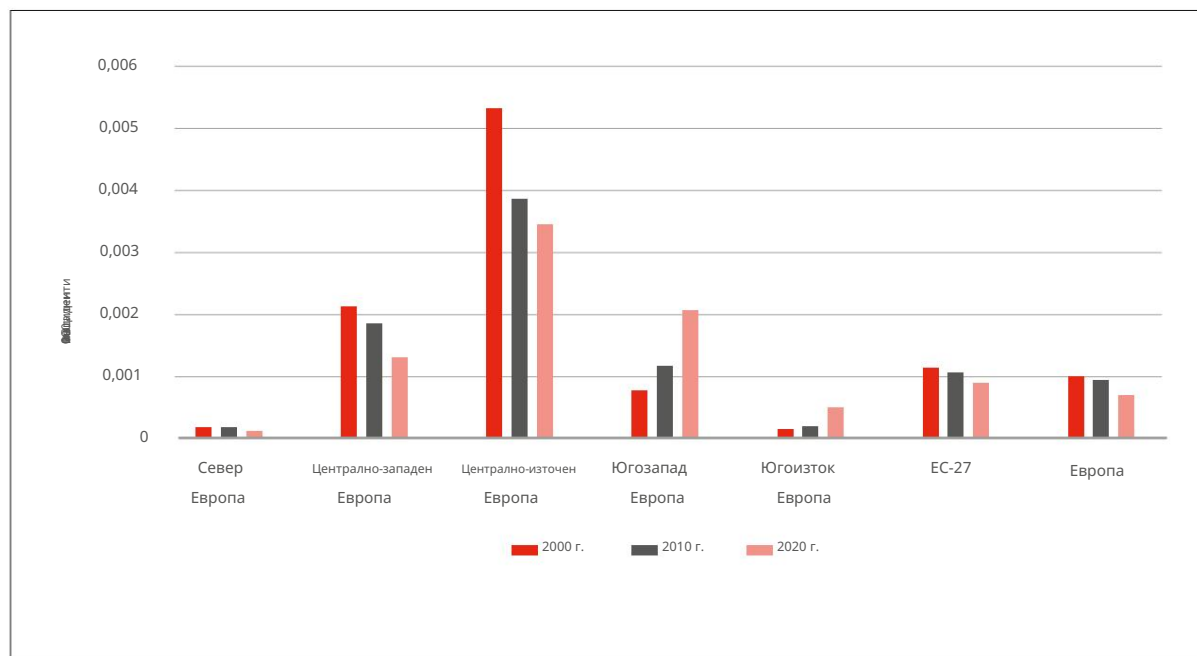
Процентът на смъртните случаи на злополуки е намалял в повечето европейски региони между 2000 и 2020 г. Тенденциите в Югозападна и Югоизточна Европа обаче са по-променливи и могат да бъдат повлияни от малък брой държави и променяния се обхват на данните с течение на времето.

Най-големите намаления са наблюдавани в Северна Европа.

Фигура 6.6-1: Тенденции в нефаталните инциденти на 1 000 м³ сечи, по региони, 2000–2020 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Североизток 88%, Централна и Западна Европа 70%, Централна и Източна Европа 67%, Югозападна Европа 40%, Югоизточна Европа 36%, ЕС-27 89%, Европа 58%.

Фигура 6.6-2: Тенденции в смъртоносните инциденти на 1 000 м³ сечища, по региони, 2000—2020 г.

Бележки: Покритие на данните като % от регионалната горска площ: Северизток 88%, Централна и Западна Европа 70%, Централна и Източна Европа 67%, Югозападна Европа 40%, Югоизточна Европа 36%, ЕС-27 89%, Европа 58%.

Сравняване на честотата на произшествия спрямо броя на работниците и обема на дървения материал. Добитата дървесина предоставя допълнителна информация. Северна Европа постоянно регистрира най-ниските нива на фатални и нефатални инциденти на 1000 м³ добита дървесина, докато Югозападна Европа показва най-високите нива (Фигури 6.6-1 и 6.6-2). Тези сравнения обаче трябва да се разглеждат заедно с разликите в системите за добив, структурите на изпълнителите и практиките за докладване.

Въпреки регионалните различия, броят на нефаталните злополуки е намалял постоянно в цяла Европа през последните две десетилетия. Тенденциите при фаталните злополуки обаче остават по-променливи, което подчертава продължаващата необходимост от по-строги мерки за безопасност на работното място, всеобхватно обучение и приемане на съвременни технологии за намаляване на риска. Това следва включват мерки, съобразени с изпълнителите и малките оператори, където подкрепата за безопасност и капацитетът за съответствие може да са по-слаби.

Индикатор 6.7 Потребление на дървесина

Защо е важно

Консумацията на дървесина се отнася до използването на дървесина и материали на дървесна основа за строителство, мебели, хартия, опаковки и биоенергия. Когато се прилага отговорно, наред с устойчивото управление на горите, потреблението на дървесина може да допринесе за кръгова биоикономика, като замести материалите на базата на изкопаеми горива с възобновяеми алтернативи, които отделят по-малко парникови газове.

Дълготрайните дървени продукти са особено ценни, тъй като те съхраняват въглерод за продължителни периоди. Отговорното потребление на дървесина гарантира, че горите не се добиват по-бързо, отколкото могат да се възстановят естествено, като по този начин се защитава биоразнообразието, почвата и основните екосистемни услуги. По-високото потребление обаче не означава непременно по-висок вътрешен добив, тъй като потреблението може да се задоволи чрез търговия. Следователно, за точно тълкуване е по-добре да се вземат предвид производството, вносът и износът, наред с потреблението на глава от населението.

Проследяването на потреблението на дървесина разкрива тенденции в ефективността на използването на ресурсите, степента, до която невъзобновяемите материали се заместват, и устойчивостта на веригите за доставки. Тъй като търсенето на дървесина във възобновяеми продукти, климатично интелигентно строителство и енергетика нараства, това трябва да бъде внимателно балансирано. с необходимостта от поддържане на горските ресурси и тяхната роля в смекчаването на изменението на климата (както и в други екосистемни услуги), включително чрез принципа на каскадно използване (приоритизиране на дълготрайни продукти и повторна употреба/рециклиране пред потреблението на енергия, където е възможно). Тълкуването е по-добро от тълкуването на този индикатор заедно с търговията с дървесина (индикатор 6.8) и енергията от дървесина (индикатор 6.9), тъй като потреблението може да бъде задоволено чрез внос и може да бъде обусловено от енергийната политика, както и от потреблението на материали.

Как се определя

Консумация на дървесина и продукти на глава от населението получени от дърво.

Ключови констатации

- През 2020 г. средната консумация на дървесина в Европа е била около 1 м³ еквивалент на кръгла дървесина на човек годишно, варирайки от 0,6 м³ в Югоизточна Европа до 1,9 м³ в Северна Европа.
- Между 2010 и 2020 г. потреблението на дървесина на глава от населението в Централна и Източна Европа се е увеличило с 3,45%. За разлика от това, в Северна Европа е наблюдаван годишен спад от 0,18% и в Централна и Западна Европа с 0,84%. Тези тенденции отразяват регионалните различия в икономическия растеж, реструктурирането на промишлеността и комбинацията от политики в областта на енергията и възобновяемите материали.

Статус

Консумацията на дървесина включва нарязана дървесина, дървесни плоскости, хартия и картон, както и енергийна дървесина. Оценките се изчисляват чрез сравняване на нивата на производство и нетната търговия (износ минус внос) във всеки регион.

Съществуват значителни регионални вариации: през 2020 г. потреблението варира от 593 м³ еквивалент на кръгла дървесина (RWE) на 1000 жители в Югоизточна Европа до 1914 м³ RWE в Северна Европа (Фигура 6.7-1). Няколко фактора влияят върху тези разлики в горските ресурси, промишления капацитет, нивата на доходи, културните предпочитания и моделите на използване на дървесината, включително относителното значение на биоенергията на основата на дървесина в националните енергийни миксове.

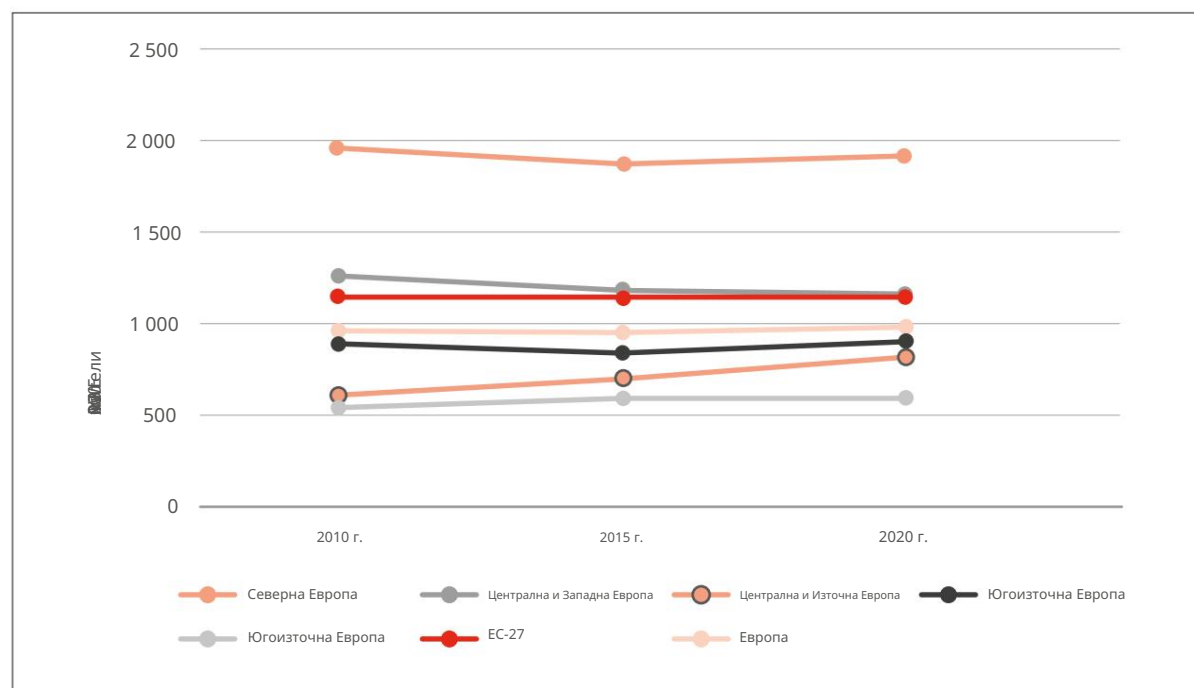
Страни с добре развита преработвателна промишленост и изобилие от местна дървесина, като Финландия, Швеция и Австрия, където дървесината се използва широко за строителство и енергия, отчитат най-високо потребление на глава от населението. За разлика от това, регионите с ограничен преработвателен капацитет или по-малки горски площи показват по-ниски нива. В някои страни високият процент...

Потреблението на глава от населението отразява и експортно ориентираните преработвателни индустрии и свързаните с тях вътрешни потоци от материали, което може да повлияе на начина, по който еквивалентите на кръгла дървесина се отразяват на крайното потребление.

Таблица 6.7-1: Тенденции в потреблението на дървесина по региони, 2010—2020 г.

Регион	Годишен темп на промяна		
	2010—2020	2010—2015	2015—2020
	%		
Северна Европа	-0,18	-0,90	0,57
Централна и Западна Европа	-0,84	-1,10	-0,61
Централна и Източна Европа	3,45	2,94	3,46
Югозападна Европа	0,12	-0,98	1,27
Югоизточна Европа	0,86	2,09	-0,34
ЕС-27	0,05	-0,18	0,29
Европа	0,07	-0,21	0,35

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: за всички региони 100%.

Фигура 6.7-1: Тенденции в потреблението на дървесина по региони, 2010—2020 г.

Забележка: Покритие на данните като % от общата регионална горска площ: за всички региони 100%.

Тенденции

Тенденциите в потреблението на дървесина като цяло отразяват представянето на икономиката като цяло, особено в сектори като строителство, опаковки, производство на хартия и енергетика. Между 2005 и 2015 г. потреблението на дървесина в Европа намаля, главно поради световната финансова криза от 2008–2009 г.

и свивания в жилищната и хартиената промишленост. Свивът на графичната хартия пазар, особено секторът на вестникарската хартия, допълнително намалено търсене.

Между 2010 и 2020 г. потреблението се е увеличило в повечето региони, с изключение на Северна и Централно-Западна Европа. Регионалните годишни темпове на растеж варират от 0,12% в Югозападна Европа до 3,45% в Централно-Източна Европа. Тези увеличения са подкрепени от публични политики, които насърчават използването на дървесина в строителството и ремонтите, както и от целите на ЕС за възобновяема енергия, които насърчават използването на биоенергия на базата на дървесина от устойчиви източници.

В по-ранни издания на SoEF също беше подчертана чувствителността на потреблението на дървесина към макроикономическите цикли и структурните промени в хартиената промишленост.

Частичното възстановяване през последните години се дължи на увеличената употреба на инженерни дървесни продукти, като например ламиниран фурнир и кръстосано ламиниран дървен материал, както и на по-високото търсене на опаковъчни материали, свързано с електронната търговия. Тези тенденции илюстрират адаптивността и продължаващата структурна трансформация в горския сектор.

Трябва да се отбележи обаче, че индикаторът не прави разлика между крайните употреби (напр. дълготрайни продукти спрямо краткотрайни употреби и енергия), така че той трябва да се тълкува заедно с допълнителни показатели за дървесна енергия, търговия и продукти от добита дървесина, където има такива.

Индикатор 6.8 Търговия с дървесина

Защо е важно

Търговията с дървесина свързва региони с изобилни гори със световните пазари, насърчава икономическото използване на възобновяеми горски ресурси, насърчава развитието на селските райони, генерира доходи и насърчава инвестициите в устойчиво управление на горите.

Устойчивото управление на горите гарантира, че търгуваните дървесни продукти произхождат от законно добити, отговорно управлявани гори. Търговските показатели също така помагат за проследяване на излагането на външни пазарни сътресения и промени в политиките, които могат да повлияят на натиска върху добива, преработвателната дейност и цените.

Мониторингът на търговските потоци предоставя информация за въздействието на потреблението на дървесина върху околната среда. Насърчаването на търговията с устойчиво произведена дървесина подкрепя зелена, кръгова биоикономика чрез заместване на материалите, зависими от изкопаеми горива, с възобновяеми алтернативи. Освен това данните за търговията предоставят ясен преглед на обемите дървесина и дървени продукти, внасяни в и изнасяни от Европа, илюстриращи основните потоци от дървесина на континента. Полезно е да се прави разлика между категориите продукти (кръгла дървесина, нарязана дървесина, панели и целулоза/хартия) и между вътрешноевропейската и неевропейската търговия.

Как се определя

Внос и износ на дървесина и изделия от нея от дърво.

Ключови констатации

- Европа е нетен износител на първична дървесина и хартиени изделия.
- През 2020 г. европейският търговски излишък беше 64,2 милиона м³ еквивалент на кръгла дървесина, на стойност 11,1 милиарда евро.
- През последния отчетен период износът на първични дървесни и хартиени продукти отново се е увеличил леко. В стойностно изражение обаче тенденциите са по-смесени, отразявайки движенията на цените и промените в състава на продукта.

Статус

Търговията с дървесни продукти отразява пространственото и икономическо разпределение на производството и потреблението. Тя обхваща износа и вноса на кръгла дървесина, енергийна дървесина, нарязана дървесина, дървесни плоскости, целулоза, хартия и картон.

През 2020 г. нетната експортна позиция на Европа беше 64,2 милиона кубически метра еквивалент на кръгла дървесина (RWE) на стойност 11,1 милиарда евро — значителна промяна от търговските дефицити, наблюдавани преди 2000 г. Това също представлява значително увеличение в сравнение с предходния отчетен цикъл. Промяната отразява както структурни развития, така и циклични ефекти в потреблението, вноса и експортно ориентираната преработка. Въпреки това, значителни регионални

дисбаланси остават.

Търговският излишък се дължи до голяма степен на Северна Европа, където богатите на гори страни изнасят значителни обеми нарязан дървен материал и хартиени продукти в рамките на Европа и в световен мащаб (особено в Китай). Повечето други региони са нетни вносители на дървен материал и хартиени продукти. Изключение прави Централна и Източна Европа, които регистрираха нетен износ от 23 милиона м³ през 2020 г.

Централно- и източноевропейските страни са основните двигатели на износа на кръгла дървесина, докато износет на дървесна маса и бичен дървен материал е концентриран в Северна, Централна и Западна Европа. Основните вносители на дървени и хартиени продукти се намират в Централно-Западна Европа, което отразява високата индустриална и потребителското търсене.

До 2020 г. само Северна и Централно-Източна Европа са имали положителен търговски баланс. Като цяло, търговският излишък на Европа от 64,2 милиона м³ RWE (11,1 милиарда евро) подчертава статута на региона като основен световен износител на материали на горска основа и продължаващото значение на устойчивото производство и стабилните международни пазари. Както и при предишните издания на SoEF, важно е да се отбележи, че „еквивалентът на кръгла дървесина“ обединява хетерогенни продукти в обща единица и може да прикрие тенденцията към износ с по-висока стойност и по-голяма преработка.

Тенденции

Обемите на търговията са се колебали в съответствие с икономически цикли. Освен ако не е посочено друго, стойностите и обемите на търговията са показани за референтните години

Таблица 6.8-1: Тенденции в износа на първични дървесни и хартиени продукти в обем, по региони, 2000—2020 г.

Регион	Износ (милиони м³)					Годишна промяна (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2005 г.	2000 г.	2015 г.— 2020 г.	2010 г.— 2015 г.	2005 г.— 2010 г.	2000 г.— 2005 г.
Север Европа	177.6	171.8	163.5	179.4	165.1	0.67	1.01	-1.77	1.73
Централно-западен Европа	204.1	193.9	198.2	203.9	158.2	1.05	-0.43	-0.56	5.77
Централно-източен Европа	93.8	75.9	57.4	51.8	35.9	4.71	6.47	2.14	8.90
Югозапад Европа	48.9	48.6	44.8	39.2	30.0	0.10	1.70	2.88	6.08
Югоизток Европа	27.4	24.0	17.9	15.1	8.9	2.76	6.82	3.76	13.95
ЕС-27	496.0	465.7	442.5	445.6	363.2	1.30	1.05	-0.14	4.54
Европа	551.7	514.3	481.8	489.4	398.1	1.45	1.35	-0.31	4.58

Бележки: Обхват на данните като % от общата регионална горска площ: за всички региони 100%. Данните, използвани за референтните години, са средни стойности за пет години.

Таблица 6.8-2: Тенденции в износа на първични дървесни и хартиени продукти в стойностно изражение, по региони, 2000—2020 г.

Регион	Износ (милиони евро)					Годишна промяна (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2005 г.	2000 г.	2015 г.— 2020 г.	2010 г.— 2015 г.	2005 г.— 2010 г.	2005 г.— 2000 г.
Север Европа	22 723	28 554	25 107	26 536	25 157	-4.08	2.75	-1.08	1.10
Централно-западен Европа	38 176	39 833	36 039	37 150	31 800	-0.83	2.10	-0.60	3.36
Централно-източен Европа	12 234	10 602	7 656	6 315	3 816	3.08	7.69	4.25	13.09
Югозапад Европа	9 984	10 256	8 510	7 782	6 074	-0.53	4.10	1.87	5.62
Югоизток Европа	4 587	3 679	2 406	1 958 г.	1 101	4.94	10.58	4.57	15.56
ЕС-27	85 027	85 650 73 783		73 206 61 705		-0,15	3.22	0.16	3.73
Европа	92 865 92 924		79 718	79 742	67 949	-0,01	3.31	-0,01	3.47

Бележки: Обхватът на данните като % от общата регионална горска площ: за всички региони 100%. Данните, използвани за референтните години, са средни стойности за пет години.

са петгодишни средни стойности, които изглаждат краткосрочната волатилност и не трябва да се тълкуват като едногодишни стойности. Например, между 1990 и 2005 г. износьт на кръгла дървесина и дървени изделия се е удвоил, само за да намалее по време на икономическия спад от 2008-2009 г. и след това да се възстанови умерено.

Икономическото забавяне имаше по-слабо въздействие върху Югоизточна, Югозападна и Централноизточна Европа, които поддържаха растежа на износа с по-ниски темпове, отколкото преди 2008 г. Стойностите на износа в ЕС-27 и Европа се увеличиха леко между 2005 и 2015 г., след което намаляха умерено през периода 2015–2020 г., с изключение на Централноизточна Европа, където износьт продължи да се подобрява (Таблицы 6.8.1 и 6.8.2).

Разминаването

между тенденциите в обема и стойността показва, че

При интерпретирането на данните трябва да се вземат предвид ефектите от цената и продуктивния микс, особено по време на периоди на пазарна нестабилност.

Вносът следваше подобен модел: намаляваше по време на финансовата криза; възстановяваше се до 2015 г.; и след това намаляваше умерено между 2015 г.

и 2020 г. Отново имаше изключение в

Централна и Източна Европа, където растежът се запази (Таблицы 6.8-3 и 6.8-4).

До 2020 г. само Северна Европа и Централно-Източна Европа имаха положителен търговски баланс. Като цяло, търговският излишък на Европа от 64,2 милиона м³ еквивалент на кръгла дървесина (RWE) (11,1 милиарда евро) подчертава статута на региона като основен световен износител на горски материали и продължаващото значение на устойчивото производство и стабилното...

международните пазари. Като се има предвид ролята на търговията в При промяна на натиска върху добива и преработката в различните региони, резултатите следва да се разглеждат заедно с показателите за потребление на дървесина (индикатор 6.7), нивата на сеч/добив (където са налични) и развитието на политиките, влияещи върху изискванията за законност и устойчивост.

Таблица 6.8-3: Тенденции във вноса на първични дървесни и хартиени продукти в обем, по региони, 2000—2020 г.

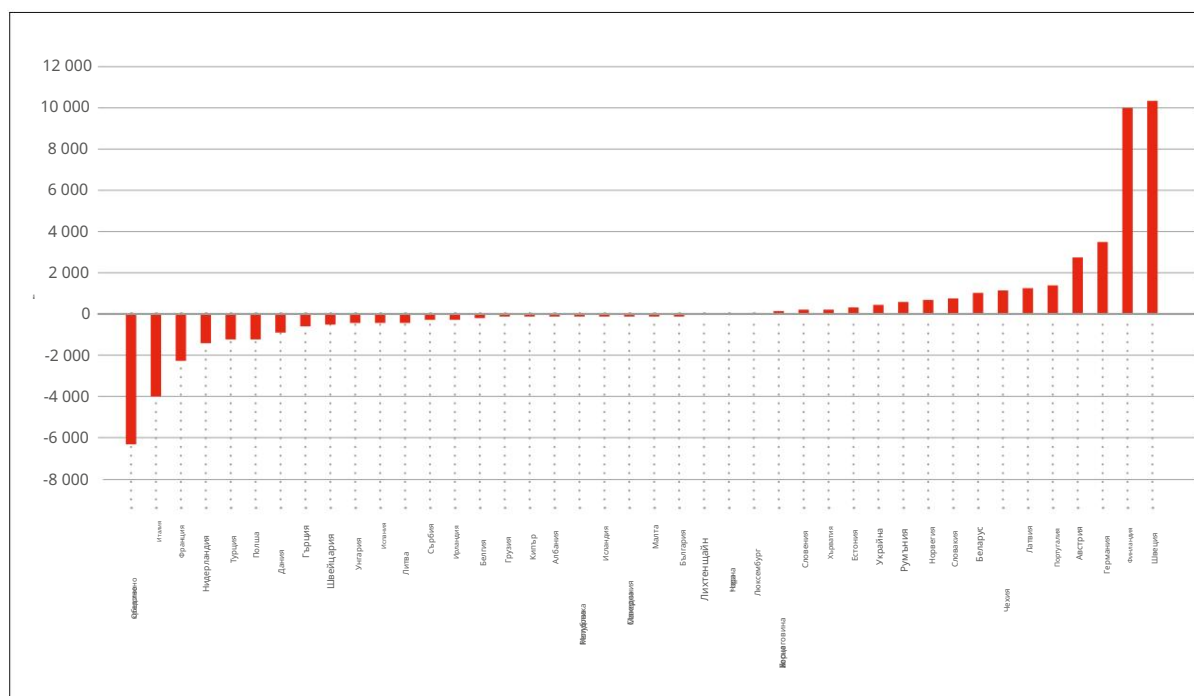
Регион	Внос (милиони м³)					Годишна промяна (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2005 г.	2000 г.	2015 г.— 2020 г.	2010 г.— 2015 г.	2005 г.— 2010 г.	2005 г.— 2000 г.
Север Европа	57	50	47	63	53	2.83	1.19	-4.86	3.69
Централно-западен Европа	241	248	251	266	243	-0,59	-0,23	-1.13	1.95
Централно-източен Европа	71	59	48	40	25	3.92	4.51	4.14	12.66
Югозапад Европа	80	76	78	91	84	1.00	-0,52	-2.98	1.87
Югоизток Европа	39	37	34	33	19	0,92	1.74	0,97	15.02
ЕС-27	407	387	374	397	343	1.05	0.67	-1.13	3.13
Европа	488	471	459	493	422	0,72	0,51	-1.38	3.35

Бележки: Обхватът на данните като % от общата регионална горска площ: за всички региони 100%. Данните, използвани за референтните години, са средни стойности за пет години.

Таблица 6.8-4: Тенденции във вноса на първични дървесни и хартиени продукти в стойностно изражение, по региони, 2000—2020 г.

Регион	Внос (милиони евро)					Годишна промяна (%)			
	2020 г.	2015 г.	2010 г.	2005 г.	2000 г.	2015 г.— 2020 г.	2010 г.— 2015 г.	2005 г.— 2010 г.	2005 г.— 2000 г.
Север Европа	7 336	7 012	6 328	7 223	5 781	0,92	2.16	-2.48	4.99
Централно-западен Европа	42 897	47 288	43 063	45 492	43 589	-1.86	1.96	-1.07	0.87
Централно-източен Европа	11 482	10 331	8 143	6 531	3 958	2.23	5.37	4.93	13.00
Югозапад Европа	13 160	13 282	12 134	14 123	13 072	-0,18	1.89	-2.82	1.61
Югоизток Европа	6 871	6 991	5 591	5 054	2 975	-0,34	5.01	2.12	13,98
ЕС-27	66 457	67 668 60 384 62 175 55 086				-0,36	2.41	-0,58	2.57
Европа	81 746	84 903 75 259		78 424 69 376		-0,74	2.56	-0.81	2.61

Бележки: Обхватът на данните като % от общата регионална горска площ: за всички региони 100%. Данните, използвани за референтните години, са средни стойности за пет години.

Фигура 6.8-1: Нетна търговия с първични дървесни и хартиени продукти, по държави, 2020 г.

Индикатор 6.9 Дървесна енергия

Защо е важно

Дървесната енергия се отнася до използването на дървесина и дървесни остатъци за отопление, производство на електроенергия и като източник на гориво. Като основен възобновяем енергиен източник, дървесната енергия може да намали зависимостта от изкопаеми горива, да подобри енергийната сигурност и да смекчи изменението на климата.

Когато се добива от устойчиво управлявани гори, дървесната енергия подкрепя кръговата биоикономика чрез използване на странични продукти като клони, прореждане, и остатъци от реколтата, които иначе биха били се разхищава. Той също така е важен източник на доходи за собствениците на гори и селските общности.

Постигането на устойчивост обаче изисква внимателно балансиране: прекомерният добив на дървесина за енергия може да намали запасите от въглерод в горите, причинявайки деградация и засягайки биоразнообразието и дългосрочната производителност.

Устойчивото управление на горите спомага за поддържането на този баланс, като съобразява потреблението на енергия с растежа на горите, защитава екологичните и социалните функции и наблюдава въздействието върху въглеродните емисии. Дървесната енергия може да играе ценна роля в стратегиите за възобновяема енергия, но само когато е интегрирана в по-широк ангажимент за дългосрочно стопанисване на горите и екологична цялост. Важно е също така да се прави разлика между използването на остатъци и странични продукти и преките...

използване на кръгла дървесина („стволова дървесина“ или „дървесен блок“) за енергия, тъй като те имат различни последици за заместване на материали и въглеродни резултати.

Как се определя

Дял на дървесната енергия в общото първично енергийно снабдяване, класифициран по произход на дървесината.

Ключови констатации

- В Европа средната годишна консумация на дървесина на глава от населението за енергия е 0,3 тона суха дървесина. материя.
- Северна Европа има най-високо потребление на глава от населението, с близо 1,5 метрични тона суха дървесина, използвана за енергия на човек годишно. Директните дървесни отпадъци обаче представляват само 10%, в сравнение със средно 22% за Европа.

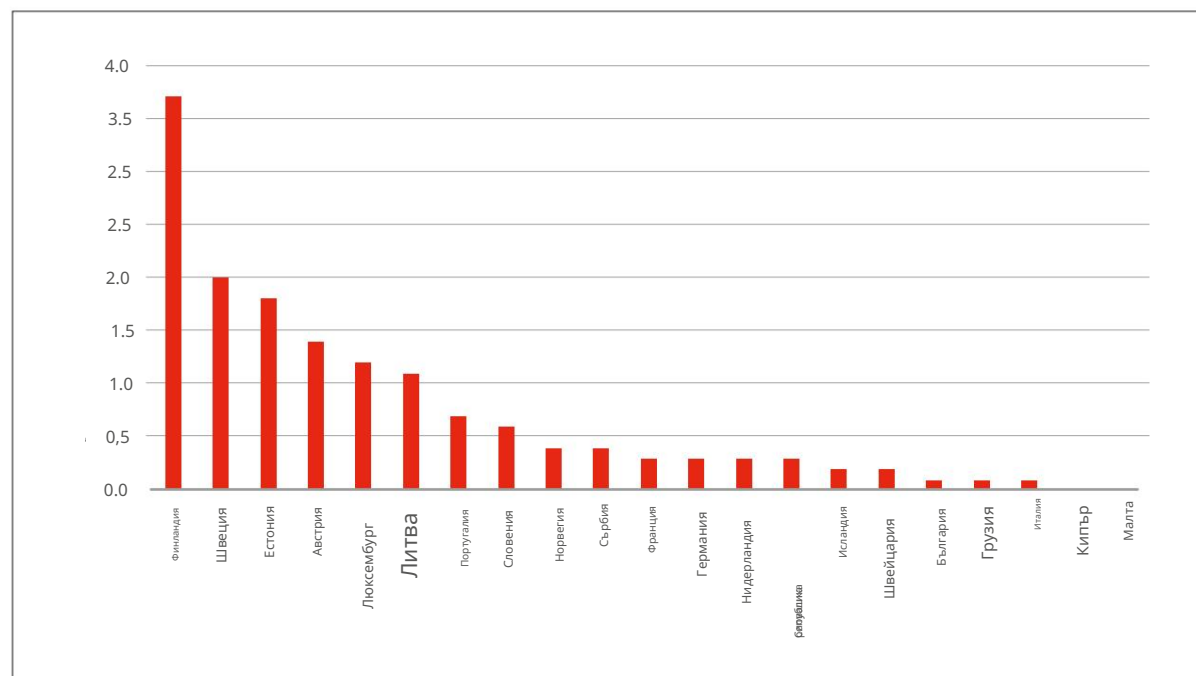
Статус

През 2020 г. общото потребление на дървесна енергия (в сухи материя) се оценява на около 49,3 милиона тона в Северна Европа, 84 милиона тона в Централна и Западна Европа, 8 милиона тона в Централна-Източна Европа, 13 милиона тона в Югозападна

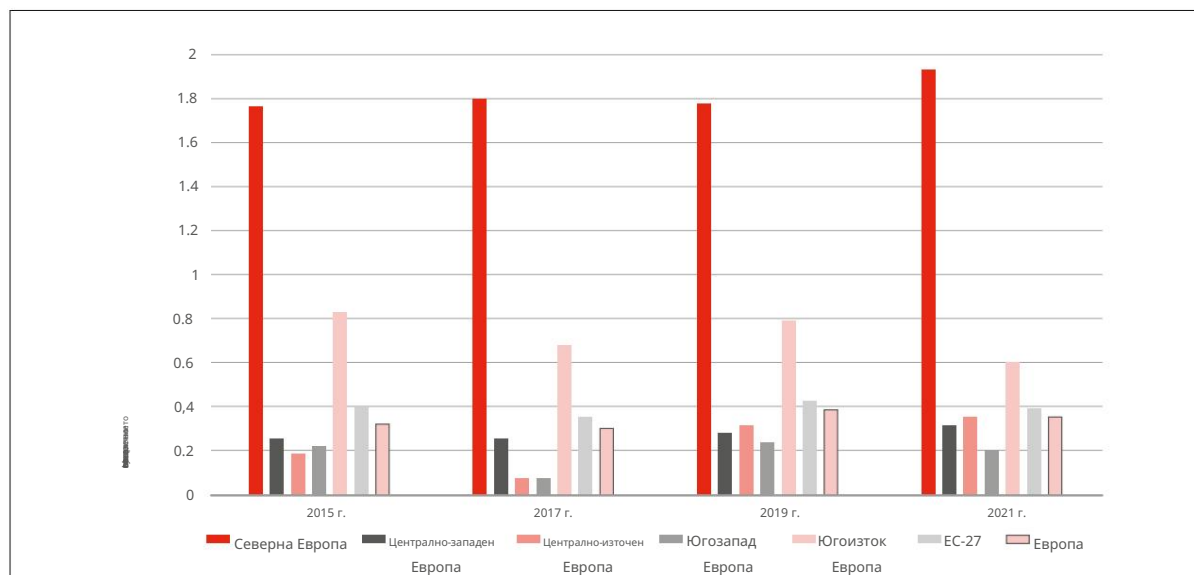
Европа и 5 милиона тона в Югоизточна Европа.

В Централна и Западна Европа това се равнява на около 2,2 тона сухо вещество на хектар гора. Въпреки че населението е приблизително 7,6 пъти по-голямо от това на Северна Европа, Централна и Западна Европа е консумирала общо само около 70% повече енергия от дървесина, което показва значително по-ниско потребление на глава от населението и/или различен микс от суровини.

Северна Европа се откроява с високото си потребление на дървесна енергия на глава от населението от 1,9 метрични тона сухо вещество на човек, обусловено както от наличието на ресурси, така и от добре развитата дървопреработвателна промишленост, която генерира значителни обеми отпадъци за енергийна употреба. Данните на национално ниво (Фигура 6.9-1) показват, че потреблението на глава от населението е най-високо в скандинавските страни и най-ниски в южните и източните региони.

Фигура 6.9-1: Годишно потребление на дървесна енергия по държави, 2021 г.

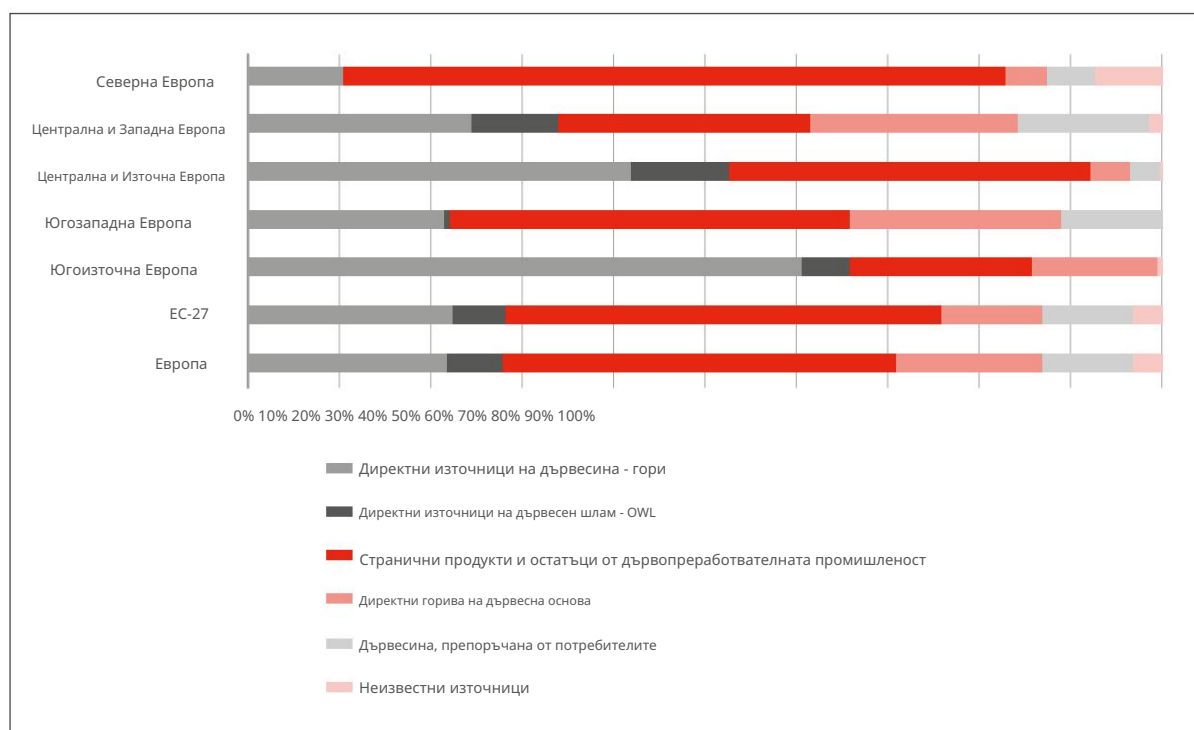
Фигура 6.9-2: Тенденция в годишното потребление на дървесна енергия по региони, 2013—2021 г.

Забележка: Покритие на данните като % от броя на докладите: Северизток 75%, Централна и Западна Европа 70%, Централна и Източна Европа 66%, Югозападна Европа 60%, Южна и Източна Европа 73%, ЕС-27 80%, Европа 75%.

Тенденции

Данните показват, че потреблението на дървесина в Европа е достигнало пик между 2015 и 2019 г., след което е намаляло до 2021 г. Като цяло потреблението е спаднало от 0,31 тона сухо вещество на човек през 2015 г. до 0,21 през 2021 г. (-32%), докато в ЕС-27 то е намаляло от 0,36 на 0,25 (-31%) за същия период.

Потреблението остана високо и относително стабилно в Северна Европа (спад от 1,47 през 2013 г. до 1,39 през 2021 г., което е спад от 5%), докато в Централна и Западна Европа то намаля постоянно (от 0,41 до 0,35, което е спад от 5%). 15% спад). Централноизточен и Югозападен Европа показва ясно изразени колебания, докато потреблението остана ниско в Югоизточна Европа, с незначителни промени около 0,04–0,06.

Фигура 6.9-3: Дял на използваните дървесни източници за производство на енергия, по региони, 2021 г.

Забележка: Покритие на данните като % от броя на докладите: Северизток 75%, Централна и Западна Европа 70%, Централна и Източна Европа 66%, Южна Западна Европа 60%, Южна Ирландия 73%, ЕС-27 80%, Европа 75%.

Тези регионални модели отразяват различията в националните енергийни политики, наличието на горски ресурси и развитието на биоенергийна инфраструктура.

Въпреки че общата европейска тенденция показва спад в потреблението на дървесна енергия на глава от населението, осигуряването на устойчивост изисква внимателно наблюдение на произхода на суровините, отчитане на въглеродните емисии и балансиране на енергийното и материалното потребление на дървесина. Както беше подчертано в предишни цикли на SoEF, съществен интерпретативен въпрос е да се определи дали увеличението на потреблението на енергия се дължи предимно на остатъци/странични продукти или дървесина от стволове и как това взаимодействие с пътищата на използване на материалите (напр. строителство, панели, целулоза/хартия).

Индикатор 6.10 Отдых в горите

Защо е важно

Горската рекреация предлага много социални и културни ползи, подобрявайки благосъстоянието и психичното здраве на хората, укрепвайки чувството им за културна идентичност и повишавайки цялостното им качество на живот. Горите предоставят пространства за дейности като ходене, колоездене, наблюдение на дивата природа и релаксация, помагайки на хората чувстват се по-свързани с природата.

За да се управляват горите за отдых, е необходимо да се поддържа достъпна, безопасна и екологично чувствителна инфраструктура, като същевременно се защитава живописната красота и биоразнообразието и се свежда до минимум нарушаването на дивата природа и горските екосистеми.

Въпреки това, горската рекреация трябва да бъде балансирана с опазването на природата и нуждите на други горски потребители, като ловци, горски работници и местни общности. Същевременно горската рекреация допринася за местните икономики чрез туризъм и природосъобразен бизнес, като по този начин засилва по-широката подкрепа за опазване и устойчиво управление на горите.

Как се определя

Използване на гори и други залесени земи (FOWL)

за отдых по отношение на правото на достъп, осигуряването на съоръжения и интензивността на използване.

Ключови констатации

- Приблизително 65% от горите и другите залесени земи (ДЗЗ) в Европа са отворени за обществеността за отдых, а в повечето страни над 90% от горите са достъпни за обществеността.
- Около 3,9% от птиците и птиците са предимно обозначени или управляван за обществен отдых.
- Промените в наличието на FOWL за обществен отдых са минимални, въпреки че интерпретацията е ограничена от неравномерното обхват и разлики в националните дефиниции на „публичен достъп“.

Статус

Данни за горските площи за отдых бяха предоставени от 27 държави, които представляват около 57% от европейските Зона за птици и птици (Таблица 6.10-1). Публичният достъп надвишава 90% в 20 от тези страни. В Северна Европа почти всички гори (99%) са отворени за обществеността, което отразява стабилни законови права за достъп. В Централна и Западна Европа около половината от горските площи са публично достъпни, в сравнение с 66% в Югозападна Европа и около 40% в Югоизточна Европа.

Гори, които са предимно определени или управлявани за отдых представляват 3,9% от общата гора

площ. Само шест държави са докладвали интензивността на рекреационното ползване, изразена като брой посещения (обхващащи 26% от горската площ). Тези държави се оценява на общо 3,78 милиарда посещения през 2020 г.

Въпреки това, предвид ограничения обхват на отчитането на данните за посещенията, тези цифри трябва да се тълкуват само като ориентировъчни и да не се екстраполират, за да обхванат всички на Европа.

Таблица 6.10-1: Горска площ, достъпна за обществен отдых, и площ, управлявана за рекреационно ползване, по региони, 2020 г.

Регион	Процент от площта за птици и птици, достъпна за обществеността за развлекателни цели	Процент от FOWL площ предимно предназначени или управлявани за обществен отдых
	%	
Северна Европа	99.1	5.1
Централна и Западна Европа	58.3	2.0
Централна и Източна Европа	90.1	5.9
Югозападна Европа	66.0	-
Югоизточна Европа	39.6	8.1
ЕС-27	81.7	4.8
Европа	65.0	3.9

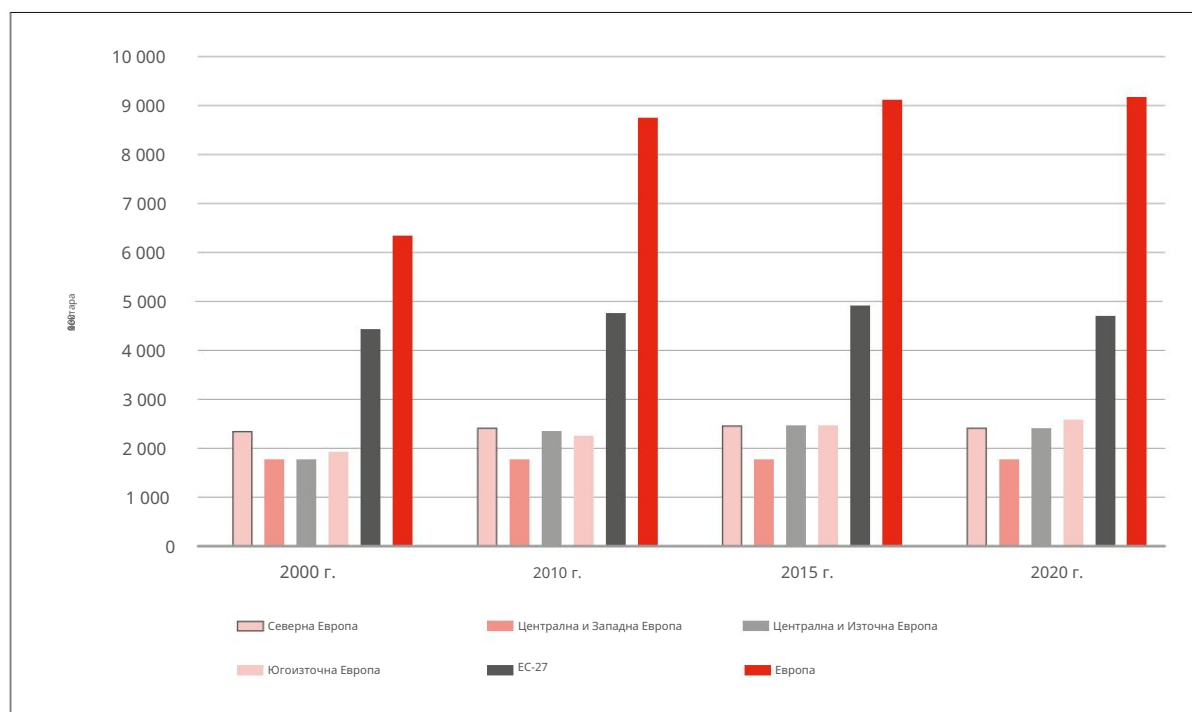
Забележка: покритие като % от регионалната горска площ: северозток 68%, Централна и Западна Англия 88%, Централна и Източна Англия 51%, Югозападна Англия 0,1%, Югоизточна Англия 17%, ЕС-27 74%, Европа 57%.

Тенденции

В цяла Европа делът на горските земи, предназначени за рекреационно ползване, е останал до голяма степен непроменен от 1990 г. насам, което отразява стабилни правни рамки, гарантиращи обществен достъп. Въпреки това, площта, предназначена предимно за отдых, непрекъснато се е увеличавала в Югоизточна и Централноизточна Европа (Фигура 6.10-1). Тази тенденция е в съответствие с по-ранни доклади на SoEF: достъпът е склонен да бъде стабилен.

където са установени традиции за „право на достъп“, докато растежът е по-очевиден там, където зоните за отдых са официално определени и управлявани и където политическото внимание и развитието на съоръженията са се разширили.

Общественото търсене на отдых продължава да се развива, с нарастващ интерес към дейности на открито и туризъм, базиран на природата, и здраве, предизвикано от горите дейности (напр. горска терапия). Горските стопани все повече интегрират инфраструктурата за отдых със защитата на екосистемите, за да гарантират, че ползването от посетителите остава съвместимо с опазването на околната среда и други функции на горите. На практика това често включва зонироване, управление на посетителите и инвестиции в пътеки, обозначения и популярни места, а не еднакви промени във всички гори.

Фигура 6.10-1: Тенденции в площите, предназначени или управлявани предимно за обществен отдих, по региони, 1990—2020 г.

Забележка: покритие като % от регионалната горска площ: североизток 29%, Централна и Западна Англия 88%, Централна и Източна Англия 51%, Югозападна Англия 0,1%, Югоизточна Англия 17%, ЕС-27 63%, Европа 37%

Индикатор С.6: Политики, институции и инструменти за поддържане на други социално-икономически функции и условия

Ключови констатации

Повечето европейски страни са си поставили политически цели които са насочени към социално-икономическите функции на горите, с основен фокус върху екосистемните услуги, отдиха, развитието на селските райони и заетостта.

Въпреки че не бяха докладвани количествени цели за Критерий 6, 23 държави описаха институционални мерки и инструменти на политиката, като наблегнаха по-специално на:

- обществен достъп до горите и възможности за отдих.
- финансова подкрепа чрез развитие на селските райони програми.
- инициативи за повишаване на осведомеността за социалната ценност на горите.

Постиженията през последните пет години се различават в различните страни, но включват разширено планиране на управлението на горите, увеличени приходи от горски продукти и напредък в горската инфраструктура и сертифицирането. Докладваните предизвикателства включват ограничен финансов капацитет, административна тежест и трудности при съгласуването на различните обществени очаквания относно използването на горите. Няколко страни също така отбелязват, че докладването и мониторингът остават неравномерни по теми и че някои социално-икономически ползи (по-специално непазарни услуги) са трудни за отчитане последователно в сравними статистики. Това е в съответствие с по-широкото предизвикателство пред докладването, установено за Критерий 6: социално-икономическите ползи все по-често се предоставят чрез хибридни публично-частни споразумения, които не се отчитат последователно в националната статистика.

Цели на политиката

От 31 държави, които са докладвали, 25 са определили ясни политически цели по Критерий 6, които обхваща повечето от свързаните показатели. Най-често съобщаваните цели включват:

- Поддържане и подобряване на екосистемните услуги, особено на рекреационните и културните ценности (осем държави).
- Укрепване на икономическата жизнеспособност на собствеността върху горите и горския сектор като част от зелената икономика (седем държави).
- Насърчаване на заетостта и развитието на селските райони възможности (седем държави).
- Развитие на градското горско стопанство за социални и ползи за околната среда (две държави).
- Увеличаване на инвестициите в горския сектор (една държава).
- Създаване на стимули за увеличаване на националното потребление на дървесина (една държава).

Тези цели са заложили в националното законодателство, стратегии и програми за горите. Те често са съгласувани с по-широки политически рамки, като например Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС, Натура 2000 и схемите за развитие на селските райони.

Държавите често представят тези цели като баланс между производството, социалния достъп и предоставянето на екосистемни услуги, отразявайки многофункционалната роля на горите в националната политика. разкази.

Институционални мерки и инструменти на политиката

Институционалните мерки, докладвани от 23-те държави, включват правни, финансови и комуникационни инструменти, предназначени да укрепят социално-икономическите функции на гори. Повечето страни използват национални закони за горите и действия като основна правна рамка, която се допълва от планове за действие в областта на горите и секторни стратегии.

Често споменаваните инструменти включват:

- Публично финансиране и схеми за компенсация за частни и общински гори.
- Субсидии, базирани на развитие на селските райони програми.
- Инвестиции в горска инфраструктура.
- Комуникационни кампании, насърчаващи социалните, културните и икономическите ползи от горите.

Междусекторното сътрудничество, особено със селскостопанския и туристическия сектор, беше определено като ключово за постигане на целите на критерий 6.

Няколко държави също така съобщиха за инструменти, насочени към подкрепа на малките собственици на гори, като например консултантски услуги и структури за сътрудничество, които са от значение за изпълнението на социално-икономически функции там, където собствеността е фрагментирана.

Постижения

Петнадесет държави докладваха за специфични постижения, свързани със социално-икономическите функции на горите. Най-честите от тях бяха:

- Разширяване на площите, обхванати от планове за управление на горите, и подобрен достъп до безплатни услуги за планиране.
- Подобрения на горските пътни мрежи и развлекателни съоръжения.
- Повишена сертификация на горите и устойчиво управленски практики.
- По-високи приходи от дървесни и недървесни продукти и по-голям принос на горското стопанство за национален БВП.
- Подобрения в комуникацията и прозрачност, особено чрез дигитализация.
- Нови инвестиции в дървопреработвателната и горската базирани индустрии.

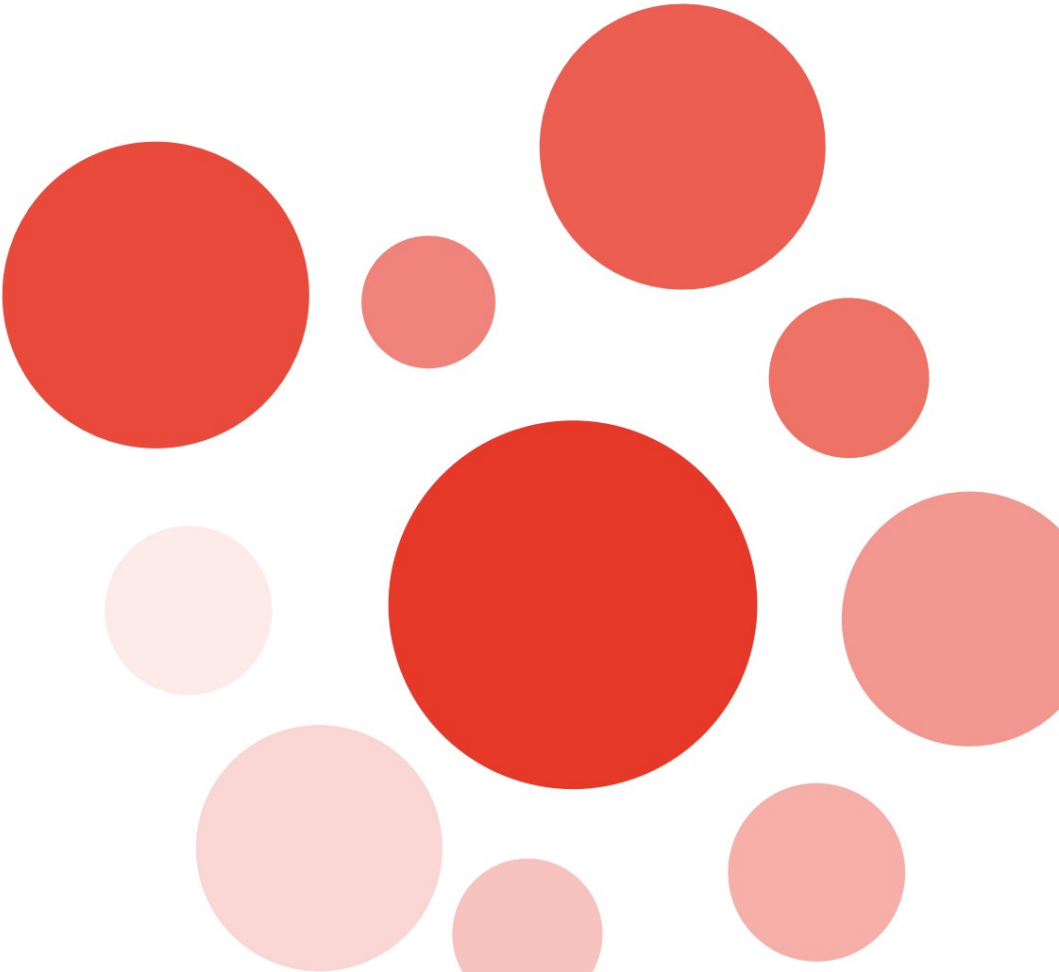
Допълнителни примери включват инициативи, които насърчават горския туризъм и ангажирането на младежите, както и национални проучвания за ролята на дървесината в биоикономиката. Няколко държави също така отчитат подобрения в инфраструктурата, свързана с отбиха, и мерките за достъп като практически постижения, свързани с благосъстоянието и развитието на селските райони.

Предизвикателства

Осемнадесет държави съобщиха за значителни предизвикателства при поддържането и подобряването на социално-икономическите функции на горите. Най-често срещаните проблеми включват:

- Фрагментирана собственост и управление на горите структури, особено сред собствениците на малки гори.
- Административна сложност и бързо развитие пазарните условия.
- Недостатъчни финансови ресурси и инвестиции капацитет.
- Различни очаквания на заинтересованите страни и нарастваща поляризация на обществения дебат (например между интереси за опазване и използване).
- Предизвикателства при количественото определяне на ползите от екосистемните услуги, като например потенциала на биоенергията или рекреационна стойност.

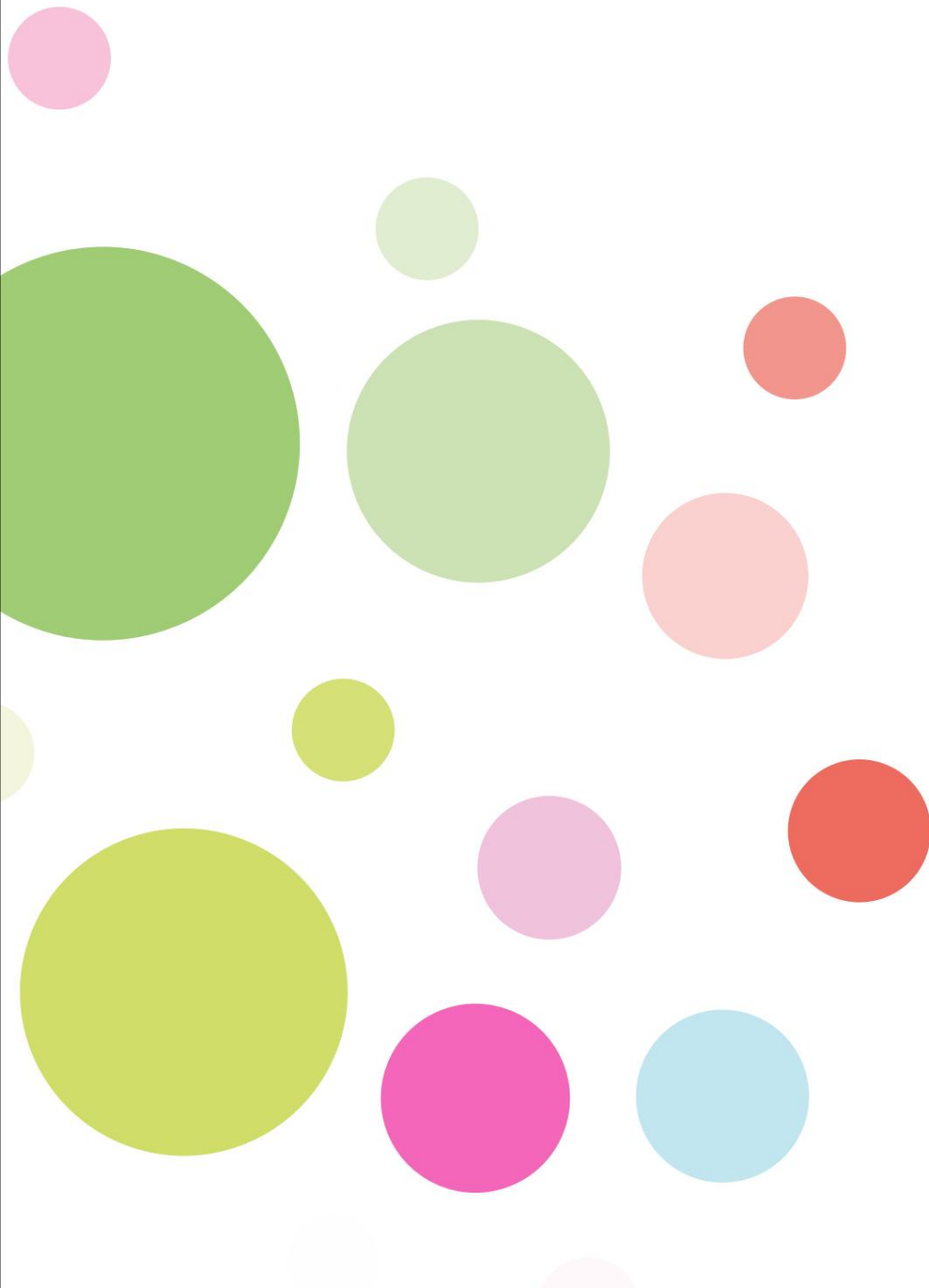
Няколко държави също подчертаха необходимостта от по-добра координация между националните и европейските законодателство, подобрени възможности за мониторинг и по-голяма дългосрочна финансова стабилност. Балансирането на екологичните, социалните и икономическите цели остава ключово предизвикателство за постигане на устойчиво управление на горите по Критерий 6. Държавите също така подчертават, че подобренията в наличността на данни и методите (включително по-ясни дефиниции и по-последователно докладване) биха укрепили доказателствената база за избор на политики и биха подобрили съпоставимостта между докладите.

Гора

Политика и Управление

Горска политика и управление

Горската политика определя законодателната, административната, институционалната и икономическата рамка, необходима за управлението на горите, включително условията, свързани с информацията и комуникацията. Тя взаимодейства и с по-широките политики за земеползване и секторни политики. Като основен компонент на устойчивото управление на горите, тя отразява екологичните и социално-икономическите обстоятелства на международно, национално и поднационално ниво, оформяйки начина, по който се управлява търговията между горските функции.

Ключови послания

- Националните горски програми осигуряват рамка за адаптиране на горското законодателство, създавайки междусекторни платформи за диалог и създаване на механизми за обмен.
- Изследванията, инвентаризацията и планирането на управлението на горите обикновено се организират в рамките на специални структури под ръководството на съответното министерство.
- Бюджетните и държавните ограничения могат да намалят капацитета на институциите да се адаптират и доразвиват политиките си. инструменти, които стимулират устойчивото управление на горите.
- Националните закони за горите са в сила във всичките 31 държави, предоставили данни.
- Мерките, свързани с изменението на климата и биоразнообразието, доминират при прилагането на международните ангажменти, свързани с горите.
- Почти всички страни използват безвъзмездни средства и субсидии за подкрепа на специфични инициативи в областта на горското стопанство, а повече от половината също... прилагат инструменти, основани на данъци.
- Настоящите национални системи за инвентаризация, мониторинг и оценка на горите се считат за достатъчни, за да отговорят на информационните и комуникационните нужди в 30 от 31-те страни, предоставили данни, като обхватът на отговорите варира в зависимост от подвъпроса.
- Въпреки че подходите, основани на участието, са широко разпространени, междусекторната координация и интегрирането на горите Преобразуването на целите в по-широки цели за развитие може да остане предизвикателство.

Глобален контекст (FRA 2025): Основно условие за устойчиво управление на горите е националните политики да определят устойчивото развитие като общ приоритет във всички сектори; за да бъде ефективно, разработването на политики следва да бъде придружено от правно обвързващи инструменти (закони и разпоредби), които са в съответствие с политиките. Национални политики и законодателство в подкрепа на устойчивото управление на горите са в сила в 192 държави и райони, представляващи повече от 95% от световната горска площ. От 236-те държави и райони, докладвали по FRA 2025, 64% (152 държави и райони, представляващи почти 95% от горите в света) са докладвали за национални платформи за участие на заинтересованите страни в разработването на политики за горите.

Индикатор 1: Национална гора

Програми или еквивалентни

Ключови констатации

Националните горски програми (НГП) са утвърден начин за прилагане на устойчиво управление на горите сред страните, подписали FOREST EUROPE.

Те осигуряват рамка за адаптиране на горското законодателство и създаване на междусекторни платформи, механизми за координация и възможности за обмен. Наред с оперативни инструменти като Критерии и индикатори (К&И), НГП помагат за структурирането на устойчивото управление на горите.

инициативи на национално и поднационално ниво.

Дефинициите и насоките на FOREST EUROPE

често се цитират като ценен принос към NFP

дейности. Националните горски планове (НГП) се използват предимно за разработване на стратегически документи, свързани с горите, които предоставят консултативни – или в някои случаи задължителни – насоки и насоки за разработване на политики в областта на горите. Финансовите механизми варират, вариращи от целеви средства в рамките на горските фондове до външни източници на финансиране. Осигуряването на дългосрочно финансиране обаче остава ключово предизвикателство. Като цяло, НГП са динамични процеси, които изискват редовен преглед, за да се отговори на възникващите нужди и предизвикателства. Докладите по държави също така показват, че въпреки широкото участие,

ефективност на националните координатори в междусекторната координация може да варира.

Двадесет и три държави съобщиха за корекции, главно за засилване на участието на заинтересованите страни и интегриране на нововъведени инструменти в националното управление на горите.

Въведение

След приемането на Виенска резолюция 1 на FOREST EUROPE през 2003 г., националните горски програми (НГП) служат като ключови инструменти в подкрепа на разработването на политики и управлението в областта на горите.

В съответствие с принципите на Националната програма за координация (НФП), те са замислени като интерактивни, холистични, междусекторни и итеративни процеси за планиране, прилагане, мониторинг и оценка на политики на национално и/или поднационално ниво. Те улесняват координацията и насоките за планиране на политики,

изпълнение, мониторинг и оценка на национално и поднационално ниво, като същевременно се осигуряват форуми за участие на заинтересованите страни, свързани с горите. Представената тук информация се основава на отговори от 31 държави на проучването относно качествените показатели.

Статус

Националните програми за координация (НПКО) са широко признати като важен политически инструмент в 31 държави. Понастоящем 28 от 31 държави имат въведена НПКО, 2 подготвят такава, а 1 все още не е разработила НПКО. В повечето

случаи (25 държави), министерството на горското стопанство служи като основен орган за вземане на решения за националните лесозащитни програми. В някои случаи обаче тази роля се поема от други министерства (в четири държави) или от

многочленни органи (в шест държави), а в

четири държави множествено управление

договорености съществуват едновременно.

Финансовите механизми варират значително:

- Четиринадесет държави предоставят финансиране, насочено към конкретни цели.
- Шест държави финансират националните лесовъдни програми чрез общите гори разпределения на средства.
- Шест държави разпределят финансиране директно за мерки, свързани с прилагането на Националната програма за продуктивни храни (НПХ), понякога извън нея.
- Шест държави съобщиха, че нямат специално финансиране определени или планирани.

Въпреки че повечето страни не са докладвали за значителни ограничения във финансирането, липсата на ясно определени или планирани разпределения би могла да представлява предизвикателство за дългосрочната непрекъснатост на процесите на Национални програми за финансиране в някои случаи.

Националните горски планове (НГП) обикновено са свързани с национални или поднационални стратегически инструменти (най-често национална стратегия за горите). Те имат консултативна роля в 21 държави, задължителни са в 10, а една държава е отчела смесен статут.

Позоваванията на инструментите на FOREST EUROPE варират в различни страни: докато определението за устойчиво управление на горите е широко възприето, Цифрите и иновациите за устойчиво управление на горите и насоките на Националната програма за горско стопанство се използват по-рядко. Други инструменти, като например класификацията на

Защитените и защитни гори, Общоевропейските насоки на оперативно ниво (PEOLG) и Общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване, рядко се цитират.

Освен това, 24 държави съобщиха за съществуването на други всеобхватни политически инструменти, които подкрепят устойчивото управление на горите или разглеждат проблеми, свързани с горите. Националните горски планове са отворени координирани със стратегии в области на политиката като селско стопанство, биоразнообразие, изменение на климата, енергетика, биоикономика и реформа на горския сектор.

Що се отнася до оценката, 24 държави провеждат редовни, предварително определени оценки на изпълнението на Националните програми за устойчиво развитие (НПЗ).

Три държави извършват прегледи нередовно, докато четири все още не са установили официални процедури, често в очакване на законодателни промени.

Подходите за оценка включват научен анализ, проучвания сред заинтересованите страни, експертни оценки и прегледи от консултативни органи относно напредъка по изпълнението и последващите действия.

Тенденции

Много държави са адаптирали своите национални програми за борба с корупцията (НФП) в отговор на нововъзникващите развития.

От 2019 г. насам 23 държави са докладвали значителни промени, включително:

- Преразглеждане на националните цели за горското стопанство и целите на Националната програма за горско стопанство;
- Приемане или актуализиране на горското законодателство и стратегически програми;
- Интегриране на цели извън горския сектор, например биоразнообразие и изменение на климата;
- Модификации, базирани на оценки на предишни инициативи;
- Създаване на нови административни структури и регионални процеси;

- Разширяване на обхвата на НФП, за да обхване по-широки екологични или междусекторни проблеми;

- Подготвителна работа за въвеждането на нови НФЦ.

Националните координатори за гори (НЛП) са добре установени в повечето региони на FOREST EUROPE

страни, подписали споразумението. Те предоставят редица ползи от:

- Организиране на процесите в областта на горската политика и подкрепа ефективно изпълнение;

- Осигуряване на споделена рамка, основана на

Инструменти на FOREST EUROPE, като например C&I за устойчиво управление на горите;

- Създаване на платформи за участие в диалог и вземане на решения;

- Въвеждане на нови теми в политическия дневен ред и определяне на приоритети за действие и изпълнение;

- Насърчаване на партньорства отвъд традиционните горски сектор;

- Насърчаване на систематични подходи към информацията, инвентаризациите и мониторинга на горите в подкрепа на вземането на решения, основани на доказателства;

- Укрепване на връзките между научните знания и политически процеси.

Поддържането на текущ процес на Национални лесовъдни програми (НЛП) изисква адекватни финансови и човешки ресурси, устойчив дългосрочен политически ангажимент и активно участие както от страна на публичните органи, така и от заинтересованите страни. НЛП понастоящем са признати за ключови инструменти на горската политика и са доказали своята стойност при справянето с междусекторни предизвикателства. Ефективната комуникация с аудитории извън горската общност ще остане важна за бъдещото им развитие.

Индикатор 2: Институционални рамки

Ключови констатации

Тридесет и една държави, предоставили данни, потвърдиха съществуването на институционална рамка за горското стопанство, въпреки че организационните и административните договорености се различават. Отговорностите за администриране на горската политика, законодателство, прилагане, планиране на управлението на горите и подкрепа за частното горско стопанство обикновено се възлагат на национални или поднационални министерства, в зависимост от политическата система.

Държавните горски предприятия или компании често управляват обществените гори.

Горските инвентаризации се управляват приблизително поравно от национални министерства и независими организации, докато университетите и независимите институции извършват предимно горски изследвания.

Двадесет и две държави съобщиха, че приблизително 125 000 служители в публичния сектор са заети в горското стопанство, повечето от които управляват държавни гори. През последните пет години 18 държави не са съобщили за съществени институционални промени, докато 12 са посочили реформи, фокусирани върху административни реорганизации и реструктуриране, създаване на нови механизми за финансиране и намаляване на нивата на плащанията.

Въведение

Основната институционална рамка на горското стопанство в една държава обхваща ролите и отговорностите на публичните и частните органи на различни нива. Това включва административната организация на горската политика и нейното прилагане, управлението на публичните гори, както и свързаните с горите изследвания и образование. Информацията, представена в този раздел, се основава изключително на национални отговори на проучването относно качествените показатели, очертавайки съществуващата рамка и подчертавайки основните промени през последните пет години.

Статус

Националните и поднационалните министерства играят централна роля във формирането и прилагането на горската политика.

В повечето страни тези отговорности са на национални министерства. Във федерални или децентрализирани системи, но те могат да бъдат възложени и на поднационални министерства, регионални власти или специализирани агенции. Законодателният надзор и прилагането обикновено се управляват на централно ниво, въпреки че понякога отговорностите се споделят с регионалните или местните власти.

Подкрепата за управление и планиране на частните гори е разпределена сравнително равномерно между националните и поднационалните министерства, държавните горски предприятия, горските служби и частните компании, често чрез споразумения за сътрудничество. Управлението на публичните гори обикновено се осъществява от публични предприятия, действащи на национално, регионално или общинско ниво.

Горските инвентаризации обикновено се извършват от специализирани институции, обществени горски служби или предприятия, както и от изследователски организации, често под надзора на национални или регионални органи. Изследванията, свързани с горите, се провеждат предимно

от университети, национални изследователски институти, академии на науките и частни организации, а не министерства.

Държавни горски ведомства

Повечето работници в обществените горски стопанства са наети от агенции, които управляват гори, собственост на публична собственост. Общо 125 000 служители в обществените горски стопанства на пълен работен ден (FTE) са регистрирани в 22 държави, предоставили данни, което показва спад в заетостта в публичния сектор. От тях:

- 73 500 души са ангажирани в управлението на публичните гори
- 11 500 работят в горската администрация
- 7 500 души са заети в обществените горски изследвания, образование и обучение
- 32 500 заемат други публични длъжности, свързани с горите.

Съотношението между щатската площ и горската площ варира значително в зависимост от националните политики, административните договорености, горската площ и структурите на собственост. Средно приблизително 60% от персонала в публичното горско стопанство е зает в агенции за управление на горите, 9% в администрацията и 6% в научните изследвания, образованието и обучението.

Изследвания, образование и изграждане на капацитет, свързани с горите

Интересът към изследванията, свързани с горите, се е увеличил в няколко страни, с нарастващ акцент върху адаптирането към изменението на климата, екологичните и социалните измерения и биоикономиката. От 17-те страни, които предоставиха подробна информация, много отчитат по-високи нива на финансиране чрез специални изследователски стратегии и програми, провеждани от агенции за изследване на горите и университети.

Общите области на изследване включват адаптация към изменението на климата, предотвратяване на рискове, опазване и подобряване на биоразнообразието, социално-икономически аспекти на горите и теми, свързани с биоикономиката, като например доставката на дървесина за възобновяема енергия и материали.

За разлика от това, някои страни съобщиха за намаляване на персонала за горски изследвания поради мерки за строги икономии.

Образованието и обучението са широко признати като съществени за поддържането на устойчиво управление на горите и подкрепата на многофункционалната роля на горите. Националните програми и стратегии за горите често подчертават значението на образованието, свързано с горите. Академичните степени и следдипломното обучение за горски мениджъри са широко достъпни, както и техническите или професионални програми за обучение на работното място за собственици на гори, работници, горски пазачи и административен персонал, като често се включват безопасни и здравословни условия на труд. Темите, свързани с горите, също са интегрирани в училищните и университетските учебни програми, а много страни провеждат кампании за повишаване на обществената осведоменост по въпросите на горското стопанство.

Междусекторен обмен

Обменът на информация между собственици на гори, експерти, заинтересовани страни, представители на индустрията, учени, както и други заинтересовани групи, е широко признат за съществен за изграждането на капацитет в горския сектор. Платформите за сътрудничество и инициативите за споделяне на данни подобряват координацията и насърчаване на иновациите.

Тенденции

От 30-те държави, които са докладвали за тенденции, 18 са посочили, че не е имало съществени промени в публичните или частните институционални рамки през последните пет години. Останалите 12 държави са докладвали за развития, свързани предимно с административно реструктуриране, въвеждане на нови механизми за финансиране и намаляване на нивата на плащанията. В съответствие с предишни доклади, няколко реформи отразяват продължаващата административна консолидация, включително сливането на горските звена с органите, отговорни за природните ресурси, развитието на селските райони и/или опазването на природата, или по-тясно съгласуване с тези органи.

Индикатор 3: Правна/регулаторна рамка: национални (и/или поднационални) и международни ангажименти

Ключови констатации

Националните закони за горите са в сила във всичките 31 държави, предоставили доклади, и обикновено се приемат от националните парламенти. Двадесет и три държави са приели своите действащи закони за горите преди повече от десетилетие, а 16...

от тях са въвели изменения в рамките на

последните пет години.

Много политически инструменти се позовават, изцяло или частично, на принципите на FOREST EUROPE, по-специално на определението за устойчиво управление на горите. Държавите, които са включили това определение в националното си законодателство, също често...

вижте Критериите и индикаторите (К&И) за

устойчиво управление на горите.

Всички докладващи държави са подписали основни международни споразумения, свързани с горите, а ангажиментите, свързани с изменението на климата и биоразнообразието, играят ключова роля за интегрирането на международни мерки и задължения в националното законодателство в областта на горите.

Въведение

Правните и регулаторни инструменти на политиката, свързани с горите, осигуряват правната рамка за устойчиво управление на горите. Свързани области на политиката, като опазване на природата, управление на дивата природа и лов, се възползват от съгласуваност с инструментите в областта на горското стопанство, за да се гарантира съгласуваност и последователност.

Петият отчетен период потвърждава широкото приемане на определението за устойчиво управление на горите и паневропейската КиИ в националното законодателство. Това подчертава ключовата роля на FOREST EUROPE в разработването на важни политически концепции и инструменти.

Въпреки че националното законодателство е важно за управлението на горите, международните конвенции, споразумения и законодателството на ЕС определят допълнителни политически цели за горите, които информират както процеса на разработване на политики и практика.

Статус

Горското законодателство е в сила във всички докладващи страни и обикновено се приема от националните парламенти. В 29 страни законите за горите са одобрени на парламентарно ниво и често се допълват от административни постановления или регламенти. В седем страни разпоредбите, свързани с горите, са включени в конституциите им. Това представлява леко увеличение от 2020 г. насам, като още две страни са приели закон за горите. Въпреки че конституционното признаване не променя съществено прилагането на законите за горите, то подчертава значението на сектора в националните системи за управление. Във федералните системи законодателната власт често се споделя между националната и...

поднационални нива.

Двадесет и три държави съобщиха, че основните им закони за горите са приети преди повече от 10 години.

За сравнение, шестнадесет държави са направили големи изменения през последните пет години, често отразявайки променящите се политически приоритети или спазвайки международни ангажименти.

Препратки към инструментите на FOREST EUROPE

Много национални правни и регулаторни рамки изрично посочват ангажиментите по FOREST EUROPE.

Приблизително две трети от докладващите страни са включили определението за устойчиво управление на горите – изцяло или частично – в националното си законодателство. В същото време половината от

те се позовават на критериите и индикаторите (C&I) за устойчиво управление на горите. Когато КиИ са включени, те обикновено са придружени от определение за устойчиво управление на горите.

Препратки към Паневропейската оперативна Насоките за нива (PEOLG) са по-рядко срещани в националното законодателство, но по-често срещано в PEFC схеми за сертифициране.

Международни и регионални ангажименти

Всички докладващи държави са страни по основните международни споразумения, свързани с горите разработени в рамките на Организацията на обединените нации. Те включват:

- Конвенцията за биологичното разнообразие (КБР) и нейната Кунминско-Монреалска глобална програма за биоразнообразие Рамка;
- Конвенцията на Организацията на обединените нации за борба с Опустиняване (UNCD);
- Рамковата конвенция на Организацията на обединените нации за изменението на климата (РКООНИК), включително Протокола от Киото, Парижкото споразумение и инициативите REDD+ (Намаляване на емисиите от обезлесяване и Деградация на горите).

Подписани са няколко регионални споразумения.

Те включват Алпийската конвенция от 90-те години на миналия век и Рамковата конвенция от 2003 г. за защита

и устойчиво развитие на Карпатите (Карпатска конвенция), която беше ратифицирана от всичките седем карпатски държави през 2006 г.

Подписалите FOREST EUROPE са подписали и ратифицирали и други съответни споразумения, включително Конвенцията на ИКЕ на ООН за достъп до информация,

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп правосъдие по въпроси, свързани с околната среда (Орхуската конвенция)

Конвенцията), Конвенцията за опазване на европейската дива природа и природните местообитания (Бернската конвенция), Международното споразумение за тропическата дървесина (ИТТА), участието в Международната организация за тропическа дървесина (ИТТО) и Конвенцията за Европейския институт по горите (EFI).

Освен това се подкрепят и правно необвързващи инструменти, включително Форумът на ООН за

Гори (UNFF) и Стратегическата програма на Организацията на обединените нации План за горите 2030 (UNSPF).

Тенденции

Между 2020 и 2025 г. приблизително половината от страните, представили доклада, въведоха значителни изменения в законодателството си за горите. Тези промени засягат всички европейски региони и са мотивирани предимно от необходимостта от модернизиране на законодателството, интегриране на нови политически приоритети и прилагане международни ангажименти и ангажименти на ниво ЕС.

За държавите членки на ЕС (и в някои случаи за търговските партньори, търсещи достъп до пазарите на ЕС), правните рамки на ЕС могат да служат като важни двигатели на контекстуалното национално прилагане и измененията, насочени към съответствие. Ключовите инструменти на политиката включват Регламента на ЕС за обезлесяването (EUDR), Директивите за местообитанията и птиците, и мрежата Натура 2000.

Законодателните мерки, които насърчават устойчивостта на горите, засаждането на местни видове и предотвратяването на повторното им залесяване като неразделни елементи на устойчивото управление на горите, се очертават като централни теми в контекста на смекчаването и адаптирането към изменението на климата.

Индикатор 4: Финансово-икономически инструменти

Ключови констатации

Правителствата отделят значителни финансови и човешки ресурси за насърчаване на устойчивото управление на горите. Горите, които са публична собственост, са от основно значение за постигането на тези цели: над две трети от страните, подали доклади, посочват, че управлението на държавните гори е финансово самостоятелно или рентабилно, въпреки извършването на нетърговски дейности. В други страни обаче управлението на държавните гори зависи от допълнително финансиране от държавния бюджет.

Разнообразни икономически инструменти се използват за насърчаване на устойчивото управление на горите в частни гори. Почти всички държави предоставят безвъзмездни средства и субсидии, а повече от половината прилагат и данъчни стимули. Трансферните плащания най-често са насочени към опазване на биоразнообразието, подобряване на горските насаждения, адаптиране към изменението на климата, създаване на защитени територии и залесяване. Плащанията за екосистемни услуги (ПЕС) са въведени в около половината от държавите, подали доклади, и се администрират публично или частно. Някои държави също така докладват за компенсационни мерки за ограничения или предоставяне на екосистемни услуги, които могат да се припокриват с ПЕС, но не са непременно еквивалентни.

През последните пет години 15 държави са съобщили за увеличено финансиране, предимно за екосистемни услуги, мерки, свързани с климата, и подкрепа.

за собствениците на гори, докато една държава е претърпяла значителен спад във финансирането поради икономически предизвикателства.

Въведение

Финансовите и икономическите инструменти са важни политически инструменти, които правителствата могат да използват в подкрепа на целите за устойчиво управление на горите. От държавите беше поискано да очертаят основните си финансови механизми, нивото на разпределените ресурси и всички скорошни промени в икономическите политики, свързани с горите. Всички 31 държави отговориха на това запитване.

Статус

Управление на обществените гори

В приблизително две трети от страните, представили доклади, управлението на държавните гори е финансово самостоятелно или генерира излишък. Въпреки това много държавни горски предприятия извършват и нетърговски дейности, като например опазване на биоразнообразието, отдиш и управление на ландшафта, които може да не са икономически жизнеспособни без държавна подкрепа.

От 30-те държави, предоставящи по-подробна информация информация:

- двадесет и един съобщиха, че държавната гора управлението е самостоятелно или рентабилно.
- десет съобщиха, че предоставят допълнителна финансова подкрепа за управлението на държавните гори от публичните бюджети.
- четири описаха други или комбинирани схеми за финансиране.

Публична финансова помощ за устойчиво горско стопанство

Управлението може да обхваща оперативното управление и подкрепата за предоставянето на екосистемни услуги.

Частни гори

За да насърчат устойчивото управление на горите в частни гори, правителствата използват регулаторни инструменти, като например закони за горите и задължителни планове за управление, както и

икономически стимули.

От 29-те държави, които предоставиха подробности за

такива инструменти:

- двадесет и четирима съобщиха, че използват безвъзмездни средства или субсидии, включително такива, получени от Фондовете за политика за регионално развитие (ФРРР).
- четиринадесет посочиха използването на данъчни мерки за подкрепят собствениците на гори.

Трансферните плащания обикновено са насочени към опазване на биоразнообразието, подобряване на горските насаждения, адаптиране към изменението на климата, създаване и поддържане на защитени територии, залесяване и повторно залесяване, провеждане на инвентаризации и разработване на планове, опазване на почвата и водите, както и насърчаване на използването им за отдих. Някои държави също така подчертаха финансирането за защитни гори, управление на регенерацията, контрол на дивата природа, управление на дивеча и лесопасторални системи.

Плащания за екосистемни услуги (ПЕС)

Схемите за ПЕС предоставят финансова подкрепа на собствениците на гори, за да им помогнат да постигнат целите на политиката.

Тези мерки включват подкрепа за подобро планиране на екосистемните услуги, подобряване на горските насаждения, залесяване и мерки за пряка защита. Схемите за ПЕС се прилагат в приблизително половината от страните, подали доклади.

Сред 31-те подписали:

- десет управляват схеми за ПЕС на публично ниво;
- шест работят на частно ниво;
- три имат както публични, така и частни схеми за ПЕС.
- седемнадесет в момента не използват ПЕС.

Където е приложимо, националните стимули могат да бъдат допълнени от потоци от финансиране от ЕС, по-специално финансиране за развитие на селските райони по линия на ОСП, което може да информира за дизайна на стимулите, наред с вътрешните бюджети.

Тенденции

Между 2020 и 2025 г. шестнадесет държави съобщиха за значителни промени в икономическите политики, свързани с горите. Петнадесет от тези държави посочиха увеличено финансиране за мерки за опазване на природата, адаптиране към климата и устойчивост (напр. засаждане на местни видове), което често беше подкрепено от национални и европейски източници. Няколко държави въведоха и схеми за подкрепа на собствениците на гори, засегнати от огнища на вредители, като например нашествия на корояди. Една държава съобщи за

значителен спад във финансирането поради по-широк икономически ограничения.

Индикатор 5: Информация и комуникация

Ключови констатации

Националните системи за инвентаризация, мониторинг и оценка на горите като цяло се считат за адекватни за посрещане на изискванията за информация и комуникация. От 31-те държави, представили доклади, 30 са оценили системите си като адекватни, докато една е отбелязала текущото разработване на уеб-базиран инструмент за докладване, който да преодолява оставащите пропуски.

Всички държави предоставят пълен или частичен публичен достъп до данните от инвентаризацията на горите. Около две трети имат официална стратегия за популяризиране и комуникация, свързана с горите, която често е вградена в техните национални програми за горите (НПГ).

Двадесет и осем държави публикуват национални доклади за състоянието на устойчивото управление на горите, а 25 държави са създали платформи за участие на заинтересованите страни в подкрепа на разработването на политики и вземането на решения. През последните години много държави модернизираха предоставянето на информация, като предоставиха и използваха разширени онлайн инструменти, интерактивни карти и социални медии, за да ангажират обществеността.

Въведение

Търсенето на надеждни, точни и актуални данни за горите нарасна значително в рамките на процеса на разработване на политики, научните изследвания, образованието и кампаниите за повишаване на обществената осведоменост. Системите за мониторинг на горите предоставят важна информация за състоянието на горите и

результатите от управленските инициативи. Ефективното разпространение на тази информация е от съществено значение за осигуряване на прозрачност, информиране на заинтересованите страни и насърчаване на дискусиата по въпроси, свързани с горите. Неотдавнашни смущения, като суши, бури и нашествия на насекоми, допълнително увеличиха общественото и политическото търсене на навременна информация за горите, засилвайки прехода към цифрови инструменти, интерактивни платформи и работа в социалните медии.

Статус

Системи за мониторинг и информация

Сред 31-те държави, подали доклади:

- двадесет считат своите системи за мониторинг за напълно достатъчни;
- десет ги смятат за частично достатъчни;
- някой ги счита за недостатъчни, позовавайки се на текущото разработване на уеб-базирана система за запис на данни.

Надеждните и точни данни за горите са от съществено значение за оценка на промените в околната среда, ефективността на управленските мерки и инвестиционните решения, както и за подкрепа

образование и изследвания.

Публичен достъп до данни

Всички държави предоставят поне известен публичен достъп до данни и информация за инвентаризация на горите, предимно чрез национални уебсайтове, предлагащи доклади, отворени бази данни, онлайн инструменти и интерактивни карти. Въпреки че данните за инвентаризация на ниво парцел обикновено са ограничени на национално ниво, те често са достъпни при поискване. Данните от екологичната инвентаризация често се комбинират със социално-икономическа статистика, за да се информират интегрирани анализи, включително моделиране на бъдещото развитие на горите, изготвяне на прогнози за дърводобива и оценка на въздействието на политиките.

Комуникационни стратегии

Две трети (20 от 31) от страните, предоставили данни, имат официална правителствена стратегия за популяризиране или комуникация в областта на горите, която обикновено е достъпна онлайн и често е включена в Национална горска програма (НГП) или национална горска стратегия.

Докладване относно устойчивото управление на горите

Двадесет и осем държави публикуват национални доклади за устойчиво управление на горите, като пет от тях публикуват ежегодно, а останалите докладват на всеки 5 до 10 години. Тези доклади обикновено съдържат обобщения, таблици с данни, графики и заключения и отчасти се основават на общоевропейската Киберлиния и Инициатива за устойчиво управление на горите.

Участие на заинтересованите страни

Двадесет и пет държави съобщиха за национални платформи за участие на заинтересованите страни в разработването на политиките и вземането на решения в областта на горите. Тези платформи ангажират министерства, организации на собствениците на гори, горскостопански индустрии, неправителствени организации, асоциации на работодателите и други групи по интереси. Механизмите за участие включват кръгли маси, форуми и експертни групи.

Обществеността често е поканена да даде обратна връзка относно проектите на политики или националните координатори чрез онлайн консултации.

Тенденции

Напредък в информационните системи

Информационните системи за горите в 14 държави са претърпели значително развитие през последните пет години.

Тези тенденции могат да бъдат групирани в две основни категории:

1. Събиране на данни: подобренията включват подобрени инвентаризации на горите, нови променливи за измерване, подобрени ГИС инструменти и по-цялостно наблюдение на промените в горите и околната среда.

2. Представяне на данни: напредъкът включва онлайн платформи, социални медии и по-широки канали за популяризиране, като телевизия и радио. Много страни също така стартираха кампании за повишаване на обществената осведоменост относно услугите и рисковете от горските екосистеми, включително горските ресурси, и разработиха

образователно съдържание за радио и телевизионни медии.

Съвременна комуникация и работа с обществеността

Осемнадесет държави съобщиха за по-силен фокус върху проактивната комуникация относно горите, услугите на горските екосистеми и свързаните с тях рискове.

комуникацията често се осъществява чрез онлайн

платформи и социални медии. Усилията за публична комуникация се засилиха, особено в страни с висок риск от дива природа, предимно в Южна Европа.

Като цяло, търсенето на точна, надеждна и навременна информация за горите продължава да нараства, обусловено от изменението на климата, енергийната политика и биоикономиката, като по този начин се подобрява обществената осведоменост и се привлича по-голямо политическо внимание към проблемите, свързани с горите.

Референции

Този доклад е резултат от сътрудничеството с множество специалисти от организации от различни страни. и международни Те включват персонал по инвентаризация на горите, анализатори на данни, национални кореспонденти, автори и лица, отговорни за оформлението и изготвянето на доклада. Невъзможно е да се изброят всички участници тук, но докладът не би бил възможен без техните всеотдайни усилия в продължение на няколко години.

Ръководител на проекта, координация и насоки

Подготовката на доклада за състоянието на горите в Европа беше координирана и ръководена от Бернхард Волфсленер, Европейски институт по горите под ръководството на Общия координационен комитет (GCC) на FOREST EUROPE.

Любов Полякова, външен консултант, е съавтор на раздели за количествени показатели, а Евгения Гордеева, Европейски институт по горите, за качествени показатели.

Филип Агестам, Orbis - Зелена политика и управление (Orbis) и Мрежата за изследване на горската политика (FPRN) работиха по окончателната редакция на доклада. 10 анонимни коректори помогнаха за проверката и подобряването на качеството на доклада.

Запитвания

Бяха изготвени два формуляра за отчитане по количествени и качествени показатели. Формулярите за отчитане по количествени показатели бяха разработени съвместно от ИКЕ на ООН и ФАО и бяха предоставени на националните кореспонденти чрез съвместния паневропейски интерфейс за данни на ИКЕ на ООН/ФАО. Работилницата ФАО/ИКЕ на ООН/FOREST EUROPE, проведена от 11 до 14 септември 2023 г. в Хелзинки, Финландия, с подкрепата на правителството на Финландия, предостави на националните кореспонденти както теоретични знания, така и практически умения за събиране на данни в световен и паневропейски мащаб. Формулярът за отчитане по качествени показатели беше съставен от Бернхард Волфсленер и Евгения Гордеева.

Предоставяне на данни от международни доставчици на данни (IDP) и съавторство

Събирането на данни беше улеснено от Анджей Таларчик, външен консултант. Данните от IDP бяха предоставени за индикатор 6.9 от Флориан Щайерер, ИКЕ на ООН, а за индикатори 3.2, 6.7, 6.8 от Даниел Гризволд, ИКЕ на ООН.

Проектът за Индикатор 2.1 се основава на данни, събрани от партньори на социалната мрежа на UNECE ICP Forests Network (<http://icp-forests.net/contributors>) от

Валднер, Петер – WSL, Федерален изследователски институт за горите, снега и ландшафтните изследвания. Швейцария

Питар, Диана – Румънски национален институт за изследвания и разработки в горското стопанство. Румъния.

Шмиц, Андреас – LANUV, Държавна агенция за природа, околна среда и защита на потребителите на Северен Рейн-Вестфалия. Германия.

Верстратен, Арне – INBO, Изследователски институт за природа и гора. Белгия.

Добре, Александър – Румънски национален институт за изследвания и разработки в горското стопанство. Румъния.

Луис, Катлин – Център за екосистеми, общество и биосигурност – Изследвания на горите. Великобритания.

Гарсия Гомес, Хектор – CIEMAT, Centro Investigaciones Energeticas de Medioambientales y Tecnologicas. Испания

Вахтвайтл, Лаура – Баварски държавен институт по лесовъдство (LWF). Германия.

Мейзенбург, Хенинг – Северозападногермански институт за изследване на горите NW-FVA. Германия.

Тацбер, Михаел – Федерална горска служба на Австрия

Кларк, Николас – NIBIO, Норвежки институт за биоикономически изследвания. Норвегия

Браун, Сабине – Институт по приложна биология. Швейцария.

Яковлеви, Тамара – Хърватски горски институт. Хърватия

Ферети, Марко – WSL, Швейцарски федерален институт за гора, сняг и ландшафт. Швейцария

Указания за индикатор 2.2 от Арвин Джоунс, JRC

Проект на текст за Индикатор 2.3 от Ненад Поточич (Хърватски институт по горите), Фолкмар Тимерман (Норвежки институт за биоикономически изследвания), Ан-Катрин Прешер (Thünen-Institut) и Катрин Хагенмюлер (Thünen-Institut).

Проектът на текст за индикатор 4.6 беше предоставен от Анна Мария Фарсакоглу, Джеймс Чаплин и Мишел Боцано, EUFORGEN.

Доставчици на данни за 4.6: Heino Konrad (Австрия), Alain Servais (Белгия), Bart De Cuuper (Белгия), Mladen Ivanković (Хърватия), Josef Frýdl (Чешка република), Ditte Christina Olrik (Дания), Tiit Maaten (Естония), Mari Rusanen (Финландия), Leena Yrjänä (Финландия), François Lefèvre (Франция), Aurore Desgroux (Франция), Bernd Degen (Германия), Michaela Haverkamp (Германия), Vera Overrödder (Германия), László Nagy (Унгария), György Molnár (Унгария), Adalsteinn Sigurgeirsson (Исландия), Brynjar Skúlason (Исландия), Brian Cliord (Ирландия), Enda Коутс (Ирландия), Маурицио Сабати (Италия), Маурицио Марки (Италия), Дариус Кавалиаускас (Литва), Игнас Антанавичус (Литва), Мартин Нойберг (Люксембург), Тиери Диденхофен (Люксембург), Darrin T. Stevens (Малта), Matthew Grima Connell (Малта), Joukje Buiteveld (Холандия), Tor Myking (Норвегия), Oda Otilie Holtrø Spongsveen (Норвегия), Marcin Beza (Полша), Maria Isabel Carrasquinho (Португалия), Mirjana Šijačić-Nikolić (Сърбия), Srdjan Stojnić (Сърбия),

Роман Лонгауер (Словакия), Дагмар Беднарова (Словакия), Хойка Крайгер (Словения), Наталия Довч (Словения), Фелипе Перес Мартин (Испания), Едуардо Нотивол Пайно (Испания), Сана Блек-Самуелсон (Швеция), Клаес Угла (Швеция), Патрик Олсон (Швеция), Андреас Рудов (Швейцария), Луис Мухайм (Швейцария), Светлана Лос (Украйна), Игор Нейко (Украйна), Дейвид Уайт (Обединеното кралство), Томас Сим (Обединеното кралство), Олег Баранов (Беларус), Далибор Балиан (Босна и Херцеговина), Мария Николова-Беловарска (България), Параскеви Ализоти (Гърция), Инга Зарина (Латвия), Георге Флорента (Молдова), Влатко Андоновски (Северна Македония), Екатерина Николета Апостол (Румъния) и Абдула Каплан (Турция).

Въвеждане на данни и преглед за индикатор 4.7 от Петер Фогт, JRC.

Преглед, компилация, анализ и проверка на данни

Прегледът, компилирането, анализът и верификацията на данните бяха извършени от Любов Полякова в замяна с национални кореспонденти под ръководството на Бернхард Волфсленер. В този процес бяха проведени проучвания на документи за Андора, Албания, Беларус, Босна и Херцеговина, Гърция, Малта, Черна гора и Украйна. Събирането на информация относно качествените показатели, както и прегледът на националните доклади бяха извършени от Евгения Гордеева. Таблиците бяха подготвени от Любов Полякова, а графиките бяха създадени от Бернхард Волфсленер. Окончателната проверка за съгласуваност на данните относно количествените показатели беше извършена от Любов Полякова. Окончателният преглед на текста беше извършен от Бернхард Волфсленер, аер internal. и външен преглед.

Финализиране и оформление

Оформлението и дизайнът на този доклад са извършени от Formats Gestió Gràica i Publicitària SL. Илюстрациите са от Морад Абселама, под... координацията и арт дирекцията на Ideamatic Digital Experiences SL и под ръководството на Сантяго Аларкон Себалос от Европейския институт по горите. Източникът на снимката на корицата е Джени Лейман от Шведската агенция по горите. Източникът на останалите снимки е Adobe Stock: Criterion 1 снимка #1202639035 от Andreas Vitting/ imageBROKER, снимка от Критерий 2 #362996413 от Keith Klosterman, снимка от Критерий 3 #408432888 от Weinkoetz, снимка от Критерий 4 #212108659 от Robin, снимка от Критерий 5 #1595977173 от Michael Derrer Fuchs и снимка от Критерий 6 #359492198 от sarka. свобода.

Специални благодарности

Подготовката на доклада беше финансирана от финансовите вноски на четирите държави от страни от Общия координационен комитет под предишното германско председателство (Германия, Швеция, Словакия) и доброволни вноски от Испания и Австрия.

Германия финансира специален проект в подкрепа на финализирането на SoEF.

Акроними и съкращения

АОТ40	натрупана експозиция над прагова стойност от 40 ppb	—	еквивалент на пълно работно време
пр.н.е.	основни катиони	ГКУ	звено за генетично съхранение
БМ	основен материал	БВП	брутен вътрешен продукт
C&I	критерии и показатели	ПГ	парникови газове
C:N	съотношение въглерод към азот	GPS	глобална система за позициониране
КБД	Конвенция за биологичното разнообразие	БДС	брутна добавена стойност
ЦИК	капацитет на катионен обмен	ЗДП	продукти от добита дървесина
C-EE	Централна и Източна Европа	ПМС Гори	Международна съвместна програма за оценка и мониторинг на въздействието на замърсяването на въздуха върху горите
C-WE	Централна и Западна Европа	МСКО	Международна стандартна класификация на образованието
ДБХ	диаметър на височината на гърдите	МСОП	Международен съюз за опазване на природата
—	Съвместен изследователски център на Европейската комисия	ISIC	Международна стандартна индустриална класификация на Всички икономически дейности
ЕИП	Европейска агенция по околна среда	JWEE	Съвместно проучване за енергия от дървесина
ЕС-27	27 държави от Европейския съюз	ЛУКАС	Статистическо проучване на рамковото земеползване/площно покритие
EUFGIS	платформа за документация, свързваща националните инвентаризации на горските генетични ресурси в Европа	МСПФЕ	Министерска конференция за защитените гори в Европа
ЕФИС	Европейска информационна система за горски пожари	NACE	Статистическа класификация на икономическите дейности в Европейската общност
EUFORGEN	Европейска програма за горски генетични ресурси	НАИ	нетен годишен прираст (брутен годишен прираст минус естествените загуби)
ЕВРОСТАТ	Статистическа служба на Европейския съюз	—	Северна Европа
EUTR	Регламент на ЕС за дървения материал	НФАП	национален план за отчитане на горите
ФАО	Организация на ООН за прехрана и земеделие	НФИ	национална горска инвентаризация

FAWS	гори, достъпни за доставка на дървесина	—	национална горска програма
ПТИЦИ	гора и други залесени земи	НПО	неправителствена организация
ФГР	горски генетични ресурси	НРГ	недървесни стоки
ФРЛ	референтно ниво за горите	НЗП	недървесен продукт
ФРМ	горски репродуктивен материал	об	прекомерно лаене
КФН	Съвет за стопанисване на горите	ОК	органичен въглерод
OWL	друга залесена земя	ЦУР	Цели за устойчиво развитие
бр.	парчета	—	Югоизточна Европа
PECBMS	Паневропейска схема за мониторинг на често срещани птици	SFM	Устойчиво управление на горите
PEFC	Програма за одобряване на Сертифициране на горите	SoEF	Доклад за състоянието на горите в Европа
PEOLG	Паневропейски оперативни насоки за устойчиво управление на горите	ЮЗ	Югозападна Европа
ПЕС	плащания за екосистемни услуги	уб	под кората
pH	логаритмична мярка за концентрацията на водородни йони в разтвор	—	Конвенция на Организацията на обединените нации за Борба с опустиняването
ppb	части на милиард	ИКЕ на ООН	Икономическа комисия на ООН за Европа
ppm	части на милион	РКОНИК	Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата
ПРСР	Програма за развитие на селските райони	ЛОС	летливи органични съединения
RDPF	Средства от Програмата за развитие на селските райони		
RWE	еквивалент на кръгла дървесина		

Приложения

Приложение 1: Материали и методи

Паневропейските критерии и показатели за устойчиво управление на горите, одобрени на седмата министерска конференция за защита на горите в Европа през 2015 г., формират структурата на данните в доклада за състоянието на европейските гори (SoEF) за 2025 г.

Съвпадението на процеса на подготовка на доклада SoEF 2025 и Глобалната оценка на горските ресурси (FRA) 2025 доведе до тясно сътрудничество с екипите на ФАО и ИКЕ на ООН. В резултат на това сътрудничество, събирането на данни за съответните регионални и глобални доклади беше стартирано съвместно за паневропейските държави на виртуална среща през юли 2023 г. Това беше последвано от семинар с лично присъствие в Хелзинки през септември 2023 г. Формулярите за отчитане на количествени данни бяха предоставени на съвместния паневропейски интерфейс за данни на ИКЕ на ООН/ФАО. За да се избегне дублиране на усилията, данните, след като бъдат докладвани на FRA2025, бяха автоматично копирани в таблиците за отчитане на съвместния интерфейс на ИКЕ на ООН/ФАО. Паневропейски интерфейс за данни на ФАО и дефинициите на съответните термини бяха хармонизирани между тези два процеса.

Данните от SoEF 2025 бяха събрани чрез два въпросника - един за количествени и един за качествени показатели, и допълнени чрез международни процеси и инициативи, събиращи специфични данни, служещи като международни доставчици на данни (IDPs).

SoEF 2025 включва информация за отделни показатели, анализирани на регионално ниво, както и в описателен и табличен формат информацията за основните тенденции в управлението на горите в отделните страни, структурирана според избрано подмножество от показатели.

Доставчици на данни за отчитане на общоевропейски качествени показатели

№.	Индикатор	Доставчик на данни
1	Национални горски програми или еквивалентни	Национален
2	Институционални рамки	Национален
3	Правна/регулаторна рамка: Национални (и/или поднационални) и международни ангажменти	Национален
4	Финансови и икономически инструменти	Национален
5	Информация и комуникация	Национален
B.1	Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и техния принос към глобалните въглеродни цикли	Национален
B.2	Политики, институции и инструменти за поддържане на здравето и жизнеността на горските екосистеми	Национален
B.3	Политики, институции и инструменти за поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите	Национален
B.4	Политики, институции и инструменти за поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми	Национален
B.5	Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо подобряване на защитните функции в управлението на горите	Национален
B.6	Политики, институции и инструменти за поддържане на други социално-икономически функции и условия	Национален

Доставчици на данни за отчитане на общоевропейски количествени показатели

№	Индикатор	1990	2000	2005		2010 г.	2015 г.	2020 г.	2025 г.	Справка за данни/ Последни налични данни	Доставчик на данни
С 1: Поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и техният принос към глобалните въглеродни цикли											
1.1	Горска площ	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национален кореспондент
1.2	Растящ запас	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национална кореспондент
1.3	Възрастова структура и/или разпределение на диаметрите	x	x	x	x	x	x			Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
1.4	Горски въглерод	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национален кореспондент
С 2: Поддържане на здравето и жизнеността на горската екосистема											
2.1	Отлагане и концентриране замърсители на въздуха	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	ПМС Гори
2.2	Състояние на почвата				x	x	x			Докладвани данни за 2020 г.	ЕС-JRC – докладвано чрез IDP
2.3	Обезлистване	x	x	x	x	x	x			Докладвани данни за 2020 г.	ПМС Гори
2.4	Щети по горите	x	x	x	x	x	x			Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
2.5	Деградация на горските земи	x	x	x	x	x	x			Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
С 3: Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите (дървесни и недървесни)											
3.1	Прираст и сечи	x	x	x	x	x	x			Данни за 5-годишен период	Национален кореспондент
3.2	Кръгла дървесина	x	x	x	x	x	x			Средни данни за 5-годишни периоди	ИКЕ на ООН-JFSQ
3.3	Недървесни стоки						x			Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
3.4	Услуги						x			Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент

№.	Индикатор	1990	2000	2005		2010 г.	2015 г.	2020 г.	2025 г.	Справка за данни/ Последни налични данни	Доставчик на данни
С 4: Поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми											
4.1	Разнообразие от дървесни видове	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
4.2	Регенерация	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г. и за 5-годишен период	Национален кореспондент
4.3	Естественост	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национален кореспондент
4.4	Внесени дървесни видове	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национален кореспондент
4.5	Мъртва дървесина	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
4.6	Генетичен ресурси	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	EUFORGEN
4.7	Фрагментация на горите							x		а) Коперник карта на горската покривка HRL-FTY, б) CLC+ карта на земната покривка, от която ще бъде извлечена маската земя/ море, и в) GISCO картата на границите на държавите, необходима за изрязване на отделните отчетни единици	
4.8	Застрашени горски видове	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
4.9	Защитени гори	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национален кореспондент
4.10	Често срещани видове горски птици	x	x	x	x	x	x	x	x	2023 г.	Паневропейски Обикновена птица Мониторинг Схема

№.	Индикатор	1990	2000	2005		2010 г.	2015 г.	2020 г.	2025 г.	Справка за данни/ Последни налични данни	Доставчик на данни
С 5: Поддържане и подходящо подобряване на защитните функции в управлението на горите (По-специално почва и вода)											
5.1	Защитни гори	x	x	x	x	x	x	x	x	Прогнозни данни за 2025 г.	Национален - пред-затвърден
С 6: Поддържане на други социално-икономически функции и условия											
6.1	Горски стопанства	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент
6.2	Принос на горския сектор за БВП	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	ЕВРОСТАТ
6.3	Нетни приходи	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	ЕВРОСТАТ
6.4	Инвестиции в горите и горското стопанство	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	ЕВРОСТАТ
6.5	Работна сила в горския сектор	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	ЕВРОСТАТ
6.6	Безопасност и здраве при работа	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани средни данни за 5-годишен период	Национален кореспондент
6.7	Разход на дървесина	x	x	x	x	x	x	x		Средни данни за 5-годишни периоди	Средни данни за 5-годишни периоди
6.8	Търговия с дървесина	x	x	x	x	x	x	x		Средни данни за 5-годишни периоди	ИКЕ на ООН-JFSQ
6.9	Дървесна енергия				x	x	x	x		Данни за 2007, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019, 2021 (JWEE отчетни години)	ИКЕ на ООН-JWEE
6.10	Отдых в горите	x	x	x	x	x	x	x		Докладвани данни за 2020 г.	Национален кореспондент

Приложение 2: Подписали FOREST EUROPE по региони

Подписалите FOREST EUROPE са разпределени в групи държави в доклада за състоянието на горите в Европа през 2025 г.

Регион	Държави
Северна Европа	Дания
	Естония
	Финландия
	Исландия
	Латвия
	Литва
	Норвегия
	Швеция
Централна и Западна Европа	Австрия
	Белгия
	Франция
	Германия
	Ирландия
	Лихтенщайн
	Люксембург
	Нидерландия
	Швейцария
	Обединено кралство
Централна и Източна Европа	Беларус (кабинетно проучване)
	Чехия
	Грузия
	Унгария
	Полша
	Република Молдова
	Румъния
	Словакия
	Украйна (кабинетно проучване)
Югозападна Европа	Андора (кабинетно проучване)
	Светият престол (кабинетно проучване)
	Италия
	Малта (кабинетно проучване)
	Монако (кабинетно проучване)
	Португалия
	Испания
Югоизточна Европа	Албания (кабинетно проучване)
	Босна и Херцеговина (кабинетно проучване)
	България
	Хърватия
	Кипър
	Гърция (кабинетно проучване)
	Черна гора (кабинетно проучване)
	Северна Македония
	Сърбия
	Словения
	Турция

Приложение 3: Паневропейски количествени и качествени показатели за устойчиво управление на горите

Паневропейски качествени показатели за устойчиво управление на горите

Критерии	№.	Индикатор	Пълен текст
Политика и управление на горите	1	Национални горски програми или еквивалентни	
	2	Институционални рамки	
	3	Правна/регулаторна рамка: Национални (и/или поднационални) и международни ангажменти	
	4	Финансови и икономически инструменти	
	5	Информация и комуникация	
Критерий 1: Поддържане и подходящо увеличаване на горските ресурси и техният принос към глобалните въглеродни цикли	B.1	Политики, институции и инструменти за поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и техния принос към глобалните въглеродни цикли	
	1.1	Горска площ	Площ на горите и другите залесени земи, класифицирана по вид гора и по наличност на дървесина, и дял на горите и другите залесени земи от общата площ на земята
	1.2	Растящ запас	Дървесен фонд в гори и други залесени земи, класифициран по вид гора и по наличност на дървесина
	1.3	Възрастова структура и/или разпределение на диаметъра	Възрастова структура и/или разпределение на диаметъра на горите и други залесени площи, класифицирани по наличност за доставка на дървесина
	1.4	Горски въглерод	Въглеродни запаси и промени в въглеродните запаси в горската биомаса, горските почви и в продуктите от добита дървесина

Критерии	№.	Индикатор	Пълен текст
Критерий 2: Поддържане на здравето и жизнеността на горската екосистема	B.2	Политики, институции и инструменти за поддържане на здравето и жизнеността на горските екосистеми	
	2.1	Отлагане и концентрация на замърсители на въздуха	Отлагане и концентрация на замърсители на въздуха върху гори и други залесени земи
	2.2	Състояние на почвата	Химични свойства на почвата (pH, CEC, C/N, органичен C, насищане с основни) върху гори и други залесени земи, свързани с киселинността на почвата и еутрофикацията, класифицирани по основни типове почви
	2.3	Обезлистване	Обезлистване на един или повече основни дървесни видове в гори и други залесени земи във всеки от класовете на обезлистване
	2.4	Щети по горите	Гори и други залесени земи с щети, класифицирани по първичен увреждащ агент (абиотични, биотични и причинени от човека)
	2.5	Деградация на горските земи	Тенденции в деградацията на горските земи
Критерий 3: Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите (дървесни и недървесни)	B.3	Политики, институции и инструменти за поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите	
	3.1	Прираст и сечи	Баланс между нетния годишен прираст и годишната сеч на дървесина в горите, налични за доставка на дървесина
	3.2	Кръгла дървесина	Количество и пазарна стойност на кръглата дървесина
	3.3	Недървесни стоки	Количество и пазарна стойност на недървесни стоки от гори и други залесени земи
	3.4	Услуги	Стойност на предлаганите на пазара услуги в горите и други залесени земи

Критерии	№.	Индикатор	Пълен текст
Критерий 4: Поддръжка, консервация и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми	B.4	Политики, институции и инструменти за поддържане, опазване и подходящо подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми	
	4.1	Разнообразие от дървесни видове	Площ на горите и други залесени земи, класифицирана по брой на срещаните се дървесни видове
	4.2	Регенерация	Обща площ на горите по произход на насажденията и площ на годишното възобновяване и разширяване на горите
	4.3	Естественост	Площ на горите и другите залесени земи по клас на естественост
	4.4	Внесени дървесни видове	Площ от гори и други залесени земи, доминирани от интродуцирани дървесни видове
	4.5	Мъртва дървесина	Обем на стояща мъртва дървесина и на лежаща мъртва дървесина върху гора и други гориста местност
	4.6	Генетични ресурси	Площ, управлявана за опазване и използване на генетични ресурси на горски дървета (генетично опазване in situ и ex situ) и площ, управлявана за производство на семена
	4.7	Фрагментация на горите	Площ с непрекъсната гора и с горски участъци, разделени от негорски земи
	4.8	Застрашени горски видове	Брой застрашени горски видове, класифицирани според категориите в Червения списък на IUCN, спрямо общия брой горски видове
	4.9	Защитени гори	Горска площ и други залесени земи, защитени с цел опазване на биоразнообразието, ландшафтите и специфичните природни елементи, съгласно категориите на MCPFE
	4.10	Често срещани видове горски птици	Разпространение на често срещани видове размножаващи се птици, свързани с горските екосистеми

Критерии	№.	Индикатор	Пълнен текст
Критерий 5: Поддръжка и подходяща подобряване на защитните функции в управлението на горите (особено почвата и водата)	B.5	Политики, институции и инструменти за поддръжане и подходящо подобряване на защитните функции в управлението на горите	
	5.1	Защитни гори – почва, вода и други екосистемни функции - инфраструктура и управлявани природни ресурси	Горска площ и други залесени земи, определени за предотвратяване на ерозията на почвата, опазване на водните ресурси, поддръжане на други защитни функции, защита на инфраструктурата и управляваните природни ресурси от природни бедствия
Критерий 6: Поддръжане на други социално-икономически функции и условия	B.6	Политики, институции и инструменти за поддръжане на други социално-икономически функции и условия	
	6.1	Горски стопанства	Брой горски стопанства, класифицирани по категории собственост и класове по размер
	6.2	Принос на горския сектор към БВП	Принос на горското стопанство и производството на дървен материал и хартиени изделия към брутният вътрешен продукт
	6.3	Нетни приходи	Нетни приходи на горските предприятия
	6.4	Инвестиции в горите и горското стопанство	Общо публични и частни инвестиции в горите и горското стопанство
	6.5	Работна сила в горския сектор	Брой заети лица и вложен труд в горския сектор, класифицирани по пол и възрастова група, образование и характеристики на работата
	6.6	Безопасност и здраве при работа	Честота на трудовите злополуки и професионалните заболявания в горското стопанство
	6.7	Разход на дървесина	Консумация на дървесина и продукти, получени от дървесина, на глава от населението
	6.8	Търговия с дървен материал	Внос и износ на дървесина и изделия от дървесина
	6.9	Дървесна енергия	Дял на дървесната енергия в общото първично енергийно снабдяване, класифициран по произход на дървесината
	6.10	Отдых в горите	Използването на гори и други залесени земи за отдих по отношение на правото на достъп, осигуряването на съоръжения и интензивността на ползване

Приложение 4: Национални кореспонденти, които предоставиха данни за количествени показатели за устойчиво управление на горите

Албания

Бюро за работа

Австрия

Национален кореспондент: Йоханес ХАНГЛЕР

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Michael SEITINGER, Stefanie LINSER, Matthias GROLLNIGG,

Волфганг РУС, Бернхард ШВАРЦЛ, Александра

ФРОЙДЕНШУС, Томас ГШВАНТНЕР

Белгия

Национален кореспондент: Андре ТИБО

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Leen GOVAERE, Frederik VAES, Mathilde FAMERÉE,

Мартин ДЕ БОК

Босна и Херцеговина

Бюро за работа

България

Национален кореспондент: Албена БОБЕВА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Стилян АНГЕЛОВ, Долорес БЕЛОРЕЧКА

Хърватия

Национален кореспондент: Горан КОВАЧ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Владимир ГРГЕСИНА, Иван ГРУБИШИЧ

Кипър

Национален кореспондент: Савас АНДРЕА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Антонис САРИС

Чехия

Национален кореспондент: Ярослав КУБИЩА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване: Ян МАСЛО,

Михал СИНЕК, Емил СИЕНСИАЛА, Радим АДОЛТ, Робърт ХРУБАН

Дания

Национален кореспондент: Пернил КАРЛОГ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Ебе ПОУЛСГААРД НИЛСЕН

Естония

Национален кореспондент: Мати ВАЛГЕПЕА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Тийт МАТСОН, Ив СУУРСИЛД

Финландия

Национален кореспондент: Кари Т. КОРХОНЕН

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Юка ТОРВЕЛАЙНЕН, Таря ТУОМАЙНЕН, Хелена ХААКАНА,

Мина РЯТИ, Ерно ЯРВИНЕН

Франция

Национален кореспондент: Антоан КОЛИН

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Елизабет ВАН ДЕ МАЕЛЕ, Максим БЕЛИФА, Ингрид БОНЕМ,

Матийо ДАСО, Бенджамин ПИТЪН

Грузия

Национален кореспондент: Паата ТОРЧИНАВА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Александър РУХАДЗЕ, Зураби ЯНИАШВИЛИ

Германия

Национален кореспондент: Фридрих ШМИЦ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Йорг ШВАЙНЛЕ, Волфганг ЩЮМЕР, Майке ФЬОЛСТЕР,

Кристоф НАЙЦЕЛ, Наоми ДАУР, Себастиан РЮТЕР, Петер

ЕЛЗАСЕР

Гърция

Бюро за работа

Унгария

Национален кореспондент: Тамаш ТОБИШ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Кинга НАГИ

Исландия

Национален кореспондент: Arnór SNORRASON

Ирландия

Национален кореспондент: Ричард Уолш

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Джон РЕДМОНД

Италия

Национален кореспондент: Енрико ПОМПЕЙ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:

Силвия ФЕРЛАЦО, Матео ПЕКИ, Франческа ДЖАНЕТИ,

Камила ФИОРЕ, Моника НОТАРАНДЖЕЛО, Герардо ЧИРИЧИ,

Раул РОМАНО, Джовани СЕРИ, Валтер МАТИОЛИ,

Марко МАРЧЕТИ, Кристина МОДЕСТИ, Роберто ГИСМОНДИ,

Сара ПИЛОНИ, Джанкарло ПАПИТО, Марина ВИТУЛО

Латвия

Национален кореспондент: Лелда ПАМОВСКА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Анита Крампе

Лихтенщайн

Национален кореспондент: Olivier NÄGELE

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Филип Тьони

Литва

Национален кореспондент: Дариус ВИЖЛЕНСКАС

Люксембург

Алтернативен национален кореспондент: Филип Шмиц

Малта

Бюро за работа

Черна гора

Бюро за работа

Нидерландия

Национален кореспондент: Heloïse VAN HOUTEN

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Шлайф TEEUWEN, Jasper VELTHUIS

Северна Македония

Национален кореспондент: Боян МИХАЙЛОВСКИ

Норвегия

Национален кореспондент: Арвид СВЕНСОН

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Оливър МОЕН СНОКСРУД

Полша

Национален кореспондент: Marek JABŁOŃSKI

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Адам КАЛИШЕВСКИ, Магдалена ВОЛИЦКА-ПОСИАДАЛА, Януш CZEREPKO, Marcin MIONSKOWSKI, Radosław SROGA, Grzegorz ZAJĄKOWSKI, Кристиан ВОЙЕВОДА, Божидар НЕРОЙ

Португалия

Национален кореспондент: José SOUSA UVA

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Sónia PACHECO FAIAS, Graça LOURO

Република Молдова

Алтернативен национален кореспондент: Юлиан МАМАИ

Румъния

Национален кореспондент: Ovidius MĂRCUȚIANU

Сърбия

Национален кореспондент: Марко МАРКОВИЧ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Драган БОРОТА

Словакия

Национален кореспондент: Мартин МОРАВЧИК

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Мирослав КОВАЛЧИК

Словения

Национален кореспондент: Симон ПОЛЯНШЕК

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Рок ПИСЕК, Миран ТИСУ, Гал Кушар, Петра ДРАМЕ

Испания

Национален кореспондент: Елена РОБЛА ГОНСАЛЕС

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Belén ZUBIETA DE PIQUER, Estadísticas FORESTALES AIEF, Asun ROLDÁN-ZAMARRÓN, Iciar ALBERDI, Laura HERNANDEZ MATEO, Гийермо ФЕРНАНДЕС СЕНТЕНО, Мария Долорес ПАСАЛОДОС ТАТО

Швеция

Национален кореспондент: Йонас ПАУЛСОН

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Андреас ЕРИКСОН, Йонас ФРИДМАН

Швейцария

Национален кореспондент: Abegg MEINRAD

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Кристоф ФИШЕР, Тимъти ТРИПЛЪТЪН, Неле РОЖИЪРС, Матиас БИОЛИ, Стефан ЛОЗЕЙ, Джина РЕТШНИГ, Джени ROBERT, Clémence DIRAC, Beat BRINGOLD, Clémence DIRACJ, Jean-Laurent PFUND, Stefan BEYELER

Турция

Национален кореспондент: Мустафа Каган ÖZKAL

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Давут АТАР

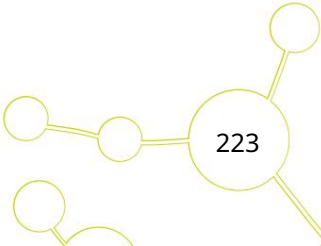
Украйна

Бюро за работа

Обединено кралство

Национален кореспондент: Даниел Брейби

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Шийла УОРД

Приложение 5: Национални кореспонденти, които предоставиха данни за качествени показатели за устойчиво управление на горите

Албания

Национален кореспондент: Ylli NOXHA

Други професионалисти, участващи в процеса на докладване: Елмаз Ислами

Белгия

Национален кореспондент: Андре ТИБО

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Carl DE SCHEPPER, Christine FARCY, Leen GOVAERE, Martin DE
БОК, Матилде ФАМЕРИ

България

Национален кореспондент: Долорес БЕЛОРЕЧКА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Албена БОБЕВА

Хърватия

Национален кореспондент: Сречко ЮРИЧИЧ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Горан ГРЕГУРОВИЧ, Горан Ковач, Миленко Дешкович

Кипър

Национален кореспондент: Андреа САВАС

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Антонис САРИС

Чехия

Национален кореспондент: Ярослав КУБИЩА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Томаш Крейзар

Дания

Национален кореспондент: Пернил КАРЛОГ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Ебе Поулсгард НИЛСЕН

Естония

Национален кореспондент: Рауно РАЙНБЕРГ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Мати ВАЛГЕПЕА, Индрек ЛААС

Финландия

Национален кореспондент: Tiina RYTILÄ

Франция

Национален кореспондент: Изабел СМЕКТАЛА

Други специалисти, участващи в процеса на докладване: Мари-Од
ЩОФЕР, Марк ФУРНИЕ

Грузия

Национален кореспондент: Александър РУХАДЗЕ

Германия

Национален кореспондент: Фридрих ШМИЦ

Гърция

Национален кореспондент: Георгиос ПАНАГИОТУ

Унгария

Национален кореспондент: Тобиш ТАМАС

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Балог Акос ТАМАШ, Наги Фригиес Винс, Шолник Чаба

Исландия

Национален кореспондент: Адалщайн СИГУРГЕЙРСОН

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Арнор СНОРАСОН, Бьорн ХЕЛГИ БАРКАРСОН

Ирландия

Национален кореспондент: Партик НУЛТИ

Италия

Национален кореспондент: Силвия ФЕРЛАЦО

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Стефани АЛЕСАНДРА, Енрико ПОМПЕЙ, Раул РОМАНО

Лихтенщайн

Национален кореспондент: Oliver NÄGELE

Литва

Национален кореспондент: Донатас ВАЙКАСАС

Нидерландия

Национален кореспондент: Натали ТИЙДИНК

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Heloise van HOUTEN, Sander TEEUWEN, Zev STARMANS,
Джорд АМЕШОТ

Норвегия

Национален кореспондент: Харалд ААЛДЕ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Арвид СВЕНСОН

Полша

Национален кореспондент: Марек ЯБЛОНСКИ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Адам КАЛИШЕВСКИ

Португалия

Национален кореспондент: Кристина Мария ПЕРЕЙТА САНТОС

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Консейсао ФЕРЕЙРА, Тереза ЛЕОНАРДО,
Руи Мануел ФЕЛИСАРДО ПОМБО

Сърбия

Национален кореспондент: Владимир НИКОЛИЧ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Маркоз МАРКОВИЧ

Словакия

Национален кореспондент: Ростислав РАШИ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Борис ГРЕГУШКА, Мартин МОРАВЧИК

Словения

Национален кореспондент: Симон ПОЛЯНШЕК

Испания

Национален кореспондент: Лусия ТОРНОС КАСТИЛЬО,
Гийермо Фернандес Сентено

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Гийермо ФЕРНАНДЕС СЕНТЕНО, Елена РОБЛА ГОНСАЛЕС,
Белен Зубиета де Пикур

Швеция

Национален кореспондент: Линда РАЙНХОЛДСОН

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Гербен ЯНСЕ

Швейцария

Национален кореспондент: Кийт Андерсън

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Оливър ВОЛФ, Майнрад АБЕГ

Турция

Национален кореспондент: Can ASAN Mühendis

Други специалисти, участващи в процеса на докладване: Çevre
MÜHENDİSİ

Украйна

Национален кореспондент: Игор БУДЗИНСКИ

Други специалисти, участващи в процеса на докладване:
Мариана Островска

Обединено кралство

Национално лице за контакт: Илейн Дик

Национален кореспондент:
Даниел Брейби

